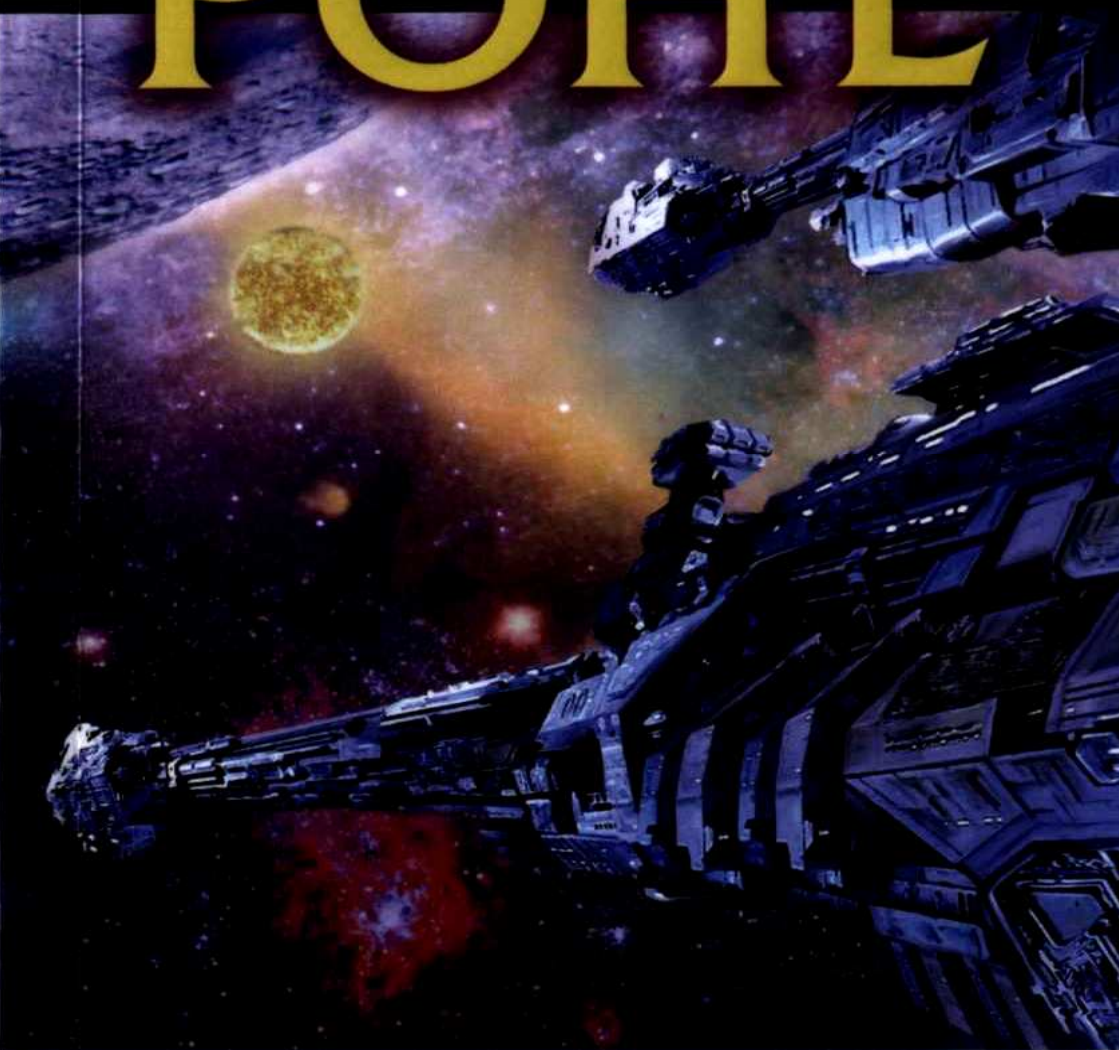

MISTROVSKÁ DÍLA SF

FREDERIK
POHL

CESTA NA GATEWAY

Záhadní Heecheeové byli možná největší a nejmučivější tajemství, se kterým se lidská rasa kdy setkala. První heecheeské artefakty byly nalezeny na Venuši, a zpočátku nebyly považovány za nic víc než cenné suvenýry a kuriozity pro turisty ze Země nebo Marsu. Ale když byl objeven asteroid plný vesmírných lodí s automatickým navigačním systémem, vesmír Heecheeů se doširoka otevřel, přivedl na svět Korporaci Gateway a přinesl nepředstavitelné bohatství dobrodruhům, kteří riskovali cesty do neznáma, aby poznali, kam je heecheeské lodě zanesou.

Mnozí z těchto statečných se nikdy nevrátili. Z těch, kdo přivezli technologické zázraky, které změnily život na Zemi, ale žádný nenalezl po bájně rase ani stopu...

CESTA NA GATEWAY líčí příběhy prvních, velmi nebezpečných cest, úžasných objevů a neohrožených průkopníků, kteří sledovali činnost nezachytitelných Heecheeů a navždy změnili průběh historie lidské rasy!

ISBN 80-7193-207-8

9 788071 932079

Cena 159 Kč

FREDERIK
POHL

CESTA NA GATEWAY

Laser

Edice MISTROVSKÁ DÍLA SF

Vyšlo:

1. Frederik Pohl: Gateway
2. Frederik Pohl: Za modrým horizontem událostí
3. Greg Bear: Hudba krve
4. Frederik Pohl: Setkání s Heechee
5. Frederik Pohl: Anály Heechee
6. Stanislaw Lem: Nepřemožitelný
7. Pohl & Kornbluth: Obchodníci s vesmírem
8. Frederik Pohl: Cesta na Gateway

Připravujeme:

9. Bruce Sterling: Schismatrix Plus
10. Frederik Pohl: Chlapec, který chtěl žít věčně

Název originálu: **THE GATEWAY TRIP**

Obálka: **Jan Patrik Krásný**

Grafická úprava obálky: **Dagmar Krásná**

Překlad: **Nad'a Rafflová, Hana a Martin Sichingerovi,
Tomáš Jirkovský**

Redakce: **Helena Šebestová**

Copyright © 1990 by Frederik Pohl

All Rights Reserved

Copyright © 2006 for the Czech translation by N. Rafflová,
H. a M. Sichingerovi, T. Jirkovský

Copyright © 2006 for Cover by J. P. Krásný

Copyright © 2006 for the Czech edition by Laser-books s. r. o.

ISBN 80-7193-207-8

OBSAH

ČÁST PRVNÍ – Návštěva	7
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	
ČÁST DRUHÁ – Obchodníci z Venuše	13
<i>(překlad Nad'a Rafflová, Tomáš Jirkovský)</i>	
ČÁST TŘETÍ – Asteroid Gateway	99
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	
ČÁST ČTVRTÁ – Hvězdní průzkumníci	104
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	
ČÁST PÁTÁ – Domovská planeta	118
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	
ČÁST ŠESTÁ – Ostatní světy	123
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	
ČÁST SEDMÁ – Poklady Heecheeů	138
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	
ČÁST OSMÁ – Je tu ještě někdo?	150
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	
ČÁST DEVÁTÁ – Zlatý věk	158
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	
ČÁST DESÁTÁ – V jádru	169
<i>(překlad Hana a Martin Sichingerovi)</i>	

ČÁST PRVNÍ

Návštěva

Před dávnou dobou, asi před půl milionem let nebo tak nějak, pronikli do blízkosti našeho slunečního systému noví sousedé. Toužili být přátelští – tedy chtěli takovými být v případě, že naleznou někoho, s kým se budou moci spřátelit. Jednoho dne se zastavili na třetí planetě systému, kterou teď známe jako Zemi, aby se podívali, kdo tam bydlí.

Na návštěvu to nebyla nejvhodnější doba. Och, života bylo na Zemi spousta, o tom není pochyb. Planeta se přímo hemžila životem. Přebývali tu jeskynní medvědi a šavlozubí tygři i zvířata podobná slonům a jelenům. Žili zde hadi a ryby a ptáci a krokodýli; byly tu zárodky nemocí a mrchožrouti; a také lesy a savany a vegetace všeho druhu. Ale jeden prvek v katalogu živých pozemských bytostí podezřele chyběl. Což byla škoda, protože právě jeho vlastnost toužili návštěvníci objevit ze všeho nejvíce.

To, co návštěvníci z vesmíru na celé planetě nenašli, byla *intelligence*. Jednoduše ji ještě nevynalezli.

Návštěvníci ji hledali velmi pečlivě. Nejbližší hledané vlastnosti se zdálo být chování chlupatých tvorečků, kteří ještě neznali jazyk, oheň ani společenské instituce – ale zvládali alespoň několik slibných dovedností (například uměle zhotovit nástroje z nalezených úlomků kamene). Když se objevili moderní lidé a začali zkoumat své evoluční kořeny, pojmenovali tento druh předčlověka *Australopithecus*. Návštěvníci jej nijak nenazvali... leda snad dalším zklamáním ve vesmírné výpravě za civilizovanou společností.

Bytůstky nebyly nijak vysoké – dorůstaly přibližně velikosti současného šestiletého dítěte – ale návštěvníkům na tom nezáleželo. Neměli srovnání s moderními lidmi a sami nebyli žádní obři.

Bylo to nestabilní období pleistocénu, doba, kdy v Evropě a Severní Americe led opakovaně rostl a ustupoval, kdy srážky v Africe byly střídavě bohaté i chudé a přizpůsobivost představovala klíč pro všechny druhy, které chtěly přežít. V době, kdy návštěvníci dorazili, byla krajina, kde našli kmeny svých malých mazlíčků, široká, vyprahlá savana pokrytá travinami a nečetným divokým kvítím. Australopitékové tábořili na loukách u břehů líných malých potoků, které stékaly do velkého slaneého jezera vzdáleného několik kilometrů. Od západu horizont uzavírala linie hor, která se táhla až mimo dosah zraku. Nejbližší z nich lehce dýmaly. Hory byly sopky, i když australopitékové samozřejmě nevěděli, co to sopka je. Jistě, měli oheň; tak daleko se v technologickém pokroku už dostali. Přinejmenším ho mívali většinu času, třeba když blesk zapálil trávu (nebo horký popel po výbuchu sopky zažehl nablízku něco hořlavého, ačkoli to se naštěstí kvůli míru v duších těchto bytůstek nestávalo příliš často). Neuměli ale oheň zrovna moc dobře využívat. Například ještě nezvážili možnost na něm vařit. Co jim na ohni vyhovovalo, byla schopnost odhánět velké noční dravce, kterou někdy úspěšně vyzkoušeli.

Ve dne se o sebe dokázali postarat velmi dobře. Vláčeli s sebou „ruční sekery“ – ne příliš důmyslně zhotovené, pouze kameny otlučené víceméně do tvarů ploché mušle s ostrými hranami – a hole, které vypadaly ještě méně použitelně; jen upravené dlouhé holenní kosti zvířat podobných jelenům, která se pásla kolem a celkem jim chutnala. Tato zbraň by ale nikdy nezastavila šavlozubou šelmu. Ale když jich měli dost, dokázali s nimi ti drobní řvoucí lidoopi obvykle zastrašit hyeny, nejzuřivější šelmy savan, obzvláště, pokud nejprve zpovzdálí zastrašovali smečku hyen vrháním kamenů. Obvykle se jim nepovedlo hyeny usmrtit, ale alespoň přesvědčit, že by svůj čas mohly raději trávit honbou za bezbrannější kořistí.

Lidičky samozřejmě ztráceli mladé, tu a tam je sežral nějaký masožravec, nebo staré jedince, jejichž zuby byly už tak zničené, že stejně nedávaly velkou šanci přežít. S tím se dokázali vyrovnat.

Zřídka ztráceli někoho opravdu důležitého pro blahobyt kmene – snad vyjma lovu. Bylo nutné přijímat riziko lovu, protože neměli na vybranou. Museli lovit, aby získali potravu.

Ačkoli byli australopitékové drobní, vládli slušnou silou. Měli kulatější břicha, ale gluteus maximus byl docela malý – dokonce i samice měly boky, které ani nestály za řeč. Jejich tváře nebyly příliš lidské – téměř žádná brada, široký nos, drobné uši ukryté v kožešině na hlavě – ještě zdaleka se tomu nedalo říkat vlasy. Průměrná lebka australopitéka neposkytovala dostatek prostoru pro větší kapacitu mozku. Kdybyste jejich mozek vyklopili z lebky do pivního püllitru, nejspíš by ho trochu přeteklo přes okraj, ale ne moc.

Žádný současný pivař by to jistě nezkoušel, ale jedno z těch chlupatých stvoření by mohlo – a s radostí. Mozek byl v jejich stravě lahůdkou. Hlavně mozek těch ostatních.

Návštěvníci se příliš nepozastavovali nad stravovacími návyky chlupatých lidí. Přesto, stvoření měla jednu anatomickou zvláštnost, která návštěvníky velmi zaujala – v tak trochu lechtivém smyslu se sexuálním podtónem. Stejně jako návštěvníci byli australopitékové dvounožci. Na rozdíl od návštěvníků měli nohy umístěny tak blízko u sebe, že při chůzi se třela stehna o sebe – a návštěvníkům připadalo, že to alespoň pro samce musí představovat vážný problém, poněvadž jim sexuální orgány visely mezi stehny.

(O několik set tisíc let později si noví dominantní obyvatelé Země, lidská rasa, budou klást podobné otázky ohledně dávno zmizelých návštěvníků... a stejně jako tehdy oni budou mít problémy je pochopit.)

#

Návštěvníci z vesmíru si nějakou dobu prohlíželi malá chlupatá stvoření, pak si něco zaštěbetali, nasedli do vesmírných lodí a rozladění odletěli.

Jejich návštěva nebyla naprostým fiaskem. Každá planeta, která vůbec vykazovala život, byla v Galaxii vzácným klenotem. Přesto stále doufali v nalezení mnohem rozvinutějších forem života – někoho, s kým by se seznámili a spřátelili, vyměňovali si názory a debatovali. Tyto malé chlupaté bytosti se k ničemu z toho nehodily. Návštěvníci je přesto nenechali samy sobě. Z neradostných

zkušeností se naučili, že nadějně druhy tvorů mohou snadno vymřít, nebo se v evoluční linii vydat chybným směrem, a tehdy by naděje zůstaly nesplněné. Návštěvníci proto používali program zakládání čehosi jako, dobrá, nazvěme to „zvěřincem“. Když odlétali, vzali si do lodě několik australopitéků. Umístili je do bezpečí, a doufali, že se z nich někdy může něco stát. Potom návštěvníci odletěli.

Čas plynul... moře času.

Na Zemi se australopitékové nikdy nedostali příliš daleko. Ale jejich blízcí příbuzní – druh *Homo*, lépe známý jako vy, já a všichni naši přátelé, něčeho dosáhl. Druh *Homo* se vyvedl mnohem lépe. Během nějakých pěti set tisíc let ve skutečnosti dokázal to, v co návštěvníci doufali u australopitéků.

Tito „lidé“, jak se sami nazývali, byli docela chytří ve vymýšlení různých věcí. Jak plynula století, vynalezli spoustu hezkých udělátek – kolo, zemědělství a tažná zvířata a města a páky a plachetnice a motor s vnitřním spalováním a kreditní karty a radar a vesmírné lodě. Samozřejmě ne všechno najednou. A ne všechno, co vynalezli, se ukázalo jako naprosto úžasné, protože spolu s tím byly vynalezeny také hole a meče a luky a katapulty a děla a jaderné zbraně. Lidé měli opravdový talent dělat zmatky.

Například spousta vynálezů vypadala tak, jako by *měla* něco dělat, ale dělala něco naprosto jiného – což byl případ různých zařízení, která měla „chránit mír“, a ani jedno z nich ho nechránilo. „Medicína“ byl obdobný případ. To, čemu říkali medicína, vymysleli poměrně záhy – to jest přišli s prováděním různých prapodivných věcí lidem, kteří měli takovou smůlu, že onemocněli. Podle všeho měly tyto postupy stav nemocné osoby vylepšit; ovšem velmi často to bylo přesně naopak. V lepším případě alespoň nezabraly. Člověk umírající na malárii byl možná svému místnímu lékaři vděčný, že si nasadil masku d'ábla a tančil kolem postele, ale nakonec stejně zemřel. Než lidská medicína dosáhla bodu, v němž šance nemocného na uzdravení byly s lékařem vyšší než bez lékaře – což trvalo přibližně 499 900 let z oněch 500 000 se lidem podařilo přijít s dalším, ještě účinnějším způsobem, jak poslat všechno do háje. Vynalezli peníze. Lidská medicína se už dokázala celkem dobře

vypořádat s mnoha lidskými chorobami, ale čím dál větší část lidské rasy měla problémy s tím, aby na léčení sehnala peníze.

A přibližně ve stejné době obyvatelé malé zelené planety nazývané Země konečně dospěli k bodu, kdy se z ní poprvé dokázali dostat.

Započala éra lidského zkoumání vesmíru.

V jistém smyslu to byla šťastná souhra okolností. Ve chvíli, kdy lidské bytosti byly konečně schopné vypustit vesmírnou loď, nastal také nejvhodnější okamžik planetu navždy opustit. Země byla úžasným místem, pokud jste si chtěli užít své bohatství. Bylo to ale dost špatné místo, když jste byli chudí.

#

V té době už byla rasa, která se zastavila u australopitéků, samozřejmě dávno pryč.

V toužebném hledání jiné inteligentní rasy, se kterou by si popovídali, prozkoumali přes polovinu Galaxie. Ostatně, jisté úspěchy – nebo téměř úspěchy, zaznamenali. Objevili několik slibných druhů – no, přinejmenším tak slibných, jako byli ubozí, hloupí australopitéci.

Rasa, která se nejvíce blížila tomu, co hledali, byla pravděpodobně rasa, kterou nazvali „Pomalí plavci“. Tito lidé (ne, ani trochu nevypadali jako „lidé“) žili v hustém plynno-kapalném prostředí obrovské planety. Pomalí plavci alespoň používali jazyk. Vlastně krásně a plynule zpívali nekonečné písně v jazyce, který se návštěvníkům podařilo záhy rozluštit natolik, aby rozuměli. Pomalí plavci měli dokonce města – něco jako města – tedy, měli trvalá bydliště a veřejné struktury, které se vznášely v blátivé polévce, ve které žili.

Povídat si s nimi nebyla žádná velká zábava, a to hlavně z toho důvodu, že byli, a to berte jako fakt, skutečně *pomalí*. Pokud jste se pokusili si s nimi popovídat, museli jste čekat týden, než jste z nich dostali jediné slovo, rok, než dokončili prvních pár slok svých písní a několik lidských životů, než jste z nich vymáčkli opravdovou konverzaci. Nebylo to vinou Pomalých plavců. Žili za tak nízkých teplot, že všechno, co dělali, bylo o několik řádů pomalejší než u

teplokrevných bytostí dýchajících kyslík, jako jsou lidské bytosti – nebo jako byli návštěvníci z vesmíru.

A pak návštěvníci našli ještě někoho dalšího... ale to už je úplně jiná historie, velmi děsivá. A tehdy přestali hledat.

#

Když se do vesmíru vypravily lidské bytosti, měly vlastní plán, který nebyl zcela totožný s cíli jejich dávných návštěvníků. Lidé nepátrali po jiných inteligencích, přinejmenším ne stejným způsobem. Lidské teleskopy a vesmírné sondy jim už dávno prozradily, že inteligentní mimozemšťané nejsou nikde k nalezení, alespoň ne v jejich sluneční soustavě – a oni si ani nedělali naděje, že se dostanou někam dál.

Kdyby měli lidé ponětí, že je kdysi někdo navštívil, možná by po něm pátrali. Jenže to lidé samozřejmě nevěděli.

Možná, že najít inteligentní rasu vyžaduje spíš štěstí než cílevědomost. Když se lidské bytosti dostaly k planetě Venuši, nevypadala příliš slibně. První lidé, kteří ji měli „spatřit“, ji vlastně „neviděli“ – nikdo z nich nedokázal prohlédnout šedivým, hustým a tmavým vzduchem – jen kroužili kolem na oběžné dráze a radarem si osahávali rysy povrchu. Co našli, je příliš nepovzbudilo. Jistě, když první lidské rakety přistály vedle Údolí puklin Afrodity země a první skupiny začaly prozkoumávat nehostinný povrch Venuše, nedoufaly, že najdou život.

A, pochopitelně, ho lidé nenašli. Ale potom jeden geolog objevil něco v části Venuše, která se nazývá Aino Planitia. Pod povrchem planety byla puklina – řekněme jí tunel, ačkoli se zprvu domnívali, že by to mohl být lávový pištěl. Byl dlouhý, byl pravidelný... a neměl tam co dělat.

Průzkumníci Venuše našli bez sebemenšího předchozího varování první známky návštěvy, která se udála před půl milionem let...

ČÁST DRUHÁ

Obchodníci z Venuše

I.

Jmenuji se Audee Walthers, jsem pilot kapsle a bydlím na Venuši – většinu času buď ve Vřetenu nebo v chatě Heecheeů, ale můžu být kde chci a stejně spím jako špalek.

Do pětadvaceti let jsem žil na Zemi, hlavně v Amarillo Central. Můj otec byl viceguvernér v Texasu. Zemřel, ještě když jsem studoval, ale jako po úředníkovi veřejné správy jsem po něm zdědil rentu dost vysokou, abych dokončil školu, získal titul magistra v oboru účetnictví a složil předepsanou zkoušku jako stenotypista ve Správě. A tím jsem byl dobře vybaven do života – alespoň většina lidí by to tak brala.

Několik let jsem se snažil, ale zjistil jsem, že se mi život, na jaký jsem byl připraven, nezamlouvá. A při tom jsem k tomu neměl logické důvody. Amarillo Central ani nebylo tak špatné. Nevadí mi protismogové obleky, umím vyjít se sousedy, dokonce i když jich je osm tisíc na jednu čtvereční míli, snáším hluk a dokážu se ubránit gangu nezletilých. Nebyl to ani tak Texas samotný, co se mi nezamlouvalo, spíš mi nešlo pod vousy, co jsem v Texasu dělal se svým životem nebo co bych s ním dělal v jakémkoli jiném místě na Zemi. A tak jsem utekl.

Prodal jsem kartu člena Společenství profesionálních kancelářských pracovníků ženě, která si musela vzít hypotéku na pokoj svých rodičů, aby mi ji mohla zaplatit, zrušil rentu, vybral z banky těch pár uspořených dolarů... a koupil si jednosměrnou letenku na Venuši.

Na tom není vůbec nic divného, každé dítě říká, že to udělá až vyroste. Ale já to opravdu udělal.

Namlouval jsem si, že by všechno určitě bylo úplně jinak, kdybych měl šanci přijít k nějakým fakt velkým prachům. Kdyby můj otec býval přímo guvernérem s perspektivou všech těch výhod a úplatků, a ne jenom státním zaměstnancem... Kdyby byla renta zahrnovala Plnou lékařskou péči... Kdybych byl na špici a ne uprostřed, kde se na mě tlačili z obou stran...

Jenže všechno bylo jinak. A tak jsem se rozhodl, že půjdu cestou průkopníků, a proto jsem skončil tak, že se snažím vydělávat si na živobytí v hlavním městě Venuše, ve Vřetenu.

Každý viděl obrázky Vřetena, stejně jako Kolosea i Niagarských vodopádů. Rozdíl, samozřejmě, je v tom, že Vřeteno se dá vidět pouze zevnitř. Nachází se pod povrchem Venuše, v místě nazývaném Alfa Regio.

Stejně jako všechno ostatní, co stojí na Venuši za vidění, je i Vřeteno pozůstatkem po Heecheeích. Nikdo zatím nikdy nepřišel na to, co s podzemní prostorou dlouhou tři sta metrů ve tvaru vřetena Heecheeové zamýšleli. Ale když už tam byla, tak jsme ji zabydleli. To místo bylo na Venuši něco jako Times Square nebo Champs Elysées a všichni turisté ze Země zamířili nejdřív sem. A my všichni jsme je tu oškubávali.

Můj kšeft s pronajímáním kapsle je skoro legální – jako celý turistický byznys na Venuši – to znamená, pokud vezmeme v úvahu fakt, že na Venuši nejsou věci, které by stálo za to vidět, kromě pozůstatků po Heecheeích pod povrchem. Ostatní pasti na turisty ve Vřetenu jsou tak trochu podvod. Pozemšťanům to nevadí, i když jim musí být jasné, že je bereme na hůl. Všichni o překot nakupují modlitební vějíře Heecheeů, hlavy loutek a taková ta těžítka z průhledné umělé hmoty, ve kterých se vznáší koule Venuše v oranžovo-hnědé vánici poletujícího prachu, krvavých diamantů a ohnivých perel. Žádný z těchto suvenýrů nemá hodnotu ani ceny jeho dopravy na Zemi, ale turistovi, který si může zaplatit meziplanetární cestu sem, to zřejmě nevadí.

Pro lidi, jako jsem já, kteří si nemohou dovolit nic, znamenají turisté hodně. Žijeme z nich.

Ne že bychom z nich tahali zrovna velký prachy, ale jsou pro nás prostředkem, jak mít za co jíst a mít kde spát, a když to nemáme, čeká nás jistá smrt.

Na Venuši neexistuje moc legálních způsobů, jak přijít k penězům. Je tu vojsko, pokud ho uznáme za legální, zbytek je turistika a štěstí. Šance na velký balík – jako vyhrát v loterii, najít poklad v heecheeském tunelu nebo narazit na hodně dobře placené zaměstnání při vědecké expedici – to jsou marné šance.

Na chleba s máslem všichni na Venuši vydělávají na turistech ze Země a je třeba je pořádně podojit, když se naskytne šance.

Samozřejmě jsou turisté a turisté. Na Venuši přicházejí tři druhy a rozdíl mezi nimi způsobuje nebeská mechanika.

Třetí třída je typ rychlý, malé ryby. Na Zemi se jim vede jakž takž. Přilétají na Venuši každých dvacet šest měsíců po Hohmannově dráze, kdy se na cestu ze Země spotřebuje minimum energie. Kvůli letovému oknu Hohmannovy dráhy se nemohou na Venuši zdržet déle než tři týdny. Takže přilétají v organizovaných zájezdech, rozhodnutí využít na maximum čtvrt milionu babek, zaplacených za nejlevnější kabinu, kterou jim věnovali prarodiče jako dárek k ukončení studia, nebo si je našetřili na druhé líbanky nebo čtvrtiproč. Špatné na nich je obvykle to, že nemají moc peněz, protože skoro všechny vydali za cestu. Dobré je naopak to, že je jich hodně. Když přiletí, jsou všechny pokoje obsazené. Někdy se dokonce musí šest párů dělit o jednu rozpůlenou kóji – dva páry současně v osmihodinových směnách. Tehdy se já a mně podobní vydáváme na povrch do chat Heecheeů a své vlastní podzemní kóje pronajímáme v naději, že nám vydělají dost peněz, abychom přežili příštích pár měsíců.

Ale na třetí třídě není možné vydělat tolik, aby se s tím dalo vyjít až do příštího termínu Hohmannovy dráhy a tak když přijedou turisté druhé třídy, jdeme si kvůli nim po krku.

Druhá třída jsou lidé středně bohatí. Dalo by se říct – chudí milionáři. Jejich roční příjmy se tak s bídou pohybují v sedmimístných cifrách. Mohou si dovolit přiletět po přímých drahách – asi sto dní jedna cesta, místo zdlouhavé a pomalé Hohmannovy dráhy. Cena takového letu je přes milion dolarů a víc, takže jich

nejezdí zdaleka tolik, ale zato za příznivé konstelace planet dorazí skoro každý měsíc a taky mají víc peněz na útratu.

Stejně utrácení jiní turisté druhé třídy. Ti zase čekají na příležitost, která nastává čtyřikrát nebo pětkrát za dekádu, kdy postavení planet umožňuje návštěvu tří z nich; díky využití dráhy, která je stejně energeticky náročná jako přímý přelet Země – Venuše. Když máme štěstí, tak nejprve přilétají k nám a pak letí na Mars (jako by na Marsu bylo co na práci!) Pokud letí opačně, zůstávají nám drobky po marsovských kolonistech. A to není dobré, protože je toho málo.

Ale ti opravdu bohatí... ach, ti opravdu bohatí! Zázraky první třídy! Ti si přijedou, kdy chtějí. Ať je konstelace jaká chce. A ti *umějí* utrácet!

#

Když mi můj informátor na přistávací ploše hlásil přilet *Jurije Gagarina*, pronajatého soukromou osobou, můj nos na prachy zavětřil.

Bylo jedno, kdo v něm seděl, byl dobrým kandidátem. V tomto období přilétali pouze ti hodně bohatí. Jediné, co mi v tom okamžiku blesklo hlavou bylo, kolik konkurentů se mi asi bude chtít kvůli jeho pasažérům dostat na kobytku... zatímco já jsem se snažil vypálit rybník jim.

Bylo to pro mne velmi důležité. Tak se to sešlo, že právě tehdy jsem měl potíže s penězi.

K pronajmutí kapsle bylo potřeba většího kapitálu než řekněme k otevření stánku s modlitebními vějíři. Podařilo se mi díky šťastné náhodě koupit stroj levně, když chlapík, pro kterého jsem pracoval, zemřel. V tomhle kšeftu jsem neměl velkou konkurenci: pár kapslí, které se mohly drát o podobnou práci, byla mimo provoz, ostatní vyrazili na vlastní pěst na výkopy u tunelů Heecheeů.

Tím jsem vlastně pasažéry *Gagarina*, ať to byl kdo chtěl, měl pěkně pro sebe... pokud budou mít zájem o výlet mimo labyrint tunelů kolem Vřetena.

Musel jsem doufat, že je to bude zajímat, protože jsem hrozně potřeboval peníze. Víte, trochu jsem zkoušel s játry. Byl jsem na samé hranici jejich totálního vysazení. Tak mi to aspoň vysvětlil

doktor. Měl jsem na vybranou všeho všudy tři možnosti: vrátit se zpátky na Zemi a na chvíli si to prodloužit na externí dialýze, nebo sehnat peníze na transplantaci. Nebo zemřít.

II.

Ten člověk, který si pronajal *Gagarina*, se jmenoval Boyce Cochenour. Na pohled čtyřicátník, výška tak dva metry, irsko-americko-francouzský původ.

Poznám ten typ ihned: byl z těch, kteří jsou zvyklí šéfovat, bez ohledu na to kde jsou. Sledoval jsem ho, jak vchází do Vřetena, jako kdyby mu patřilo a on se právě chystal ho prodat. Posadil se v Sub Vastrově promenádní kavárně, která měla být imitací kavárny z pařížského bulváru zkombinovanou se stylem Heecheeů.

„Skotskou,“ řekl aniž se podíval, zda ho někdo obsluhuje. Obsluhoval. Vastra se mohl přetrhnout. Nalil mu Johna Begga na supermražený led a servíroval mu ho praskajícího, ledového, až po něm trnou zuby.

„Kouřit,“ řekl a dívka, která přijela s ním, okamžitě vytáhla cigaretu a podala mu ji.

„No tohle je teda pajzl,“ konstatoval a rozhlížel se kolem. Vastra vypadal jako ztělesnění souhlasu.

Sedl jsem si vedle nich. Samozřejmě, že ne k jejich stolu, dokonce jsem na ně ani neviděl. Ale slyšel jsem, o čem spolu hovoří. Vastra se na mě také ani nepodíval. Přirozeně si mě všiml, když jsem přišel, a bylo mu jasné, že na mě mám zálsusk. Ale objednat jsem si musel u jeho ženy číslo tři, protože Vastra nehodlal promarnit ani vteřinu s takovou tunelovou krysou, jako jsem já, když měl u stolu Pozemšťana, který si mohl pronajmout loď.

„Jako obvykle,“ požádal jsem ji a myslel jsem tím čistý líh v pohárku od nealko. „A kopii vašich informací,“ dodal jsem potichu. Mrkla na mě skrz závoj. Roztomilá malá potvůrka. Přátelsky jsem ji poplácal po ruce a strčil jí do ní srolovanou bankovku. Pak odešla.

Pozemšťan obhlížel terén, včetně mě. Oplatil jsem mu pohled – zdvořile, ale odměřeně. Zlehka přikývl a obrátil se zpátky k Subhaš Vastrovi.

„Když už jsem tady,“ začal tónem znuděného turisty, „tak se vás zeptám, co zajímavého mi doporučujete. Co se tu vlastně dá dělat?“

Sub Vastra se zešíroka zašklebil jako vysoká vyzáblá žába.

„Ach, co si jen přejete, pane! Nějakou zábavu? V našich privátních podnicích účinkují nejlepší umělci ze tří planet, břišní tanečnice, hudebníci, kabaretiéři...“

„Toho je v Cincinnati plno. Nepřijel jsem na Venuši vysedávat v baru.“ Nemohl samozřejmě tušit, jak dobře dělá. Subovy kluby byly totiž na seznamu nočních klubů na Venuši až úplně dole. A ani ty špičkové nenabízely nic zvláštního.

„Jistě, pane! Pak byste možná chtěl podniknout výlet?“

„No...“ Cochenour pokýval hlavou. „Jaký smysl má vláčet se po okolí? Liší se snad planeta od kosmodromu nad námi, kde jsme přistáli?“

Vastra zaváhal. Viděl jsem, jak mu to v hlavě rychle šrotuje. Snažil se porovnat šanci na přemluvení Pozemšťana k cestě po povrchu se šancí, že ode mě získá provizi za něco většího. Na mě se při tom ani nepodíval. Zvítězila poctivost – tedy poctivost podepřená bleskovým odhadem, nakolik se Cochenour nechá napálit.

„Moc velký rozdíl v tom není, pane,“ připustil. „Na povrchu není nic než sucho a horko, všude úplně stejně. Ale já jsem neměl na mysli povrch.“

„Tak co tedy?“

„Heecheeské nory, pane! Jsou jich míle přímo pod naší osadou. Mohu najít solidního průvodce...“

„To mě nezajímá,“ zavrčel Cochenour. „Alespoň ne tak blízko.“

„Prosím?“

„Když nás tam může zavést průvodce,“ vysvětloval Cochenour, „znamená to, že už byly prozkoumané, a to zase znamená, že pokud tam bylo něco zajímavého, je to pryč. Co je to potom za zábavu?“

„Samozřejmě! Už vím, pane, co by vás zajímalo,“ odpověděl Vastra pohotově. Vypadal o poznání veselejší a já jsem vycítil, že má radar natočený mým směrem, aby se ujistil, že poslouchám, ačkoli se na mě ani nepodíval. „Po pravdě řečeno,“ pokračoval, „vždycky je šance narazit na neprozkoumaný tunel, pane, když víte kam jít. O to vám přece jde. Nebo se pletu?“

Třetí Vastrova manželka přinesla moje pití a lístek z faxu.

„Třicet procent,“ zašeptal jsem. „Řekni to Subovi. Pouze bez smlouvání a bez připuštění kohokoli dalšího k liciaci.“ Přikývla a mrkla na mě; taky poslouchala a bylo jí jasné, stejně jako mně, že tenhle Pozemšťan se už chytil na udičku.

Měl jsem v úmyslu vydržet u toho drinku, jak dlouho to půjde, ale viděl jsem, jak se pod vlivem Vastrova řízení příležitost blíží mílovými kroky. To stálo za oslavu. Zhluboka, spokojeně jsem se napil.

Bohužel ta udička neměla háček. Pozemšťan z ničeho nic pokrčil rameny.

„Vsadím se, že je to ztráta času,“ usoudil. „To je jasný. Když víte, kde máte hledat, proč už jste to dávno neudělali, co?“

„Ale mistře!“ vykřikl Subhaš Vastra, který začínal propadat panice. „Ubezpečuji vás, že existují stovky neprozkoumaných tunelů! Tisíce! A v nich možná poklady nedozírné ceny!“

Cochenour zavrtěl hlavou.

„Nechme toho. A přineste nám ještě něco k pití. A tentokrát zkuste dohlédnout, aby led byl opravdu studený.“

#

Byl jsem v šoku. Asi jsem ztrácel svůj čich na peníze. Odložil jsem pití a pootočil se, abych před Pozemšťanem ukryl, co dělám. Začal jsem prohlížet kopii reference od Suby, jestli mi nenapoví něco o tom, proč Cochenour najednou ztratil zájem.

Neřekla nic. Ale něco jsem se přece jenom dozvěděl. Ta dívka s Cochenourem se jmenovala Dorothea Keeferová. Cestovala s ním už pár let, pokud pasy mluvily pravdu, ale tentokrát to bylo poprvé mimo Zemi. Nebyla tam žádná zmínka o sňatku, ani ve výhledu, alespoň ze strany Cochenoura. Bylo jí něco přes dvacet reálného věku, ne nasimulovaného pomocí léků a transplantací.

Zato Cochenourovi bylo dobře přes devadesát.

Samozřejmě na to ani zdaleka nevypadal. Viděl jsem ho přicházet ke stolu. Na svoji výšku se pohyboval docela lehce. Jeho peníze pocházely z pozemků a z jídla z ropy. Podle zprávy byl jedním z prvních naftových magnátů, kteří se přeorientovali z prodeje ropy jako paliva na pěstování řas na surové ropě z vlastních

nalezišť a po zpracování je prodával jako potraviny. Přestal být pouhý milionář a stal se někým značně větším.

To také vysvětlovalo jeho vizáž. Byl pod Plnou lékařskou péčí s bonusy. Podle zprávy měl srdce z plastů a titanu. Plíce mu transplantovali z dvacetiletého kluka, který zahynul při nehodě helikoptéry. Cochenourova kůže, svaly a tuk, a to nemluvím o sekrečním systému, byly podporovány hormony a stimulatory buněčného růstu, což ho muselo stát dobře pár tisíc dolarů denně.

Soudě mimo jiné z toho, jak se choval k dívce vedle sebe, nevyhodil ty peníze z okna. Vypadal a choval se sotva na čtyřicet, maximálně – snad jediné kromě výrazu bledě modrých, diamantově jasných, unavených a nedůvěřivých očí.

Krátce řečeno – *skvělá* kavka.

Nemohl jsem si dovolit pustit ho z rukou! Hodil jsem do sebe zbytek drinku a kývl jsem na Třetí, aby mi přinesla další. Musí přece existovat způsob, jak ho přimět, aby si pronajal moji loď.

Jenom ho najít.

Je jasné, že na druhé straně balustrády, která oddělovala Vastrovu kavárnu od zbytku Vřetena, myslela půlka tunelových krys přesně na totéž. Bylo zrovna uprostřed mrtvé sezóny a zástupy letící po Hohmannově dráze byly tři měsíce v budoucnu. Všem už nám začínaly docházet peníze.

Moje transplantace jater byla jen taková malá mimořádná pobídka. Devadesát devět podzemních krys ze sta, jak jsem je tak koutkem oka zahlédl, potřebovalo z tohohle zazobaného turistu vytáhnout peníze, stejně jako já, jenom proto, aby zůstalo naživu. Ale všichni to udělat nemohli.

Vypadal zazobaně, ale nikdo není tak zazobaný, aby nás nakrmil všechny. Dva tři z nás, možná dokonce půl tuctu mohlo dostat tolik, aby to skutečně mělo nějaký význam. Ale víc už nikdo.

A já jsem hrozně nutně potřeboval být mezi tou hrstkou vyvolených.

Přihnul jsem si z druhého drinku, mrkl na Vastrovu Třetí rozverně – a významně – a beze spěchu jsem se otáčel, až jsem k nim seděl obličejem.

Dívka se dohadovala s chumlem obchodníků se suvenýry nalepeným na balustrádě.

„Boyci?“ zavolala přes rameno. „Na co je tohleto?“

Naklonil se přes bariéru a prohlížel si to.

„Vypadá to jako vějíř.“

„Správně, modlitební vějíř Heecheeů!“ vykřikl prodavač. Znal jsem ho, byl to Booker Allemang, jeden z veteránů Vřetena. „Našel jsem ho já sám, slečno! Splní vám každé přání. Dennodenně dostávám spoustu dopisů o jejich zázračných účincích...“

„Šidítka pro turisty,“ zavrčel Cochenour. „Kup si ho, jestli chceš.“

„A k čemu je to dobré?“

Zasmál se, až to zaskřípalo. „K čemu asi tak jsou vějíře. Ochladuje. I když si nemyslím, že bys to potřebovala,“ dodal významně a podíval se na mě s úsměvem.

Ted' nastala moje chvíle.

Dopil jsem, přikývl, vstal a přistoupil k jejich stolu.

„Vítejte na Venuši. Můžu pro vás něco udělat?“

Dívka se podívala na Cochenoura, jestli souhlasí, než řekla: „Myslím, že je moc hezký.“

„Nádherný,“ přitakal jsem. „Slyšeli jste už vyprávění o Heecheeích?“

Významně jsem se podíval na prázdné křeslo a když mi Cochenour nenařídil vypadnout, sedl jsem si a mluvil dál:

„Heecheeové vybudovali ty tunely už hodně dávno – asi tak před čtvrt milionem let. Možná dřív. Žili v nich všeho všudy jedno nebo dvě století a pak zase odešli. Zbyla tu po nich spousta haraburdí a taky pár cennějších věcí. A mimo jiné i tisíce takových vějířů. Nějaký místní koumák – ne tady BeeGee, ale někdo podobný – dostal nápad říkat tomu modlitební vějíře a prodávat to turistům s tím, že jim budou plnit přání.“

Allemang na mně visel očima a snažil se odhadnout, co tou tirádou sleduju.

„Částečně je to pravda,“ kývl.

„Celé je to pravda. Ale vy dva jste moc fajnový na takový figle,“ dodal jsem. „Jen se na ně podívejte. Vždyť jsou tak hezké, že stojí za to mít je i bez té povídačky.“

„Přesně tak!“ vykřikl Allemang. „Podívejte se, slečno, na tenhle, jak se blyští! A tyhle černé a šedé krystaly se báječně hodí k vašim nádherným vlasům!“

Dívka rozevřela černošedý vějíř. Rozvíjel se jako diplom, ale do kužele. Stačil slabý stisk palcem, aby se otevřel a opravdu velice hezky blýskal, když se s ním lehce ovívala. Stejně jako všechny ostatní heecheeské vějíře vážil sotva víc než deset gramů, nepočítaje v to ručky z imitace dřeva, které k nim připevňovali takoví lidé jako BeeGee Allemang. Krystalová síťka odrážela světlo luminiscenčních stěn z heecheeského kovu i zářivek, které jsme tam nainstalovali my, krysy v labyrintu. Vypadalo to jako jiskry hrající duhovými barvami.

„Tenhle člověk se jmenuje Booker Garey Allemang,“ oznámil jsem Pozemšťanům. „Prodává úplně stejné zboží jako ostatní, ale na rozdíl od nich vás tolik nenatáhne – zvlášť když na to dohlédnu.“

Cochenour se na mě přísně podíval, pak kývl na Sub Vastru a objednal další rundu.

„No dobře,“ odhodlal se. „Když budeme něco nakupovat, koupíme to u vás, Allemangu. Ale teď ne.“

A pak se obrátil na mě.

„A co doufáte, že mi prodáte vy?“

Nechodil jsem kolem horké kaše.

„Sebe a svou kapsli, když budete chtít vyrazit hledat nové tunely. A nenajdete nikoho lepšího.“

Nezaváhal.

„Kolik?“

„Milion,“ vypálil jsem okamžitě. „Třítýdenní nájem se vším všudy.“

Tentokrát neodpověděl hned, ačkoli jsem s uspokojením pozoroval, že se mu ta suma nezdá přehnaná. Vypadal stejně zaujatý – nebo možná lenivě znuděný – jako předtím.

„Napijeme se,“ vybědl, když nás Vastra se svou Třetí obsloužili a se sklenicí v ruce udělal gesto směrem k Vřetenu.

„Víte, na co to bylo?“ zeptal se.

„Myslíte proč to Heecheeové vybudovali? Ne. Heecheeové nebyli vyšší než my, takže Vřeteno není velké proto, že se nechtěli tlouct hlavama o strop. A když jsme je objevili, bylo to tu úplně prázdné.“

Podíval se bez emocí na okolní ruch. Ve Vřetenu je vždycky rušno. Balkony zakousnuté do zkosených stěn s hospůdkami a kavárničkami, jako byla ta Vastrova, a řady stánků se suvenýry, v téhle mrtvé sezóně povětšinou prázdných. Ale pořád se tam potloukaly stovky tunelových krys, žijících v nebo poblíž Vřetena, a za tu dobu, co tam Cochenour s dívkou seděli, se jejich počet utěšeně zvětšil.

„Asi tu nebude nic moc k vidění, co? Díra v zemi a spousta lidí, kteří se budou snažit stůj co stůj přijít k nějakým penězům,“ podotkl.

Pokrčil jsem rameny.

Znovu se na mě ušklíbl, o něco příjemněji než dřív. „Tak proč jsem přiletěl na Venuši, když mám takové pocity, co? To je správná otázka, ale když jste ji nepoložil, nemusím na ni odpovídat.“

Podíval se na mě a snažil se vypátrat, zda budu na tohle téma pokračovat. Neměl jsem to v úmyslu.

„Takže mluvmе obchodně,“ pokračoval. „Chcete milion dolarů. Tak za co? Sto tisíc na pronájem kapsle. Přibližně sto osmdesát na vybavení na týden, počítejme tři týdny. Jídlo, zásoby, povolení – dalších padesát. Tak to už máme skoro sedm set tisíc a to nepočítám váš plat a to, co dáte tady těm za to, že vám nechali předkupní právo. Je to tak, Walthersi?“

Nepředpokládal jsem, že je až takový účetní. Dalo mi práci spolknout doušek, který jsem měl v ústech, ale dokázal jsem ze sebe dostat: „Docela jste se strefil, pane Cochenoure.“ Neviděl jsem jediný důvod, proč bych mu měl vykládat, že kapsli, stejně tak jako většinu zařízení, mám vlastní – jenom díky tomu pro mě mohlo ještě něco zůstat po odečtení všech nákladů. Ale nedivil bych se, kdybych zjistil, že to ví taky.

A tehdy mě zaskočil.

„To vypadá na rozumnou cenu,“ řekl uvážlivě. „Tak si plácáme. Chci vyrazit, hned jak to půjde, a to by mohlo být, řekněme, zítra touhle dobou.“

„To by šlo,“ odpověděl jsem a zvedl se. „Tak nashle.“

Když jsem odcházel, snažil jsem se nevidět blesky metající pohled Sub Vastry. Měl jsem dost práce a trochu přemýšlení. Cochenour mě vyvedl z konceptu, což není právě dobré, když si nemůžete dovolit udělat zbytečnou chybu. Určitě si všiml, že ho oslovuji jménem, ale to bylo v pořádku. Určitě mu bylo jasné, že jsem se na něj okamžitě informoval a jeho jméno bylo úplně nedůležité vedle věcí, které jsem se o něm mohl dozvědět.

Ale trochu mě překvapilo, že věděl, jak se jmenuji já.

III.

Musel jsem udělat tři důležité věci.

Úplně ze všeho nejdřív bylo potřeba dvakrát zkontrolovat vybavení a ubezpečit se, že vydrží těžké podmínky, které Venuše připravila každému stroji – a člověku. Za druhé jsem musel jít do kanceláře místních odborů a zaregistrovat smlouvu s Boycem Cochenourem, s klauzulí o provizi pro Sub Vastru.

Za třetí – musel jsem navštívit doktora. Játra mi teď nějaký čas dávala pokoj, možná proto, že jsem omezil pití tvrdého alkoholu.

Zařízení bylo v pořádku. Kompletní prohlídka mi trvala asi hodinu, ale když jsem skončil, byl jsem si jistý, že všechno, co potřebujeme, je na svém místě, včetně dostatku náhradních dílů, abych si mohl poradit skoro se vším. Ordinance byla při cestě na odbory, takže nejdřív jsem se zastavil u doktora Moria. Netrvalo to dlouho a nedopadlo to nejhůř. Líp, než jsem čekal. Doktor Morius pečlivě prostudoval výstupy z přístrojů; ta pečlivost mě přišla na sto padesát dolarů. Dal mi jistou naději, že bych mohl bez jeho ordinace ty tři týdny přežít – za předpokladu, že si s sebou vezmu všechno, co mi předepíše, a nebudu porušovat jeho dietetická nařízení víc než obvykle.

„A co až se vrátím?“ zeptal jsem se.

„Stále totéž, Audee,“ řekl vesele. „Totální selhání je pravděpodobné, no, tak do tří měsíců.“

Luskl prsty a obdařil mě optimistickým pohledem. „Zaslechl jsem, žeš ťal do živého. Chceš si dát záznam na transplantaci?“

„A jak moc by to stálo?“ zeptal jsem se.

„Suma je pořád stejná,“ odpověděl pobaveně. „Dvě stě tisíc za nová játra plus nemocnice, anesteziolog, předoperační pohovor s psychiatrem, léky, můj honorář... rozpočet jsi už dostal.“

Dostal. A už jsem spočítal, že to, co dostanu od Cochenoura, a k tomu moje úspory a malá hypotéka na kapsli bude tak akorát. Až bude po všem, zůstanu na mizině. Ale naživu.

„To je ale náhoda, právě tu mám jedny přesně tvé velikosti,“ oznámil doktor Morius napůl žertem.

Věřil jsem mu. Ve Felčárně je vždycky dost náhradních dílů. To proto, že lidé pořád umírají, ať tak či onak, a jejich dědicové dělají co mohou, aby dědictví rozmnožili, a tak je po částech prodávají. Kdysi jsem se, jednou či dvakrát, setkal se jednou felčarkou. Trochu jsme spolu popili a pak mě vzala do Lednice a ukázala mi zmražená srdce, plíce, střeva a měchýře, každý kus nacpaný antialergiky, aby je organismus neodmítl, označené a zabalené, čekající na platícího zákazníka. Škoda, že jsem k nim nepatřil, protože pak by doktor Morius vyndal jedna játrka, rozmrazil je v mikrovlnce a vrazil mi je dovnitř. Když jsem ji žertem požádal, aby tam štípla jedna játra pro mě, atmosféra zhoustla a ona se zanedlouho vrátila na Zemi.

Rozhodl jsem se.

„Zařídte rezervaci. Od zítřka za tři týdny se do toho dáme.“ Když jsem odcházel, vypadal poměrně spokojeně asi jako barmský majitel rýžových polí, když sleduje, jak si kombajny zahřívají motory před další sklizní. Drahý tatínek – proč mě raději neposlal studovat medicínu místo účetnictví?

#

Mohlo by být docela příjemné, kdyby Heecheeové byli stejně vysocí jako lidé a ne o trochu menší. Bylo to znát na jejich tunelech. V bočních, jako byl ten, který vedl ke kanceláři Pobočky 88, jsem musel jít celou cestu v předklonu.

Šéfův zástupce už na mě čekal. Bylo to jedno z těch mála dobrých zaměstnání na Venuši, která nejsou závislá na turistickém ruchu, alespoň ne přímo.

„Volal mi Subhaš Vastra,“ spustil. „Říkal, že jste se dohodli na třiceti procentech a kromě toho jste zapomněl jeho Třetí zaplatit účet v baru.“

„Obojí souhlasí.“

Něco si poznamenal.

„A taky něco dlužíte mně, Audee. Tři stovky za faxovou kopii zprávy o tom vašem holoubkovi. A stovku za registraci vaší smlouvy s Vastrou. A taky budete potřebovat novou průvodcovskou licenci. Celkem to bude šestnáct set.“

Podal jsem mu svou platební kartu a on tu sumu převedl z mého účtu na účet Pobočky. Potom jsem podepsal připravenou smlouvu a dal na ni kolek. Vastrův třicetiprocentní podíl se naštěstí nepočítal z celého milionu, ale z mého čistého zisku. Ale i tak na tom vydělá tolik co já, čistá ruka, protože já musel splácet půjčku na výstroj. Banky dokážou člověka podržet, dokud nezaboduje, ale potom chtějí zaplatit. Vědí, jak dlouho může trvat, než se bude znovu kasírovat.

Zástupce ověřil podepsanou smlouvu. „Vše je v pořádku. Můžu pro vás ještě něco udělat?“

„Při vašich cenách ne,“ odpověděl jsem.

Vrhl na mě ostrý pohled se zábleskem závisti.

„Přeháníte. ‘Boyce Cochenour a Dorothea Keeferová, na palubě *Jurije Gagarina*, registrace Oděsa, pronájem. Bez dalších cestujících,’“ citoval ze souhrnné zprávy, kterou mi poslal. „Bez dalších cestujících! Může z vás být bohatý člověk, Audee, pokud toho holoubka správně oškubete.“

„Nemusím hned být bohatý,“ pokrčil jsem rameny. „Mně stačí, když zůstanu naživu.“

Ale nebyla to tak docela pravda. Ve skutečnosti jsem ve skrytu duše doufal – ne dost na to, aby to stálo za řeč a vlastně jsem se nikdy nikomu ani slovem nezmnínil – že bych se z toho mohl třeba dostat o maličko líp než jenom zůstat naživu.

Ale byl v tom háček.

A to, že pokud cokoli najdeme, Boyce Cochenour shrábne skoro všechno. Když takový turista jako Cochenour zařídí lov na nové tunely Heecheeů a najde něco cenného – a to se turistům stává; ne moc často, ale dost často na to, aby to v nich živilo naději – je to

jeho. Průvodci sice něco kápne, ale ne moc. My jenom pracujeme pro toho, kdo platí účty.

Samozřejmě můžu kdykoli sám vyrazit kopat a všechno potom mít jenom sám pro sebe. Ale v mém případě by to nebyl moc dobrý nápad. Kdybych se vydal na výpravu a prohrál, tak bych neztratil jen trochu času a padesát nebo sto tisíc na spotřebované zásoby a amortizaci kapsle. Kdybych prohrál, rychle bych se stal mrtvolou, protože moje stará játra by se se mnou hezky kvapem rozloučila.

Abych mohl zůstat naživu, potřeboval jsem každou penny, co vytluču z Cochenoura. Plat mám jistý, ať už něco zajímavého najdeme nebo ne.

Naneštěstí pro můj duševní klid jsem věděl, kde by se dalo najít něco moc zajímavého; problém byl v tom, že pokud mám s Cochenourem smlouvu a on vlastní všechna práva, nemůžu si dovolit objevit vůbec nic.

#

Poslední zastávku jsem udělal u sebe v pokoji. Pod postelí byl do skály zabudovaný zaručeně nedobytný sejf a v něm doklady, které jsem chtěl mít od té chvíle u sebe.

Víte, když jsem přišel na Venuši, krajina mě nijak zvlášť nezajímala. Neměl jsem prostě jiný zájem než chytit štěstí za pačesy.

Tak jsem si povrch Venuše ani moc neprohlížel, tehdy a ještě nejmíň dva roky. Z kosmických lodí, které přistávají na Venuši, toho není moc vidět. Vzhledem k atmosférickému tlaku devadesáti tisíc milibarů musí mít trup trochu pevnější než ty bublinky, co létají na Měsíc, Mars nebo i dál. Do venušských přistávacích modulů se nedávají zbytečná okna. Stejně to ani moc nevádí, protože s výjimkou pólů není na Venuši nic moc k vidění. Všechno co může chtít turista vyfotografovat, je *uvnitř* Venuše a všechno to kdysi patřilo Heecheeům.

Ne že bychom toho o nich věděli zrovna moc. Dokonce ani neznáme jejich skutečné jméno – „Heechee“ není jméno, je to, jak jednou kdosi napsal, zvuk, který vydává ohnivá perla, když ji třete. A že to byl jediný zvuk, o kterém je známo, že s nimi má nějakou spojitost, tak podle něj dostali jméno.

Ani hesperologové nevědí, kde se tu Heecheeové vzali, ačkoli na zbytcích toho, co Heecheeové používali jako hvězdné mapy, se našla označení, která se zdají známá – ale není možné to posoudit. Kdybychom znali přesnou polohu všech hvězd Galaxie před pár sty tisíci lety, mohli bychom podle toho určit jejich domovskou planetu. Možná. Ovšem za předpokladu, že pocházeli z naší Galaxie.

Ve Sluneční soustavě nikde jinde stopy nezanechali. Snad kromě Phobosu, ale odborníci stále vedou spory o tom, zda komůrky podobné včelímu plástu uvnitř Marsova měsíce jsou přírodní nebo umělé. Pokud je někdo vytvořil, byli to nepochybně Heecheeové. Ale těm našim se příliš nepodobají.

Občas přemýšlím o tom, kým byli. Běženci z umírající planety? Politickými uprchlíky? Turisty, jejichž zájezdová loď měla poruchu cestou odněkud někam a oni tady museli zůstat trčet, než opravili to, co muselo být opraveno, aby mohli vyrazit dál? Nevím. Nikdo neví.

Vždycky jsem si myslel, že přišli, aby sledovali vývoj člověka na Zemi – něco jako nevlastní otec dohlízející na rozvoj mladé generace, ale tehdy na nás ještě nebylo nic k vidění – byli jsme něco mezi australopitheky a cromagnonci.

Když odcházeli, sbalili skoro všechno a nechali po sobě jenom prázdné podzemní chodby a místnosti, ale přece jen tu a tam zbyla trocha smetí, co jim buď nestálo za to brát s sebou nebo to přehlédli: všechny ty „modlitební vějíře“, stejné, skoro prázdné kontejnery a cosi, co vypadá jako prostírání na piknik v horkém létě, pár cetek a drobností. Myslím, že nejznámější z těch „maličkostí“ je anisokinetický průbojník, černý krystal, který přenáší sílu úderu pod úhlem devadesáti stupňů. Někdo vydělal pár miliard jenom na tom, že měl to štěstí a našel jeden, který se dal rozebrat a okopírovat. Ale my jsme pokaždé narazili jenom na samé haraburdí. Někde přece musí být něco, co má cenu miliónkrát větší než tyhle zbytky.

Copak si opravdu všechno jen trochu použitelné vzali s sebou?

To byla další věc, kterou nikdo nevěděl. Já taky ne, ale měl jsem pocit, že vím něco, co by mě k tomu mohlo dovést.

Nalezl jsem místo, kde v jednom heecheeském tunelu bylo před dlouhou dobou pár věcí, a tento tunel neležel poblíž žádných vytěžených nalezišť.

Bral jsem to s rezervou. Bylo mi jasné, že spolehnout se na to moc nemůžu.

Ale dalo se z toho vycházet. Je možné, že při startu poslední lodě byli netrpěliví a všechno po sobě tak pečlivě neuklidili.

A to byl smysl celého života na Venuši.

Jakou jinou příčinu by to mohlo mít? Život podzemních krys v nejlepším případě visel na vlásku. Přežití stálo padesát tisíc ročně – daň ze vzduchu, daň z hlavy, přiděl vody a minimální nutná dávka potravin. Pokud jste chtěli jíst maso víckrát než jednou měsíčně a zažádali si o vlastní obytnou buňku, bylo to ještě dražší.

Průvodcovská licence stála tolik jako týdenní životní náklady. Když jsme je kupovali, sázeli jsme týden života proti naději, že ulovíme dost velkou rybu, buď turistu ze Země nebo nález, abychom se mohli vrátit na Zemi. Tam nikdo neumírá hladu, nikdo se neudusí nedostatkem vzduchu, nikdo neskončí ve vysokotlaké spalovací peci, kterou je atmosféra Venuše. Nešlo o to jenom *dostat se* zpátky na Zemi, ale vrátit se stylem, který si před cestou ke Slunci předsevzaly všechny podzemní krysy: hlavně mít dost peněz pro existenci hodnou lidské bytosti pod Plnou lékařskou péčí.

Na to jsem čekal. Zásah do černého.

IV.

Poslední věc, kterou jsem ten večer udělal, byla návštěva Sálu objevů. Nebylo to vlivem okamžitého nápadu. Byl jsem tak domluvený s Vastrovou Třetí ženou.

Třetí na mě za závojem mrkla a otočila se ke své společnosti. Ta se ohlédla a poznala mě.

„Hello, pane Walthersi.“

„Myslel jsem, že vás tady najdu,“ řekl jsem a byla to čistá pravda. Nevěděl jsem, jak ji mám oslovovat. Moje matka byla starosvětská žena, a když si vzala mého otce, přijala jeho jméno, ale bylo těžké tyto dvě situace porovnávat. „Slečno Keeferová“ bylo přesné, „paní Cochenourová“ více diplomatické. Obešel jsem to návrhem:

„Když teď budeme doslova a do písmene na jedné lodi, co kdybychom si říkali křestními jmény?“

„Audee, nemám pravdu?“

Zešíroka jsem se usmál.

„Švéd po matce, starý dobrý Texasan po otci. V jeho rodině se to jméno používá už dávno. Dorotha – pokud vím.“

Vastrova Třetí se vsákla do podlahy. Chopil jsem se iniciativy, abych Dorothy Keeferové mohl ukázat, k čemu slouží Sál objevů.

Sál objevů slouží k nažhavení pozemských turistů a prospektorů, aby vydali peníze na to, aby se mohli motat po heecheeských vykopávkách. Je tam od všeho něco – mapy provedených výkopů, obrovské Mercatorovy projekce Venuše i ukázky všech důležitých nálezů. Ukázal jsem jí kopii anisokinetického průbojníku a originál piezofonu. Autor tohohle objevu zbohatl stejně jako ten, který našel průbojník. Na polštářku ve vitríně byl asi tucet ohnivých perel – čtvrtalcových kousků, které kolem sebe šířily chladnou mléčnou záři.

„Díky nim byl vynalezen piezofon,“ informoval jsem ji. „Přístroj zkonstruovali lidé, ale právě díky ohnivým perlám funguje – mění tlak na elektrický proud a obráceně.“

„Ty jsou nádherné,“ řekla. „K čemu jsou všechna ta bezpečnostní opatření? Viděla jsem povalovat ve Vřetenu na pultě daleko větší a nikdo je nehlídal.“

„V tom je trošku rozdíl, Dorothy. Tyhle jsou totiž pravé.“

Hlasitě se zasmála. Její smích se mi líbil. Žádná dívka nevypadá hezky, když se směje nahlas a dívky, kterým záleží na tom, jak vypadají, to nedělají. Dorotha Keeferová vypadala jako krásná zdravá dívka, která se výborně baví, což je – když se to vezme kolem a kolem – nejlepší způsob, jak může dívka vypadat dobře.

Ale nevypadala zase tak dobře, aby mohla vstoupit mezi mě a finance za moje nová játra, takže jsem přešel zpátky k práci.

„Tamhle ty drobné červené kuličky, to jsou krvavé diamanty,“ informoval jsem ji. „Jsou radioaktivní. Ne natolik, aby to někomu vadilo, ale pořád hřejí. Tak se dá rozeznat pravý od padělku a kromě toho jsou falešné všechny větší než tři centimetry. Pravý o takovém

průměru by vyzařoval příliš mnoho tepla – zákon mocniny objemu, víte – a roztavil by se.“

„Tak ten tvůj přítel mi chtěl prodat...“

„...padělek. Přesně tak.“

Příkývla a stále se usmívala. „A co nám chceš prodat ty, Audee? Pravdu, nebo podfuk?“

#

Třetí Vastrova domu se diskrétně vzdálila, takže jsem se zhluboka nadechl a pověděl jí pravdu. Ne snad celou, ale také nic, co by pravda nebylo.

„Tyhle všechny věci,“ začal jsem, „jsou nálezy vykopané tisíci lidmi za pekelně dlouho. Není toho moc. Průbojník, piezofon a možná další dvě tři věci, které dokážeme zprovoznit. Pár poškozených artefaktů, které stále ještě studujeme – pár cetek. To je všechno.“

„Takhle mi to říkali,“ odpověděla. „A ještě něco. Nic z toho se nenašlo během posledních dvaceti let.“

Pálilo jí to a byla informovaná líp, než jsem čekal.

„A z toho můžeme vyvodit závěr,“ souhlasil jsem s ní, „že už dlouho nebylo nic nalezeno, takže planeta je vybrakovaná. Máš pravdu. Fakta tomu nasvědčují. První pátrači našli všechno, co se tu dalo najít... zatím.“

„Ale ty si myslíš, že ještě něco zbylo?“

„*Doufám*, že ano. Podívej – třeba stěny tunelů. Všechny jsou stejné – modré, naprosto hladké stěny, stejná tvrdost, světlo, které z nich vychází, se nemění. Jak si myslíš, že je Heecheeové dělali?“

„Já nevím.“

„Já taky ne. Nikdo to neví. Ale všechny jejich tunely jsou stejné a když se do nich člověk prokope zvenku, narazí na tutéž podložní horninu, potom následuje mezivrstva, která je něco mezi materiálem stěn a podložní skálou, a pak samotná stěna. Shrnutí: Heecheeové tunely nerazili a nevyzdívali. Měli něco, co se jako červ vrtalo pod povrchem a nechávalo za sebou tyhle tunely. A další věc: kopali moc tunelů. To znamená, že kopali tunely, které nepotřebovali. Spoustu. Nikam nevedou a nikdy k ničemu nebyly. Nenapadá tě nic?“

„Asi to šlo snadno a bylo to laciné,“ odušila.

Přikývl jsem.

„Pravděpodobně to byl automatický stroj. Ale to by tu potom někde měl alespoň jeden být. Za další: vzduch – dýchali kyslík jako my a ten museli někde brát. Kde?“

„Proč? Kyslík je v atmosféře...“

„Nestojí za řeč. Méně než půl procenta. A většinou to není volný kyslík; tvoří oxid uhelnatý a jiná svinstva. A není tu ani vodní pára, když už o tom mluvíme. No, trochu – ale ne tolik jako například oxidu siřnatého. Voda vzlíná skalami, ale neobjevuje se jako pramen čiré svěží vody. Bleskově se mění v páru. Vznáší se – vodní molekuly jsou lehčí než molekuly oxidu uhelnatého. Když se ocitne dostatečně vysoko, slunce ji rozštěpí na kyslík a vodík. Kyslík a polovina vodíku ihned zreagují s oxidem siřnatým na kyselinu siřnou. Zbytek vodíků uniká do vesmíru.“

Hleděla na mě s údivem.

„Audee, jsi skutečný expert, pokud jde o Venuši.“

Usmál jsem se.

„A už jsi v obraze?“

„Asi jo. Vypadá to špatně.“

„Je to špatné, ale Heecheeové nějak dokázali dostat tu trochu kyslíku z té břčky, snadno a levně. Nezapomeň na všechny ty tunely navíc! Spolu s inertními plyny jako dusík – a ty jsou tady jenom ve stopovém množství – z toho vyrobili dýchatelnou směs. Jak? Já nevím, ale jestli existuje stroj, který to umožnil, rád bych ho našel. A za další: letadlo. Heecheeové hodně létali nad povrchem Venuše.“

„Jako ty, Audee! Jsi přece pilot, ne?“

„Pilot kapsle, jistě. Ale uvědom si, co všechno musíš mít, abys ji přinutila létat. Na povrchu je teplota kolem dvou set sedmdesáti stupňů a kyslíku tam není dost ani na zapálení cigarety. Moje kapsle musí mít dvě nádrže, jednu s palivem a jednu s okysličovadlem. Víš, nestačí jen benzin a vzduch.“

„Ne?“

„Tady ne, Dorothy. Ne při takové teplotě okolí. Tady musíš použít nějaké exotické palivo. Už jsi někdy slyšela o člověku jménem Carnot?“

„Nějaký dávný vědec, ne? Carnotův cyklus?“

„Správně.“

Uvědomil jsem si, že to je už potřetí, co mě překvapila.

„Podle Carnota je výkon motoru vyjádřený jeho maximální teplotou – teplotou spalování, řekněme – v poměru k teplotě výfukových plynů. Ale teplota výfukových plynů nemůže být nižší, než je teplota okolí – jinak to není motor, ale chladnička. A tady je venkovní teplota dvě stě sedmdesát, takže i při použití speciálních paliv dostáváme dost nevýkonný motor. Každý tepelný motor je na Venuši na houby. Napadlo tě někdy, proč je tu tak málo kapslí? Mně to nevádí, pomáhá mi to udržet si něco jako monopol, ale důvod je v tom, že jejich provoz je příšerně drahý.“

„A Heecheeové to dělali líp?“

„Já myslím, že jo.“

Znovu se zasmála, nečekaně a zase moc hezky.

„Copak, copak, chudáčku? Jsi otrok toho, co prodáváš?“ optala se pobaveně. „Doufáš, že jednoho dne narazíš na hlavní tunel a shrábneš lup za pár miliard dolarů?“

Nebylo mi příjemné, že staví věci takto. Pokud jde o tohle, nebyl jsem vůbec spokojen se setkáním, které jsem s Vastrovou Třetí zaranžoval. Domníval jsem se, že bude jednodušší Dorothy Keeferovou prosondovat, když bude dál od svého přítele. Ale nepovedlo se mi to. A co hůř, začal jsem si uvědomovat její osobnost, což bylo kontraproduktivní. Nemůžeš se ke kořisti chovat jako ke kořisti, když o ní začneš uvažovat jako o ní, o něm, jako o lidských bytostech vůbec.

A co horšího, způsobila, že jsem se začal zabývat sám sebou.

„Asi máš pravdu,“ řekl jsem za chvíli. „Ale já jsem přesvědčený, že za zkoušku to stojí.“

„Ty se zlobíš?“

„Ne,“ zalhal jsem. „Jsem jenom trochu unavený. Zítra nás čeká dlouhá cesta, takže bych navrhoval návrat do Vřetena, slečno Keeferová.“

V.

Moje kapsle stála vedle kosmodromu a šlo se k ní stejnou cestou jako ke startovací ploše. Výtah k přechodové komoře na povrch a pak hermetický traktor nás přenesly přes suchý, skalnatý a zmučený povrch Venuše, uhlazený silnými větry. Normálně byla kapsle samozřejmě pod pěnovým hangárem, na povrchu se totiž nemůže nic nechávat jen tak volně, pokud to chcete udržet provozuschopné, zvlášť když je to z chromované oceli. Krypt jsem sundal dneska ráno, když jsem kapsli prohlížel a nakládal zásoby. Teď byla připravena. Zhlédl jsem ji přes venkovní žlutozelenou tmou vypouklými průzory.

Cochenour s dívkou by ji bývali viděli také, kdyby věděli, kam se mají podívat, ale nemuseli by poznat, že je to určené k létání.

„Vy jste se s Dorrií pohádali?“ křikl mi Cochenour do ucha.

„Nepohádali,“ křikl jsem v odpověď.

„Je mi jedno o co šlo. Jen jsem chtěl vědět. Nemusíte se mít rádi, stačí, když budete dělat, co vám řeknu.“ Na chvíli se odmlčel, aby nechal hlasivky odpočinout. „Bože, to je vítr.“

„Zefýr,“ odvětil jsem. A pak už jsem neřekl nic. Nakonec na to stejně přijde sám. Kolem kosmodromu je na venušské poměry docela klidno. Větrolam odklání nahoru i ten sebemenší závan a na plochu se dostane už jenom slabý vánek; díky tomu jsou start i přistání relativně snadné. Špatné na tom je, že se na ploše vylučují sloučeniny těžkých kovů z atmosféry. Na Venuši se za atmosféru považuje to, co má ve spodních vrstvách síran rtuťnatý a chlorid rtuťnatý a když se dostanete nahoru do těch hezkých nadýchaných mraků, zjistíte, že některé z nich tvoří kyselina chlorovodíková a fluorovodíková.

Ale i na to existují grify. Navigace na Venuši je trojrozměrná. Dostat se z jednoho bodu povrchu do druhého je poměrně snadné. Transpondér se spojí s radiomajákem a průběžně zanáší do map vaši polohu. Problém je najít správnou výšku. To vyžaduje zkušenosti a snad i intuici, a proto jsme já a moje kapsle měli pro lidi jako Cochenour cenu milionu dolarů.

Už jsme byli u ní a teleskopický čumák traktoru se spojil s přechodovou komorou. Cochenour civěl iluminátorem.

„Vždyť to nemá křídla!“ vykřikl, jako bych ho podvedl.

„Ani plachty, ani sněhové řetězy,“ odpověděl jsem. „Jestli chcete mluvit, běžte dovnitř! V kapsli to půjde lépe.“

Protáhli jsme se úzkým průlezem, otevřel jsem vchod a bez větších potíží jsme se dostali na palubu.

Očekával jsem problémy. Jo, kapsle, to je na Venuši něco. Měl jsem z pekla štěstí, když se mi naskytla příležitost ji odkoupit a – nebudu chodit okolo horké kaše – měl jsem ji svým způsobem rád. Do té mé se vešlo deset lidí bez výstroje. S tím, co mi prodal krám Sub Vastry a Pobočka 88 potvrdila jako nezbytné základní palubní vybavení, tu bylo trochu těsno i ve třech.

Čekal jsem přinejmenším nějaký sarkasmus. Ale Cochenour se pouze dlouho rozhlížel. A to jenom proto, aby si vybral tu nejlepší kóji, došel k ní a prohlásil, že je jeho. Dívka se přese všechno ukázala jako příjemná parťáčka. A tak jsem tam tak stál, čekal celý nabuzený, až Cochenour začne všechno kritizovat – a nic se nedělo.

Uvnitř byl mnohem větší klid. Vytí větru znělo sice dost hlasitě, ale bylo to jenom nepříjemné. Dal jsem jim sluchátka se speciálními filtry a s nimi se to už docela dalo vydržet.

„Sedněte si a připoutejte se,“ nařídil jsem a když se uvelebili, odstartoval jsem.

Při tlaku devadesát tisíc milibarů nejsou křídla k ničemu, jenom by překážela. Moje kapsle měla všechnu potřebnou sílu zabudovanou do mušlovitého trupu. Otevřel jsem přísun obou paliv do termotrysek, prolétli jsme nad relativně hladkým povrchem kosmodromu (jednou týdně rovnali povrch buldozerem, což byl jediný způsob, jak ho udržet jakž takž v pořádku) a vyrazili kolmo do divoké žlutozelené změti, která o chvílku později, ne víc než po padesáti metrech, přešla do divoké šedohnědé.

Cochenour si povolil pásy a udělal si pohodlí. Byla to docela zábava poslouchat ho, jak řve, když jsme se dostali do silné krátkodobé turbulence. Nic se mu nestalo, trvalo to jen chvílku. Ve výšce tisíc metrů jsme našli náš kousek poměrně stabilní atmosférické inverze a turbulence se zmírnila natolik, že jsem si mohl odepnout pásy a vstát.

Sundal jsem si sluchátka z uší a naznačil jim, aby udělali totéž.

Cochenour si třel místo, kam se uhodil o polici s mapami, pověšenou přímo nad jeho hlavou, ale přesto se trochu usmíval.

„Docela vzrušující,“ poznamenal a hledal něco po kapsách. „Může se tady kouřit?“

„Jsou to vaše plíce.“

Zasmál se. „Teď už ano,“ přikývl a zapálil si. „Proč jste si také nevzal chrániče, když jsme byli v traktoru?“

#

Musím říct, že v průvodcovské práci jsou chvíle, kdy dovolujeme klientům, aby nás zasypávali otázkami a trávíme všechen čas vysvětlováním, co znamená, když ten legrační ukazatel leze do červeného pole... nebo takové, kdy mlčíte, děláte své a vyděláváte prachy. Všechno vedlo k prosté volbě: budu vycházet z toho, že Cochenoura a jeho dívku mám rád, nebo ne?

Pokud ano, pak bych se k nim měl snažit chovat vlídně. Ba dokonce víc než vlídně. Třítýdenní soužití tří osob na prostoru velkém asi jako kuchyňský kout vyžaduje, aby se každý ze všech sil snažil být na ty ostatní příjemný, jinak bychom se totálně znenáviděli. A já byl placen za to, že budu milý a tak jsem byl povinen jít příkladem.

Na druhou stranu Cochenouři tohoto světa nebývají vždycky právě sympatičtí. A pokud by tohle měl být právě ten případ, potom je mlčeti zlato. Nejlepší je takovým otázkám předcházet odpovědí jako „zapomněl jsem“.

Ale on vlastně nebyl úplně protivný a dívka se opravdu snažila chovat přátelsky. Tak jsem se rozhodl pro vstřícnost.

„Je to vlastně docela zajímavé,“ spustil jsem. „Člověk totiž slyší na základě rozdílu v tlaku. Když jsme startovali, chrániče pohlcovaly část hluku – tlakové vlny – ale když jsem na vás křikl, abyste se připoutal, propustily přetlak způsobený mým hlasem a vy jste mě slyšel. Ale existuje hranice – něco přes sto dvacet decibelů – to je jednotka zvuku...“

„Já vím, co je to decibel,“ zavrčel Cochenour.

„Dobrá. Nad hranicí sto dvaceti decibelů ušní bubínek už nereaguje. V traktoru byl příliš velký hluk. Zvuky se tam nedostávají jen z okolí skrz stěny, ale také ze země, přenášené podvozkem.“

Kdybyste měli chrániče, neslyšeli byste vůbec nic – doslova nic,“ dodal jsem nakonec.

Dorothy poslouchala a při tom si líčila oči.

„Nic jako co?“

Rozhodl jsem se, že je budu považovat za své přátele, alespoň prozatím. „Jako rozkaz k nasazení termických skafandrů. Kdyby došlo k havárii. Kdyby přišel prudký poryv větru a převrátil nás. Taky se může stát, že přes hory přiletí nějaké těleso a narazí do nás dřív, než si to stačíte uvědomit.“

Pokývala hlavou, ale všiml jsem si, že se usmívá. „Skutečně skvělé místo na výlety, Boyci.“

Nevěnoval jí nejmenší pozornost. Myslel na něco jiného.

„Kdo teď pilotuje?“

Vstal jsem a aktivoval virtuální glóbus. „K tomu jsem se právě chtěl dostat. Momentálně autopilot a směřujeme k tomu kvadrantu tady dole. Musíme vybrat přesné místo.“

Dorrie Keeferová si prohlížela glóbus. Samozřejmě nebyl skutečný, jde pouze o trojrozměrný obraz vznášející se ve vzduchu; je možné jím protáhnout prsty.

„Venuše zrovna moc vábně nevypadá,“ konstatovala.

„Tyhle čáry jsou jenom označení pro radiomajáky,“ vysvětloval jsem. „Venku vidět nejsou. Venuše není rozdělená na státy a nejsou na ní ani oceány, takže mapa vypadá jinak, než jak jste zvyklí ze Země. Vidíte tenhle svítící bod? Tak to jsme my. Podívejte se.“

Přes rádiovou síť a barvy vrstevnic jsem položil plánky maskonů. „Tyhle nevýrazné kroužky, to jsou maskony. Víte, co to jsou maskony?“

„Místa velké koncentrace hmoty, ložiska těžkých hornin,“ odrecitovala dívka.

„Správně. Teď se podíváme co se stane, když přidám objevené tunely Heecheeů.“ Stiskl jsem klávesu a na obrazovce se tunely rozprostřely jako zlaté obrazce, připomínaly červy lezoucí planetou.

„Všechny jsou v maskonech,“ vyhrkla Dorothy.

Cochenour ji obdařil povzbudivým pohledem, tak jsem to udělal také.

„Ne všechny,“ opravil jsem ji. „Ale sakra skoro. Proč? Nevím. Nikdo to neví. Maskony jsou většinou ze starší a hustší horniny – čediče nebo něčeho podobného – a Heecheeové se možná cítili lépe, když je obklopovala pevná, hustší hornina.“

Ještě na Zemi, v době, kdy jsem v břiše neměl zničená játra a mohl si dovolit zajímat se o abstraktní vědy, jsem se v korespondenci s profesorem Hegrametem motal kolem hypotézy, že by heecheeské důlní stroje mohly pracovat pouze v hornině o určité hustotě nebo s určitým chemickým složením. Ale neměl jsem chuť o tom s nimi diskutovat.

„Podívejte se sem. Ted’ jsme tady...“ trochu jsem pomocí tlačítka pootočil glóblem. „To je formace Alta Reggio. A tady je ta velká šachta, ze které jsme vylezli. Vidíte tvar Vřetena? Ten maskon, kde je Vřeteno, se jmenuje Serendip. Náhodou ho objevila hesperologická...“

„Hesperologická?“

„...skupina geologů, pracujících na Venuši, ze kterých se stali hesperologové. Objevili z oběžné dráhy koncentrace hmoty a po přistání při odvtřívání vzorků půdy narazili na první heecheeský tunel. Ty ostatní tunely, jak můžete vidět vysoko v severních šířkách, se nacházejí v hromadě nahloučených maskonů. Jsou mezi nimi kousky lehčí skály a tam jsou spojeny chodbami, ale jinak jsou přesně v maskonech.“

„Jenže jsou všechny na severu a my letíme k jihu,“ řekl ostře Cochenour. „Proč?“

Prekvapilo mě, že umí číst virtuální glóbus, ale nekomentoval jsem to. Pouze jsem odpověděl:

„Ty, které jsou označené, jsou nanic. Už byly prozkoumány.“

„Některé vypadají dokonce ještě větší než Vřeteno.“

„Sakra větší, to bych řekl. Ale moc tam toho není, nebo spíše – není tam nic, co by bylo v natolik dobrém stavu, aby mělo smysl se tím zaobírat. Podpovrchové kapaliny je vyplnily už před sto tisíci lety nebo ještě dřív a už na tom ztroskotala spousta lidí, když se je pokoušeli vyčerpat nebo prorazit. Nenašli nic. Můžu vám o tom vyprávět. Já jsem tam byl taky.“

„Netušil jsem, že na Venuši je voda v kapalném stavu,“ poznamenal Cochenour.

„Neříkal jsem voda, jestli se dobře pamatuju. Vlastně tam byla taky, ale spíš taková mazlavá břečka. Voda se zjevně vypařuje ze skal a trvá to tisíce let, než se dostane k povrchu a prosákne ven. Potom se vypaří a rozloží na vodík a kyslík a zmizí. Nějaká je taky pod Vřetenem, pokud o tom nevíte. To je to, co jste za vašeho pobytu pili a dýchali.“

„Nedýchali jsme vodu,“ opravil mě.

„Ne, samozřejmě že ne. Dýchali jste vzduch, který vznikl z té vody. Ale občas je v tunelech vzduch – myslím tím originální atmosféra, kterou tam zanechali Heecheeové. Je jasné, že po pár stech tisících let se tam udělalo pěkně horko a všechny organické elementy podlehly žáru. Možná proto jsme našli tak málo, jak to říct, zvířecích zbytků – podlehly kremaci. Občas se v tunelech dá nalézt vzduch, ale nikdy jsem neslyšel, že by někdo našel pitnou vodu.“

„Boyci, to je všechno sice hrozně zajímavé,“ ozvala se Dorothy, „ale mně je vedro a jsem špinavá a všechny ty řeči o vodě mě rozčilují. Můžu teď na chvíli změnit téma?“

Cochenour zakvičel – smíchem se to skutečně nazvat nedalo.

„Podvědomá sugesce, Walthersi, že? A trochu staromódní prudérie. Myslím, že to, co skutečně Dorrie chce, je jít na toaletu.“

Povzbuzen dívkou jsem se nemusel ostýchat. Určitě si už na Cochenoura zvykla. Teď pouze řekla:

„Když už tady máme v téhle věci žít tři týdny, ráda bych věděla, co všechno tu je.“

„Jistě, slečno Keeferová.“

„Dorothy. Dorrie, jestli chceš.“

„Jasně, Dorrie. Podívej se, co tu všechno máme. Pět kójí, v případech potřeby tu může spát deset lidí, ale to zrovna nepotřebujeme. Dva sprchové kouty. Nezdaří se sice dost velké, ani aby ses v nich mohla namydlit, ale jde to. Dvě chemické toalety v tamtěch krychlích. Kuchyně je támhle. Vyber si kóji, která se ti líbí. Jsou tam stahovací žaluzie, aby ses mohla převléknout nebo až nás už prostě budeš mít plné zuby.“

„No tak, Dorri, teď si chvíli dělej co chceš,“ ozval se Cochenour.
„Ještě jsem se chtěl Waltherse zeptat, jak se to pilotuje.“

#

Jako začátek cesty to nebylo zlé. Měl jsem za sebou i horší. Někdy to bývalo opravdu traumatické. Skupiny, které přišly na palubu opilé a celou dobu jenom soustavně nasávaly, nebo páry, které se nehádaly, jen když spaly a dohodnout se dokázaly, jenom aby mě vytočily. Tahle cesta vůbec nevypadala špatně, a to vůbec neberu v úvahu, že by mi měla zachránit život.

Pilotování kapsle není nic složitého, alespoň pokud jde o to přinutit ji pohybovat se v určitém směru. V atmosféře Venuše není potřeba dávat pozor na vztlak a nemusíte se ani bát takových věcí, jako je přetažení.

A autonomní systémy skuteční většinu vašich úmyslů za vás.

Cochenour se učil rychle. Ukázalo se, že na Zemi pilotoval všechno, co létalo, dokonce řídil i jednomístnou ponorku. Pochopil, sotva jsem se o tom zmínil, že nejobtížnější stránka pilotáže na Venuši je určit správnou letovou hladinu a včas se rozhodnout, když ji chcete změnit. Také mu brzy došlo, že za den se to nenaučí. A ani za tři týdny ne.

„Kčertu, Walthersi,“ řekl docela vesele, „aspoň budu vědět, jak s ní letět, když bych musel – třeba kdybyste zůstal v tunelu. Nebo kdyby vás zastřelil žárlivý manžel.“

Obdařil jsem ho úsměvem, který odpovídal úrovni vtipu, tedy sotva viditelným.

„Další věc, kterou umím,“ pokračoval, „je vaření. Tedy, pokud i to neumíš líp. Ne, nemyslím si to. Můj žaludek mě přišel příliš drah, než abych ho mohl cpát kdečím, takže budu vařit. Šikulka Dorrie se to totiž nikdy pořádně nenaučila. Stejně jako její babička. Nejkrásnější žena na světě, která je přesvědčená, že to k jeho ovládnutí naprosto stačí.“

Nechal jsem na potom, že si to srovnám v hlavě. Tenhle devadesátiletý mladý atlet mě pokaždé něčím překvapil.

„A teď, než Dorrie vyplácá všechnu vodu...“ dodal.

„Bez obav. Veškerá voda se recykluje.“

„To je fuk. Tak než se domyje, dokončete ten malý výklad o tom, kam letíme.“

„Dobře.“ Pootočil jsem globusem. Svítící bod, který nás označoval, se mezitím posunul trochu na jih. „Vidíte ten shluk, kde naše trasa kříží síť radiomajáků, těsně vedle Lise Meitner?“

„Kdo je Lise Meitner?“ zavrčel.

„Někdo, jehož jménem je nazvána ta formace, nic víc nevím. Vidíte místo, které ukazují?“

„Jo. Pět velkých maskonů blízko u sebe a žádné stopy po výkopech. Tam letíme?“

„V podstatě ano.“

„Proč v podstatě?“

„Ještě jsem vám totiž neřekl jednu maličkost. Doufám, že kvůli tomu neztropíte skandál, protože to bych ho potom musel ztropit taky a říct vám, že jste se měl předem snažit dozvědět o Venuši víc, když už jste se rozhodl ji zkoumat.“

Chvilí se na mě pátravě díval. Dorrie v dlouhém županu a s hlavou omotanou ručníkem vyšla potichu ze sprchy. Zastavila se u něj a dlouze si mě prohlížela.

„To záleží na tom, co jste mi neřekl,“ usekl ne zrovna přátelským tónem.

„Tohle tedy je bezpečnostní zóna okolo jižního pólu,“ řekl jsem. „Chlapci z Obrany tam mají rozmístěné rakety a většina toho území je vyhrazená pro zkoušky nových zbraní. Tam je civilistům vstup zakázán.“

Díval se s nechutí na mapu.

„Ale mimo to vymezené území leží jenom jeden malinký kousek maskonu!“ zvolal.

„A právě tam máme namířeno.“

VI.

Na člověka přes devadesát byl Boyce Cochenour dost čilý. Nemyslím jenom fyzicky. Od toho je Plná lékařská, která prostě vyměňuje všechno, co se opotřebuje nebo začíná vypadat opotřebovaně a použité. Ale mozek se dost dobře vyměnit nedá.

Důsledkem obvykle je, že potkáváte staré, bohaté lidi s do bronzova opáleným silným tělem, které se chvěje a třese a vypadávají mu věci z rukou.

V tomhle měl Cochenour velké štěstí.

Tři týdny tu budeme spolu trčet bez možnosti úniku. Trval na tom, že mu musím ukázat, jak se zachází s kapslí, a rychle se to naučil. Když jsem se rozhodl využít krátké doby letu a provést na chladicím zařízení něco jako předběžnou kontrolu po tisíci hodinách, pomáhal mi odmontovat kryt, zkontrolovat úroveň chladicí kapaliny a vyčistit filtry. Potom nám uvařil oběd.

Dívka ho zaskočila ve funkci mého pomocníka, když jsem přerovnával část zásob, abychom se dostali k autosonickým sondám. Uvnitř kapsle panoval takový hluk, že nás Cochenour nemohl slyšet, i když stál jen o pár metrů dál v kuchyňce. Doufal jsem, že z ní o něm něco vytáhnu. Nakonec jsem si to rozmyslel. O Cochenourovi jsem už věděl jednu, tu nejdůležitější věc: díky němu si pravděpodobně koupím nová játra. A k tomu jsem nepotřeboval vědět, co si on a Dorrie myslí o sobě navzájem.

Proto se naše konverzace točila kolem sond. O tom, jak vystřelují nálože do venušské skály a měří vracející se echo. O tom, jaké jsou šance narazit na něco, co opravdu stojí za to. „Jaké jsou šance na hlavní výhru? Ne pro každého, kdo si koupí los – ale nějaký výherce existuje vždycky!“ A o tom, co bylo hlavní příčinou mého odchodu na Venuši. Vyslovil jsem před ní jméno svého otce, ale ona o něm nikdy neslyšela. Asi byla příliš mladá. Narodila se a vyrostla v jižním Ohiu, kde Cochenour zamlada pracoval a kam se potom vrátil jako miliardář. Vykládala mi, aniž jsem to po ní chtěl, že tam stavěl nové výrobní centrum a jak s tím měl spoustu těžkostí – problémy s odbory, komplikace s bankami, potíže s vládou –, a tak se rozhodl, že si odpočine. Podíval jsem se na něj; míchal omáčku. Řekl jsem:

„Odpočívá těžce, jak nikdo, koho znám.“

„Je workoholik, Audee. Nejspíš asi právě proto se stal tak bohatým.“

Kapsle se zakymácela. Všeho jsem nechal a skočil k přístrojové desce. Za zády jsem slyšel lamentovat Cochenoura, ale měl jsem plné ruce práce s hledáním optimální letové hladiny. Než jsem se

dostal do tisícimetrové výšky a znovu zapojil autopilota, třel si zápěstí a mračil se na mě.

„Omlouvám se,“ řekl jsem.

Podíval se na mě nevrle.

„Ta opářená ruka by mi ani tak nevadila, protože si vždycky mohu koupit novou kůži, ale málem jsem rozlil kvůli vám omáčku,“ brblal.

Podíval jsem se na virtuální glóbus. Svítící bod byl ve dvou třetinách cesty k cíli.

„Už budete s obědem hotov?“ zeptal jsem se. „Za hodinu přistáváme.“

Poprvé vypadal překvapeně. „Tak brzy? Myslel jsem, že jste říkal, že poletíme podzvukovou rychlostí.“

„Samozřejmě, ale tady jste na Venuši, pane Cochenoure. V této výšce je rychlost zvuku o dost větší než na Zemi.“

Vypadal, že přemýšlí, ale nakonec řekl:

„Jídlo bude za chvíli.“

Později, když už jsme dojídali, se ozval:

„Nejspíš o téhle planetě nevím všechno, co bych asi měl. Jestli nám chcete udělat obvyklý průvodcovský výklad, posloucháme.“

„To nejdůležitější už víte. Poslyšte, vy jste báječný kuchař, pane Cochenoure. Všechny zásoby jsem sám ukládal, ale vůbec jsem nepoznal, co jím.“

„Až přijdete v Cincinnati ke mně do kanceláře,“ pousmál se, „můžete se ptát na pana Cochenoura, ale když tady žijeme jeden druhému tak říkajíc na klíně, klidně mi říkej Boyci. A proč nejíš, když ti to tak chutná?“

Odpověď byla jednoduchá: protože by mě to zabilo. Nechtěl jsem, ale zabředit do diskuse, která by mohla vést k důvodu, proč mi tak moc záleží na honoráři od něj. A tak jsem řekl:

„Doktor mi nařídil, abych na nějaký čas úplně vynechal tuky. Asi si myslí, že nějak moc přibírám.“

Zkoumavě se na mě podíval, ale řekl: „A co ta přednáška?“

„Začneme tím nejdůležitějším,“ kývl jsem a opatrně si nalil kávu. „Dokud jsme uvnitř kapsle, dělejte si, co chcete. Můžete jíst, pít, kouřit, jestli máte co a chuť. Co je libo. Chladicí systém je

spočítaný na trojnásobek lidí, i s vařením a zásobami, má dvojnásobný bezpečnostní faktor. Vzduch a vodu bychom nespotřebovali ani za dva měsíce. Paliva máme na cestu třikrát tam a zpátky plus manévry. Pokud by se něco stalo, stačí zavolat o pomoc a někdo pro nás přiletí nanejvýš za pár hodin – nejspíš by to byli hoši z Obrany a ti mají opravdu *rychlé* kapsle. Nejhorší by bylo, kdyby praskl plášť a venušská atmosféra by pronikala dovnitř. Kdyby se to stalo rychle, zemřeli bychom. Ale ještě nikdy se to nestalo. Měli bychom mít dost času obléknout si skafandry a v těch máme třicet hodin na přežití. To je o hodně víc, než by potřebovali na naši záchranu.“

„Ovšem za předpokladu, že by se nestalo taky něco s rádiem,“ podotkl Cochenour.

„Jistě. Víš, že při patřičné shodě okolností se dá zemřít prakticky kdekoli.“

Nalil si další šálek kávy, kápl do ní trochu brandy a vybídl mě: „Pokračuj.“

„Mimo kapsli je to trochu zábavnější. Nemáš nic než skafandr a jeho užitná životnost, jak tomu já říkám, je pouhých třicet hodin. Je tam totiž problém s chlazením. Vody a vzduchu si můžeš nabrat kolik chceš a o jídlo se po tu dobu starat nemusíš, ale zbavit se tepla vyžaduje hodně energie. Takže je potřeba palivo. Chladicí systém spotřebovává hodně paliva a když dochází, je lépe být už zase v kapsli. Smrt z přehřátí není nejhorší. Ztratíš vědomí dřív, než to začne bolet. Ale koneckonců – jsi mrtvý.“

Další věc je zkontrolovat skafandr pokaždé, když si ho bereš na sebe. Pod tlakem ho nafouknout a podívat se, jestli není prasklý. Já to budu dělat také, *ale na mě se nespolehejte*. Je to váš život. A pozor na průzory v helmách. Jsou tak silné, že byste jimi mohli zatloukat hřebíky a nepraskly by, ale můžou prasknout prudkým nárazem na tvrdý předmět. I tak se dá zemřít.“

„Mám jednu otázku,“ řekla Dorrie potichu. „Už jsi někdy přišel o nějakého turistu?“

„Já ne, ale ostatní už jo. Ročně jich tu přijde o život tak pět šest.“

„Přijatelné riziko,“ řekl vážně Cochenour. „Ale já jsem nemyslel takovouhle přednášku, Audee. Tedy, samozřejmě že se chci

dozvědět, jak zůstat naživu, ale předpokládám, že bys nám to stejně vysvětlil před výstupem z lodi. Chtěl jsem se dozvědět, proč jsi vybral právě ten kus maskonu na průzkum.“

Tenhle dědek s tělem plážového sportovce mi začínal lézt na nervy, protože měl ve zvyku klást otázky, na které jsem nechtěl odpovídat. Samozřejmě, existoval důvod, proč jsem vybral tohle místo. Mělo to co dělat s pětiletým bádáním, spoustou kopání a korespondencí za přibližně čtvrt milionu dolarů, podle sazebníků meziplanetární pošty, s takovými lidmi, jako je profesor Hegramet na Zemi.

Ale nemínil jsem mu vykládat o svých důvodech. Bylo nejmín tucet míst, která jsem chtěl prozkoumat. Jestli se ukáže, že právě tohle je jedno z těch, jejichž průzkum dovolí pokrýt náklady, odešel by odtud bohatší než já – tak to stojí ve smlouvě, kterou jsme podepsali: čtyřicet procent pro nájemce, pět pro průvodce a zbytek vládě. To by mu mělo stačit. Pokud by se ale ukázalo, že to není dobré místo, nechtěl jsem, aby zkusil další, které jsem měl vytipované, s jiným průvodcem.

„Říkejme tomu předtucha podepřená informacemi,“ řekl jsem pouze. „Slíbil jsem vám přímý zásah do tunelu, který ještě nikdo neotevřel, a doufám, že svůj slib dodržím. A teď sklidíme ze stolu, za deset minut jsme na místě.“

Když už bylo všechno uklizené a my jsme se připoutali, začali jsme sestupovat z poměrně klidných vrstev znovu do vichřice u povrchu.

Byli jsme nad mohutným jihocentrálním masivem ve stejné výšce, jako jsou terény obklopující Vřeteno. V takových výškách se toho děje na Venuši nejvíc. Dole v nížinách a hlubokých údolích tlak stoupá i nad sto dvacet tisíc milibarů. Moje kapsle ani žádná jiná, kromě několika speciálních vojenských a výzkumných typů, to příliš dlouho nesnese. Naštěstí se Heecheeové o údolí nezajímalí. Nic z toho, co po nich tady zůstalo, se nenašlo za hranicí devadesáti tisíc milibarů. Ale to samozřejmě neznamená, že tam nemůže nic být.

Pro jistotu jsem ověřil naši polohu na podrobné síti na glóbu a na podobných mapách, a pak jsem odpálil tři první autosonické sondy.

Jakmile se uvolnily, vítr je okamžitě rozhodil po celém prostranství. Tak to bylo správně. Není příliš důležité, kam dopadnou, tolerance byla hodně velká, a to je dobře.

Nejdřív se snášely jako oštěp, pak vířily jako stéblo ve větru, dokud se nezapálily malé raketky a řízení systému přistání je začalo navádět k povrchu.

Všechny se uchytily dobře, ale pokaždé takové štěstí není, takže tohle byl slušný začátek.

Zaznamenal jsem jejich polohu do podrobných map. Dopadly přibližně ve tvaru rovnostranného trojúhelníku – téměř ideálně. Pak jsem se ubezpečil, že všichni jsou připoutáni, otevřel skenovací okruhy a začal kroužit kolem.

„A co dál?“ křičel Cochenour. Všiml jsem si, že dívka si znovu nasadila chrániče, ale on se bál, že by mohl o něco přijít.

„Teď budeme čekat, než sondy vysledují heecheeské tunely. Bude to pár hodin trvat.“ Zatímco jsem mluvil, klesal jsem s kapslí nadpovrchovými vrstvami. Dost to s námi házelo. Nárazy byly hodně prudké a dělalo to pořádný rachot.

Ale našel jsem, co jsem potřeboval – povrchový útvar, který připomínal slepý úvoz, a do něj jsem po jednom či dvou nepříjemných okamžicích kapsli usadil. Cochenour mě bedlivě sledoval a já jsem se usmíval pod vousy. Právě tady se počítá zkušenost pilota. Ne při letu nebo na upravených letištích kolem Vřetena. Kdyby to uměl, mohl by se klidně dostat kam by chtěl, i bez někoho, jako jsem já.

Zdálo se, že máme správnou polohu, a tak jsem odpálil kotvy – zubaté tyče s výbušnými hlavicemi, které se v zemi otevrou. Napnul jsem je silou a všechny držely.

To bylo také dobré znamení. Docela spokojený sám se sebou jsem si rozepnul pásy a zvedl se.

„Tady teď zůstaneme asi den dva a když budeme mít štěstí, možná i déle. Jak se vám líbila projížďka?“

Dívka si sundala chrániče, když nás stěny údolí odizolovaly od burácení a změnily ho v docela snesitelné nepřetržité kvílení.

„To jsem ráda, že se mi neudělalo špatně,“ řekla.

Cochenour mlčky přemýšlel. Zapálil si cigaretu a studoval ovládací panel kapsle.

„Mám jeden dotaz, Audee,“ ozvala se Dorothy. „Proč nemůžeme zůstat tam nahoře, kde je tišeji?“

„Kvůli palivu. Máme ho dost na přemísťování, ale ne dost na vznášení se celé dny. Vadí ti ten hluk?“

Protáhla obličej.

„Časem si zvykneš. Je to jako žít vedle kosmodromu. Ze začátku se divíš, jak je možné v tom hluku vydržet třeba jenom hodinu. A když tam strávíš týden, bude ti scházet, když přestane.“

Přesunula se k průzoru a zamyšleně si prohlížela krajinu. Přeletěli jsme na noční část planety, takže toho nebylo moc vidět, jenom prach a tělíska vířící ve světle našich reflektorů.

„Právě toho prvního týdne se bojím,“ konstatovala.

Vyvolal jsem měření sond. Malé hlavice vystřelovaly mikronálože a vzájemně si měřily echa, ale bylo ještě moc brzy na to, aby se z toho dalo něco poznat. Na obrazovce se teprve začínalo cosi rýsovat – stínový útvar. Ale bylo v něm více děr než podrobností.

„Jak dlouho to bude trvat, než z toho půjde něco vyčíst?“ ozval se konečně Cochenour. Další zajímavůstka – nezeptal se, co to je.

„To záleží na tom, jak blízko to je a jak je to velké. Asi tak za hodinu si budeme moct udělat hrubou představu, ale já mám rád kompletní údaje. Šest až osm hodin, řekl bych. Není kam spěchat.“

„Já *spěchám*, Walthersi,“ zabručel.

„Co budeme dělat, Audee,“ vmísila se do hovoru dívka. „Zahrajeme si bridž ve třech?“

„Jak je libo, ale osobně bych navrhoval spánek. Dám vám prášky, jestli chcete. Kdybychom skutečně něco našli – a pamatujte si, že šance, aby se nám to podařilo hned na první pokus, je fakt nevelká – budeme muset vydržet nějaký čas v kondici.“

„No dobře,“ souhlasila Dorothy a natahovala se po tabletách, ale Cochenour ji zastavil.

„A co vy?“ zeptal se.

„Na mě je ještě brzy. Na něco čekám.“

Nezeptal se na co. Možná proto, napadlo mě, že už to ví. Že si nevezmu prášek, jsem se rozhodl teprve, když jsem vlezl do kóje. Tenhle Cochenour nebyl jenom nejbohatší turista, kterému jsem kdy dělal průvodce, ale také jeden z nejlépe informovaných, a já jsem si to chtěl trochu srovnat v hlavě.

#

Nikdo z nás neusnul hned a to, na co jsem čekal, přišlo až po hodině. Chlapci na základně si dávali načas. Měli po nás jít už dávno.

Rádio zachrastilo a potom zavřískalo: „Neidentifikovaný objekt v sektoru jedna tři pět, nula sedm, čtyři osm a sedm dva, pět jedna, pět čtyři! Prosím identifikujte se a udejte cíl.“

Cochenour se na mě od karet tázavě podíval. Usmál jsem se.

„Dokud říkájí ‘prosím’, není se čeho bát,“ řekl jsem klidně a zapnul vysílačku.

„Tady pilot Audee Walthers, kapsle Poppa Tare devět jedna z Vřetena. Moje licence a letový plán jsou registrované. Na palubě mám dva turisty ze Země. Cíl – amatérský výzkum.“

„Rozumím. Čekejte prosím,“ zahřímalo rádio. Vojáci vždycky vysílali na maximální hlasitost. Nepochybně ještě pozůstatek z doby seržantského drilu.

Vypnul jsem mikrofon a sdělil svým pasažérům:

„Kontrolují náš letový plán. Není se čeho bát.“

Za okamžik se vysílačka ozvala znovu, stejně hlasitě jako prve.

„Jste jedenáct celých čtyři kilometru, azimut dva osm tři stupňů od rovníku, od zakázaného území. Buďte opatrní. V souladu s vojenskými předpisy jedna-sedm a jedna-osm, odstavec...“

„Já nařízení znám,“ přerušil jsem ho. „Mám průvodcovskou licenci a cestujícím jsem omezení vyložil.“

„Rozumím,“ zarachotilo rádio. „Budeme vás mít pod kontrolou. Pokud na povrchu uvidíte nějaké lodě nebo lidi, jsou to naše hraniční hlídky. Nijak jim nepřekázejte a okamžitě vyhovte jejich žádosti o identifikaci nebo informace.“ Vysílačka ztichla.

„Jsou nějak nervózní,“ konstatoval Cochenour.

„Ne. Tak je to vždycky. Jsou na nás zvyklí. Nemají na práci nic jiného, to je všechno.“

„Audee, ty jsi jim řekl, že jsi nás seznámil s předpisy,“ řekla Dorrie nejistě. „Ale já si na to nepamatuji.“

„Och, ale vysvětlil jsem je. Zůstaneme mimo zakázanou oblast, protože v opačném případě by začali střílet. To je celý Zákon.“

VII.

Budíka jsem nařídil na čtvrtou. Slyšeli mě, jak se melu, a vstali také. Dorrie nám přinesla kávu z kávovaru. Popíjeli jsme ji vestoje a zkoumali při tom obrazce, které nám mezitím nakreslil počítač.

Trvalo to několik minut, ačkoli na první pohled to bylo docela jasné. Bylo tam osm velkých anomálií, pravděpodobných heecheeských tunelů. Jedna z nich byla skoro přímo pod námi. Dokonce jsme při kopání ani nemuseli pohnout kapslí.

Ukázal jsem jim anomálie jednu po druhé. Cochenour je zamyšleně pozoroval.

„Chceš říct, že tohle všechno jsou neotevřené tunely?“ zeptala se po chvíli Dorothy.

„Ne. Přál bych si, aby to tak bylo. Ale i kdyby ano, tak za prvé: kterýkoli z nich nebo všechny už mohl někdo prozkoumat. Někdo, kdo nechtěl mít starosti s registrací. Za druhé: vůbec to nemusí být tunely. Mohou to být tektonické zlomy nebo žíly nebo malá říčka roztavených látek, které odněkud vytekly a potom ztuhly a byly zanesené už před miliardami let. Zatím víme naprosto jistě jedinou věc – že na tomhle místě *kromě* těch osmi už asi žádné jiné neotevřené tunely nebudou.“

„Tak co uděláme?“

„Budeme kopat. A pak uvidíme, co z toho bude.“

„Kde budeme kopat?“ zeptal se Cochenour.

Namířil jsem prstem do světelného kužele, vycházejícího z naší kapsle. „Přímo tady.“

„A je to nejlepší místo?“

„No, to není tak jisté.“ Zvažoval jsem, co mu na to mám říct, a rozhodl jsem se, že nejlepší bude pravda. „Tři stopy se zdají lepší než ostatní. Já je označím.“ Stiskl jsem klávesy mapy a u těch, co

vypadaly nejlíp, se okamžitě objevila písmena A, B, C. „A místo A vede právě tady tímhle údolím, takže tu budeme kopat nejdřív.“

„Ale nejjasnější je nejlepší, je to tak?“ Přikývl jsem.

„Ale ze všech nejjasnější je C. Proč nebudeme kopat nejdřív tam?“

Pečlivě jsem vážil slova. „Částečně proto, že bychom museli pohnout s kapslí. A částečně proto, že je to mimo hranice území pod sondami a to znamená, že výsledek není tak jistý jako tady přímo pod námi. Ale to není hlavní důvod. Nejdůležitější je, že C leží přímo na samé hranici území, od kterého nám naši přátelé z Obrany, které svrbí prsty, nařizovali držet se dál.“

Cochenour se nedůvěřivě usmál. „Ty mi chceš říct, že když narazíme na skutečně nedotčený heecheeský tunel, že do něj nevlezeme jenom proto, že ti nějací vojáci řeknou ‘ne, ne’?“

„Prozatím není co řešit,“ odsekl jsem. „Můžeme kutat v těch sedmi dovolených anomáliích. Kromě toho – vojáci nás budou mezitím čas od času kontrolovat. Nejspíš hned zítra nebo pozítří.“

„No dobrá, dejme tomu, že je prozkoumáme a nic nenajdeme. Co uděláme pak?“ nechtěl se nechat odbýt Cochenour.

„Nikdy nestrkám prsty do dveří.“

„Ale co kdyby?“

„Sakra, Boyci! Jak to mám vědět?“

Vzdal to, ale mrkl na Dorrii a vítězoslavně se usmál: „Co jsem ti říkal, drahá? Je to ještě větší grázl než já!“

Ale ona se dívala na mě a ptala se:

„Proč vypadáš tak divně?“

Odpověděl jsem nějakou lží, ale když jsem se podíval do zrcadla, viděl jsem, že mi dokonce zežloutlo i bělmo.

#

V několika následujících hodinách jsme měli příliš práce, než abychom diskutovali o teoretických možnostech. Museli jsme se starat o konkrétní fakta.

Nejzávažnější konkrétní fakt byl, že jsme se nesměli nechat zabít vysokou teplotou a plyny pod vysokým tlakem. K tomu nám sloužily skafandry. Můj vlastní byl samozřejmě zakázková práce a potřeboval jenom zkontrolovat klouby a láhve. Boyce s dívkou měli půjčené.

Zaplatili za ně mrzký peníz, a byly dobré. Byly dobré, ale ne perfektní. Nařídil jsem jim obléknout je a svléknout aspoň desetkrát. Kontroloval jsem klouby a upravoval je, až už to nemohlo být lepší.

Skafandry byly z dvanáctivrstvého laminátu, v základních kloubech měly devět stupňů volnosti a disponovaly také vlastními malými palivovými články. Byly bezchybné, ale o to nešlo. Měl jsem obavy o jejich pohodlí, protože i nepatrné svědění nebo škrábání se může stát nesnesitelným, když se s ním nedá nic udělat.

Koneckonců byly dost dobré, abychom je vyzkoušeli.

Všichni jsme se nacpali do přechodové komory a otevřeli příklop přímo na povrch Venuše.

Pořád jsme byli na odvrácené straně, ale v atmosféře je tolik rozptýleného světla, že opravdu tma není nikdy. Nechal jsem je, aby se naučili chodit, napírat se do větru a zapřít se o kotvy a trup lodi. Já jsem se mezitím připravoval k vrtání.

Vytáhl jsem ven první z našich instantních iglů, odvěkl ho na místo a zapálil. Začalo žhnout, nadulo se jako dětská hračka, které jsme říkali faraónův had, a vytvářelo lehký pevný popel, který začal vršit kopeček kolem zamýšleného vrtu, až se na vrcholku spojil a vytvořil bezešvou kopuli. Samozřejmě už před tím jsem tam umístil vrtací zařízení a přechodový průlez. Jak se popel hromadil, přesouval jsem průlez rukama, abych dostal pevné spojení, a hned napoprvé se mi to podařilo.

Dorrie s Cochenourem se drželi v povzdálí, postávali u kapsle a panoramatickými průzory se na mě dívali. Zapnul jsem rádio.

„Chcete přijít blíž a dívat se, jak to spustím?“ křikl jsem.

Oba přikývli hlavami v helmách a ve sluchátkách jsem slyšel klepavý zvuk.

„Tak pojďte,“ zavolal jsem na ně a protáhl se průlezem dovnitř. Naznačil jsem jim, že to mají nechat otevřené, až za mnou polezou.

S námi třemi a vrtným zařízením bylo iglů ještě nacpanější než kapsle. Couvali, až kam to šlo, podle stěny iglů, celí shrbení. Já jsem zatím spustil vrták, ověřil, že má svislou polohu a díval se, jak odletují první spirálovité úlomky.

Pěnové iglů odráží hodně zvuku a pohlcuje ještě víc. Přesto rámus uvnitř je značně větší než kvílení větru venku. Vrtání je

hlasité. Když jsem došel k názoru, že už toho viděli dost, aby je to v danou chvíli uspokojilo, naznačil jsem jim rukou do průlezu, aby vyšli, vylezl za nimi, zavřel poklop a odvedl je zpátky do kapsle.

„Zatím to jde dobře,“ konstatoval jsem, sundal si helmu a svlékl skafandr. „Musíme se probít přes asi čtyřicet metrů a čekat můžeme stejně dobře tady jako tam.“

„Jak dlouho to bude trvat?“

„Možná hodinu. Dělejte si, na co máte chuť, já osobně si dám sprchu. Potom se podíváme, jak na tom jsme.“

Jedna z výhod, když jsou na palubě jenom tři lidi, je, že není potřeba příliš hlídat vodní režim. Je až překvapivé, jak po svléknutí žáruvzdorného skafandru osvěží rychle proudící voda. Když jsem ze sprchy vylezl, byl jsem připravený na všechno.

Byl jsem dokonce i ochotný sníst něco z Cochenourových kulinářských výtvorů o energetickém obsahu tří tisíc kalorií, ale naštěstí to nebylo nutné. Kuchyně se ujala Dorrie a to, co připravila, bylo jednoduché, lehké a poměrně netoxické. Se stravou, jako byla ta její, bych se svého honoráře mohl dožít. Na okamžik jsem zauvažoval, proč dává přednost zdravé výživě, ale pak mi došlo, že se snaží udržet Cochenoura živého. S tolika náhradními díly v těle má Boyce asi mnohem větší problémy s dietou než já. No, ne tak „velké“, jasně. Rozhodně na žádný z nich neumře.

#

Bylo to přesně tak, jak jsem předpokládal. Nahoře už toho bylo víc než jen prach s popelem. Povrch Venuše byl v tomto bodu jen o trochu víc než písek připomínající popel. Vrták se tím probíjel hodně rychle. Snad až příliš. Když jsem se vrátil do iglú, bylo už plné suti a úlomků a mně dalo hroznou práci dostat se ke stroji, abych mohl vrták přepnout na vyklízení sutě průlezem ven.

Byla to těžká práce, ale naštěstí netrvala moc dlouho.

Ani jsem se nenamáhal vracet se do kapsle. Rádiem jsem oznámil Boycovi a dívce, kteří mě pozorovali iluminátorem, co se zatím dělo. Řekl jsem jim, že už jsme blízko.

Ale neřekl jsem jim jak blízko.

Ve skutečnosti jsme byli tak metr od zjištěné hloubky anomálie. Tak blízko, že už jsem ani nevyházal ven všechnu suť. Jenom jsem udělal trochu místa pro manipulaci s vrtákem.

Pak jsem ho znovu zaměřil a spustil a za pět minut se začala objevovat suť se světle modrými úlomky heecheeského kovu, což znamenalo, že jsme narazili na tunel.

VIII.

Asi po deseti minutách jsem zapnul vysílačku v helmě a zakřičel: „Boyci! Dorrie! Narazili jsme na tunel!“

Bud' už byli připraveni ve skafandrech, nebo se do nich oblékli rychleji než jakákoli podzemní krysa. Otevřel jsem průlez a vylezl ven, abych jim pomohl... a oni už vyšli z kapsle, drželi se za ruce, aby se jim lépe šlo proti větru, a pádili ke mně.

Oba dva křičeli otázky a gratulace, ale zarazil jsem je.

„Všechno vysvětlím uvnitř. Sami uvidíte.“

Vlastně ani nemuseli chodit tak daleko. Modrou barvu mohli vidět, sotva si klekli, aby se dostali do průlezu.

Protáhl jsem se za nimi a průlez zavřel. Důvod byl docela jednoduchý. Až do chvíle, než dojde k proražení tunelu, je celkem jedno, co děláte. Ale uvnitř tunelu, který zůstal nepoškozený, je tlak jenom o málo vyšší než pozemský. Když by nebyla kopule iglú hermetická, tak v okamžiku probourání pláště by dovnitř vtrhla atmosféra Venuše s tlakem celých devadesát tisíc milibarů, horkem a žárem a toxickými plyny. Když je tunel prázdný, nebo je v něm jenom obyčejné bezcenné harampádí, není to žádná škoda.

Avšak v muzeu je pár desítek podivných úlomků, které mohly být zajímavými stroji – kdyby ten, kdo je našel, nepustil dovnitř atmosféru, která je zničila. I když vyhraje jackpot, můžete v sekundě zničit něco, co čekalo stovky tisíc let na objevení.

Shlukli jsme se nad šachtu a já ukázal dolů. Vrták po sobě zanechal čistou díru rozměrů sedmdesát centimetrů na něco víc než metr se zaoblenými rohy. Na dně bylo vidět studeně modrou září pláště tunelu posetého skvrnkami a kaňkami zatoulaných úlomků, které jsem nevyházal ven.

„A co teď?“ zeptal se Boyce. Hlas se mu třásl vzrušením, které bylo, myslím, docela přirozené.

„Teď si vypálíme cestu dovnitř.“

Počkal jsem, až moji zákazníci couvnou co nejdál a přitisknou se k hromadě sutí, která tam zůstala, a vzal jsem tryskový vrták. Už předtím jsem zavěsil nad šachtu držáky, takže teď se bez problémů spustil po lanech až dolů, několik centimetrů nade dno šachty.

Potom jsem ho zapálil.

Je těžké si představit, že jakákoli lidská činnost může na Venuši vytvořit něco ještě horšího než to, co stvořila sama planeta, ale tryskový vrták je dost speciální věcicka. V malém prostoru iglů vybuchl žár a pohltil nás. Chladicí systémy našich skafandrů byly v okamžiku přetížené.

„Já... já asi...“ lapala po dechu Dorrie.

Cochenour ji chytil za ruku. „Pro mě za mě si třeba omdli, ale ne abys zvracela ve skafandru. Jak dlouho to ještě bude trvat, Walthersi?“

Bylo to pro mě stejně těžké jako pro ně. Ani praxí si nezvyknete na něco takového, jako je stát u velké pece s dvěma vylomenými z pantu.

„Asi minutu,“ zasípal jsem. „Vydržte, jde to dobře.“

Ve skutečnosti to trvalo déle, asi minutu a půl. A můj skafandr měl víc než polovinu té doby zapnutý alarm, ale při konstrukci se s takovým přetížením počítalo. Pokud se v nich nevaříme, skafandrům se nic nestane.

A najednou to skončilo. Půlmetrová zátka se uvolnila, na jedné straně se utrhla a zůstala viset.

Zhasl jsem vrták. Všichni jsme pár minut těžce oddychovali, zatímco chlazení skafandrů si pomalu poradilo s přetížením.

„No to byl pěkný hukot,“ řekla Dorothy.

Ve světle, které probleskovalo ze šachty, jsem viděl, jak se Cochenour mračí. Neřekl jsem nic, jenom jsem ještě na pět vteřin zapálil hořáky, abych odřízl zbytek kruhové zátky. Uvolnila se a spadla do tunelu; znělo to jako dopad nějakého kamene.

Pak jsem zapnul vysílačku v helmě. „Není tu rozdíl v tlaku.“

Cochenour nezměnil výraz, ani se neozval.

„To znamená, že tenhle už byl otevřený,“ pokračoval jsem. „Kdosi ho našel, otevřel – možná vyčistil, jestli tu vůbec něco bylo – a prostě to neohlásil. Vrátime se do kapsle, abychom se dali trochu do pořádku.“

„Audee,“ vřískla Dorothy, „co je? Já chci jít dolů a podívat se, co je uvnitř!“

„Bud' zticha,“ napomenul ji trpce Cochenour. „Neslyšela jsi, co říkal? Tady jsme vyhořeli.“

#

Vždycky ještě máte naději, že otevřený tunel pukl při seismickém posuvu a že to neudělala žádná podzemní krysa hořákem. A kdyby, přece jen tam ještě mohlo zůstat něco cenného. Neměl jsem to srdce šmahem připravit Dorothy o její nadšení.

A tak jsme se jeden po druhém spustili po laně dolů, do tunelu, a rozhlédli se tam.

Všude, kam až jsme dohlédli, byl úplně prázdný. A to nebylo moc daleko, protože další problém při otevření tunelu je, že k jeho průzkumu potřebujete hodně speciální výstroj. Se zatížením, které už měly naše skafandry za sebou, mohly vydržet ještě tak pár hodin, ale ne o moc víc.

Plahočili jsme se tunelem asi kilometr a našli pouze holé stěny, ze kterých vystupovalo žebrování, k němuž kdysi mohlo být něco přimontováno – ale žádné předměty. A ani smetí. Oba se už sami chtěli vrátit do kapsle. Cochenour si poradil sám, stejně tak Dorrie. I když jsem byl připraven jí pomoci, vyšplhala se po lanu za pomoci úchytlů, které na něm byly.

Umyli jsme se a udělali si něco k pití. Museli jsme se najíst, ale Cochenour neměl náladu na svoji kuchařskou exhibici. Dorrie mlčky dala tácy do trouby a pak jsme do sebe zadumaně cpali prefabrikáty.

„Vždyť to byl teprve první,“ ozvala se nakonec, rozhodnutá, že se na to bude dívat optimisticky. „A je to teprve náš druhý den.“

„Bud' zticha, Dorrie. Jediné, co neumím, je prohrávat,“ zavrčel Cochenour. Dlouze si prohlížel schéma, vytvořené na obrazovce z údajů sond. „Walthersi, kolik je neregistrovaných, ale prázdných tunelů, jako je tenhle?“

„Jak to mám vědět? Když nejsou v záznamech, znamená to, že se o nich nic neví.“

„Tak tohle schéma může být k ničemu? Můžeme se prokopat do všech osmi a všechny mohou být úplně nanic.“

„To můžeme,“ přisvědčil jsem.

Upřeně se na mě podíval. „A...?“

„A to vůbec není tak špatné. Přinejmenším se ta stopa ukázala být skutečným tunelem. Už jsem měl výpravy, které by se byly zbláznily radostí, že po týdnech planého kopání vůbec na nějaký tunel narazily. Je docela dobře možné, že zbylých sedm signálů nemusí být ani jeden tunel. Neklesejte na mysli, vždyť jste si za ty peníze svoje užil.“

„Už jsem ti řekl, Walthersi, že nejsem zvyklý prohrávat. Druhé místo mi nestačí.“ Chvilí přemýšlel a potom vybuchl: „To tys vybral tohle místo, Walthersi. Věděl jsi, co děláš?“

Věděl jsem to? Na tohle se dalo odpovědět pouze jediným způsobem: najít neporušený tunel, samozřejmě. Mohl jsem mu vykládat o měsících studia záznamů z prvních přistání. Mohl jsem mu vyprávět, jaké potíže mi to přineslo, kolik nařízení jsem musel obejít, abych směl nahlédnout do vojenských průzkumných zpráv, a jak daleko jsem se musel vydat, abych si promluvil s těmi, kteří byli s Obrannými jednotkami na prvních výkopech. Mohl jsem jim líčit, jak těžké bylo najít starého Jorolemona Hegrameta, který teď učí mimozemskou archeologii v Tennessee, a kolik dopisů jsme si vyměnili. Ale nakonec jsem pouze řekl:

„To, že jsme našli tunel, svědčí o faktu, že se ve své práci vyznám. Za to sis zaplatil. Jestli budeme pokračovat nebo ne, záleží na tobě.“

Díval se na mou maličkost a uvažoval.

„No tak, Boyci, seber se,“ vyzvala ho Dorrie vesele. „Pomysli na ty další možnosti, které na nás ještě čekají. A i kdyby to nevyšlo, budeme mít aspoň legrační historky, až budeme zpátky v Cincinnati.“

Ani se na ni nepodíval, jen se zeptal:

„Neexistuje jiný způsob jak zjistit, jestli ten tunel už byl otevřený nebo ne, než do něj vlézt?“

„Jistě, dá se to zjistit zvenčí poklepem na stěnu. Má to jiný zvuk.“

„Ale nejdřív se k němu tak jako tak musíme prokopat?“

„Přesně tak.“

Znovu jsem si oblékl skafandr a šel uklidit teď už nepotřebné iglú. A u toho jsme skončili.

Opravdu se mi o tom nechtělo dál diskutovat, protože jsem se bál, že mi položí otázku, na kterou bych mu musel odpovědět lží. Snažím se co můžu držet se pravdy, protože tak je nejjednodušší pamatovat si, co bylo řečeno.

Ale na druhé straně nejsem zase takový fanatik pravdy a nevím, proč by jedna z mých povinností měla být opravování něčeho mylného dojmu. Například Cochenour si určitě myslel, že jsem si nedal tu práci s poklepáváním na stěnu tunelu, než jsem je zavolal.

Ale já to udělal, samozřejmě. Bylo to první, co jsem udělal, jakmile vrták došel tak hluboko. A když jsem slyšel „puk“ vydávané vysokým tlakem, div že se mi nerozskočilo srdce. Musel jsem pár minut počkat, než jsem jim vůbec byl schopný zavolat a oznámit, že jsme narazili na vnější obal.

Tak už jsem potom nemusel stát před otázkou, co udělat, kdyby se ukázalo, že tunel zůstal nedotčený.

IX.

Boyce Cochenour s Dorrie Keeferovou byli moje asi padesátá nebo šedesátá výprava za heecheeskými výkopy, takže mě nijak nepřekvapovalo, že měli chuť makat jako kuliové. Vůbec nezáleží na tom, jak líní a znuďení zpočátku pozemští turisté jsou. Jakmile jim dojde, že mohou nalézt něco, co kdysi patřilo úplně neznámé lidské rase, zanechaného zde v dobách, kdy na Zemi lidem nejbližší tvorové byli malé divoké bestie s dozadu ubíhajícím čelem, jejichž nejlepší dovedností bylo zabíjení jiných zvířat úderem do hlavy antilopí kostí... dostanou objevitelskou horečku.

Takže ti dva dřeli a dřeli. A já s nimi. A byl jsem stejně zapálený jako oni. Možná dokonce ještě víc, jak dny mýjely a já si stále častěji rukou třel pravou stranu břicha pod žebry.

Chlapci z Obrany na nás nezapomněli. Během prvních několika dní nad námi přeletěli ve svých superrychlých kapslích asi půltuctukrát, ale moc řečí nenadělali. Jenom obvyklé žádosti o identifikaci. V předpisech stojí, že všechno, co najdete, musíte okamžitě ohlásit. Přes Cochenourovy protesty jsem nahlásil objevení prvního tunelu, což je myslím trochu překvapilo.

A to taky bylo všechno, co jsme měli k hlášení.

Lokalita B byla vyvřelinová hráz. Další dvě – celkem jasné – které jsem označil D a E, neposkytly při kopání vůbec nic. To znamená, že zvukové odrazy byly způsobené něčím jiným než neviditelnými fázovými hranicemi v hornině, popelu nebo šterku.

Průzkum lokality C, na pohled nejslibnější z té skupiny, jsem vetoval.

Cochenour mě zasypal d'ábelským množstvím argumentů, ale já neustoupil. Vojáci na nás tu a tam dohlédli a já se k zakázanému prostoru nehodlal přibližovat víc, než už jsme byli. Neurčitě jsem jim slíbil, že když neuspějeme v žádném jiném maskonu, pokradmu se přiblížíme k C, rychle to vyvrtáme a vrátíme se do Vřetena. A u toho zůstalo.

Odstarovali jsme, přesunuli se s kapsli na nové stanoviště a vypustili sondy.

Na konci druhého týdne jsme za sebou měli devět vrtů a všechny vyšly naprázdno. Docházela nám iglú i sondy. Vzájemná tolerance také.

Cochenour začal být mrzutý a hrubý. Při našem prvním setkání jsem neplánoval, že se staneme nejlepšimi přáteli, ale že bude až tak zlé, to jsem nečekal. Nemyslel jsem si, že by ho cokoli mohlo nutit brát to tak vážně, vždyť to pro něj byla pouze zábava. Vzhledem k jeho celkovému majetku by peníze, které mohl dostat za pár artefaktů Heecheeů, nic neznamenaly – pouze by si připsal pár bodů ke svému skóre – ale přesto bojoval na život a smrt.

Já sám jsem také nebyl nikterak příjemný. Důvod byl prostý: pilulky, které jsem dostal od toho felčara, nezabíraly tak, jak měly. V ústech jsem měl jako v polepšovně, trpěl jsem migrénou a chvílemi mi bylo tak zle, že jsem div nelezl po zdi.

Víte, játra jsou totiž něco jako regulátor vašeho vnitřního mechanismu. Filtrují jedy, přeměňují některé uhlovodany na takové, které tělo může využít, a slučováním aminokyselin vytvářejí bílkoviny. Když nepracují, znamená to smrt.

Doktor to se mnou podrobně probral. Tunelové krysy mají často s játry problémy; objevují se tehdy, když si nedáš tu práci se hlídat a máš nadměrný tlak uvnitř skafandru – stlačuje plyny ve střevech a stlačuje i játra. Ukázal mi obrázky. Představoval jsem si, jak uvnitř vypadám. Jak mahagonově rudé buňky odumírají a jsou nahrazovány hrudkami tuku a takové nažloutlé látky. Byl to ošklivý pohled. Nejošklivější na tom bylo, že se s tím nedá nic dělat. Jenom brát prášky – a ty za pár dní přestanou zabírat. Počítal jsem dny do chvíle, kdy mi játra dají sbohem.

Fakt jsme nebyli dobrá parta. Choval jsem se jako bastard, protože mi bylo špatně a sypal jsem se. Cochenour byl bastard, protože takový byl. Jediné snesitelné lidské stvoření na palubě byla dívka.

Dorrie dělala, co mohla. Opravdu. Byla příjemná, občas dokonce i hezká a vždy ochotná vyjít vstříc dál než na půl cesty očekáváním takových lidí, jako jsem byl já a Cochenour.

Samozřejmě to pro ni nebylo lehké. Dorothy byla ještě dítě. Nebylo důležité, jak dospěle se chovala, nežila ještě tak dlouho, aby v sobě vypěstovala obranné mechanismy proti koncentrované blbosti. A přidejte k tomu fakt, že nám všem začínal být protivný vlastní obličej, hlas i pach (v kapsli se dozvíte hodně o lidském pachu). A tak ten výlet na Venuši rozhodně nebyl pro Dorrii Keeferovou příliš veselý.

Vlastně pro nikoho z nás... zvlášť když jsem přišel s novinou, že už máme poslední iglú.

Cochenour si odkašlal. Nebyl to náznak vstřícnosti. Byl to válečný pokřik. Připomínal pilota stíhačky, který před bojem odklápí kryty z děl. Dorrie se snažila odvést jeho pozornost.

„Audee, víš, co by možná šlo udělat?“ navrhla nezdolně. „Odletět na stanoviště C u vojenského prostoru, to vypadalo dobře.“

Tohle nebyl právě zdařilý pokus.

„Ne,“ zavrtěl jsem hlavou.

„Co k čertu myslíš tím ne?“ vybuchl Cochenour a znovu se chystal k bitvě.

„To, co říkám. Ne. Je to příliš blízko hochům z Obrany. Jestli je tam tunel, vede přímo pod zakázané území, a pak by nás dopadli. To by udělal jenom zoufalec a já zoufalec nejsem.“

„Walthersi, budeš zoufalec, když ti přikážu, abys byl zoufalec,“ vrčel. „Pořád ještě můžu zastavit proplacení toho šeku.“

„To nemůžeš. Odbory ti to nepovolí. Předpisy o tom hovoří naprosto jasně. Ty platíš, pokud neodmítnu rozkaz v souladu s právem. A to, co chceš, je protiprávní. Vstup do vojenského prostoru je hodně protiprávní.“

Přikročil ke studené válce.

„Ne,“ namítl jemně, „v tom se mýlíš. Protiprávní to bude pouze v případě, že to jako protiprávní označí soud, poté, co to uděláme. A ty budeš v právu, drahý Walthersi, když tvoji právníci budou chytřejší než moji. A na rovinu, já jim platím dost na to, aby byli nejchytřejší.“

Neměl jsem dobrou pozici k vyjednávání. Nejen proto, že měl pravdu o hodně víc, než si uvědomoval. Měl silného spojence. Moje játra byla na jeho straně. Na soudní spor mi nezbyval čas, protože bez transplantace za jeho peníze moc dlouho naživu nezůstanu.

Dorrie, která to celé se zájmem sledovala, se mezi nás vmísila.

„Tak dobrá. A co takhle: zůstaneme, kde jsme a počkáme, co ukážou sondy. Třeba narazíme na něco lepšího, než je céčko?“

„Tady už nic kloudného není,“ odmítl a ani se na ni nepodíval.

„Jak to můžeš vědět, Boyci? Vždyť jsme ještě nedokončili sondování.“

„Podívej se, Dorothy,“ řekl, „ted' mě chvíli poslouchej a mlč. Walthers nás vodí za nos. Víš, kde jsme?“

Protáhl se kolem mě a vyvolal na displej kompletní mapu, což mě trochu překvapilo. Netušil jsem, že to umí. Objevily se mapy s virtuálními obrazy naší polohy, dosavadních vrtů a s velkým nepravidelným okrajem vojenského prostoru. To všechno rozložené na síti maskonů a navigačních značek.

„Vidíš? Ted' nejsme ani v oblasti s největší koncentrací hmoty. Je to tak, Walthersi? Zkusili jsme všechny nadějně lokality a nakonec máme vyjít naprázdno?“

„Ne. Máte sice svým způsobem pravdu, pane Cochenoure, ale jen svým způsobem. Nevodím vás za nos. Tohle místo opravdu vypadá slibně. Je to vidět na mapě. Nejsme nad žádným maskonem, to je pravda, ale jsme přímo mezi dvěma, položenými hodně blízko u sebe. To je dobré znamení. Občas je možné narazit na tunel, který spojuje dva komplexy, a stává se, že takový tunel bývá blíž k povrchu než ostatní části systému. Nemůžu sice zaručit, že tu na něco narazíme, ale je třeba to risknout.“

„Jenom je to zatraceně nepravděpodobné, že?“

„Ne méně pravděpodobné než kdekoli jinde. Vysvětlil jsem vám už před týdnem, že jste své peníze zhodnotil hned první den, když jsme narazili na heecheeský tunel, i když už byl otevřený. Ve Vřetenu jsou krysy, které neviděly tolik, co vy, za pět let.“ Na chvíli jsem se zamyslel. „Můžeme uzavřít dohodu,“ navrhl jsem.

„Poslouchám.“

„Jsme teď tady. Existuje šance, že na něco narazíme. Zkusíme to. Odpalme sondy a uvidíme, co ukážou. Když to bude vypadat nadějně, budeme kopat. Když ne – začnu uvažovat o tom, že bychom se vrátili na céčko.“

„Přemýšlej o tom!“ zahřímal.

„Netlač mě do toho, Cochenoure. Nevíš, do čeho lezeš. S vojenským prostorem si není radno zahrávat. Ti hoši totiž nejdříve střílejí a pak se teprve ptají a na Venuši nejsou policisté, které bys mohl zavolat na pomoc.“

„Já nevím,“ řekl po chvíli usilovného přemýšlení.

„Ne,“ potvrdil jsem, „nevíš, Cochenoure. A proto mi platíš.“

„Možná, že ty ano,“ připustil, „ale jestli mi skutečně říkáš, co víš, to je jiná otázka. Hegramet nikdy nic o kopání mezi maskony neříkal.“

A potom se na mě podíval s naprosto lhostejným výrazem a čekal, jestli se na to, co právě řekl, chytím.

Neodpověděl jsem a vrátil mu stejně lhostejný pohled. Neřekl jsem ani slovo. Čekal jsem, co bude dál. Byl jsem si docela jist, že vysvětlení, odkud zná Hegrametovo jméno nebo co má společného s největší pozemskou kapacitou na vykopávky Heecheeů, následovat nebude.

A měl jsem pravdu.

„Vypust' sondy a zkusíme to ještě jednou podle tebe,“ kývl nakonec.

#

Vyslal jsem sondy.

Všechny se dobře uchytily a začaly odpalovat mikronálože. Pak jsem seděl a pozoroval první linie objevující se na obrazovce, jako bych očekával, že přinesou nějaké užitečné informace. Ještě dlouho přinést nemohly – samozřejmě – ale byla to dobrá výmluva, abych mohl chvíli v klidu sedět a přemýšlet.

Potřeboval jsem se zamyslet nad Cochenourem. Bylo jasné, že na Venuši nepříjel jenom tak na výlet. Věděl, že jede pátrat po tunelech Heecheeů dávno před tím, než vůbec opustil Zemi. Dal si dokonce tu práci seznámit se s rozmístěním přístrojů v kapsli.

Plýtvat jsem svým chvalozpěvem o pokladech Heecheeů na zákazníka, který se na uzavření obchodu připravoval minimálně o půl roku dřív a desítky milionů kilometrů odsud.

Až potud mi to bylo jasné, ale čím víc jsem do toho viděl, tím mi bylo jasnější, že do toho vůbec nevidím. Nejraději bych dal Cochenourovi čtvrták a poslal ho hrát automaty, abych si mohl v klidu promluvit s Dorrií. Bohužel nebylo kam ho poslat. Dělal jsem, že zívám, zanaříkal jsem si na nudu při čekání na výsledky měření a navrhl jsem dát si dvacet. Ne že bych si byl naprosto jistý, že právě on skočí do postele – ale dokonce ani neposlouchal. Nakonec jsem z toho vyrazil jenom Dorriinu nabídku, že bude hlídat obrazovku a vzbudí mě, když se tam objeví něco zajímavého.

Řekl jsem si čert to vem a šel si lehnout.

Nespalo se mi dobře, protože jak jsem tak ležel a čekal, že usnu, měl jsem dost času si uvědomit, jak mizerně se cítím a na kolik způsobů je mi špatně. V ústech jsem měl pořád pachut' po žluči – ne sice tolik, aby se mi chtělo zvracet, ale jako bych právě skončil. Hlava mě v jednom kuse bolela. Pálily mě oči a na krajích zorného pole jsem začínal vidět jakési chaoticky se pohybující stíny.

Přinutil jsem se vzít si pár prášků; ani jsem nepočítal, kolik jich tam ještě zbývá. Nechtěl jsem to vědět.

Buzení jsem nařídil na třetí s tím, že Cochenour mezitím snad usne a Dorrie zůstane vzhůru a snad bude mít chuť si povídat. Jenže když jsem se probudil, tak si úplně probuzený staroch plichtil v kuchyni z posledních zbytků našich naložených vajec bylinkovou omeletu.

„Měl jsi pravdu, Walthersi,“ usmál se. „Byl jsem utahaný. Hodinu jsem si zdříml a teď jsem připravený na všechno. Dáš si trochu vajec?“

Dal bych si. A hodně. Ale netroufal jsem si, a tak jsem s nechutí polykal výživné a velice hnusné věci, co mi felčar dovolil jíst, a díval se, jak se Cochenour cpe. To nebylo fér, že chlap po devadesátce může být tak zdravý a nemusí dávat pozor na zažívání, zatímco já...

Nemělo smysl přemýšlet o takových věcech, a tak jsem jim nabídl trochu hudby. Dorrie si vybrala *Labutí jezero* a já ho pustil.

A tehdy jsem dostal nápad. Zamířil jsem ke skříním s náradím. Ve skutečnosti tam nebylo co dělat. Vrtací hlavice sice volaly po výměně, ale neměl jsem v úmyslu je měnit; docházely nám náhradní díly. Věc se měla tak, že skříně stály až v nejvzdálenějším koutě lodě.

Doufal jsem, že Dorrie přijde za mnou. Přišla.

„Potřebuješ s něčím pomoci, Audee?“

„To budu rád,“ vzhlédl jsem. „Podrž mi tohle... a neumaž se od kolomazi.“

Nepředpokládal jsem, že se bude ptát, proč to má držet. A nezeptala. Jenom se začala smát při zmínce o umazání se.

„Od kolomazi? Těžko už bych asi mohla být špinavější, než jsem. Myslím, že už je načase vrátit se do civilizace.“

Cochenour seděl zadumaně před obrazovkou a nevěnoval nám pozornost.

„Kterou civilizaci myslíš – Vřetenno nebo návrat na Zemi?“

Tím jsem ji chtěl navést, aby začala mluvit o Zemi, ale nepodařilo se.

„Ach, Vřetenno!“ zasnila se. „Nikdy jsem ani ve snu nevěřila, že se na tuhle planetu podívám, Audee! Je to tu podivuhodné. Je fascinující, jak si tu lidé vedou, ale zatím jsme moc neviděli. A

nepoznali jsme moc lidí, jako je třeba ten Ind, co mu patří ta restaurace. Pokladní je jeho žena, že?”

„Jedna z jeho žen. Ona je Vastrovo číslo jedna. Číšnice je číslo tři a ještě jednu má doma u dětí. Má dohromady pět dětí se třemi ženami.“

Ale chtěl jsem hovor stočit jinam, a tak jsem pokračoval:

„Je to tu skoro jako na Zemi. Vastra by asi tam někde ve Váránasí taky měl nějaké turistické lákadlo, kdyby neměl tohle a kdyby býval nepřítel s vojáky a nešel do civilu tady. A sebe vidím tak, že bych dělal průvodce po Texasu. Jestli tam ovšem vůbec ještě zbyl aspoň malý kus krajiny, kam by bylo možné vzít lovce. Snad kolem Canadian River. A co ty?”

Celou tu dobu jsem pořád dokola bral těch pár kousků náradí, studoval výrobní čísla a zase je pokládal zpátky. Nevšimla si toho.

„Co myslíš?”

„No co jsi dělala na Zemi, než jsi přiletěla sem?”

„Nějaký čas jsem pracovala u Boyce v kanceláři.“ To mě povzbudilo. Třeba by si vzpomněla na jeho kontakty s Hegrametem.

„Co jsi dělala? Sekretářku?”

„Něco na ten způsob.“ Vrhla na mě nepřátelský pohled.

Zarazil jsem se. Myslela si, že jsem vlezlý – byl jsem, jasně, ale nešlo mi o pikantní drby na téma jak se taková hezká mladá dívka nechala zatáhnout do postele starým dědkem. Mimo jiné i proto, že Cochenour, i když starý, musel být pro ženy atraktivní, pokud byl v dobrém rozpoložení.

„Samozřejmě to není moje věc,“ řekl jsem přátelsky.

„Ne. Není,“ souhlasila. „Co je to?”

Byla to vysílačka, která signalizovala příchozí volání.

„Tak už to vem!“ zakřičel Cochenour přes celou kapsli, zvedaje zrak od svých vajíček.

Byl jsem docela rád, že nás přerušili. Volání bylo hlasové, což mě trochu překvapilo. A tak jsem to tak nechal. Přepnul jsem na sluchátka, protože jsem od přírody opatrný. V kapsli není moc místa na soukromí, takže jsem velice dbal alespoň o takovéto drobnosti.

Volala mě základna. Komunikační seržantka, se kterou jsem se znal, jménem Littlekneesová. Podrážděně jsem přepnul na příjem a sledoval, jak se Dorrie vrací a sedá si vedle Boyce Cochenoura.

„Mám pro tebe soukromou informaci, Audee,“ řekla seržantka Littlekneesová. „Máš tam někde toho svého sáhiba?“

Littlekneesová a já spolu rádiem tlacháme už dávno. V jejím tónu bylo cosi veselého a to mě znepokojilo. Otočil jsem se zády ke Cochenourovi. Věděl jsem, že poslouchá – ale kvůli sluchátkům samozřejmě jenom to, co říkám já.

„Vedle, ale ne na příjmu,“ řekl jsem. „Co pro mě máš?“

„Úplně žhavou novinu,“ předla. „Před pár minutami to přišlo přes synsat. Pouze pro informaci. My s tím nemusíme dělat nic, ale ty možná jo, drahý!“

„Připraven,“ řekl jsem a studoval při tom plastikovou bedýnku vysílačky.

Seržantka se uchichtla. „Kapitán lodi pronajaté tvým sáhibem by si s ním moc rád popovídal, až ho potká. Docela to spěchá. Kapitán rádil jak tajfun.“

„Rozumím, základno,“ řekl jsem. „Přijímám váš signál, intenzita deset.“

Seržantka Amanda Littlekneesová se bavila. Tentokrát to už nebylo pochechtávání, ale plnohodnotný smích.

„Jde o jeho šek na zaplacení pronájmu *Juriije Gagarina*. Není krytý. Chceš vědět, co říkala banka? To bys neuhád. ‘Nedostatek prostředků’ – to řekli.“

Bolest pod pravými žebry polevila málokdy, ale právě teď byla téměř nesnesitelná. Zaskřípal jsem zuby.

„Seržantko Littlekneesová,“ zachrptěl jsem, „můžete tu prognózu ověřit?“

„Je mi to líto, brouku,“ vrněla mi soucitně do ucha. „Ale nemůže o tom být pochyb. Kapitán dostal ohodnocení bonity jeho kreditu a znělo ‘nula’. Až se ten tvůj zákazník vrátí do Vřetena, bude na něj čekat příkaz k zatčení.“

„Děkuji za souhrnnou předpověď,“ řekl jsem tupě. „Včas potvrdím termín odletu.“

Vypnul jsem rádio a podíval se na svého bohatého miliardáře.

„K čertu, co je s tebou, Walthersi?“ zahalekal.

Neslyšel jsem ho. V uších mi stále znělo, co mi vykládal můj mastičkář. Ta rovnice se nedala zapomenout. Peníze = nová játra + život. Žádné prachy = dysfunkce jater + smrt. A zdroj mých peněz právě vyschl.

X.

Když se dozvíte podobnou zprávu, musíte ji v sobě nechat pomalu proplouvat nervovým systémem, aby se vstřebala, než cokoliv uděláte. To není otázka zhodnocení možných následků. Ty mi byly samozřejmě jasné okamžitě. Jde o to umožnit systému, aby se s tím vyrovnal.

Tak jsem se na chvíli jen tak vypnul.

Poslouchal jsem, jak se Čajkovského lovci labutí připravují na setkání s královnou. Přesvědčil jsem se, že rádio je vypnuté, abych zbytečně neplýtl energií. Ještě jednou jsem prošel údaje, získané sondáží.

Bylo by hezké, kdyby se na obrazovce začalo rýsovat něco zajímavého, ale události se odvíjely tak, samozřejmě, že nebyla šance. A také jsme na nic nenarazili. Rýsovalo se pár nejasných odrazů, ale nic, co by mělo tvar heecheeského tunelu, a také nic nezářilo příliš jasně. Přicházely stále nové údaje, ale neexistoval jediný způsob, jak by se tenhle nevýrazný náskres mohl proměnit v mateřskou žílu, která by nás všechny zachránila, včetně toho starého zbankrotovaného neřáda Cochenoura.

Dokonce jsem se podíval z okna na ten kus oblohy, který byl vidět, abych zjistil, jaké je počasí. Nemělo to smysl. Několik velkých bílých mraků chloridu rtuťnatého poletovalo mezi purpurovými a žlutými mráčky jiných halogenů rtuti, zanedlouho na západě vyjde Slunce. Bylo to krásné, ale já jsem to nenáviděl.

Cochenour zapomněl na svoji omeletu a zamyšleně mě pozoroval. Stejně jako Dorrie, která byla zpátky u náradí a držela vrtáky, zabalené do promaštěného papíru. Usmál jsem se na ni.

„Příjemná,“ řekl jsem a myslel tím hudbu. Aucklandská filharmonie se právě dostala k místu, kde se labutě drží za ruce a

odcházejí rychlými pas de quatre přes scénu. Tohle je vždycky moje nejoblíbenější pasáž *Labutího jezera*... až doted’.

„Zbytek si necháme na jindy,“ řekl jsem a vypnul to.

„Dobře, Walthersi,“ zavrčel Cochenour, „co teď?“

Posadil jsem se na prázdný obal od iglú a zapálil si cigaretu, protože jedna z věcí, kterou udělal můj vnitřní systém byla, že propočítal, že si už nemusím dělat starosti s kyslíkovými zásobami.

„Jen pár otázek, Cochenoure, které mě zajímají. Nejprve – jak ses dostal k profesorovi Hegrametovi?“

S úsměvem se uvolnil. „A tohleto ti celou dobu vrtalo hlavou? Proč bych ti to neřekl. Prostě jsem se informoval o všem na téma Venuše předem. To dá rozum.“

„Jasně. Já jenom že ses tvářil, jako že o tom nic nevíš.“

„Kdybys chvíli přemýšlel, došlo by ti, že peníze se asi nevydělávají vlastní blbostí,“ pokrčil rameny. „Myslíš si, že bych se táhl pár milionů kilometrů a nevěděl, jestli můžu vůbec něco najít?“

„To jistě ne, ale ty ses hodně snažil, abych si myslel opak. To je fuk. Prostě jsi začal hledat někoho, kdo by ti pověděl, co na Venuši stojí za ukradení, a ten člověk ti dal typ na Hegrameta. A co pak? Hegramet ti řekl, že jsem dost velký blbec, abych ti dělal poskoka?“

Cochenour sice už nebyl příliš nad věcí, ale nebyl ani agresivní. Klidně odpověděl:

„Hegramet zmínil tvoje jméno, ano. Řekl, že jsi ten pravý na objevení panenského tunelu. A pak mi odpověděl na celou hromadu otázek o Heecheeích a tak. Proto jsem věděl, co jsi zač. Kdybys nenašel ty mě, přišel bych já za tebou. Jenom jsi mi trochu ušetřil práci.“

„Dejme tomu, že mluvíš pravdu,“ řekl jsem trochu překvapeně. „Jenom jsi ještě na něco zapomněl.“

„Na co?“

„Nepřivedla tě sem honba za zábavou, že? Pouze honba za penězi, nemám pravdu? Penězi, které tak moc potřebuješ.“

Obrátil jsem se k Dorothy, která stála jako solný sloup s vrtákem stále ještě v ruce.

„Co ty na to, Dorrie? Věděla jsi, že tenhle staroušek zkrachoval?“

Nebyl to ode mě nejlepší způsob, jak jí takovou věc oznámit. Věděl jsem, co chce udělat ještě dřív, než to udělala, a vyskočil jsem ze skříňky po iglú. Trochu pozdě. Upustila vrták, než jsem jí ho stačil vzít; naštěstí dopadl naplocho a hrany se neodštíply. Sebral jsem ho a položil stranou.

Na mou otázku odpověděla docela jasně.

„Nevěděla,“ řekl jsem. „Máš pech, kočičko. Jeho šek pro kapitána *Gagarina* není krytý a s tím, který dal mně, to asi nebude o moc lepší. Doufám, že ty jsi to dostala v kožešinách a špercích a radil bych ti, abys je někam schovala, než je po tobě budou chtít věřitelé.“

Ani se na mě nepodívala. Měla oči jenom pro Cochenoura, jehož výraz hovořil dostatečně výmluvně.

Nevím, co jsem vlastně od ní čekal – vztek, výčitky nebo proud slz. Ale ona pouze zašeptala:

„Ach, Boyci, drahý. Je mi to tak líto.“

A šla a objala ho.

#

Obrátil jsem se k nim zády, protože jsem se na to nechtěl dívat. Ten mohutný devadesátiletý býk pod Plnou lékařskou se rázem změnil v bezmocného starce. Poprvé od chvíle, kdy vyzývavě vkročil do Vřetena, vypadal na svůj věk a možná ještě o něco starší. Pootevřená třesoucí se ústa; rovná záda se schýlila, jasné modré oči zvodnatěly. Dorrie ho hladila, něco konejšivého mu šeptala.

Nikdy předtím jsem si neuvědomil, že jí na něm opravdu záleží.

Znovu jsem si začal prohlížet mapu s údaji sond, protože jsem neměl na práci nic lepšího. Byla skoro tak zřetelná, jak bylo potřeba, ale byla prázdná. Předchozí sondáž jsme přesahovali skoro z padesáti procent, takže jsem zjistil, že ty zajímavě vypadající čáry na jednom okraji nestojí za vzrušení. Už jsme je prosondovali. Byly to jenom nějaké stíny.

Tam na nás záchrana nečekala.

Je to zvláštní, ale byl jsem docela klidný. Když si uvědomíte, že už skoro není co ztratit, je na tom cosi uklidňujícího. Dává to věcem jinou perspektivu.

Tím nechci říct, že jsem to s konečnou platností vzdával. Pořád se ještě dalo něco dělat. Nemělo to moc společného s prodloužením

mého života – na to jsem si musel zvyknout – a pachut' v ústech a bolesti břicha mi stejně nedovolovaly si ho užít.

Mohl jsem třeba starého dobrého Audeeho Waltherse odepsat, protože pouze zázrak by mě mohl zachránit před smrtí během týdne či dvou, takže už jsem se smířil s faktem, že mi víc života nezbývá. A čas, který mám, musím využít k něčemu jinému.

Ale k čemu? Dorrie nebyla špatné dítě. Mohl jsem se vrátit do Vřetena, předat Cochenoura do rukou úřadů a své poslední dny strávit tím, že ji budu představovat lidem, kteří by jí mohli pomoci. Vastra nebo BeeGee by jí pomohli najít něco pro začátek. Dokonce by z ní ani nemusela být prostitutka nebo podvodnice. Blížil se vrchol sezóny a ona si klidně mohla otevřít stánek s modlitebními vějíři a amulety Heecheeů pro turisty ze Země.

To by sice nebylo nic moc, ať se na to podíváte odkud chcete. Ale kapitán *Gagarina* ji zcela jistě nevezme zpět do Cincinnati zadarmo, a žebrat ve Vřetenu je lepší než umřít hladu. Trochu.

A možná bych se neměl hned vzdávat? Chvíli jsem se nad tím zamyslel. Mohl jsem se odevzdat do vůle svého felčara. Třeba by mi dali nová játra na úvěr. Proč ne?

Byl jeden dobrý důvod proč ne. Ještě nikdy to neudělali.

Také jsem mohl otevřít obě palivové nádrže a nechat jejich obsah deset minut promíchávat a potom zapálit roznětku. Po takovém výbuchu by nezůstalo po nás ani po kapsli a po všech našich problémech ani stopy.

Nebo...

Vzdychl jsem.

„Tak sakra, Cochenoure, seber se,“ řekl jsem. „Ještě jsme neumřeli.“

Chvíli se na mě dívali jako na blázna. Pak poplácal Dorrii po ruce a jemně ji od sebe odstrčil.

„Už to nebude dlouho trvat,“ řekl. „Je mi to moc líto, Dorothy. A i ten tvůj šek mě mrzí, Walthersi. Myslím, že jsi ty peníze potřeboval.“

„To si ani nedovedeš představit.“

„Chceš, abych ti to celé vysvětlil?“ zeptal se těžce.

„Nemyslím, že by se tím něco změnilo, ale jen z čisté zvědavosti ano.“

Vyprávění mu nezabralo moc času. Když už začal, mluvil klidně a jasně a nevynechal nic důležitého – i když ve skutečnosti jsem si hodně mohl domyslet. (Ale nedomyslel. Bezprostřední pohled je lepší.)

Nejdůležitější je to, že muž v jeho věku nemá velký výběr. Je buď hodně, hodně bohatý, nebo mrtvý. Jeho problém byl v tom, že byl jenom *docela* bohatý. Dělal co mohl, aby udržel své firmy díky skromnému toku hotovosti, která mu zbyla, když svoje konto vysál transplantacemi a léčením, náklady na kalcifikace a protézy, regeneraci proteinů tady a vymýváním cholesterolu tam.

Milion sem, sto táců měsíčně tam... šlo to rychle. Dovedl jsem si to představit.

„Určitě nevíš,“ vysvětloval ne abychom ho litovali, pouze konstatoval fakta, „co stojí udržet při životě stoletého starce, dokud to sám nezkusíš.“

„Chceš říct devadesátiletého,“ opravil jsem ho automaticky.

„Ani devadesátiletého, ani stoletého. Myslím, že je mi minimálně sto deset, ale může to být klidně i víc. Kdo by se s tím počítal. Platíš doktory a oni tě na měsíc dva zazáplatují. To se nikdy neví.“

Tohle jsem dobře znal, ale nahlas jsem to neřekl. Nechal jsem ho pokračovat ve vyprávění, jak se menšinová akcionáři stali podezřívavějšími a začali po něm jít federální inspektoři... a tak dal sbohem Zemi a chtěl to na Venuši zkusit úplně znovu.

Přestal jsem ho poslouchat, ještě než došel do konce. Proto jsem nezaregistroval ani to, že lhal o svém věku – představte si, taková ješitnost! Myslel si, že to vypadá lépe, když se dělá jen devadesátiletým!

Měl jsem na práci důležitější věci než se jím trápit. Místo poslouchání jsem začal psát na zadní stranu navigačního formuláře. Když jsem skončil, podal jsem to Cochenourovi.

„Podepiš.“

„Co to je?“

„Záleží na tom? Stejně nemáš na vybranou, ne? Prohlášení, že se zříkáš všech práv plynoucích z naší nájemní smlouvy. Potvrzuješ, že smlouva je neplatná, protože tvůj šek není krytý, a v můj prospěch se dobrovolně vzdáváš všeho, co najdeme.“

Zamračil se. „A co ten dodatek na konci?“

„Dostaneš ode mě deset procent toho, co skutečně najdeme, *jestli* vůbec najdeme něco cenného.“

„To je almužna,“ podíval se na mě. Ale podepsal. „Nemám nic proti braní almužny, když už stejně, jak jsi řekl, nemám na vybranou. Ale vyznám se v údajích sond stejně dobře jako ty, Walthersi. Tady se nic objevit nedá.“

„Ne, tady ne,“ přikývl jsem. Složil jsem papír a strčil ho do kapsy. „Tady taky kopat nebudeme. Je to tu vybrakované jako tvoje bankovní konto. Vrátime se na céčko a zkusíme to tam.“

#

Zapálil jsem si další cigaretu – rakovina plic nebyla ve sféře mého zájmu – a chvíli jsem přemýšlel, zatímco oni čekali a sledovali mě. Uvažoval jsem, kolik jim mohu prozradit z toho, co jsem našel po pěti letech hledání a dedukcí, když jsem se hlídal, abych se ani slůvkem nikomu neprořekl. Došel jsem k závěru, že ať řeknu cokoli, je to už jedno. Ale i tak, zvyk z pěti let se odbourává těžce, a tak mi slova plynula ze rtů dost neochotně.

Musel jsem se přemoci, abych začal:

„Pamatujete se na Subhaše Vastru, toho chlapíka, co má tu knajpu, kde jsme se potkali? Na Venuši se dostal, když byl voják. Byl to specialista na zbraně. Pro odborníky na zbraně neexistuje žádná civilní kariéra, a tak si otevřel kavárnu za peníze ze služného. Pak si sem dovezl všechny tři své ženy. Ale během služby to býval machr.“

„O čem to mluvíš, Audee?“ ptala se Dorrie. „Nikdy jsem o žádné heecheeské zbrani neslyšela.“

„Ne. Nikdo nikdy žádnou zbraň Heecheeů neobjevil. Ale Sub tvrdí, že se našly terče.“

Cítil jsem, jak mi rty fyzicky kladou odpor, když jsem přešel k další části, ale podařilo se:

„Tedy, Sub Vastra tvrdí, že to byly terče. Vyšší důstojníci mu nevěřili a já si myslím, že ty věci jsou doteďka uloženy někde na základně. Našly se trojhranné úlomky z materiálu Heecheeů ze stěn – z té modré, světlo emitující substance, kterou jsou obložené stěny tunelů. Byly jich tucty a na všech byly vzory zářících linií a Sub říká, že vypadají jako naše terče. Jsou v nich otvory, udělané něčím, co způsobilo, že okolí děr je měkké jako mastek.

Slyšeli jste o něčem, co dělá takové díry v heecheeském kovu?“

Dorrie se chystala říci, že ne, ale Cochenour to udělal za ni.

„To není možné,“ řekl bezbarvým hlasem.

„No právě, to říkali ti důstojníci taky. Prohlásili, že díry vznikly při nějakém výrobním procesu, kvůli něčemu, co vědí pouze Heecheeové. Ale Vastra tomu nevěří. Říká, že to vypadá úplně stejně jako papírové cíle používané vojáky na střelnici. Díry nejsou všude na stejném místě a ty čáry vypadají jako bodové označení. A to jsou náznaky, které potvrzují, že má nejspíš pravdu. Není to jisté, ale asi ano.“

„A ty si myslíš, že na místě, co je označené C, najdeme zbraně, které udělaly ty díry?“ zeptal se Cochenour.

Zaváhal jsem. „Netvrdil bych to tak jistě, ale řekněme, že doufám. A je tu ještě jedna věc – ty terče, nebo co to je, našel jeden prospektor asi před čtyřiceti lety.

Tehdy ještě neexistovala uzavřená vojenská oblast. Přinesl je a ptal se, zda by je někdo nechtěl koupit, ale nikoho nezajímaly. Vydal se na výpravu za něčím lepším a bohužel zemřel. V těch dobách se to stávalo často. Nikdo se o ty předměty nezajímal, dokud o ně neprojeví zájem vojáci, a tehdy někdo přišel na tentýž nápad jako Vastra o roky později. Začali se tím zabývat důsledně. Vyhledali místo, kde byly podle jeho hlášení nalezeny – poblíž jižního pólu. Ohradili terén v okruhu tisíce kilometrů a označili ho jako zakázaný; proto je tam vojenská oblast. A kopali a kopali. Nalezli asi tucet tunelů, ale převážně prázdných, a zbytek byl otevřen a zničen. Nenašli nic, co by připomínalo zbraň.“

„Tak tam nic není,“ zavrčel Cochenour překvapeně.

„Tak tam nic nenašli,“ opravil jsem ho. „Uvědom si, že to bylo před čtyřiceti lety.“

Cochenour se na mě udiveně podíval, pak se usmál.

„Ach, lokalizace naleziště.“

Přikývl jsem.

„Správně. V těch dobách si prospektoři hrozně vymýšleli. Pokud našli něco dobrého, nechtěli, aby jim tam vlezl někdo jiný. Proto udal falešné souřadnice tunelu. V té době žil s jednou mladou dámou, která si později vzala jistého Allemanga, a její syn Booker je můj kamarád BeeGee. Poznali jste ho. A ten měl mapu.“

Cochenour se opět začal tvářit skepticky.

„Ano, správně,“ řekl kysele. „Mapa s cestou k pokladu. A jen tak ti ji dal, protože jste přátelé.“

„Prodal mi ji.“

„Skvělé. Zajímalo by mě, kolik dalších kopií prodal jiným frajerům.“

„Moc ne.“ Nezlobil jsem se na něj, že mi nevěří, ale nebyla to dobrá metoda. „Potkal jsem ho hned po návratu z průzkumu, takže neměl čas nabídnout ji někomu jinému.“ Všiml jsem si, že otevírá ústa, ale předběhl jsem ho. „Ne, nenašel nic, i když, podle něj, se řídil mapou. Proto jsem nemusel platit moc. Chápejte, on kopal na špatném místě. Správná lokalizace na mapě, alespoň natolik, nakolik jsem to mohl opravit – navigační systémy tehdy byly jiné než dnes – to místo je skoro přesně tam, kde jsme kopali poprvé. Několikrát jsem tam viděl stopy po výkopu a myslím, že byly dost staré.“

Zatímco jsem mluvil, vytáhl jsem z kapsy svoji soukromou magnetickou kartu a zasunul ji do čtečky. Na virtuální mapě se objevila jediná značka – oranžové X.

„Myslím, že tady by měl být ten správný tunel, někde poblíž toho X. A jak vidíte, je to dost blízko našeho starého známého C.“

Chvilí bylo ticho. Poslouchal jsem vzdálené kvílení větru a čekal, co řeknou.

Dorrie vypadala zkroušeně.

„Nevím, jestli chci najít novou zbraň,“ ozvala se. „To je jako... jako chtít vrátit staré špatné časy.“ Pokrčil jsem rameny.

Cochenour už zase znovu začínal vypadat jako Cochenour.

„Problém není v tom, jestli ve skutečnosti chceme najít právě zbraň, že? Jde o to najít vůbec nějaký neotevřený heecheeský tunel a

to, co je v něm. Až na to, že vojáci si myslí, že by tam někde *mohla* nějaká zbraň být, a proto nás nebudou chtít nechat kopat. Nemám pravdu?“

„Ne ‘myslí’. Spíš ‘mohli myslet’. Asi tomu nikdo nevěří.“

„To je fuk. Nejdřív nás zastřelí a potom se budou ptát. Neříkal jsi to tak?“

„Přesně! Nikoho nepouštějí do zakázané oblasti bez povolení. Ne kvůli zbraním Heecheeů – mají dost vlastních a nechtějí, aby to lidé viděli.“

„Tak jak chceš obejít tenhle drobný problém?“

Kdybych byl kompletně poctivý, určitě bych přiznal, že nemám zdání. Upřímně řečeno, šance jsme měli hodně mizerné. Nejpravděpodobněji by nás chytili a zastřelili – i když s tím druhým to nebylo úplně jisté.

Ale koneckonců já i Cochenour jsme měli tak málo co ztratit, že jsem nepovažoval za nutné na to upozorňovat. Pouze jsem řekl:

„Pokusíme se je oblafnout. Pošleme kapsli pryč a my dva zůstaneme venku a budeme kopat. Když si budou myslet, že jsme odletěli, přestanou nás hlídat a my budeme muset jenom dávat pozor na rutinní pohraniční hlídky, ale ty nejsou příliš vlezlé, alespoň doufám.“

„Audee!“ vykřikla dívka. „O čem to mluvíš? Když ty s Boycem zůstanete tady, kdo odletí s kapslí? Já to přece *neumím!*“

„To neumíš,“ souhlasil jsem, „aspoň ne dost dobře, ani po pár lekcích. Stačí, že jí dovolíš letět automaticky. Spotřebuješ spoustu paliva a bude to s tebou hodně házet, ale s autopilotem se tam dostaneš. Dokonce to s tebou přistane samo.“

„Nepřistával jsi tak,“ konstatoval Cochenour.

„Neřekl jsem, že to bude *dobré* přistání. Je lépe být připoután.“

Byla by to spíš kontrolovaná katastrofa než cokoli jiného. Snažil jsem se nemyslet na to, co takové automatické přistání udělá s mou jedinou kapslí. Ale Dorrie to přežije. Šance je devadesát devět ku stu.

„A co pak?“ zeptala se Dorrie.

V tomhle místě byly v mém plánu pěkné díry, ale o těch jsem raději také nepřemýšlel.

„To záleží na tom, kam poletíš. Myslím, že nejlepší by bylo, kdyby ses vrátila do Vřetena.“

„A nechala vás tady?“ zeptala se s pobouřeným výrazem.

„Ne navždy. Ve Vřetenu najdeš mého přítele BeeGee Allemanga a povíš mu, co se stalo. Bude chtít podíl, ale to je v pořádku. Slíbíme mu dvacet pět procent a bude spokojený. Dám ti vzkaz se souřadnicemi a on pro nás přiletí kapslí a naloží nás. Řekněme že za nějaké dvacet čtyři hodiny.“

„Dá se to udělat za jeden den?“ chtěl vědět Cochenour.

„Určitě. Nic jiného nám nezbývá.“

„A když ho Dorrie nenajde nebo se ztratí nebo se něco zvrtně?“

„Najde ho a neztratí se. Samozřejmě,“ dodal jsem, „vždycky se může ‘něco’ stát. Zkusíme trochu snížit riziko. Můžeme si vzít náhradní nádrže vzduchu a baterie – pak jsme schopni přežít osmačtyřicet hodin. Ale víc ne. Je to jen tak tak, ale mělo by to stačit. Když se zpozdí, budeme mít problémy, ale BeeGee to zvládne. Jediné, čeho se opravdu bojím, je to, abychom vykopali tunel a něco v něm bylo. Když ne, tak jsme pouze ztratili čas. Ale když něco najdeme...“

„Nevypadá to dobře,“ poznamenal Cochenour, ale díval se na Dorrii, ne na mě.

Pokrčila rameny.

„Neřekl jsem, že máme záruky,“ dodal jsem. „Ale máme šanci.“

#

Začal jsem pozitivně smýšlet o Dorothy Keeferové. Byla to příjemná osůbka – na svůj věk a danou situaci – docela chytrá a silná. Ale jedna věc jí chyběla – sebedůvěra. Neměla ji vypěstovanou. Používala cizí. V poslední době ji měla jako berličku hlavně od Cochenoura a před tím od někoho, kdo mu v jejím životě předcházel – vzhledem k tomu, jak byla mladá, nejspíš otce. Působila dojmem osoby většinu času obklopené dominantními jedinci.

To byl největší problém – přesvědčit Dorrii, že to dokáže.

„To nepůjde,“ opakovala pořád dokola, když jsem si s ní sedl k řízení. „Mrzí mě to. Ne že bych vám nechtěla pomoci. Já chci, ale nemůžu. Prostě to nepůjde.“

Muselo to jít.

Aspoň jsem byl přesvědčený, že by mělo. Ale nakonec všechno dopadlo jinak.

Přesvědčovali jsme s Cochenourem Dorrii tak dlouho, až nakonec souhlasila, že to zkusí. Sbalili jsme to nejnútnejší pro pobyt venku, vrátili se zpátky do údolí, přistáli a začali se připravovat k vrtu. Cítil jsem se mizerně. Bylo mi nanic, bolela mě hlava a byl jsem jako mátoha. Cochenour měl nejspíš taky svoje problémy, ale musím uznat, že si nestěžoval. Ve dvou se nám podařilo dostat vrtnou soupravu do přechodové komory a chtěli jsme ji vynést ven.

A když jsem ji já strkal na jednom konci shora a Cochenour tahal za druhý konec zdola... tak se to celé na něj svezlo.

Nezabilo ho to. Protrhlo mu to skafandr, zlomilo nohu a zbavilo ho to vědomí. A tak skončil můj nápad kopat s milionářem na stanovišti C.

XI.

Nejdřív jsem se podíval, jestli se nepoškodil vrták. Nepoškodil. Potom bylo potřeba dostat Cochenoura zpátky do přechodové komory.

To vyčerpalo všechny mé síly – když vezmeme v úvahu váhu skafandru a našich těl, nutnost odsunout stranou vrták a moji fyzickou kondici –, ale zvládl jsem to.

Dorrie byla skvělá. Žádná hysterie, žádné hloupé otázky. Vysvlékli jsme ho ze skafandru a prohlédli ho.

Na nohavici skafandru bylo poškozených osm nebo deset vrstev. Zbytek našťestí stačil, aby se uvnitř udržel vzduch, možná pod tlakem. Žil. Byl v bezvědomí, ale dýchal. Z otevřené zlomeniny mu čouhala kost, rána krvácela; krvácel také z nosu a úst a zvracel do helmy.

Když se to tak vezme, vypadal nejhůř ze všech stoletých, co kdy byli k vidění – ale aspoň žil. Tepelný šok nebyl natolik velký, aby se mu uvařil mozek. Jeho srdce dál bilo – dobrá, ať už bylo kohokoli – srdce je vždycky nejdůležitější. Asi to byla dobrá investice, když vydrželo. Obvázali jsme, co se dalo a krvácení se zastavilo samo, zbyla jen ta ohavnost na noze.

V tom případě jsme potřebovali odbornou pomoc.

Dorrie místo mě zavolala vojenskou základnu. Spojila se s Amandou Littlekneesovou, která ji přepojila na staničního lékaře, Evu Marcusovou. Doktorka Marcusová byla přítelkyní mého felčara; potkal jsem ji asi dvakrát. Radila mi, co mám dělat.

Nejdřív sice chtěla, abych se sbalil a Cochenoura jim hned přivezl, ale to jsem odmítl. Odůvodnil jsem to tím, že nejsem v tak dobrém stavu, abych mohl pilotovat, a pro něj by to byl příliš náročný transport. Skutečný důvod jsem jí samozřejmě neřekl. To znamená ten, že se mi nechce letět na základnu a všechno vysvětlovat. Tak mi krok za krokem říkala, co mám s obětí dělat. Příkazy byly docela jednoduché a já vždycky udělal to, co mi nařídila: narovnal zlomeninu, ošetřil ránu, nacpal Cochenoura širokospektrálními antibiotiky, uzavřel ránu chirurgickým šitím a lepidlem na rány, nastříkal obvaz ve spreji a celé to dal do sádry. Trvalo to skoro hodinu a vyčerpalo to naše prostředky první pomoci. Cochenour už by se býval probral, kdybych mu neaplikoval prášky na spaní.

Jeho stav byl dost stabilní. Ted' už jenom zbývalo změřit tepovou frekvenci, dech a krevní tlak, aby měla doktorka klid, a slíbit jí, že ho co nejdříve převezeme do Vřetena. Když jsem s doktorkou Marcusovou skončil, byla vzteklá, že jí Cochenoura nepřivezu, aby si s ním mohla pohrát – myslím, že ji fascinovala možnost vrtat se v člověku, který je téměř kompletně složen z kousků jiných lidí. Pak se znovu ozvala seržantka Littlekneesová.

Bylo mi předem jasné, co bude chtít.

„No, brouku? Jak se to stalo?“

„Ze země vylezl obrovský Heechee a kousl ho do nohy,“ řekl jsem. „Vím, co si myslíš, ale máš nemocnou představivost. Byla to jenom nehoda.“

„Samozřejmě,“ souhlasila. „Chtěla jsem jenom, abys věděl, že tě z ničeho neobviňuju.“ A vypnula se.

Dorrie umyla Cochenoura jak jen to šlo – podle mě marnotratně plýtvala našimi náhradními ručníky a prostěradly, když vezmeme v úvahu fakt, že na palubě kapsle není pračka. Nechal jsem ji, udělal si kávu, zapálil cigaretu a začal promýšlet další plán.

Dorrie mezitím pro Cochenoura udělala, co mohla, umyla jídelnu z nejhoršího a začala se věnovat zbylým závažným úkolům, jako je líčení očí. V tu chvíli jsem už měl skvělý plán.

Pro začátek jsem dal Cochenourovi injekci na probuzení.

Když přicházel k sobě, Dorrie ho poplácávala a mluvila na něj. Nedokázala být k nikomu hrubá. To spíš já, trochu. Nebyl jsem tak jemný jako ona. Jakmile se probral, nařídil jsem mu, aby vstal a vyzkoušel svaly – ale asi o moc rychleji, než by chtěl. Z jeho výrazu jsem jasně četl, že trpí. Ale svaly fungovaly dobře, mohl kulhat, opíraje se o sádku.

Dokonce se zmohl na úsměv:

„Staré kosti. Já vím, měl jsem jít na další rekalcifikaci. Takhle to dopadá, když chce člověk ušetřit pár pěttek.“

Těžce dosedl, hekal, nohu nataženou před sebe. Nakrčil nos, když ucítil vlastní zápach.

„Omlouvám se, že jsem ti tvůj čistý modul tak zasvinil,“ dodal.

„Už bylo hůř. Chceš se sám doumýt?“

Vypadal překvapeně.

„No, já myslím, že raději možná až za chvíli...“

„Udělej to hned. Chci si s vámi oběma promluvit.“

Ne protestoval. Jenom natáhl ruku a Dorrie ji uchopila. S její pomocí napůl došel, napůl doskákal do sprchy. To nejhorší už udělala Dorrie, než se probral, ale alespoň si trochu omyl obličej a vypláchl ústa. Když se otočil a podíval se na mě, byl už celkem v dobré formě.

„Dobrá, Walthersi, co uděláme? Vzdáme to a vrátíme se?“

„Ne. Uděláme to jinak.“

„Audee, on přece nemůže!“ vykřikla Dorrie. „Podívej se na něj. A jeho skafandr je v takovém stavu, že venku nemůže zůstat ani hodinu, natož aby ti pomáhal vrtat.“

„To já vím, a proto musíme změnit plán. Kopat budu sám. A vy dva se vypaříte s kapslí.“

„No, bravo, bohatýre,“ řekl Cochenour nevýrazně. „Zbláznil ses? To je práce pro dva.“

„První vrt jsem zmáknul sám.“

„A co chvíli jsi chodil do kapsle, aby ses ochladil. Jasně. To je něco úplně jiného.“

Zaváhal jsem.

„Jasně, že to bude těžké,“ přiznal jsem. „Ale není to nemožné. Samotní prospektori se provrtávali do tunelů i dříve, i když problémy byly trochu jiné. Víím, že to pro mě bude asi pěkně tuhá osmačtyřicítka, ale musíme to zkusit. Jinou možnost nemáme.“

„Omyl,“ zavrtěl hlavou Cochenour a poplácal Dorrii po zadečku. „Pevné svaly, tohle děvče. Není velká, ale je silná. To zdědila po babičce. Neprotestuj, Walthersi, a zkus trochu přemýšlet. Já odletím kapslí, ona tu zůstane, aby ti pomohla. Pro Dorrii je to stejně bezpečné jako pro tebe, ale když budete dva, máme naději, že to vyjde, než skapete z nadměrného horka. Jakou máš šanci, když budeš sám? A jaká je vůbec?“

Na poslední otázku jsem neodpověděl. Jeho přístup mě z nějakého důvodu rozladil.

„Děláš, jako by do toho neměla co mluvit.“

„Když se to tak vezme,“ vmísila se Dorrie medově, „tak ty taky, Audee. Boyce má pravdu. Těší mě, že jsi galantní a chceš mi ulehčit život, ale upřímně, víím, že mě potřebuješ. Hodně jsem se naučila. A po pravdě řečeno, vypadáš mnohem hůř než já.“

„Na to zapomeň,“ odmítl jsem to tak káravým tónem, jakého jsem byl schopen. „Uděláme to po mém. Vy dva mi ještě můžete asi tak hodinu pomáhat s přípravami. Ale pak odletíte. Námitky nepřijímám. A teď do práce.“

Spletl jsem se hned dvakrát.

Poprvé, že jsme to nepřipravili za hodinu, ale trvalo to přes dvě a dlouho před tím, než jsme skončili, jsem se koupal ve vlastním ledovém potu. Bylo mi opravdu hodně mizerně. Nebolelo to a ani jsem se o to nestaral, jenom mě pokaždé překvapil – a svým způsobem jsem byl vděčný –, každý další tep srdce.

Dorrie byla tak silná a šikovná, jak sliboval. Odvedla víc fyzické práce než já, odpálila iglú a rozmístila zařízení. Cochenour zatím prohlížel přístroje a zeptal se na pár věcí, které si chtěl vyjasnit, aby dokázal odletět s kapslí.

Odmítl možnost návratu do Vřetena. Tvrdil, že raději nebude riskovat nepředvídané zpoždění, když může na dvacet čtyři hodiny přistát pár set kilometrů odtud.

Dal jsem si dva šálky kávy, notně vylepšené ginem ze svých soukromých zásob, vykouřil prozatím poslední cigaretu a spojil se s vojenskou základnou.

Amanda Littlekneesová se mnou laškovala, ale trochu jsem ji zaskočil, když jsem oznámil, že odlétáme v blíže neupřesněném směru. Ale nezkoušela se mnou diskutovat.

Potom jsme se s Dorrií vybatolili z komory a zavřeli ji za sebou. Cochenoura jsme nechali připoutaného na sedadle pilota.

A to byla druhá chyba, kterou jsem udělal. Přese všechno, co jsem řekl, jsem stejně udělal všechno, jak chtěl Cochenour. Vůbec jsem s tím nesouhlasil. Prostě se to tak semlelo.

Pod nebem barvy popela se Dorrie s výrazem zoufalství na chvíli zastavila. Ale přesto mě chytila za ruku a těžce jsme se probíjeli silným turbulentním větrem do krytu našeho posledního iglú. Pamatovala si moji lekci o tom, že je důležité držet se daleko od plamenů trysek, takže padla na zem a nehýbala se.

Já tak opatrný nebyl.

Nemohl jsem si pomoci. Musel jsem to vidět. Jakmile jsem se podle záře plamenů zorientoval, že se trysky otočily od nás, zvedl jsem hlavu a díval se, jak Cochenour v oblacích prachu startuje.

Nebyl to špatný start. Za takových podmínek bych jako 'špatný' označil jenom naprosté zničení kapsle a smrt nebo zmrzačení jedné nebo více osob. K tomu sice nedošlo, ale jakmile se dostal mimo ochranu údolí, kapsli zachytil poryv a začala divoce poskakovat a házet sebou. Bude to pro něj těžká cesta – i když jenom o pár set kilometrů dál na sever, než se ocitne mimo dosah detektorů základny.

Strčil jsem do Dorrie nohou a ona se s námahou zvedla. Do zdířky v helmě jsem jí zastrčil komunikační kabel – rádio bylo vypnuté kvůli případné hraniční hlídce, které bychom si lehce mohli nevyšimnout.

„Nerozmyslela sis to?“ zeptal jsem se.

Byla to dost drsná otázka, ale vzala to dobře. Usmála se. Mohu to říct, protože jsme stáli a dotýkali se průzory helem, takže jsem jí viděl obličej. Ale neslyšel jsem, co říká, dokud si nevzpomněla, že má zmáčknout vypínač.

„...romantické, jen tak ve dvou.“

Na takové tlachání nebyla vhodná chvíle. „Nesmíme ztrácet čas,“ zavrčel jsem popuzeně. „Vzpomeň si, co jsem ti povídal. Máme vzduch, vodu a energii na osmačtyřicet hodin a víc nic. Nedá se počítat s žádnou rezervou. Voda může vydržet o něco déle, ale na přežití nezbytně potřebujeme ty první dvě věci. Snaž se nepracovat příliš těžce, protože čím je látková výměna pomalejší, tím má tvůj čistící systém míň práce. Když narazíme na tunel a dostaneme se dovnitř, budeme možná moci sníst trochu z támhlejších železných zásob – ovšem za předpokladu, že zůstal nenarušený a že se za těch pár set tisíc let moc nerozžhavl. V opačném případě na jídlo zapomeň. A pokud jde o spánek, možná si budeme moci trochu zdřímnout během vrtání, ale –“

„A potom kdo tady ztrácí čas! Už jsi mi to všechno vykládal jednou.“ Ale dobrá nálada ji nepřešla. Vlezli jsme do iglú a pustili se do práce. Nejdřív bylo potřeba odklidit suť, která se začala hromadit kolem pracujícího vrtáku. Obvykle se to, samozřejmě, dělá tak, že se zařadí zpětný chod. Jenže to jsme udělat nemohli, protože bychom museli přerušit hloubení šachty, a tak nezbývalo než to udělat tím náročnějším způsobem – totiž ručně.

Byla to dřina, to zase jo. Žáruvzdorné skafandry samy o sobě nejsou nijak pohodlné a když v nich ještě navíc musíte něco dělat, je to hrůza. A pokud je práce náročná fyzicky a navíc komplikovaná těsným iglú, kde už jsou dvě osoby a vrták v činnosti, zdá se to úplně nemožné.

Nakonec jsme to přece jen zvládli.

Cochenour nelhal. Dorrie byla stejně dobrý spolupracovník jako jakýkoli muž, s kterým jsem kdy pracoval. Problém byl v tom, že já s každou další minutou stále intenzivněji přemýšlel, zda dokážu pracovat jako muž.

Bůhví, že jsem se necítil dobře. Bolesti hlavy mě naprosto ničily, a když jsem udělal rychlejší pohyb, zatmělo se mi před očima. Slíbil

mi tři týdny života, než mi játra definitivně vysadí, ale nezahrnul do toho takovou dřinu. Spočítal jsem si, že můj čas už minul.

Nebylo to příjemné zjištění.

Zvlášť když uplynulo prvních deset hodin... a já si uvědomil, že jsme se dostali hlouběji, než měl tunel být podle sondáže... a svítící modré úlomky nikde.

Byl to hluchý vrt.

#

Kdybychom měli hodně času a kapsli po ruce, znamenalo by to pouze mrzutost. Možná velkou nepříjemnost, ale žádnou tragédii. Prostě bych se vrátil do kapsle, umyl se, pěkně bych si schrupnul, něco snědl a znovu zkontroloval pláněk. Pravděpodobně jsme kopali na špatném místě. Dobrá, příště budeme kopat na správném. Prozkoumat terén, určit místo, odpálit nové iglú, spustit vrták a zkusit to. Zkusit to znovu.

Tak tohle *bychom* udělali.

Jenže my už žádnou z těch vymožeností neměli. Neměli jsme kapsli. Neměli jsme možnost se najíst ani vyspat. Neměli jsme další iglú. Neměli jsme pláněk, do kterého bychom se podívali – a čas byl proti nám. A já se cítil každým okamžikem hůř.

Vylezl jsem z iglú, posadil se u něčeho, co mě chránilo před větrem, a upřeně jsem pozoroval uhánějící žluto-zelenou oblohu.

Něco by se přece mělo dát dělat. Jenom na to přijít.

Nutil jsem se přemýšlet.

No, uvidíme. Možná by se iglú dalo vzít a přenést na jiné místo?

Dostali jsme se do mrtvého bodu.

Ne. Mohl bych ho docela snadno odtrhnout pomocí vrtáku, ale v okamžiku, kdy by se uvolnilo, vichřice by ho smetla a pa, pa, Charlie. To iglú už bych nikdy neviděl. A navíc bych ho potom stejně nemohl hermeticky utěsnit.

A co třeba vrtat bez iglú?

To by šlo, usoudil jsem. Ale nemá to smysl. Dejme tomu, že bychom měli štěstí a provrtali se do tunelu. Bez hermetického iglú, které zadrží venku těch devadesát tisíc milibarů horkého, destruktivního ovzduší, by se zničily všechny křehké věci, co by uvnitř mohly být.

Ucítil jsem šťouchnutí do ramene. Dorrie seděla vedle mě, na nic se mě neptala a nechtěla vůbec nic vědět. Myslím, že to bylo dost jasné i bez řečí.

Chronometr ve skafandru ukazoval, že už uplynulo třináct hodin. Do Cochenourova návratu jich zbývalo ještě asi tak třicet a něco. Neviděl jsem žádný důvod, proč bychom to tady měli prosedět.

Ale na druhou stranu jsem neviděl smysl v tom dělat cokoli jiného.

Samozřejmě, napadlo mě, že si přece kdykoli můžu na chvíli zdřímnout... a když jsem se pak probudil, uvědomil jsem si, že jsem to právě dělal.

#

Dorrie spala, přitulená ke mně.

Asi se divíte, jak někdo může usnout uprostřed termické bouře na jižním pólu. Tak těžké to zase není. Chce to jenom být zoufalý a fyzicky úplně na dně. Spánek není jenom zabíjení času, ale je to i výborný způsob, jak se zbavit okolního světa, když už se vám zdá tak mizerný, že se mu nechcete postavit. Tak jako my.

Venuše je poslední bašta puritánské etiky.

Je to šílenost, jistě. Podle všech logických předpokladů jsem věděl, že už jsem mrtvý, ale měl jsem pocit, že musím něco udělat. Odsunul jsem se od Dorrie, přesvědčil jsem se, že je za skafandr připnutá ke kruhovému těsnicímu držáku v základně iglú a zvedl jsem se.

Musel jsem vynaložit hodně úsilí a soustředit se, abych vstal. Ale to bylo dobře. Perfektně se to hodilo k odsouvání myšlenek o prašivém světě.

Napadlo mě – přiznávám, že dokonce i tehdy se mi to zdálo o málo víc než okrajová možnost – že se stalo něco dobrého, když jsme Dorrie a já spali. Něco jako... och, řekněme... možná, že v tunelu bylo osm nebo deset živých Heecheeů... a možná uslyšeli, že t'ukáme, a otevřeli nám. Tak jsem vlezl do iglú, abych to zkontroloval.

Nic. Neotevřeli. Podíval jsem se dolů, abych se ujistil, ale pořád tam byla jenom ta slepá díra, která v místech, kam už nepadalo světlo ze svítílny na mojí helmě, mizela v temnotě. Proklel jsem

nepohostinné Heechee – asi za to, že nebyli – a mrskl do šachty pár úlomků na jejich neexistující hlavy.

Ta puritánská morálka ve mně hlodala; nevěděl jsem, co mám dělat. Nenapadlo mě moc možností. Zemřít? No, to ano, ale stejně už jsem byl na nejlepší cestě to udělat, a to rychle. Raději něco konstruktivnějšího.

Puritánská etika mi připomněla, že by člověk měl vždycky opouštět místo v takovém stavu, v jakém ho našel, a tak jsem rumpálem vytáhl vrták a nechal ho viset nad vrtem. Do zbytečně vyhloubené díry jsem naházel ještě trochu suti, abych si měl kam sednout. Když jsem si uvolnil dostatek místa, sedl jsem si a začal uvažovat.

Dumal jsem, co jsme udělali špatně – ne kvůli tomu, abychom to udělali ještě jednou a dobře, ale spíše tak, jak se přemýšlí nad starým šachovým problémem. Co jsme udělali (nebo neudělali), že jsme nenalezli tunel?

Po nějaké době, zasvěcené mlhavé meditaci, jsem si uvědomil, že znám odpověď.

Lidé jako Dorrie s Cochenourem si představují, že seismické mapy vypadají jako mapy podzemí Dallasu se všemi těmi kanalizačními stokami, vedeními, vodovody a metrem, a pokud se k nim chcete dostat, tak prostě kopete v daném místě a najdete, co potřebujete.

Jenže to je úplně jinak. Náskres udává spíše pravděpodobnost spočítanou na základě mlhavé aproximace. Vytváří se minutu za minutou na základě měření ozvěn rezonátoru. Vypadá to jako chumáč pavučinových stínů, mnohem širší než skutečný tunel, a na okrajích je hodně nejasný. Když si to prohlédnete, tak nejlepší, co si můžete říct je, že vidíte něco, co ty stíny způsobuje. Možná mezivrstva hornin nebo ložisko šterku. Při troše štěstí to je heecheeský tunel. Ať je to co chce, někde to tam je, a vy ani přesně nevíte kde. Pokud je tunel široký deset metrů, což je pro heecheeské spojovací tunely běžný průměr, stínová stopa vypadá určitě na padesát, možná dokonce na sto.

A kde potom máte kopat?

Právě tady začíná ten kumšt prospektorství. Musíte to umět správně odhadnout.

Můžete kopat v přesném geometrickém středu – nakolik ovšem víte, kde ten střed je. To je nejjednodušší. Můžete také kopat tam, kde jsou stíny nejhustší. To je metoda hodně zkušených prospektorů. Funguje to stejně dobře jako všechno ostatní.

Ale pro zkušeného, mazaného starého Audee Waltherse to není dost dobré. Zkousím při tom přemýšlet jako Heechee. Podíváš se na plánek komplexně a pokusíš se odhadnout, jaká místa mohli Heecheeové chtít spojit. Potom mezi ně nakreslíš imaginární spojnice v místech, kde bys razil tunel, kdybys to měl u Heecheeů na starosti, a kopeš někde na té linii.

To všechno jsem udělal, ale zjevně jsem někde chyboval.

Samozřejmě, existovalo jedno dobré vysvětlení příčiny mé chyby: stopy mohly být způsobeny šterkovou kapsou.

To bylo skutečně dobré vysvětlení, ale nanic. Pokud tam tunel není, tak prostě máme smůlu. Co jsem hledal, byla nadějnější odpověď – a jednu jsem mlhavě začínal tušit.

Znovu jsem si vybavil mapu. Připomněl jsem si, že jsem se snažil s kapslí přistát co možná nejbliž.

Proto jsem tam nemohl kopat, kapsle mi překážela. A tak jsem iglú umístil o pár metrů výš po svahu.

Začínal jsem věřit, že to nevyšlo právě kvůli těm pár metrům.

Toto nejasné vysvětlení bylo příjemné mému nejasnému mozku. Vše vysvětlovalo. Je to skvělé, říkal jsem si, že v takovém stavu dokážu ještě něco vymyslet. Jasně, nepostřehl jsem, že by to mělo nějaký praktický význam. Kdybych měl ještě jedno iglú, začal bych kopat na místě, kde předtím stála kapsle, ovšem za předpokladu, že budu žít tak dlouho, aby se to podařilo.

Ale nemělo to velký význam, protože jsem neměl iglú.

Sedl jsem si tedy na okraj temné šachty a uznale pokyvoval hlavou nad tím, jak inteligentně jsem ten problém vyřešil. Klátil jsem nohama a občas shodil dolů trochu sutě. Asi jsem si přál zemřít, protože mě co chvíli napadlo, že nejlepší ze všeho by bylo tam skočit a suť shrábnout za sebou.

Ale moje puritánská morálka mi to nedovolila. Stejně, takhle bych vyřešil výlučně můj vlastní problém. Nic by to ale nebylo platné mladé Dorrii Keeferové, která klímbala venku uprostřed termické bouře. Chtěl jsem pro ni něco lepšího než nejistý život ve Vřetenu. Byla taková sladká a milá a...

Došlo mi, že jeden z důvodů mého nepřátelství vůči Boyci Cochenourovi je fakt, že Dorrie patří jemu a ne mně.

To byl také zajímavý námět k přemýšlení. Představme si – uvažoval jsem a cítil odpornou chuť v ústech a přicházející bolest hlavy – že by Cochenourův skafandr byl nešťastnou náhodou proděravělý a Boyce by na místě zemřel. Představme si (šel jsem ještě kousek dál), že jsme našli tunel a bylo tam všechno, co jsme chtěli, vrátili se do Vřetena, stali se boháči a Dorrie a já...

Strávil jsem hodně času úvahami, co se s Dorrií a se mnou mohlo stát, kdyby všechno vypadalo trochu jinak a mně se to všechno opravdu splnilo.

Ale nesplnilo se a nebylo nic.

#

Hodil jsem trochu úlomků do šachty. Tunel, a teď jsem si tím byl absolutně jistý, nemohl být od místa, kam jsme se prokopali, vzdálen víc než několik metrů. Napadlo mě, že skočím dolů a prohrabu se tam vlastníma rukama.

Jako nápad se mi to tehdy zdálo dobré.

Nedokážu určit, co z toho bylo snění s otevřenýma očima a co halucinace velmi nemocného člověka. Hlavou se mi honily divné věci.

Pořád jsem myslel na to, jaké by to bylo hezké, kdyby uvnitř stále ještě byli Heecheeové a já, až bych se prohrabal k modrému obložení stěn, bych jenom zdvořile zaklepal a oni by otevřeli a pustili mě dovnitř.

To by bylo moc pěkné. Dokonce jsem si představoval, jak vypadají: přátelsky a božsky. Možná by na sobě měli tógy a pohostili by mě vínem a exotickým ovocem. Možná by uměli anglicky, takže bych se s nimi mohl bavit a položit jim pár otázek, které jsem měl v hlavě:

‘Heecheeové, k čemu jste používali ty věci, kterým my říkáme modlitební vějíře?’

Nebo: ‘Heecheeové, omlouvám se, že se vnucuju, ale nemáte v lékárnice něco, co by mě udrželo naživu?’

Anebo: ‘Heecheeové, omlouvám se, že jsem vám to zaneřádl před domem, já to po sobě uklidím.’

Možná ta poslední myšlenka mě přiměla shrnout další porci suť do šachty. Nic lepšího jsem totiž na práci neměl. A kdoví, možná že to ocení.

Za chvíli byla už skoro plná a mně došla suť. Zbyla jenom ta, kterou jsme vyhrnuli ven z iglú a já neměl sílu pro ni jít. Rozhlížel jsem se a hledal nějakou další práci. Připravil jsem vrták, vyměnil tupé čepele za poslední ostré, které jsem měl, nastavil jej v úhlu o dvacet stupňů odkloněném od svahu a spustil jej.

Pak teprve jsem si všiml, že Dorrie stojí vedle mě a na těch prvních několika metrech mi pomáhá přidržovat vrták. Uvědomil jsem si, že jsem měl nějaký plán, ale zapomněl jsem ho. Ani jsem si nepamatoval, kdy se Dorrie vzbudila a vešla do iglú.

Možná to nebyl špatný plán, pomyslel jsem si. Proč to nezkusit šikmo? Měli jsme snad nějakou lepší možnost jak trávit zbývající čas?

Neměli. Tak jsme vrtali.

Když vrták přestal poskakovat, ustálil se a začal se zakusovat do skály, mohli jsme jej nechat. Vyčistil jsem prostor u stěny iglú a občas vyhrnul ven suť.

Pak jsme už jen tak seděli a pozorovali vrták, jak plive úlomky skály z nové šachty. Nemluvili jsme.

Znovu jsem usnul.

Probral jsem se, až když mi Dorrie ťukala na helmu. Byli jsme zasypaní suti. Svítila modře a tak silně, až mě bolely oči.

Vrták musel škrábat po stěnách tunelu už aspoň hodinu. Vlastně už do nich vyvrtal prohlubeň.

Koukali jsme dolů a spatřili, jak na nás zírá okrouhlé, jasné modré oko stěny tunelu. Byla to krása – a celá naše.

Nebyli jsme schopni slova.

Nějak se mi podařilo prohrabat se závalem k průlezu. Když jsem vyházel ven pár kubíků horniny, zavřel jsem ho a utěsnil.

Pak jsem začal štírat v hromadě odpadu a hledat tryskový vrták.

Nakonec jsem ho našel, ani nevím jak. Podařilo se mi ho složit a připravit.

Schovali jsme se, když jsem ho zapálil. Sledoval jsem, jak jasný bod světla, odraženého od stěn šachty, kreslí vzory na stropě iglú.

Potom následovalo krátké prudké zasyčení plynů a klapot uvolněných úlomků, dopadajících na dno šachty.

Provrtali jsme se do tunelu Heecheeů.

Byl neporušený a čekal na nás. Naše kráska byla panna. Připravili jsme ji o panenství s veškerou láskou a úctou a vstoupili do ní.

XII.

Asi jsem zase ztratil vědomí, protože když jsem si uvědomil, kde jsem, ležel jsem na podlaze tunelu. Helmu jsem měl otevřenou, stejně jako postranní zapínání skafandru. Dýchal jsem těžký, zatuchlý vzduch, který byl starý určitě čtvrt milionu let a byla v něm cítit každá jejich minuta. Ale byl to vzduch.

Hustší než běžný pozemský a mnohem méně vlhký, ale parciální tlak kyslíku v něm byl přibližně stejný. Prokázalo se to tím, že jsem dýchal bez skafandru a nebyl mrtvý.

Na podlaze vedle mě ležela Dorrie.

Také měla otevřenou helmu. Modré světlo heecheeského tunelu jí na kráse moc nepřidalo, ale stejně byla hezká. Nejdřív jsem si nebyl jistý, jestli vůbec dýchá. Přes to, jak vypadala, jí srdce tlouklo a plíce fungovaly. Když jsem s ní zatřásl, otevřela oči.

„Bože, jsem úplně hotová,“ ozvala se. „Ale zvládli jsme to!“

Neřekl jsem ani slovo. Řekla to za nás oba. Sedli jsme si, přihloupě se na sebe usmívali; v modrém světle jsme vypadali jako masky na Halloween.

Nic víc jsem tehdy nebyl schopen dělat. Cítil jsem se jako opilý. Byl jsem příliš zaujatý pochopením faktu, že žiju. Nechtěl jsem tak

málo pravděpodobnou skutečnost vystavovat riziku nějakým neuváženým pohybem.

Nebylo mi příjemně a za chvíli jsem si uvědomil, že mi je hrozné horko. Zavřel jsem helmu, abych se od horka izoloval, ale uvnitř byl tak příšerný puch, že jsem ji raději zase otevřel s tím, že horko bude lepší.

Vtom mě napadlo, jak je možné, že horko je pouze nepříjemné a ne doslova vražedné.

Průnik energie stěnami z materiálu Heecheeů je sice velmi pomalý, ale netrvá stovky tisíc let. Můj starý unavený mozek tu myšlenku chvíli přemítal kolem dokola a potom došel k závěru, že až do nedávna, minimálně ještě před několika stoletími nebo tisícem let, byl tunel uměle chlazený. V důsledku činnosti automatického zařízení, samozřejmě, vydumal jsem moudře. Jupí! – to už samo o sobě stálo za to. Ať už rozbité nebo ne, mohlo by to být to, na čem se dá zbohatnout...

A to mě přimělo uvědomit, proč tu vlastně jsme. Rozhlédl jsem se po chodbě, abych našel lup, díky kterému se vše v dobré obrátí.

#

Když jsem byl ještě dítě školou povinné v Amarillo Central, mojí nejoblíbenější učitelkou byla chromá slečna Stevensonová, která nám vyprávěla příběhy vytažené z Bilfinche a Homéra.

Jednou mi zkazila celý víkend smutným vyprávěním o jednom Řekovi, jehož největší ambicí bylo stát se bohem. Zdá se mi, že v těch časech to byl dost častý cíl pro mladého Řeka, i když nevím, jak často se ho dařilo zrealizovat. Ten muž v životě něco dokázal – byl král takového malého krcálku v Lydii, ale chtěl víc. Chtěl zůstat bohatý. Bohové mu dovolili přijít na Olymp a být tam tak dlouho, dokud to nezvorál.

Už jsem zapomněl jak, ale mělo to něco společného se psem a nějakými odpornými machinacemi, když chtěl podvést bohy, aby snědli jeho vlastního syna. (Ti Řekové měli dost primitivní smysl pro humor). Ať to bylo, jak chtělo, potrestali ho. Odsoudili ho k nekonečnému uvěznění a trestu. Stál po krk v chladném jezeře v pekle, ale nemohl se napít. Kdykoli otevřel ústa, voda od něj utekla.

Ten člověk se jmenoval Tantalos... a v tom heecheeském tunelu jsem s ním měl hodně společného.

Objevili jsme poklad, ale já si na něj nemohl sáhnout.

Určitě jsme se neprokopali přímo do hlavního tunelu, ale do nějaké objízdné chodby z obou stran uzavřené.

„Co myslíš, že to je?“ ptala se Dorrie s nadějí, když se pokoušela něco postřehnout mezerami mezi desetitunovými tyčemi z heecheeského kovu, které nám blokovaly cestu. „Myslíš, že by to mohla být zbraň, o které jsi mluvil?“

Zamrkal jsem. Oči mě pálily. Byly tam stroje Heecheeů a neúhledné kopečky čehosi, co snad kdysi bývaly kontejnery, ale teď byly rozpadlé a jejich obsah ležel vysypaný na podlaze. Ale neměli jsme dost síly se k nim dostat.

Stál jsem tam s helmou nalepenou na tyče a připadal si jako Alenka nakukující do své malé zahrádky, ale bez lahvičky VYPIJ MĚ.

„Jistě vím jen jedno,“ řekl jsem, „že tohle, ať je to cokoli, ještě nikdo nenašel.“

A sesul jsem se na podlahu, vyčerpaný, nemocný, ale velmi spokojený.

Dorrie si sedla ke mně, před zavřenou bránou do ráje, a chvíli jsme odpočívali.

„Stará by na mě byla hrdá,“ zabručela.

„Určitě,“ souhlasil jsem a cítil se jako lehce opilý. „Stará?“

„Moje babička,“ vysvětlovala a asi v tom okamžiku jsem znovu omdlel. Když jsem opět uslyšel, co říká, vykládala, jak se její babička nechtěla vdát za Cochenoura, dávno, velmi dávno tomu. Zdálo se, že pro Dorothy Keeferovou to má nějaký význam, tak jsem zkoušel poslouchat pozorně, ale hodně z těch řečí nedávalo smysl.

„Počkej chvíli,“ vložil jsem se. „Nechtěla ho, protože byl *chudý*?“

„Ne, ne! Proto ne, i když chudý byl. Proto, že odcházel na naftová pole a ona hledala někoho usedlejšího. Jako můj dědeček. A když se Boyce před rokem objevil...“

„A nabídl ti práci,“ řekl jsem a kývl hlavou na znamení, že rozumím, „jako společnice.“

„Ne, sakra!“ zaprotestovala rozčileně. „V kanceláři. A to... druhé přišlo později. Zamilovali jsme se do sebe.“

„Ach tak,“ odpověděl jsem. Nezkoušel jsem hledat žádný argument.

Upjatě mluvila dál.

„On je opravdu milý, Audee. Kromě práce, jistě. A udělal by pro mě všechno.“

„Mohl by se s tebou oženit,“ navrhl jsem – jenom proto, abych udržoval hovor.

„Ne, Audee,“ odpověděla vážně. „Nemohl by. Chtěl se se mnou oženit, ale odmítla jsem.“

Odmítla takový majetek? Zamrkal jsem. Nemusel jsem se jí ptát – znal jsem ji.

„Až se vdám,“ pokračovala, „chci mít děti, a o tom Boyce nechtěl ani slyšet. Říkal, že kdyby mě poznal dříve, když byl mladší – tak sedmdesát pět nebo osmdesát – možná by byla šance, ale teď že je už příliš starý na zakládání rodiny.“

„Tak to by sis měla hledat někoho jiného, ne?“

Podívala se na mě v modrém světle.

„Potřebuje mě,“ řekla prostě. „A teď víc než kdy předtím.“

Trávil jsem to mlčky. A vtom jsem si uvědomil, že bych se měl podívat na hodinky.

Od chvíle, co nás tady nechal, už uplynulo téměř přesně čtyřicet šest hodin. Každou chvíli tu musí být zpátky.

Jestli se vrátí právě v okamžiku, kdy se tady budeme ještě motat – uvědomil jsem si těžce, bit po bitu – udeří do nás jedovatý plyn s tlakem devadesát tisíc milibarů. Zabije nás, pokud nebudeme mít skafandry. Kromě toho by to také zničilo náš panenský tunel. Ničivý náraz korozivního plynu by všechny ty zázračné věci za bariérou okamžitě znehodnotil.

„Musíme se vrátit,“ řekl jsem Dorrii a ukázal jí hodinky. Usmála se.

„Jenom prozatím.“

Vstali jsme, vrhli poslední pohled na Tantalovy poklady za pruty a vydali se zpět do iglú.

Po vesele modré záři tunelu působilo iglú ještě víc stísněně a uboze.

Co bylo horší, můj zatemněný mozek mi připomněl, že nemůžeme zůstat ani uvnitř iglú. Cochenour si možná i pamatuje, že přechodovou komoru musí zavřít z obou stran, ale úplně jisté to nebylo a mohl tu být každou minutu. Nemohl jsem riskovat, že horké ovzduší zničí naše zázraky.

Zkoušel jsem vymyslet způsob, jak utěsnit šachtu – třeba do ní nahrnout zpátky všechnu suť – ale uvědomil jsem si, přestože mi mozek příliš nepracoval, že to je blbost.

A tak nám nezbylo než čekat venku v bouřlivém venušském počasí. Jediné štěstí, že ne moc dlouho. Kromě toho jsme neměli zásoby, abychom mohli čekat dlouho. Malý displej časomíry vedle měřidel zabezpečení životních systémů – teď už svítících červeně – ukazoval, že Cochenour už tu vlastně měl být.

Ale nebyl tu.

Postrčil jsem Dorrii průlezem, protáhl jsem se za ní, zamkl za námi a čekali jsme.

Zaslechl jsem škrábání na přilbě a uviděl, že se Dorrie ke mně připojila komunikačním kabelem.

„Audee, jsem strašně unavená,“ postěžovala si.

Neznělo to jako náрек, spíš jako potvrzení faktu, který jsem i tak znal.

„Měla by ses trochu prospat,“ navrhl jsem. „Budu hlídkovat. Cochenour by tu měl být co nevidět a pak tě vzbudím.“

Asi se řídila mou radou, protože si lehla; zdržela se pouze sekundu, aby vytáhla kabel z mé helmy. Pak se uvelebila kolem zabezpečovacích kotev a ponechala mě mým vlastním myšlenkám.

Nebyl jsem jí za to zrovna vděčný. Nebylo příjemné věnovat pozornost tomu, co se mi honilo hlavou.

Cochenour se stále nevracel.

Zkusil jsem si uvědomit význam tohoto faktu. Bylo tisíc důvodů, kvůli kterým se mohl zdržet. Mohl se ztratit. Mohli ho zadržet vojáci. Mohl se zřítit.

Ale byla tu ještě další hnusná možnost, která vypadala nejpravděpodobněji.

Časomíra ukazovala, že teď už má zpoždění pět hodin a měřidla systému zabezpečení života hlásila, že s energií se blížíme konci. Vzduch je skoro na doraz a s vodou jsme na tom jen o málo lépe. Kdybychom pár hodin nedýchali vzduch v tunelu a nešetřili tak naše zásoby, byli bychom už mrtví. Cochenour nemohl vědět, že jsme v tunelu Heecheeů našli dýchatelnou atmosféru. Musel být přesvědčen, že jsme mrtví.

Nelhal, když říkal, že nerad prohrává.

I svým zamlženým rozumem jsem chápal, co se mu děje v hlavě. Když se objevila možnost, bastard v něm vyhrál. Vymyslel závěrečný manévr, díky kterému nakonec vyhraje, navzdory všem porážkám cestou.

Viděl jsem ho naprosto jasně, jako bych byl v kapsli s ním, jak se dívá na hodinky, které ukazují, jak z nás pomalu prchá život. Vaří si lehký elegantní oběd. Pouští si zbytek Čajkovského baletu, možná, a čeká, až zemřeme.

Ta představa mě neděsila. Byl jsem tak blízko smrti, že jakýkoli rozdíl byl už ryze technického charakteru. Byl jsem příliš unavený uvězněním v tom odporném žáruvzdorném skafandru, než abych si vůbec přál být vysvobozen.

Až na to, že jsem nebyl jedinou osobou, které se to týkalo.

Týkalo se to také té dívky. V mém přiotráveném mozku zbývala už jen jediná malinká racionální myšlenka – že to je od Cochenoura nefér, zabít nás oba. Mě – ovšem, v pořádku. Věděl jsem jasně, že z jeho úhlu pohledu je to lehce obhajitelné. Ji – ne.

Uvědomil jsem si, že musím něco dělat a po chvilkovém rozmyšlení jsem jí ťukal tak dlouho na skafandr, dokud se nepohnula. Chvíli jsme spolu mluvili pomocí komunikačního kabelu a podařilo se mi vysvětlit jí, že má sejít do tunelu, kde alespoň mohla dýchat.

A pak jsem se připravil na Cochenourův návrat.

Nevěděl o dvou věcech. Nevěděl, že jsme narazili na dýchatelný vzduch, a nevěděl, že se můžeme připojit k bateriím vrtáku jako přídatnému zdroji energie.

Při veškerém tom zruďném šílení v hlavě jsem byl stále ještě schopný uvažovat logicky. Pokud nebude vyčkávat moc dlouho, mohu ho překvapit. Mohli jsme přežít ještě několik hodin... A pak, až se vrátí vyzvednout naše mrtvoly a obhlédnout, co jsme pro něj našli, najde mě, jak na něj čekám.

#

A to se také stalo.

Musel to pro něj být úděsný šok, když vlezl s francouzákem v ruce do iglú, sklonil se nade mnou a zjistil, že žiju a mohu se hýbat, třebaže předpokládal, že najde dobře upečené lidské maso.

Pokud jsem měl jakékoli pochybnosti o jeho záměrech, zmizely okamžitě, když se rozpráhl, aby mě udeřil do helmy. Věk, zlomená noha a překvapení ani v nejmenším neoslabily jeho reflexy. Ale musel trochu změnit pozici, aby se mohl v těsném iglú pořádně rozmáchnout. A já, nejen živý, ale dokonce i při vědomí, jsem dokázal včas uhnout. A v ruce jsem měl vrták. Zasáhl ho přímo do prsou.

Neviděl jsem mu do tváře, ale dokážu si jeho výraz představit.

Pak už zbývalo jen udělat pět nebo šest nemožných věcí najednou, jako třeba dostat Dorrii z tunelu a do kapsle. Nebo dostat se sám za ní, zavřít za sebou a nastavit kurz.

Všechny ty nemožné věci... a jedna navíc, která byla nejtěžší, ale pro mě nejdůležitější. Dorrie nevěděla, proč trvám na naložení Cochenourova těla do kapsle. Určitě si myslela, že je to z mé strany jisté gesto úcty k mrtvému, ale tehdy jsem ji nechtěl vyvádět z omylu.

Kapsli jsem při přistání úplně zničil, ale naštěstí jsme byli připoutaní a ve skafandrech, takže pozemní personál z Vřetena nás našel ještě živé, když dorazil.

XIII.

Museli mě látat a rehydrovat tři dny, než vůbec mohli začít uvažovat o výměně mých jater.

Byl zázrak, že tu těžkou zkoušku přežila, ale vyňali je a připojili k pumpám s výživnými látkami, jakmile je dostali. Než jsem byl připraven k transplantaci, ovládli jejich alergickou reakci a byla stejně dobrá jako jiná játra – alespoň tak dobrá, aby mě udržela naživu.

Většinu doby mě drželi pod sedativy. Každých pár hodin mě budili, abych se naučil ovládat zpětnou vazbu svého jaterního systému – říkali, že nemá smysl dávat mi nová játra, když bych s nimi neuměl zacházet – a další lidé mi kladli otázky, ale všechno se to dělo jako ve snu. Nechtěl jsem být vzhůru. Být vzhůru znamenalo nemoc, bolest a dotěrnost a já tesknil po starých dobrých časech, kdy by mě jednoduše drželi v narkóze celou dobu – až na to, že v těch dobách bych už nežil.

Ale čtvrtý den už to skoro vůbec nebolelo – jenom když jsem se pohnul. A dokonce mi dovolili přijímat tekutiny ústy místo jinak.

Došlo mi, že teď budu ještě nějaký čas naživu. To byla opravdu dobrá novina, a když už jsem jí uvěřil, začal jsem se zajímat, co se děje kolem mě.

V nemocnici bylo jaro, což se mi líbilo. Ve Vřetenu samozřejmě nejsou roční období, ale ti felčaři mají spoustu úcty k tradicím a poutům s mateřskou planetou, tak je sami vytvářejí. Na panelech na zdi promítali scény oblohy s bělostnými beránky a vzduch z ventilátorů voněl po zeleném listí a liliích.

„Nádherné jaro,“ řekl jsem doktoru Moriovi, když mě prohlížel.

„Mlčte,“ nařídil. Popadl pár jehel, s jejich pomocí udělal z mého břicha jehelníček a odečítal údaje na přístrojích. „Hm,“ zabručel.

„Těší mě, že si to myslíte také,“ nedal jsem se.

Můj komentář nechal bez povšimnutí. Doktor Morius uznává pouze ty vtipy, které vypráví sám. Našpulil rty a pár jehel vytáhl.

„No, podívejte se, Walthersi, odpojili jsme vám umělý krevní oběh. Vaše nová játra fungují dobře – žádné známky odmítnutí – ale nevylučujete produkty látkové výměny tak rychle, jak by bylo potřeba. Musíte na tom zapracovat. Srovnali jsme vám iontovou hladinu zpátky na úroveň člověka a většina vašich tkání už má v sobě zase trochu tekutin. Ačkoliv,“ podrbal se na hlavě, „no, vlastně bych

mohl říct, že jste naživu. Myslím si, že se operace pravděpodobně zdařila.“

„Moc legrační.“

„Nějací lidé na vás čekají,“ pokračoval. „Vastrova Třetí a vaše přítelkyně. Přinesly vám oblečení.“ To mě zaujalo.

„To znamená, že mě propouštíte?“

„A to hned,“ oznámil mi. „Měl byste ještě ležet, ale došly vám peníze. Potřebujeme prázdnou postel pro platící pacienty.“

Jedna z výhod mít v mozku krev namísto té jedovaté břechky, kterou se v poslední době živil, byla, že jsem byl schopný docela jasně uvažovat.

Hned jsem věděl, že to je jeden ze starých dobrých žertů doktora Moria. „Platící pacientí“. Kdybych neplatil, nebyl bych tu. I když jsem si těžko dovedl představit, že někdo platí moje účty, zvědavost jsem mohl uspokojit až po odchodu z nemocnice.

Netrvalo to moc dlouho. Zabalili mě do prostěradel a Dorrie a Vastrova Třetí mě dopravily přes Vřetenou k Sub Vastrovi. Dorrie byla bledá a unavená – posledních pár týdnů zrovna nebyly prázdniny pro nikoho z nás – ale nepotřebovala nic než odpočinek, alespoň to tvrdila. Vastrova První vyhodila pár dětí z ložnice a připravila ji pro nás. Vastrova Třetí nás obskakovala – krmila nás jehněčím vývarem a plackami jejich oblíbeného bílého chleba – a pak nás poslala pořádně si odpočinout. Byla tam jenom jedna postel. Nezdálo se, že by to Dorrii vadilo, ale v tomhle ohledu to stejně byla otázka čistě akademická. Později už tak akademická nebyla. Za pár dnů jsem už byl na nohou a svěží jako nikdy předtím.

Tehdy jsem zjistil, kdo za mě zaplatil účet v nemocnici.

Na okamžik jsem zadoufal, že já sám – rychle nechutně zbohatlý díky drahocenným objevům v našem tunelu –, ale bylo mi jasné, že to je iluze. Tunel se nacházel v zakázané zóně. A vojsko se stalo vlastníkem všeho, co tam bylo.

Kdybychom byli zdraví a plní sil, určitě by se nám to podařilo obejít pomocí malé tvůrčí lži. Přetáhli bychom ty věci do jiného tunelu, přihlásili je a určitě by se nám to povedlo... ale ve stavu, v jakém jsme byli, to nešlo.

Byli jsme oba příliš blízcí smrti, abychom cokoli dokázali ukrýt.

Vojáci sebrali všechno.

Ale předvedli něco, z čeho bych je nikdy nepodezříval. A to, že mají srdce. Sice ztvrdlé a zakrnělé, ale přece jen srdce. Zatímco já ještě ve spánku přijímal glukózovou výživu, vlezli do tunelu a z toho, co tam našli, měli takovou radost, že se rozhodli věnovat mi nálezné. Nic moc, to je jisté. Ale dost na to, aby mi to zachránilo život. Dost, aby to zaplatilo felčarům účet za mé záplatování a dokonce to stačilo i na dlužný nájem za bydlení. Dorrie a já jsme se tam proto mohli vrátit, jakmile Vastrovic rodina usoudila, že už se o sebe postaráme.

Samozřejmě, za transplantát jater nic platit nemuseli. Byla zadarmo.

Nějaký čas mi vadilo, že mi vojáci nechtějí říct, co jsem vlastně objevil. Dělal jsem, co jsem mohl, abych se to dozvěděl. Dokonce jsem se snažil opít seržantku Littlekneesovou, abych z ní něco vytáhl, když byla na dovolence ve Vřetenu. Nepodařilo se. Dorrie byla s námi, a jak chcete opít jednu dívku, když vás při tom sleduje druhá? Možná Amanda Littlekneesová stejně nic nevěděla. Možná nikdo, až na pár specialistů.

Ale muselo to být něco velkého, už kvůli těm penězům a protože nás nezažalovali za proniknutí do vojenského prostoru. A tak jsme my dva teď spolu. Nebo tři.

Ukázalo se, že Dorrie si při prodávání imitací modlitebních vějířů a ohnivých perel turistům ze Země vede docela dobře, zvlášť když už bylo její těhotenství patrné. Oba jsme se stali něčím jako místními celebritami. Vydělávala pro nás peníze na živobytí, dokud nezačala vrcholit sezóna. A to už jsem zjistil, že můj status slavného odkrývače tunelů má svoji hodnotu, a tak jsem to směnil za půjčku a novou kapsli. Na tunelové krysy se nám nevede zle. Slíbil jsem jí, že se s ní ožením, když dítě bude chlapec, ale nejspíš to udělám tak jako tak. Moc mi pomohla při vrtání. A hlavně při mé privátní práci.

Nemohla vědět, proč jsem tehdy chtěl vzít zpátky Cochenourovo tělo. Ale neprotestovala. A třebaže jí bylo špatně a byla zničená, pomohla mi nacpat ho průlezem do kapsle, abych ho mohl vzít do Vřetena.

To tělo jsem potřeboval opravdu hodně – právě ten jeden kus z něho.

Nebyla to samozřejmě *nová* játra. Možná ani nebyla z druhé ruky. Bůh ví, kde k nim Cochenour přišel, ale byl jsem si naprosto jistý, že nebyla součástí původního vybavení.

Hlavně že fungují.

Ať to byl sebevětší bastard, mám ho pořád svým způsobem rád a vůbec mi nevadí, že ho pořád kousek nosím s sebou.

ČÁST TŘETÍ

Asteroid Gateway

Největší poklad, který nabízely tunely Heecheeů, byl objeven, aniž by to první dobyvatelé tušili. Nevěděl o tom vůbec nikdo – kromě Sylvestera Macklina, samotářské tunelové krysy, a ten nebyl v situaci, kdy by mohl komukoliv vyprávět o tom, co našel.

Sylvester Macklin objevil vesmírnou loď Heecheeů.

Kdyby o svém nálezu podal zprávu, stal by se nejbohatším člověkem ve Sluneční soustavě. A mohl si své bohatství patřičně užívat. Jenže Sylvester Macklin byl stejně podivínský samotář jako kterákoliv jiná tunelová krysa, a tak udělal něco úplně jiného.

Viděl, že je loď v dobrém stavu. Napadlo ho, že by se s ní možná dalo odletět.

A naneštěstí pro něj se mu to povedlo.

#

Macklinova loď udělala přesně to, k čemu byly všechny heecheeské lodě zkonstruovány, a Heecheeové byli jedineční stavitelé. Nikdo přesně neví, jakými myšlenkovými pochody a pokusy a závěry Macklin procházel, když náhodou narazil na tak skvělý nález. Nepodařilo se mu přežít, a tak se nikomu nesvětil. Rozhodně se musel nějak dostat do lodi, zavřít poklop a začít dloubat a rýpat do věcí, které vypadaly, že můžou sloužit k ovládnutí.

Lidé později zjistili, že v každé heecheeské lodi je věc podobná kravskému vemeni. Ta uvádí loď do pohybu. Když se zmáčkne, je to jako když se přepne automatické řazení auta do polohy „Jed“. Loď vyrazí. Kam letí, záleží na tom, jaký kurz měla nastavený v automatickém navigačním systému.

Macklin samozřejmě žádný konkrétní cíl nenastavil. Nevěděl jak.

Lod' udělala přesně to, co v takovém případě podle projektantů udělat měla. Jednoduše se vrátila zpátky na místo, odkud před půl milionem let se svým heecheeským pilotem vyrazila.

A čirou náhodou to byl asteroid.

V mnoha ohledech to byl podivný asteroid. Astronomicky byl neobvyklý, protože jeho oběžná dráha svírala s rovinou ekliptiky pravý úhel. Z toho důvodu ho pozemští astronomové nikdy neobjevili, přestože to byl pořádný kus skály a občas se ocitl poměrně blízko oběžné dráhy Země.

Divné bylo také to, že byl přeměněn v něco jako parkoviště pro kosmické lodě Heecheeů. Celkem tam bylo téměř tisíc lodí.

Zato tam nebylo vůbec nic k jídlu a pití. Sylvester Macklin, který se mohl stát nejbohatším člověkem v dějinách, umřel hladu.

Ale ještě před smrtí se mu podařilo vyslat na Zemi signál. Nebylo to volání o pomoc. Nikdo se k němu nemohl dostat včas a zachránit mu život. To Macklin věděl. Přijal fakt, že zemře; chtěl jenom lidem sdělit, jak úžasné je místo, kde umírá. Po nějaké době se na asteroid dostali další astronauté, přilétli v primitivních lidských raketách té doby, a začali ho prozkoumávat.

A našli bránu do vesmíru.

#

Během následujícího desetiletí se asteroid Gateway stal centrem nejvýnosnějšího odvětví lidské činnosti, dobývání Galaxie.

Asteroid samozřejmě Macklinovi nepatřil, třebaže ho objevil. Takové štěstí neměl. Byl mrtvý, takže mu nepatřilo vůbec nic.

V každém případě bylo brzy zřejmé, že význam Gatewaye je tak velký, že nemůže patřit ani jednotlivci, ani jednomu národu. Spojené národy s tímto problémem bojovaly celé roky, v Radě bezpečnosti i na Valném shromáždění – a občas příliš nechybělo, aby i zbraněmi a letadly. Nakonec světové síly ustanovily Korporaci Gateway, pětistranné konsorcium založené jako dohlížecí orgán.

Asteroid Gateway nebyl pro lidi k obývání právě nejvstřícnější – pochopitelně, nebyl navržený pro lidské bytosti. Byl vytvořený pro Heechee a ti ho opustili naprosto vystěhovaní. Byl to kus skály

velký jako Manhattan, skrz naskrz protkaný tunely, komorami a ničím jiným. Ta věc ani nebyla kulatá. Jeden gatewayský prospektor jeho tvar popsal jako „víceméně dobře naplánovanou hrušku, kterou rozklovali ptáci“. Vnitřní struktura se vrstvila jako cibule. Ve vnější skořápce přistávaly heecheeské lodě a byly přistávacím modulem zapasovány do přechodových komor. (Právě tyhle komory vypadaly zvenčí jako ptačí klovance.) Uvnitř byly vrstvy s velkými otevřenými prostory, které lidé používali jako sklady zásob a náhradních dílů, a velký vodní rezervoár pojmenovaný *Velké jezero*. Blíž středu se nalézaly obytné tunely, lemované místnostmi malými jako klášterní cely, ve kterých lidé žili v době, kdy čekali na svou loď. V srdci asteroidu byla jeskyně ve tvaru vřetena. Heecheeové zřejmě měli vřetena v oblibě, i když nikdo nevěděl proč. Nájemníci na Gatewayi ji používali jako místo setkání – a pití, hazardu a místo, kde se pokoušeli zapomenout na to, co je před nimi.

Gateway nevoněla. Vzduch byl cenný. A nepříjemný, alespoň pro prospektory, kteří právě přicestovali ze Země. Asteroid pomalu rotoval, proto na něm bylo cosi jako mikrogravitace, ale jen malá. Každý, kdo udělal na Gatewayi náhlý pohyb, zjistil, že odplouvá do dále.

Samozřejmě, asteroid Gateway nikdo nepovažoval za rajské letoviště. Byl jen jeden důvod, kvůli kterému tu každá lidská bytost chtěla být, nehledě na náklady, nedostupnost, nepohodlí a zápach, a tím důvodem byly lodě Heecheeů.

#

Létat v heecheeských lodích vyžadovalo mnoho odvahy, ale v podstatě nic dalšího. Každá loď své třídy byla stejná jako ostatní. Největší z nich, Pětky, nebyly zrovna velké – bylo v nich asi tolik místa jako v hotelové koupelně, a o to se muselo dělit pět lidí. Lodě, kterým se říkalo Jedničky (protože se do nich vešel na sebedelší let jen jeden člověk), nebyly o moc větší než vana. Každá loď obsahovala minimální vybavení a u většiny se nevědělo, jak moc je důležité. Vždy se tam nacházela zlatá spirála, o které se pozorováním zjistilo, že má něco společného s lodním pohonem, protože při každém startu, přistání a obratu mění barvu. Vždy tam také byla zlatá skříňka ve tvaru diamantu, velká přibližně jako rakev. V některých

lodích bylo také ještě tajemnější zařízení, které vypadalo jako křišťálová vývrtka s ebenovou podstawou; ta, jak se zdálo, nedělala vůbec nic (později se ukázalo, že slouží k podivuhodným věcem). Nikdo přesně nevěděl, co je uvnitř všech těch věcí, protože když se je někdo pokusil rozebrat, explodovaly. A pak tu byl řídicí systém s divnou, nepohodlnou sedačkou ve tvaru V. Hrbolaté knoflíky, blikající světla, startér ve tvaru vemena – to vše uvádělo loď do pohybu.

Samozřejmě, že lodě postrádaly značné množství věcí, bez kterých se lidé opravdu nehodlali obejít: pro ty, kdo nakonec letěli, bylo třeba přidat nezbytná lidská zařízení, například mrazáky, pohodlnější sedadla, kóje, kuchyňské zařízení – a celý katalog kamer, rádiových antén a vědeckých přístrojů všeho druhu.

Létat loděmi Heecheeů nebylo těžké. Každý se to mohl naučit během půlhodinové lekce: namátkou si pohrál s nastavením kurzu, protože nikdo nevěděl, co které nastavení znamená. Existovalo (jak se později a za vysokou cenu zjistilo) 14 922 destinací, přednastavených na 731 provozuschopných lodích přítomných na asteroidu – bylo tu ještě dalších 200 lodí, které zkrátka nefungovaly. Ale zjistit, kde některé z těchto destinací jsou, si vyžádalo ještě mnoho času a mnoho životů.

Po nastavení dané kombinace (a poté, co jste si drželi palce nebo se pokřižovali) jste stiskli startér. A cesta začala. To bylo všechno, co bylo třeba udělat.

A proto se prospektorem mohl stát úplně každý. Každý, kdo byl ochotný zaplatit si cestu na Gateway a pak po dobu, kdy byl na asteroidu, platit přemrštěné poplatky za vzduch, jídlo, vodu a životní prostor... a kdo byl dost odvážný nebo zoufalý, aby riskoval vysokou pravděpodobnost často velmi nepříjemné smrti.

Během let se velkému množství lidských bytostí podařilo vymanit z pozemské chudoby tím, že zkusili své štěstí na lodích z Gatewaye. Než se lidé naučili heecheeské lodě přesně navigovat a program náhodných objevů byl přerušen, vyzkoušelo svou nejistou štěstěnu od prvního do posledního celkem 13 842 zlatokopů-hazardérů.

Poměrně málo prospektorů přežilo. Mnozí se proslavili. Několik jich nesmírně zbohatlo. A na ty ostatní si už nikdo ani nevzpomene.

ČÁST ČTVRTÁ

Hvězdní průzkumníci

Když některý z neohrožených a trochu šílených prospektorů nasedal do heecheeské lodě, nečekal, že poletí tam, kam by si přál. On (nebo téměř stejně často ona) s tím nikdy nemohl počítat: z mnoha důvodů, v neposlední řadě proto, že nikdo z prvních prospektorů neměl ani zdání, který cíl bude nakonec nejvýnosnější. Ale za tuhle neznalost se netrestalo. Poněvadž prospektoři nevěděli, jak řídit lodě Heecheeů, první plavidla jen sledovala cíl, který před značně dávnou dobou nastavil a zanechal na řídicím pultu heecheeský pilot.

Uvážíme-li rizika, bylo pro první prospektory velkou výhodou, že Heecheeové byli lidem v důležitých věcech velmi podobní. Například byli také posedlí humanoidně-primátní obsesí zvanou zvědavost – možná až moc. Z toho vyplývalo, že mnohé předem naprogramované cesty směřovaly do míst, které přišlo zajímavé sledovat i lidským bytostem. Ta místa byla pro lidi stejně zajímavá jako kdysi pro staré Heechee, a tak se nad nálezy první vlny prospektorů z Gateway rozplývala jistá část lidské rasy – astronomové. Ti dokázali neuvěřitelně důmyslně využívat informace i z nejposlednějších fotonů, které přistály v jejich přístrojích – ať to byly fotony viditelného světla, rentgenového záření, infračervené nebo jiné. Ale fotony jim nemohly sdělit vše, co by se rádi dozvěděli. Lidští astronomové si zoufali ze zjištění, *kolik* věcí ve vesmíru nevyzařuje vůbec nic – černé díry, planety a jen nebesa ví, co ještě! O takových věcech se mohli jenom dohadovat.

Ted', s lod'mi Heecheeů, se mohl někdo do vesmíru vypravit a dozvědět se všechno z první ruky!

To byla pro astronomy skutečně hodně skvělá věc... i když se dost často ukázalo, že o to méně skvělá byla pro ženy a muže, kteří se do vesmíru vydali.

Problém s astronomií, alespoň z pohledu prospektorů, kteří při cestách naslepo riskovali v heecheeských lodích životy, byl, že neutronovou hvězdu jste mohli jen stěží prodat. A prospektoři tu byli kvůli *penězům*. To znamenalo, že pokud měli štěstí, podařilo se jim najít nějaký technologicky vyspělý heecheeský přístroj, který se dal vzít s sebou, prostudovat, okopírovat a proměnit v bohatství. Žádný trh se supernovami nebo oblaky mezihvězdného prachu neexistoval; těmito věcmi se zkrátka účty platit nedaly.

Korporace Gateway se s tímto problémem vypořádala zavedením programu vyplácení odměn objevitelům, kteří se vrátili s významnými snímky a naměřenými údaji, ale bez artefaktů, které by šly prodat.

Platit za teoretické, čisté, nekomerční znalosti byl od Korporace Gateway virtuózní tah. Byl to také šikovný způsob, jak dostat další hladové lidi do těchto hrůzu nahánějících a často smrtonosných malých lodí.

Tou dobou už Korporace Gateway fungovala celé dva roky, uskutečnila přes sto letů a šedesát dva z nich se vrátilo více méně úspěšně. (Prospektoři, kteří se vrátili mrtví, umírající nebo šílení, zahrnutí nejsou.)

Lodě navštívily nejméně čtyřicet různých hvězd všech možných druhů: mladé modrobílé obry, obrovské a krátkověké, jako jsou Regulus, Spica a Altair; žluté hvězdy hlavní posloupnosti jako Procyon A a jejich trpasličí souputníky; stabilní hvězdy typu G, jako je Slunce, a jeho obří žluté příbuzné, jako je například Capella. Červené obry typu Aldebaran a Arctur, jejich superobří protějšky, jako jsou Betelgeuze a Antares... a jejich mrňavé příbuzné, červené trpaslíky, jako jsou Proxima Centauri a Wolf 359.

Astronomové jásali. Sklizeň z každého letu triumfálně podpořila většinu toho, co věděli o zrození a smrti hvězd – a vynutila si rychlé změny tam, kde si mysleli, že ví, ale nevěděli. Šéfové Korporace byli

méně nadšení. Bylo krásné rozšiřovat horizonty astronomie, ale obrázky dvacátého trpaslíka vypadaly dost podobně jako obrázky prvního. Miliardy hladovějících na Zemi se astronomickými snímky nakrmit nedaly. Na oběžné dráze kolem Země už existovala celá řada astronomických observatoří. Šéfy netěšil pohled na to, jak se jejich poklad pokladů mění v další z nich.

Ale občas se i Korporace radovala z věcí, které prospektoři přivezli.

MISE PULZAR

První velká vědecká prémie byla vyplacena muži jménem Čou Jengbo, ale kdyby býval předtím, než zjistil, že v provincii Šen Si nezaručuje práci ani univerzitní vzdělání, neabsolvoval několik základních vědeckých lekcí, nemusel si ji vysloužit.

Když se Čouova loď vynořila z nadsvětelné rychlosti, nebyl proto pro něj žádný problém určit, k jakým objektům byla loď Heecheeů nasměrována.

Díval se na tři objekty. Podivné objekty. První vypadal úplně jinak než cokoliv, co Čou kdy viděl, a to i na hologramech astronomických kurzů. Nepodobalo se to ničemu, co kdy lidská bytost spatřila, snad vyjma snů.

Objekt byl nesouměrný, kónicky tvarovaný paprsek světla a jeho barvy zraňovaly oči dokonce i z obrazovky.

Věc nejvíce připomínala reflektor zářící skrz cáry mlhy. Když se Čou podíval pozorněji a zvětšil obraz, všiml si, že je tam ještě jeden takový paprsek, méně zřetelný a slabší, zářící na opačnou stranu. A mezi dvěma body, z nichž paprsky vycházely, byl objekt tak maličký, že vůbec nebyl vidět.

Zvětšil objekt na maximum a viděl, že je to titěrná, nezdravě zbarvená hvězda.

Na normální hvězdu byla příliš mrňavá. To zúžilo počet možností; i tak Čouovi chvilku trvalo, než mu došlo, že se nachází ve společnosti pulzaru.

Pak se mu v hlavě vynořil kurz „101 – Astronomie“. V polovině dvacátého století vypočetl Subrahmanajan Čandrasékar vznik neutronových hvězd. Jeho model byl jednoduchý. Velká hvězda,

říkal Čandrasékar, spotřebuje své vodíkové palivo a zhroutí se. Většinu svých vnějších částí vyvrhne jako supernovu. Co zbyde, spadne téměř rychlostí světla do středu hvězdy a stlačí většinu hvězdné hmoty do rozměrů menší planety – vlastně do menších rozměrů, než mají některé hory. Čandrasékar vypočítal, že tento způsob zhroucení se může odehrát jen u velkých hvězd. Musí být alespoň 1,4 krát hmotnější, než je pozemské Slunce, a toto číslo bylo pojmenováno jako Čandrasékarova mez.

Po explozi a zhroucení supernovy zbude objekt – velikosti asteroidu, ale hmotnosti hvězdy – a to je neutronová hvězda. Vlastní nesmírnou gravitací je smáčknuta tak silně, že elektrony jejích atomů jsou vraženy do protonů a vytvářejí částice bez náboje, kterým se říká neutrony. Jejich hmota je neuvěřitelně hustá, krychlový centimetr váží kolem dvou milionů tun; je to jako slisovat největší ze starých pozemských supertankerů do velikosti mince. Z neutronové hvězdy se nic neuvolňuje právě snadno; nesmírná koncentrovaná masa stahuje věci na svůj povrch, její úniková rychlost je něco kolem 216 000 kilometrů za sekundu. A víc než to: její rotační energie se také „zkoncentruje“. Modrobílý obr, který se obvykle otáčel kolem vlastní osy jednou za týden, je teď supertěžká věc velikosti asteroidu, která rotuje mnohokrát za sekundu.

Čou věděl, že musí provést měření – magnetického, rentgenového, infračerveného záření a mnohá další. Údaje z magnetometru byly nejdůležitější. Neutronové hvězdy mají supertekuté jádro a při otáčení generují silná magnetická pole – stejně jako Země. Tedy, ne úplně jako Země, protože magnetické pole neutronové hvězdy je navíc stlačené. Je bilionkrát silnější než pozemské. A při otáčení vytváří radiaci. Radiace se nemůže uvolnit ze všech částí hvězdy naráz – omezují ji magnetické siločáry. Z neutronové hvězdy dokáže unikat jen na severních a jižních magnetických pólech hvězdy.

Magnetické póly všech objektů se nemusejí nezbytně nacházet na stejném místě jako póly rotační. (Pozemský severní magnetický pól je na stovky mil daleko od bodu, ve kterém se sbíhají poledníky.) Neutronové hvězdy uvolňují radiační energii ve svazcích paprsků,

vycházejících někdy více a někdy méně ze skutečných rotačních pólů.

A tím se vysvětlovalo, co Čou vidí. Kužele byly dva polární svazky paprsků, severní a jižní, unikající z hvězdy mezi nimi. Samozřejmě, Čou nemohl vidět samotné paprsky. Viděl místa ozářená rozptýleným světlem, které dopadalo na mlhavá mračna prachu a plynů.

Pro Čoua bylo důležité, že tohle ještě žádný pozemský astronom neviděl. Paprsky unikající z neutronové hvězdy lze pozorovat jen jediným způsobem: být na okraji kužele tvořeného samotnými rotujícími paprsky. Jediné, co astronomové vidět mohli, bylo velmi rychlé blikání, tak rychlé a pravidelné, že první pozorovatel, který ho spatřil, se domníval, že jde o signál mimozemské inteligence. Používali pro tento signál název MZM (jako Malí zelení mužičci). Dokud astronomové nepřišli na to, že se tak chová jistý druh hvězdy.

Pak tyto objekty pojmenovali „pulzary“.

Čou za svůj objev dostal vědeckou prémii čtyři sta tisíc dolarů. Nebyl nenasytý. Vzal ji a vrátil se na Zemi, kde si vybudoval novou kariéru přednášením pro členky ženských klubů a vysokoškolské publikum o tom, jaké to bylo být prospektorem. Měl obrovský úspěch, protože byl jeden z prvních, kteří se vrátili na Zemi živí.

Pozdější navrátilci už tak úspěšní nebyvali. Například –

MISE HALO

Mise *Halo* patřila k nejsmutnějším a svým způsobem i k nejkrásnějším ze všech. Misi odepsali jako ztracenou, ale ukázalo se, že to byl omyl. O loď nepřišli, pouze o její posádku.

Loď byla nepancéřovaná Trojka. Když se vrátila, její přilet překvapil úplně všechny. Byla pryč přes *tři* roky. Samozřejmě, že tak dlouhý výlet nemohl nikdo přežít. Také nepřežil. Když mechanici z Gatewaye otevřeli průlezy a ucukli před zápachem zevnitř, přišli na to, že Jan Mariekiewicz, Rolph Stret a Lech Szelikowitz zanechali záznam o svých zážitcích. Ostatní prospektori ho pročítali s lítostí, astronomové s radostí.

„Když jsme se ani po dvou stech dnech nedostali k bodu obratu,“ psal Stret ve svém deníku, „věděli jsme, že se k nám štěstí obrátilo

zády. Losovali jsme. Já vyhrál. Možná bych mohl říct prohrál, každopádně Jan a Lech spolkli sebevražedné tabletky a já uložil jejich těla do mrazáku.

Konečně, po 271 dnech, přišel bod obratu. Už mi bylo jasné, že to nedokážu ani já sám, jediný živý na lodi. Pokusil jsem se tedy vše nastavit na automatické ovládání. Doufejme, že to bude fungovat. Pokud se loď vrátí, předejte, prosím, naše dopisy.“

Jak to tak bývá, dopisy posádky nebyly předány. Nebylo komu. Všechny byly adresované jiným prospektorům na Gatewayi ze stejného transportu pocházejícího ze Střední Evropy, a jejich skupina nepatřila k těm šťastným. Do jednoho se ve svých lodích poztráceli.

Ale snímky, které loď přivezla, patřily celému světu.

Stretovo nouzové zařízení fungovalo. Loď zastavila u cíle. Přístroje důkladně zmapovaly všechno, co bylo v dohledu. Návrat loď byl spuštěn automaticky, zatímco se Stretovo tělo rozkládalo pod řídicím panelem.

Záznamy ukázaly, že se loď dostala úplně mimo Mléčnou dráhu.

Přivezla zpátky první snímky naší Galaxie viděné *zvenčí*. Bylo na nich zobrazeno pár opravdu blízkých hvězd a jedna velká vzdálená hvězdokupa – hvězdy a hvězdokupy galaktického halo obklopujícího naši Galaxii – ale hlavně zobrazovaly samu Mléčnou dráhu, od jádra po nejvzdálenější spirální rameno, s jejími známými rameny obrovité chobotnice: Perseovo rameno, rameno Labutě, rameno Střelce (s naším vlastním ramínkem Orionu, v jehož blízkosti se nachází malá vedlejší kolej s odstavenou Zemí), stejně jako obrovské, vzdálené rameno, které astronomové ještě nikdy nespátřili. Nejprve mu říkali prostě „vzdálené rameno“, ale později bylo, na počest zemřelých objevitelů, přejmenováno na Stret-Marikiewicz-Szielikowiczovo rameno. A ve středu toho všeho byla jako tělo břichaté chobotnice masa hvězd jádra, protkaná plyny a prachovými oblaky. Zobrazovala začátek nově vyrůstající spirální struktury, ze které by během dalších stovek milionů let mohla vzniknout nová ramena.

Byly zde rozpoznatelné také důsledky existence struktury ještě zajímavější, ale nebyly viditelné natolik, aby se daly rozeznat podrobnosti – teprve některé další události poučily lidské bytosti o

tom, co dál hledat v samotném jádru Galaxie. Každopádně to byly překrásné snímky.

Protože se z mise *Halo* nikdo nevrátil živý, nebylo komu vyplatit vědeckou prémii, ale Korporace Gateway odhlasovala speciální výjimku z tohoto pravidla. Dědicům Mariekiewiczze, Szielikowitze a Streta bylo přiznáno pět milionů dolarů.

Bylo to štedré gesto, ale jak se později ukázalo, Korporaci přišlo velmi lacino. Odměny nebyly nárokovány. Jako mnoho prospektorů z Gatewaye, trojice z lodi neměla rodiny, které se daly nalézt, a tak kvestor gatewayské Korporace potichu a s filozofickým klidem vrátil hotovost do hlavních fondů Korporace.

#

První, největší a nejzářivější nadějí všech posádek byl objev skutečně nádherné planety, plné cenných pokladů. Nakonec se to některým i podařilo, ale chvíli to trvalo. Po mnoho času během systematického průzkumu posádky vylétaly a vracely se jen se snímky a smolnými příhodami – pokud se vůbec vrátily.

Ale některé z věcí, které spatřily, byly *úžasné*. Volya Shadchuk se v Jedničce dostala do srdce planetární mlhoviny, svítící zeleně zářením z kyslíkových atomů, a vydělala si padesát tisíc dolarů. Bill Merrian spatřil cyklický systém novy, plyny z červeného obra nasávané bílým trpaslíkem; naštěstí ve chvíli, kdy byl poblíž, ještě nepřešlo dostatek hmoty, aby nova vybuchla. Přesto získal padesát tisíc a desetiprocentní bonus navíc jako „rizikový příplatek“. A pak tu byli Grantlandovi.

Grantlandových bylo pět – dva bratři, jejich ženy a nejstarší syn jednoho z párů. Dostali se ke kulové hvězdokupě – deset tisíc starých hvězd, z větší části červených, sklouzávajících na Hertzsprung-Russelově diagramu během stárnutí k jeho pravé dolní části. Hvězdokupa se nacházela v galaktickém halo, takže výlet byl dlouhý. Nepřežil nikdo. Let trval 314 dní a ještě při příletu na místo byli všichni naživu (i když přežívali na minimálních přidělech). Zhotovili snímky. Poslední z nich, mladá druhá žena jednoho z bratrů, zemřela třicátý třetí den zpáteční cesty, ale snímky, které získali, přežily.

Tři sestry Schoenovy neměly víc štěstí. Také se nevrátily. Loď ano, ale důkladně sežehnutá a poničená, s těly jen stěží identifikovatelnými.

Předtím, než zahynuly, také pořídily několik snímků. Ocitly se v emisní mlhovině – po provedení všech analýz bylo určeno, že to byla velká mlhovina Orionu, viditelná i ze Země pouhým okem. (Američtí Indiáni jí říkají „kouřící hvězda“.) Sestry Schoenovy musely vědět, že jsou v úzkých, jakmile dorazily na místo, protože ve skutečnosti už nebyly ve vesmíru. Bylo tu něco podobného vakuu – podle lidských měřitek pro vakuum – ale bylo zde něco kolem tří set atomů na centimetr krychlový, stokrát víc, než kolik by jich v mezihvězdném prostoru mělo být.

Nicméně se rozhlédly a zapnuly kamery – jen taktak. Víc času neměly.

V mlhovině Orionu jsou čtyři mladé jasné hvězdy, takzvaný pás; v takových mlhovinách dochází ke kondenzaci plynu a vytvoří se nové hvězdy. Astronomové se domnívali, že Heecheeové to věděli a loď vyslali, protože jejich astronomy zajímalo studium podmínek vedoucích ke vzniku hvězd.

Ale Heecheeové program spustili před půl milionem let.

Za půl milionu let se leccos přihodí. Byl tam pátý objekt, „skoro“ hvězda, která vznikla po poslední návštěvě Heecheeů dané oblasti. Nové těleso bylo pojmenováno Becklin-Neugebauerův objekt; nacházelo se v raném stádiu spalování vodíku, takže mu bylo méně než sto tisíc let. A sestry Schoenovy měly tu smůlu, že se vynořily téměř přesně v jeho středu.

MISE NAHÁ ČERNÁ DÍRA

Posádka se skládala z Williama Sakyetsu, Marianny Morseové, Hala M'Buna, Richarda Smithe a Iriny Malatestové. Všichni už předtím byli v akci – Malatestová pětkrát – ale ani jedno z jejich dobrodružství neprovázelo štěstí. Ani jeden ještě nebodoval alespoň tak, aby zaplatil gatewayské účty.

Pro misi si pečlivě vybrali opancěrovanou Pětku, která už zaznamenala úspěch. Předchozí posádka si v lodi vydělala vědeckou prémii za „novu“, dostali se tak blízko k znovuzrození novy, aby

pořídili kvalitní snímky, ale ne tolik, aby se jim takový zážitek nepodařilo přežít. Získali prémii, celkem sedm a půl milionu dolarů, a spokojení se vrátili na Zemi. Ještě předtím, než odletěli, svou loď pojmenovali. Pokřtili ji *Vítězství*.

Když se Sakyetsu a ostatní z posádky dostali do cíle cesty, hledali planetu – nebo hvězdu, nebo heecheeský artefakt, nebo jakýkoliv zajímavý objekt, který mohl být v jejich dosahu.

Byli zklamaní. Nebylo tam nic, co by se nenašlo jinde. Hvězdy, samozřejmě, v dohledu byly. Ale nejbližší z nich vzdálená nejméně osm světelných roků. Všechno svědčilo o tom, že skončili v nejnudnější a nejprázdnější oblasti mezihvězdného prostoru Galaxie. V blízkosti nenašli dokonce ani oblaka plynu.

Nevzdali to. Byli to zkušení prospektoři. Týden strávili tím, že prověřovali všechny možnosti. Zaprvé se ujistili, že nepřehlédli blízkou hvězdu: interferometrem mohli změřit průměr zářivějších hvězd a spektrální analýzou určit jejich typ; porovnáním těchto dvou měření odhadli jejich vzdálenost.

Jejich první dojem byl správný. Dostali se do pořádně prázdné oblasti nebes.

Abychom byli přesní, jeden opravdu atraktivní objekt v dohledu byl – Marianna použila slovo „božský“ – kulová hvězdokupa, složená z tisíců zářivých hvězd, proplétajících si své dráhy v prostoru několika set světelných let. To samozřejmě bylo působivé. Dominovalo to obloze.

Viděli takový objekt z menší vzdálenosti než kterýkoliv lidské oko před nimi. Stále to ale bylo nejméně tisíc světelných let daleko.

Kulová hvězdokupa je fascinující pohled. Byla od Sakyetsua a jeho lodi *Vítězství* daleko, ale vzhledem k standardu pozemských astronomů to bylo za rohem. Kulové hvězdokupy existují na vnějším okraji Galaxie. V oblastech přecpaných spirálních ramen, které jsou například v sousedství Země, se nevyskytují. Do vzdálenosti nejméně dvacet tisíc světelných let od Země nejsou – a tady se jedna nacházela dvacetkrát dál – a tedy, podle zákona o inverzních mocninách, čtyřístakrát jasnější. Nebyl to na kulovou hvězdokupu neobvyklý exemplář; největší se skládají i z milionu hvězd, a tomu se

table ani nepřiblížila. Pořád ale byla dost velká, aby byla krásná na pohled.

Na to, aby přístroje *Vítězství* odhalily víc, než co pozemské orbitální observatoře se silnými zrcadlovými a optickými systémy viděly už dávno, nebyla ani dost velká, ani dost blízko.

Neměli velkou šanci, že jim přístroje na *Vítězství* mohou pomoci k nějaké pořádné prémii. Pořád to ale byly jediné přístroje, jaké mohli použít. Takže je posádka tvrdošíjně zapojila do práce. Fotili hvězdokupu v červeném světle, v modrém světle, v ultrafialovém světle a v různých pásmech infravětla. Měřili její radiový šum na tisíci frekvencích, její gama záření a rentgenové záření. A pak, když během spánku u přístrojů bděl jenom Hal M'Buna, uviděl to, kvůli čemu se jim cesta vyplatila.

Jeho výkřik všechny probudil. „Něco požívá hvězdokupu!“

Marianna Morseová se dostala k obrazovce jako první, ale ihned se tam shlukli všichni. Rozmazaný kruh hvězdokupy už nebyl kruhem. Ze spodního okraje ubyl jeden oblouk. Vypadalo to jako koláč, ze kterého si ukouslo dítě.

Ale kousanec to nebyl.

Jak se dívali, rozeznávali rozdíly. Hvězdy se z hvězdokupy neztrácely. Jen se pomalu odsunovaly z cesty, před – něčím.

„Můj Bože,“ zašeptala Marianna. „Jsme na oběžné dráze kolem černé díry.“

Prokleli týden, který promrhali, protože teď věděli, o co jde. O velké peníze! *O černou díru!* Jeden z nejvzácnějších objektů (a tím pádem jeden z nejvýše oceňovaných vědeckými premii) ve známém vesmíru – protože černé díry jsou skutečně nepozorovatelné.

Černá díra není „černá“ v tom smyslu, jako je slavnostní oblek nebo černý inkoust na bílém papíru. Černá díra je mnohem černější. Žádná lidská bytost ještě nikdy neviděla skutečnou *čern*, protože černá znamená úplnou absenci světla. Není možné ji spatřit. Není tu nic, co by bylo vidět. I ta nejčernější barva odráží trochu světla; černá díra neodráží vůbec nic. Kdybyste se ji pokusili osvětlit tím nejzářivějším reflektorem ve vesmíru – zkoncentrovali byste světlo kvazaru do jediného paprsku – stále byste neviděli nic. Nesmírná

gravitační síla černé díry vcucne všechno světlo dovnitř a to už se nikdy nedostane ven. Nemůže.

Příčinou je úniková rychlost. Úniková rychlost ze Země je sedm mil za sekundu; z neutronové hvězdy až 216 000 kilometrů za sekundu. Ale úniková rychlost z černé díry je vyšší než rychlost světla. Světlo „nepadá zpátky“ (na rozdíl od kamene vrženého ze Země rychlostí nižší, než je úniková rychlost, který spadne zpátky). Paprsky světla zůstanou zakřivené gravitačním působením. Záření jednoduše krouží kolem černé díry v nekonečné spirále, ze které se nikdy neuvolní.

A když se černá díra dostane třeba ke kulové hvězdokupě, nezakryje ji. Jednoduše ohne světlo hvězdokupy kolem sebe.

Ačkoliv posádka *Vítězství* ztratila sedm dní, stále jí zbývaly zásoby na pět dní, než se budou muset vydat zpět ke Gatewayi. Využili je všechny. Provedli pozorování černé díry i přesto, že ji nemohli vidět... a když se nakonec dostali zpátky na Gateway, zjistili, že jeden jediný z jejich snímků jim všechnu námahu vynahradil.

Za obrázky kulové hvězdokupy si rozdělili prémii pět set tisíc dolarů. Ale snímek, který pořídili, aniž by si toho všimli – byl pořízen automaticky ve zlomku vteřiny, kdy se nikdo z nich nedíval na obrazovku – ukazoval, co se stalo, když černá díra překryla zářivou hvězdu B4, vzdálenou několik set světelných let. Hvězda se nepohnula nahoru nebo dolů. Náhodou byla téměř přesně za černou dírou. Její světlo se k černé díře natáhlo a obkroužilo ji jako prstenec; a to jim umožnilo určit rozměr této černé díry...

Výzkumný tým, který zpracovával výsledky jejich výzkumu, jim dlouho poté, co se vrátili na Gateway, udělal ohromnou radost tím, že jim přiznal odměnu dalšího půl milionu.

Marianu Morseovou znepokojovala jiná věc: Proč Heecheeové používali k návštěvě tak neškodného objektu opancéřovanou Pětku? Odpověď: Nebyl neškodný vždycky.

Většina černých děr není bezpečné místo pro návštěvy. Vtahují do sebe plyny, které kolem nich vytvářejí akreční disky a jejich rotací se vytvoří pekelná radiace. Kdysi se to tu muselo stát, ale zřejmě před dávnými časy. Nyní už sežrala všechny plyny ve svém

okolí. Nezbylo nic, co by bylo možné pozřít a vytvořit tok energie jako v synchrotronu, který by dokázal usmažit i opancéřovanou Pětku zdržující se někde poblíž... takže osazenstvo Pětky, aniž to v té chvíli tušilo, mělo pořádný kus štěstí. Dorazili k černé díře až poté, co šilenství jejího smrtonosného obžerství skončilo, a tak se vrátili domů živí.

#

Během prvních dvaceti let Korporace Gateway vyplatila více než dvě stě astronomických vědeckých bonusů; celková suma se blížila jedné miliardě dolarů. Vyplácela je za dvojhvězdy a zbytky supernov; vyplácela je v podstatě za každý první objevený příklad všech typů hvězd, které existují.

Katalog druhů hvězd obsahuje devět zástupců, seřazených za sebou od nejmladších po nejstarší, které se snadno pamatují díky mnemotechnické pomůcce „Pretty Women, Oh, Be A Fine Girl, Kiss Me“, kde první písmena slov označují typy hvězd od nejmladší po nejstarší. Za hvězdy od třídy A až po temné malé chladné M, pokud nebyly pozoruhodné něčím neobvyklým, se nevyplácely žádné speciální prémie, neboť byly příliš časté. Velká většina hvězd byla pohasínající, malá a chladná. Na druhé straně hvězdy typu O a B byly horké a mladé, a prémie za ně byly vypláceny pokaždé, protože jich bylo málo. Na hvězdy typu P a W ale vypsala gatewayská Korporace dvojité odměny: typ P představoval plynné mlhoviny právě kondenzující ve hvězdu a W byly horké, děsivé Wolf-Rayetovy hvězdy. Byly nové, často nesmírně veliké, ke kterým se nedalo bezpečně přiblížit na miliardu kilometrů.

#

Prospektoři, kteří měli štěstí, sbírali vědecké prémie. Tak se vedlo i tomu, kdo se ocitl v blízkosti známých objektů, tedy pokud jako první uplatnil nárok. Wolfgang Arretov se jako první dostal do blízkosti systému Siria a pozemští astronomové zářili. Hvězdy Siria A a B („Besselův souputník“) byly intenzivně zkoumány po staletí, protože jejich primární hvězda na pozemském nebi září velmi jasně. Arretova data potvrdila předpoklady: Sirius A měla 2,3 hmotnosti Slunce, B kolem jednonásobku – ale byl to bílý trpaslík s

povrchovou teplotou vyšší než dvacet tisíc stupňů. Arretov dostal půl milionu jen za to, že astronomům potvrdil, že měli celou dobu pravdu. Později dostala Sally Kissendorfová sto tisíc za první dobrý obrázek mrňavé (jistě – trojnásobek hmotnosti Slunce neznamená *přesně* mrňavé, ale vedle své obří primární hvězdy jsou téměř neviditelné) společnosti Zety Vodnáře. Dostala by víc, kdyby se společnost rozzářila v okamžiku, kdy se vyskytovala poblíž, ale možná by to pro ni nebylo zase o tolik lepší, protože by takový zážitek nepřežila. Obrázek malé Labutě A zajistil Mattu Polofskymu jen padesát tisíc dolarů – červení trpaslíci zkrátka nebyli tak zajímaví, a ti, co se nacházeli blízko, jsou dobře prozkoumaní. A Rachel Morgensternová si s manželem a třemi odrostlými dětmi rozdělili půl milionu za snímky Cefeid typu delta. Cefeidy nejsou tak vzácné, ale Morgensternovi se objevili v blízkosti právě v okamžiku, kdy hvězdný povrch přestával být v důsledku smršťování průhledný.

A pak tu bylo mnoho misí, které skončily v Oortových oblacích.

Oortův oblak je shluk komet, které obíhají ve velké vzdálenosti hvězdy – Oortův oblak v pozemském systému se ke Slunci nepřiblíží více než na půl světelného roku. V průměrném Oortově oblaku je *spousta* komet. Biliony. Často váží tolik co všechny planety soustavy, a téměř každá hvězda má svého Oorta.

Vypadalo to, že Heecheeové jimi byli fascinováni.

Během prvních dvaceti let působení Korporace skončilo v Oortově oblaku ne méně než osmdesát pět misí, které se vrátily a referovaly o tom.

Pro prospektory bylo velikým zklamáním, že po desáté takové misi přestala gatewayská Korporace za Oortovy oblaky vyplácet prémie. Prospektoři, kteří se z takových misí vraceli, proto hlasitě protestovali. Nedokázali pochopit, proč Heecheeové směřovali tak často na tak banální místa.

A přirozeně neměli ani potuchu, jak velké štěstí ve skutečnosti měli, protože trvalo ještě mnoho let, než se zjistilo, že se z nějakého podivuhodného důvodu většina misí z Oortových oblaků vůbec nevrátila.

#

Miliarda dolarů za vědecké prémie v oboru astronomie samozřejmě potěšila ty prospektory, kteří z ní něco dostali. Ale ve skutečnosti to byly drobné. Gatewayská Korporace byla vytvořena kvůli *zisku*. Prospektoři na asteroid přicházeli ze stejného důvodu, a velké zisky se nevytvářely odečtem přístrojů namířených na něco vzdáleného miliony kilometrů. K velkým prachům se dalo dostat tak, že se našla planeta, přistálo se na ní – a něco, na čem se daly vydělat peníze, se z ní přivezlo.

Jiné možnosti neměla ani Korporace, ani prospektoři. Vytváření zisku bylo základní pravidlo přežití, a tato pravidla nevytvořila ani Korporace, ani prospektoři. Tato pravidla vytvořila společnost, ze které pocházeli.

ČÁST PÁTÁ

Domovská planeta

Homo sapiens se vyvinul na planetě Zemi a evoluční proces samozřejmě způsobil, že všechny lidské rysy byly ideálně uzpůsobené pozemským podmínkám, jako klíč do zámku. Tři miliardy let Darwinovy selekce měly život dovést k perfekcionismu a Země měla být rájem pro své lidské obyvatele.

Nedovedly. Ne v době, kdy bohatá Země byla stále blíž bankrotu. Spotřebovala většinu svého bohatství.

Jistě, na Zemi bylo mnoho milionářů. I miliardářů; lidí, kteří měli víc peněz, než dokázali utratit, dost, aby si najali stovky služebníků, dost, aby si místo dvorku pořizovali celá hrabství, dost, aby si zaplatili Plnou lékařskou péči, takže po celý život měli na zavolání k dispozici nejlepší z nejlepších lékařů, léků a chirurgických technik, které je udržovaly zdravé a prodlužovaly jim životy. Velmi bohatých byly stovky tisíc, takových, kteří si žili více nebo méně dobře, bylo mnoho milionů...

A pak tu bylo deset miliard ostatních.

Byli tu tací, kteří si živobytí vydobývali ze země farmařením na asijských pláních a afrických savanách; sklízeli, když pršelo, vyhnuly se jim války a nálety hmyzích škůdců zdevastovaly jinou krajinu, a když se jim sklídit nepodařilo, zemřeli. Další žili v ohrazených slumech velkých měst (výraz „ghetto“ už dávno přestal být metaforou), v chudinských čtvrtích lemujících latinskoamerické metropole nebo v přeplněných králíkárnách městských celků Orientu. Tito lidé pracovali, když mohli. Žili z charity, pokud k ní měli přístup. Živořili na spodku potravinového řetězce – rýže a

fazole, sladké brambory a ječmen; nebo, když měli peníze na zaplacení, proteiny jednobuněčných organismů pěstovaných z fosilních paliv z potravinových dolů – ale většinou byli hladoví každý den a každou hodinu svého života. Krátkého života. Chudí lidé si nemohli dovolit lékařskou péči. Pokud měli velké štěstí, našly se bezplatné nemocnice nebo levný doktor, který jim dal pilulky nebo odoperoval apendix. Opotřeboval-li se nějaký orgán, měli jen dvě možnosti. Buď dokázali žít bez něj, nebo umřeli. Chudí lidé si nikdy nemohli dovolit transplantace orgánů. Byli rádi, že je někdo ještě zoufalejší v noci nechtyl v temné uličce a nezměnil v dárce orgánů pro někoho bohatšího.

Na Zemi tedy existovaly dva druhy lidských bytostí. Ti, co vlastnili pár tisíc akcií PetroFood nebo Chemways a příliš nedostatkem netrpěli – ani v oblasti zdravotní, protože pak si mohli dovolit i plnou lékařskou péči. A ti, co je nevlastnili...

Pro ty, co je nevlastnili, bylo nejlepší mít práci. Jakoukoliv práci.

Mít práci byl utopický sen miliard lidí bez práce, ale pro ty, kdo zaměstnání měli, byla práce ponižující otrocká dřina, která jim vysála duše a zničila zdraví. Potravinové doly zaměstnávaly davy lidí, které dobývaly ze země fosilní paliva a pěstovaly na nich protein – bohaté jedlé jednobuněčné organizmy živící se uhlovodíky. Ale tytéž uhlovodíky lidé pracující v potravinových dolech den co den dýchali – bylo to jako žít v zavřené garáži s neustále běžícím motorem – takže velmi pravděpodobně umírali mladí. Práce v továrně byla o něco lepší, i když její nejbezpečnější a nejdůležitější část byla z ekonomických důvodů automatizovaná; protože nákup strojů, jejich údržba a výměna byly dražší než lidé. Jako možná kariéra se nabízela ještě služba v domácnosti. Ale stát se sluhou v domech těch, kteří se měli dobře, znamenalo stát se otrokem, důvěrně poznat luxus a dostatek, s otrockou beznadějí a vědomím, že získat tyto věci pro sebe je naprosto nemožné.

Nicméně ti, kteří měli alespoň takovou práci, byli šťastní, protože mít rodinnou farmu byl jen způsob, jak oddálit smrt hladem, a ve vyspělém světě byla nezaměstnanost děsivě vysoká. Hlavně ve městech. Hlavně mezi mladými. Ovšem pokud jste patřili k těm doopravdy bohatým, nebo i jen k těm, kteří se mají dobře, a

vyhazovali jste si z kopýtka na výletech do New Yorku, Paříže nebo Pekingu, chudé jste obvykle spatřili jenom za policejními kordony, když jste opouštěli hotel a šli do čekajícího taxi.

Mohli jste to udělat i jinak. Všechny policejní kordony byly jednosměrné. Pokud jste se rozhodli je překročit, policie by vás nechala projít. Prošedivělý starý policista, který byl náhodou v dobrém rozpoložení, by se vás možná pokusil upozornit, že vydat se do davu není právě nejlepší nápad. Ale pokud byste trvali na svém, nikdo z nich by vás nezadržel.

A pak byste byli odkázáni sami na sebe. Což znamenalo, že by vás okamžitě pohltilo hlučné, páchnoucí, špinavé a uzavřené zoo, ve kterém byste utonuli v davu žadonících pouličních prodavačů: drog; plastových reprodukcí Velké zdi, Eiffelovy věže, newyorské Bubliny; ručně dělaných přívěsků na klíče a vyřezávaných cetek; průvodcovských služeb nebo slevových kupónů do nočních klubů; a – velmi často – sebe sama. Napoprvé by to byl pro každého příslušníka privilegované vrstvy hrůzný zážitek. Nebezpečný být nemusel. Policie nedopustila, aby vás někdo zavraždil nebo vám vytrhl peněženku – alespoň dokud jste byli na dohled.

Velmi často vás ti chudí nezranili, ani pokud se jim podařilo vás odlákat od policejních kordonů, hlavní bylo, že jste jim nabídli možnost na vás vydělat. Ale zaručit se to nedalo. Hodně chudáků bylo opravdu *zoufalých*.

#

Samozřejmě, že pro bohaté vypadal svět úplně jinak. Tak je to vždycky. Bohatí žili dlouho a zdravě. Díky orgánům ostatních lidí, které nahradily jejich opotřebované. Pokud chtěli, mohli žít v mírném klimatu pod kupolemi velkých měst, křížovat teplá a stále ještě neznečištěná jižní moře, nebo jen tak pro radost létat do vesmíru. Když vypukla nějaká válka (stávalo se to často: lokální, zato hojné – a dostatečně velké na to, aby v nich lidé umírali), bohatí prostě na čas odjeli, dokud války nepominuly. Připadalo jim to správné. Koneckonců byli to oni, kdo platil daně – tedy ty, kterým se nedokázali vyhnout.

Největší potíž s bohatstvím vyplývala z toho, že ne všichni chudí trpně přijímali fakt, že jsou chudí. Několik se jich pokusilo dosáhnout na lepší život, občas i násilnou cestou.

Únosy se v Americe znovu staly rozvinutým průmyslovým odvětvím. Stejně tak vydírání. Zaplatil jste, co chtěli, nebo vám někdo z úkrytu prostřelil kolenní česku (zapálil dům, dal do vznášedla výbušninu, otrávil vaše mazlíčky). Jen málo boháčů ještě posílalo děti do školy bez bodyguardů. To mělo užitečný vedlejší dopad. Ukázalo se, že to vylepší problém části nezaměstnaných, protože miliony vyděračů si oblečou uniformy a začnou ze zaměstnavatelů tahat plat za ochranu proti vydírání.

A samozřejmě tu byl politický terorismus. Vzkvétal na stejné živné půdě jako únosy a vydírání, a bylo ho mnohem víc. Mezi apatickou většinou hladovějících a bezzemků se vždy našlo pár takových, kteří se dokázali dát dohromady kvůli společné mstě chudáků na majetných. Brali rukojmí, ze zálohy stříleli politiky, vyhazovali do vzduchu letadla, otravovali nádrže pitné vody, infikovali zásoby jídla... dokázali vymyslet tisíce důmyslných škodlivých triků a všechny byly ničivé – v první řadě pro ty, kteří měli ještě co ztratit.

Navzdory všem hrozbám a potížím bohatí dál bohatli. A většina lidí neměla ani žádnou naději.

#

Pak do života kypící a přeplněné planety vpadla Gateway.

Pro většinu z deseti miliard obyvatel vyčerpané Země byla Gateway nečekanou šancí vstoupit do ráje. Jako zlatokopové z devětačtyřicátého, jako hladoví Irové na útěku před bramborovým morem na přistěhovaleckých lodích, jako půdu zabírající pionýři amerického Západu a lidští emigranti kdekoli jinde v celé historii lidstva, byly miliardy chudáků žijících v bídě ochotné vzít na sebe jakákoliv rizika – kvůli majetku, pokud ho šlo získat; nebo alespoň pro tu šanci nakrmit a ošatit své děti a získat pro ně střechu nad hlavou.

A bohatí postrehli, že tato nová překvapivá událost jim může napomoci zbohatnout ještě víc. To na okamžik vytvořilo vážný problém. Vlády zemí, které sestrojily kosmické lodě, přistávající jako

první na jiných planetách a později napomáhající operaci Gateway, se domnívaly, že mají právo na veškeré zisky plynoucí z objevů na Gatewayi. Boháči, kteří vlády vlastnili, souhlasili. Ale nemohli zkrátka vlastnit úplně všechno.

Nastalo údobí prodávání a kupování, handlování (a to dost ostrého, vždyť i sázka byla vysoká). Dosáhlo se určitých kompromisů. Byly uzavřeny jisté transakce. A z nenasytné chtivosti všech, kteří si dělali nárok na právo k neohrazenému bohatství, které slibovala Galaxie, vznikla spravedlivá, nebo téměř spravedlivá – Korporace Gateway.

#

Byla Gateway pro chudáky ze Země přínosem?

Zpočátku ne velkým. Každému dala malou naději – jako los loterie, přestože jen málo z nich dokázalo vydělat peníze na zaplacení alespoň cesty tam, kde se z nich mohli stát vítězové. Ale to bylo dlouho předtím, než cokoliv z toho, co zůstalo po Heecheech, neudělalo alespoň o penny bohatšího každého obyvatele slumu nebo sedláka, co nikdy nevystrčil patu z domova.

Samo vědomí, že někde jsou bohaté, prázdné planety, bylo pro miliardy pozemšťanů víc dráždivé než užitečné. Obyvatelné planety byly příliš daleko. Doletět na ně se dalo jen nadsvětelnou rychlostí. A i když lidé vylepšili některé heecheeské techniky vesmírného cestování (například na to, aby se dostali na orbitu, používali místo raket Lofstromovu smyčku, čímž dokázali zabránit dalšímu ničení kyselých jezer a zmenšili ozónovou díru), nikdo neměl nejmenší ponětí, jak postavit heecheeskou loď – a lodě z Gatewaye byly příliš daleko a příliš malé, aby dopravily nějaké podstatné množství migrující populace na nové planety.

Několik prospektorů zbohatlo, ale pro všechny, kdo letěli na Gateway, bylo pravděpodobnější, že zemřou. Dost boháčů rychle zbohatlo ještě víc. Ale většina z miliard pozemšťanů, kteří nevlastnili ani pěťák, zůstala na Zemi.

A ve městech, jako je Kalkata, se dvěma sty miliony nuzáků, na vyčerpaných farmách a rýžových polích v Africe a Orientu zůstal hlad realitou každodenního života a terorismus a chudoba se ještě zhoršily.

ČÁST ŠESTÁ

Ostatní světy

Jak nám naši učitelé stále opakovali – i ta nejdelší cesta začíná prvním krokem. První krok na Gateway – první výzkumná výprava, na kterou se člověk vydal v lodi Heecheeů – nebyla plánovaná předem. Nebyla dokonce ani povolená. A rozhodně nebyla rozvážná.

Muž, který se jako první vydal do neznáma, byl nadporučík Ernest T. Kaplan. Sloužil jako důstojník kosmického námořnictva na americkém vesmírném křižníku *Roanoke*. Kaplan nebyl vědec. Naopak, byl tak vzdálený tomu být vědcem, že dostal přísné pokyny na nic, ale *opravdu na nic* na asteroidu Gateway nesahat. Jediný důvod, že se dostal na asteroid jako první byl, že měl dohlížet, aby se nekdokdo ničeho nedotýkal, dokud vědci, kteří sem spěchali ze Země, nepřijdou této ďábelské záhadě na kloub.

Ale Kaplana k zbláznění ponoukala zvědavost a navíc měl přístup k zaparkovaným lodím. A jednoho dne, snad proto, že neměl na práci nic lepšího, se posadil do lodi, ve které náhodou byly zásoby potravin a nádrže se vzduchem a vodou pro případ, že někdo zůstane uzamčený uvnitř a nedokáže se dostat ven. Kaplan chvilku myslel na Sylvestera Macklina. Jen tak z legrace si několikrát zkusil otevřít a zavřít přechodovou komoru. Chvilku si hrál s nastavitelným kolem a díval se, jak mění barvy. Potom stlačil legračně vypadající věčičku u základny. Později tomu mnozí zkušené piloti říkali „startovací vemenó“, a v okamžiku, kdy ho zmáčkł, se nadporučík Kaplan stal druhou lidskou bytostí, která kdy letěla heecheeskou lodí. Byl *pryč*.

Po devadesáti sedmi dnech se na Gateway vrátil. Byl zázrak, že se mu podařilo se vrátit; ještě větší zázrak byl, že přežil. Zásoby na

lodi měly vydržet několik dní, ne měsíců. Místo pitné vody byl nucený požívat kondenzované páry z vlastního potu a vylučování vysrážené na stěnách lodi. Během posledních pěti týdnů vůbec nejedl. Byl vychrtlý, špinavý a napůl šílený...

Ale vrátil se. Loď se dostala na orbitu planety daleko od malé, červené hvězdy; planeta měla tak málo světla, že vypadala našedle a vířící mraky žlutě – podobně by mohly vypadat Jupiter, Saturn nebo Uran, kdyby jejich orbity byly od Slunce tak daleko jako Pluto.

První reakce vlády Spojených států byla postavit Kaplana před válečný soud. Rozhodně si to zasloužil. V podstatě to i očekával.

Ale než se soud sešel, přinesly zpravodajské agentury zprávy o tom, že brazilský parlament, který se nechal inspirovat možností výzkumu Galaxie, odhlasoval pro Kaplana prémii milion dolarů v hotovosti. Následně ho Sověti jmenovali čestným občanem, a navíc ho pozvali do Moskvy k udělení Leninova řádu. Přehrada se protrhla. Každá talk show každé televizní stanice na světě ho přemlouvala, aby byl jejím hostem.

Hrdinu nelze postavit před válečný soud.

Americký prezident povýšil nadporučíka Kaplana rovnou na plukovníka a pak generála a tímtež výnosem plukovníka (generála) Kaplana navždy vrátil na Zemi. Nato prezident sezval všechny země, které se účastnily kosmického programu, aby se dohodly, jak nastalou situaci vyřešit.

Řešením byla Korporace Gateway.

#

Plukovníku Kaplanovi, stejně jako všem před ním, uniklo podstatné zjištění, totiž že každá heecheeská loď jsou ve skutečnosti dvě plavidla. První je mezihvězdná loď, která se pohybuje nadsvětelnou rychlostí do naprogramovaného cíle. Druhé je menší, jednodušší přístávací modul, který je připojen k základně mezihvězdné lodi.

Mezihvězdná loď a její neokopírovatelný nadsvětelný pohon byly úplně mimo chápání lidských vědců. Trvalo ještě velmi dlouho, než kdokoli na Zemi pochopil, jak pracuje. Ti, kteří se pokoušeli objevit princip pohonu příliš důrazně, zemřeli, protože jim motor vybuchl. Přístávací moduly byly o dost jednodušší. V podstatě šlo o

normální rakety. Jistě, řídicí systém byl heecheeský, ale naštěstí pro gatewayské prospektory se ukázalo, že jeho ovládání je podstatně jednodušší než v samotných lodích. Prospektoři mohli moduly úspěšně používat, i když o tom, jak fungují, nevěděli vůbec nic, podobně jako se průměrný sedmnáctiletý naučí řídit auto, aniž by chápal princip řízení nebo převodovky.

Když se tedy gatewayský prospektor vynořil z nadsvětelné rychlosti a ocitl se v blízkosti zajímavě vypadající planety, mohl modul použít k účelu, pro který byl navržen: dostat se na povrch planety a zjistit, co nabízí.

A to také byl účel Gatewaye.

Cílem cest byly planety, protože se na nich daly najít velmi cenné věci, které bylo možné přivést a proměnit v bohatství – a tím, přirozeně, přispět Korporaci.

#

Bylo jednoduché popsat, planety jakého druhu hledali. Hledali další Zemi. Nebo místo podobné Zemi alespoň natolik, že umožní rozvoj organického života, poněvadž anorganická forma života by stěží produkovala něco, co by stálo za to tahat z vesmíru domů.

Planety, které přinášely největší zklamání, byly ty nejbližší. Heecheeové po svém příchodu solární systém pečlivě prohlédli a z některých lodí z Gatewaye se to dalo poznat. Stále ještě měly uložené navigační kódy na místa lidem tak blízka, že je mohli navštěvovat také – pokud chtěli. Na některá se skutečně lidské primitivní rakety dostaly – Venuše, Měsíc, jižní polární čepička Marsu. Některá za ty potíže ani nestála, například Saturnův měsíc Diona.

Prospektorům šlo v téhle hře o víc. Chtěli planety, které ještě nikdo z lidí neviděl. Našli jich až neuvěřitelné množství.

Planety, na které se v jízdách velkým kouzelným autobusem Heecheeů dostali, byly všech velikostí a forem. Děлили se na dva základní typy. Pevné obíhající skály (jako je Země; pevná, vhodná pro přistání) a skoro hvězdy (jako Jupiter – plynová obří o kousíček menší, než aby se v jejich jádru mohla spustit nukleární reakce a změnila je ve slunce). Na plynném obrovi samozřejmě nikdy žádný

prospektor nepřistál. Nebylo na čem přistát. (To je škoda, protože pár z nich bylo i tak zajímavých... ale to je jiný příběh.)

Obíhající skály byly prozkoumávány tak energicky, jak jen několik tisíc vyděšených a uspěchaných lidských bytostí mohlo dokázat. Pevných planet byly spousty. Bohužel se na většině z nich nenacházely žádné viditelné projevy života. Byly příliš vzdálené od svých sluncí, takže byly věčně zmrzlé, nebo byly příliš blízko, a tak byly sežehnuté stejně jako Merkur. Mnohé měly příliš řídkou atmosféru (nebo žádnou), podobně jako Mars (nebo Měsíc). Některé měly vlastní satelity, jako má Země Měsíc. Některé z cílových objektů byly přímo satelity, ale tak veliké, aby udržely atmosféru a dalo se na nich přistát.

V naší Galaxii se nachází přes dvě stě miliard hvězd a proklaté velké množství z nich je obdařeno planetami jednoho nebo druhého druhu. Ani heecheeské lodě neměly naprogramovaný kurz na všechny planety, vhodné pro průzkum. Ve skutečnosti byly naprogramované cesty sotva k jedné planetě z každých sto tisíc. I tak tu pro gatewayské prospektory zbylo k prozkoumání dost planet – mnohem víc, než může pár tisíc mužů a žen navštívit během pár příštích desetiletí.

Prvním objevem prospektorů z Gatewaye tedy bylo, že si mohou vybírat ze spousty planet. Pozemské astronomy toto zjištění potěšilo, protože to odjakživa předpokládali a gatewayská Korporace za to ani nemusela vyplatit vědeckou prémii: jediné, co museli dělat, bylo přičítat si nálezy navrátiivších se výzkumníků. Přitom se zjistilo, že dvojhvězdy obvykle nemají planety. Naopak osamělé hvězdy většinou ano. Astronomové se domnívali, že důvod pravděpodobně bude mít něco společného s uchováním otáčivé rychlosti. Vypadalo to, že pokud dvě hvězdy zkondenzovaly ze společného plynného mraku, začaly se navzájem obírat o přebytečnou rotační energii. Osamělé hvězdy zřejmě rozptylovaly tuto energii mezi menší satelity.

Přesto téměř žádná z planet nebyla stejná jako Země.

Řada testů to dokázala zhodnotit i ze značné vzdálenosti. Jedním z nich bylo měření teploty. Organický život se zřejmě nevyvinul nikde, kde nebyla přítomna voda v kapalném stavu, což přibližně

znamená stostupňové rozmezí mezi 270 až 370 stupni Kelvina. Při nižších teplotách se z ní stával nepoužitelný led. Při vyšších se voda většinou ztratila, neboť ji horko proměnilo v páru a sluneční světlo – z jakéhokoliv slunce, které bylo poblíž – odštěpilo z molekuly vody vodík a ten zmizel ve vesmíru.

Z toho vyplývá, že každá hvězda má poměrně úzké rozmezí planetárních orbit vhodných pro výzkum. Protože planetám při jejich vzniku kondenzací mezihvězdných plynů nezáleželo na tom, jestli budou, nebo nebudou pohostinné pro živé organizmy, většina z nich zaujala orbity před zónou života nebo v chladném vesmíru za ní.

#

Většina mimozemského života byla stejně jako pozemský založena na chemii uhlíkového atomu. Uhlík byl nejlepší ze všech prvků díky své schopnosti řetězit se a šťastnou náhodou je také čtvrtým nejčastějším prvkem ve vesmíru. Většina mimozemského života měla také cosi podobného DNA. Důvody nemají nic společného s panspermií, ale systém, jakým je DNA, poskytuje jednoduchý a účinný způsob replikace organizmů.

Většina živých věcí tedy jen sledovala základní instrukce. Dělo se to pravděpodobně proto, že všechny vznikly více méně podobným způsobem, protože počátky života mají svůj harmonogram. První krok je jenom chemie: anorganické sloučeniny byly donuceny dodáním nějaké vnější energie – obvykle to bylo světlo blízké hvězdy – spolu reagovat. Pak se objevily primitivní, jednobuněčné věci. Byly to jen továrny, pracující s anorganickými sloučeninami chemické polévky, která je obklopovala. Také ony využívaly k přeměně anorganických sloučenin na sebe sama sluneční světlo (nebo něco jiného), a to bylo vše, co pro život dělaly. Od chvíle, kdy začaly být fotosyntetické, se mohly nazývat rostlinami.

Potom se ukázalo, že tyto primitivní „rostliny“ jsou bohatým zdrojem sloučenin vhodných k asimilaci.

V okamžiku, kdy některým z nich s narůstající chutí vzrostly i potíže s vyhledáváním stále většího množství anorganických sloučenin, bylo jen otázkou času, kdy se jim podaří přejít na novou stravu. Nově vznikající organizmy nepožíraly nezpracovaný materiál ze svého okolí. Požíraly slabší a primitivnější bratranečky. Této nové

partičky můžeme říkat „živočichové“. První živočichové obvykle nebývají nic moc. Sestávají z ústního otvoru na jednom konci a vylučovacího na druhém, a mezitím je nějaký druh trávicího ústrojí. To je vše. Ale k tomu, aby se dokázali pást na svých sousedech, nic dalšího nepotřebují.

Pak se věci začaly komplikovat.

Ke slovu se dostala evoluce. Přežívali ti nejlépe přizpůsobení, jak správně usoudil Charles Darwin při mazlení se zajatými pěnkavami na palubě *Beaglu*. Rostliny pokračovaly ve výrobě stále chutnějších chemikálií pro výživu živočichů a živočichové dál požírali rostliny a sebe navzájem – a tak se u některých rostlin vyvinuly vlastnosti, které jim pomáhaly přežít a působily predátorům potíže; ale někteří živočichové se naučili jejich obranu přelstít. Pozdější generace živočichů vyvinuly smysly, určené k účinnějšímu vyhledávání kořisti, svaly k jejímu chycení a nakonec nesmírně složité behaviorální systémy (například schopnost přist pavoučí sítě nebo plíživý pohyb velkých koček), které jejich predátorské vlastnosti činily ještě účinnějšími. (Následně, samozřejmě, začaly rostliny, býložravci a méně úspěšní predátoři vytvářet vlastní obranné mechanismy: keř jedovaté listy, dikobraz bodliny, gazely bleskurychlé končetiny.) Konkurenční boj nikdy neskončí, je stále intenzivnější a sofistikovanější – až se jeden z tvorů stane „inteligentním“. Ale k rozvinutí jeho inteligence je potřeba mnohem delší doba... a prospektorům z Gateway trvalo také dost dlouho, než nějaký našli.

V myriádách světů, které Heecheeové probádali – a na které je po stovkách tisíc let následovali lidští prospektori z Gateway – se všechny ty základy evoluce odehrály tisíckrát a v tisíci obměn. Některé z obměn byly celkem překvapivé. Například pozemské rostliny mají jeden společný znak: nepohybují se. Ale není jediný důvod, proč by tento znak měl být univerzální, a skutečně nebyl. Prospektori našli křoviny, které se kutálely z místa na místo tak, že pod sebe z jedné strany podsunuly kořeny a z druhé je vytáhly, a valily se jako laskavce ve zpomaleném filmu, jak hledaly bohatší půdu nebo lepší přístup k podzemní vodě a slunečnímu světlu. Pozemští živočichové se obvykle rovněž nezatežují s fotosyntézou.

Ale v mořích jiných světů se vyskytovaly věci podobné medúzám, které za denního světla proudily k hladině a vytvářely si vlastní uhlovodany ze slunce a vzduchu a v noci se potápěly a pásly na řasách. Pozemští koráli zůstávají na jednom místě. Prospektoři našli jedny mimozemské – nebo něco, co jako koráli více méně vypadalo – kteří se ve chvíli, kdy bylo pobřeží bezpečné, rozdělili na jednotlivá stvoření, aby se najedli a spáрили, a když se přiblížil predátor, shlukli se do společné pevnosti tvrdé jako kámen.

Pro prospektory, kteří se zajímali jen o možnost zbohatnout, byly tyto organizmy většinou nepoužitelné. Až na některé. Existovalo vodítko, které určovalo, zda nalezený organizmus je cenný, a to byla možnost snadného transportu. Na Gateway nebylo nutné vozit tuny materiálu. Bylo potřeba přivést jen takové množství určitých rostlin nebo živočichů, které bylo možné na Zemi rozmnožit, protože živé organizmy se rády rozmnožují kdekoliv.

Pozemské zoologické zahrady, akvária a obchody s domácími mazlíčky se rozrůstaly. Každá moderní rodina musela mít vlastní exotická terária s mimozemskými kapradinami nebo malým chlupatým mazlíčkem z jiné planety nějaké cizí hvězdy.

Než si prospektoři z Gatewaye mohli začít vydělávat slušné sumy na obchodu se zvířátky, museli nejdřív nějaká najít. To nebylo jednoduché. I když se podmínky pro život zdály na daném místě vhodné, někdy tam život byl a někdy ne. Dalo se to zjistit rozбором chemického složení atmosféry. (Samozřejmě, planety, které slibovaly, že nesou život, měly atmosféru, ale to nebyl podstatný rys. Většina planet v zóně možného života měla atmosféru.) Pokud se ukázalo, že obsahuje reaktivní plyny, u kterých přesto neproběhla reakce – řekněme volný kyslík a k tomu volně dostupné substance vhodné pro reakci jako uhlík nebo železo – pak stálo za uvážení, co může tyto prvky neustále doplňovat. To něco pravděpodobně mohlo být v určitém smyslu živé.

(Později prospektoři přišli na to, že i z tohoto pravidla existují výjimky... ale ojedinelé.)

#

První planeta, na které, jak se později ukázalo, byly živé organizmy, vypadala při studiu z orbity velmi slibně. Bylo na ní

téměř vše: modré nebe, modré moře, nadýchané bílé mraky a spousty kyslíku – což znamenalo, že nějaké antientropické (tzn. živé) věci musí tento stav udržovat.

Prospektoři Anatol a Sherba Mirsky a jejich partnerka Leonie Tildenová jásali a před přistáním se navzájem poplácávali po zádech. Byla to jejich první mise – a rovnou vyhráli jackpot.

Samozřejmě to oslavili. Otevřeli si láhev vína, kterou měli s sebou. Slavnostně nahráli záznam oznamující jejich objev, který přerušilo bouchnutí korkové zátky. Novou planetu pojmenovali Nová Země.

Všechno probíhalo, jak doufali. Dokonce i uvažovali, kde v Galaxii právě jsou (to většinou první prospektoři z Gatewaye nevěděli, protože cestou neměli žádné ukazatele). Na jedné straně ale zaznamenali Magellanova mračna, na druhé mlhovinu Andromedy a na třetí, klidné straně byl pevně sevřený zářivý chumel, o kterém byli přesvědčení, že to jsou Plejády.

Oslava byla maličko předčasná. Nedošlo jim, že v obrazech Nové Země z kosmu chybí jedna zajímavá barva – a to zelená.

Když se Sherba Mirsky a Leonie Tildenová pomocí přistávacího modulu dostaly k povrchu Nové Země, ukázalo se, že je to holá skála. Nic tu nerostlo. Nikde se nic nepohnulo. Na obloze nic nelétalo. Nebyly tu žádné kvetoucí rostliny. Vlastně tu nerostly vůbec žádné rostliny; nebyla tu půda, ze které by vyrůstaly. Do této části světa půda ještě nedorazila.

Další rozčarování je potkalo, když změřili obsah kyslíku: bylo ho málo. Stačilo to na identifikaci z orbity, ale nebylo ho dost k dýchání. Život na Nové Zemi ale rozhodně existoval, jen za moc nestál. Většinou přežíval v pobřežních mělčinách a pár odolných dobrodruhů se pokoušelo o kolonizaci břehů – jednoduché prokaryotické a eukaryotické organizmy z kalných moří, s několika vyzábělými, mech připomínajícími věcmi, které se snažily vyškrábat ven na mořský břeh.

Problém Nové Země spočíval v tom, že byla příliš nová. Potřebuje ještě pár miliard let, aby se stala zajímavou – a vynahrádila tak Tildenové a Mirskému a Korporaci Gateway potíže spojené s jejím hledáním.

I když právě na planetách bylo nejjednodušší přijít k bohatství, tak právě na nich bylo nejjednodušší přijít o život. Dokud prospektor zůstával na lodi, byl dobře chráněný proti většině nebezpečí hvězdné pouti. Teprve při přistání se vystavoval neznámým vlivům prostředí... často velmi nepřátelského.

Například taková –

PĚKNĚ JEDOVATÁ MISE

Padesátiletý Venezuelan Juan Mendoza Santamaria byl první prospektor, který tuhle opravdu hezkou planetu objevil. Dostat se k ní, samotnému v Jedničce, mu trvalo čtyřicet tři dny. Do časového rozmezí se vešel bez problémů. Neměl obavy, že mu dojde vzduch, jídlo nebo voda. Báł se, že nevystačí s penězi. Před odletem z asteroidu utratil Mendoza zbytek peněz na večírku na rozloučenou. Kdyby se vrátil na Gateway s prázdnýma rukama, nečekala by ho růžová budoucnost. Tak se pokřížoval, zašeptal prosebnou modlitbičku a vystoupil z přistávacího modulu na povrch cizí planety.

Byl pověřivý, ale ne hloupý. Proto zůstával ve střehu. Bylo mu jasné, že kdyby nastaly potíže, bude v pořádném průšvihů. V okruhu mnoha světelných let nebyl nikdo, kdo by mu mohl pomoci – ve skutečnosti nebyl ani nikdo, kdo by věděl, kde vlastně je. Natáhl si skafandr a celou dobu, kdy se pohyboval po povrchu planety, ho nesundal, a to bylo pro Juana Mendozu velké štěstí.

Planeta nevypadala ani trochu hroživě. Rostliny měly podivný odstín oranžové, vzdálené stromy (nebo snad obrovské traviny?) vypadaly neškodně a žádní na první pohled nebezpeční živočichové se zde nevyskytovali. Na druhou stranu tu nebylo také nic, na čem by se dalo vydělat. Žádné znaky civilizace – žádná velká opuštěná města, žádná cizí přátelská civilizace, která by ho vítala, žádné heecheeské artefakty vyčkávající, až je někdo sebere. Na povrchu, v dostatečně velkém prostoru, který se mu podařilo prozkoumat senzory modulu ve chvíli, kdy přistával, se nevyskytovaly ani žádné kovové sloučeniny, přírodní ani jakékoliv jiné. Ale Mendoza přesvědčoval sám sebe, že už fakt, že tu existuje nějaký život, by mu měl přinést vědeckou prémii. Našel tu „rostlinný“ i „živočišný“ život

– přinejmenším některé z věcí se hýbaly a jiné byly pevně zakořeněné v zemi.

Přestože rostliny nebyly nijak úžasné, odebral pár vzorků.

Podstoupil bolestivou cestu ke vzdáleným „stromům“ a zjistil, že mají tělo měkké podobně jako houby. Nespatrił žádné velké kapradiny nebo opravdové trávy; půdu většinou pokrýval kudrnatý mech, ve kterém se něco pohybovalo. Ani jedna z pohybujících se věcí nebyla zrovna velká. Největší živá věc, se kterou se Mendoza setkal, byl „členovec“ velký jako dlaň. Malá zvířátka pokrytá hustou „kožešinou“ z bílých skelných ostnů vypadala jako stádečka mrňavých oveček, které se potulují v tlupách a živí se broučky. Mendoza se cítil téměř provinile, když chytil několik malých tvorečků, zabil je a vložil spolu se vzorkem živočichů, kterými se živili, do sterilních kontejnerů, které hodlal odvézt na Gateway.

Nic dalšího cenného zde nebylo. Co měla planeta nejceněnějšího a co bylo opravdu k nezaplacení, byla krása. Té měla přehršle.

Poměrně blízko – Mendoza odhadoval nějakých třicet nebo čtyřicet světelných let – zářily plynné oblaky, o kterých se domníval, že mohou být mlhovinou Orionu. (Nebyly, ale podobně jako mlhovina v Orionu to byla školka mladých jasných hvězd.) Mendozovi se povedlo přistát v ročním období, ve kterém si zdejší krásu mohl nejlépe vychutnat, v době, kdy na jednom horizontu zapadalo slunce a na druhém vycházela mlhovina. Vyplnila celou noční oblohu jako zářivá, mořsky zelená tapeta posázená diamanty, zarámovaná lesklým královským bronzem. „Diamanty“ – nejzářivější hvězdy mlhoviny – byly o několik magnitud jasnější než Venuše nebo Jupiter viditelné ze Země, svítily téměř jako pozemský Měsíc v úplňku. Byly to ale jednotlivé body, ne disky, jako je Měsíc, a pohled na ně byl až bolestivý.

Ta krása Mendozu zasáhla. Nebyl právě výřečný člověk. Když po návratu podával hlášení, popsal planetu jako „pěkné místo“, a tak zůstalo zanesené v gatewayských atlasech, „Pěkné místo“.

Mendoza dostal, co chtěl: dva miliony dolarů jako vědeckou prémii za nalezení planety a příslibené tantiémy z čehokoli, co by následné mise mohly na Pěkném místě objevit. Někdy to mohly být i opravdu slušné peníze. Pokud byla planeta vhodná ke kolonizaci,

Mendoza z ní mohl mít, v souladu s gatewayskými pravidly, po zbytek života peníze.

Téměř najednou následovaly jeho nastavení další lodě, dvě Pětky, a zopakovaly tentýž výlet.

A tehdy se jméno změnilo na Pěkně jedovatá.

Lidé z následujících expedic nebyli tak obezřetní jako Mendoza. Nevzali si skafandry. A rovněž postrádali přirozenou obranu, kterou měla fauna vyvinutá na Pěkné. Místní život musel během vývoje čelit skutečným výzvám; ty srstnaté silikonové ostny nebyly pro ozdoby. Bylo to pancéřování.

Škoda, že Mendoza nedoplnil pozorování i o měření radiace, neboť ty jasné mladé hvězdy mlhoviny nevyzařovaly jen viditelné světlo. Byly to silné zdroje ionizující a ultrafialové radiace.

Čtyři z deseti výzkumníků se dříve, než začali vykazovat příznaky vážnějšího postižení, vrátili s kritickými popáleninami od slunce. Všichni po návratu na Gateway potřebovali celkovou výměnu krve a dva z nich stejně zemřeli.

Mendoza byl prozíravý člověk, a to bylo dobře. Neutratil dva miliony v divokých pitkách, nečekal, že ho budou živit tučná procenta z kolonizace planety. Planeta nebyla pro kolonizaci lidskými bytostmi vhodná. Podíly se nekonalý.

MISE SPÁLENÁ

Mezi tisícovkou heecheeských lodí nalezených na Gatewayi bylo jen pár desítek opancéřovaných a většina z nich byly Pětky. Opancéřovaná Trojka byla rarita, a když si posádka složená z Felicia Monsanty, Grega Běhajícího Vlka a Daniela Pursy jednu vybrala, věděla, že si vybírá i nebezpečí; nastavení je mohlo dovézt do skutečně nevlídného místa.

Když se vynořili z nadsvětelné rychlosti a rozhlédli se, zažili okamžik totálního vytržení. Hvězda, u které se ocitli, připomínala Slunce, byla typu G2, stejné velikosti jako pozemské Slunce; byli na orbitě planety obíhající v zóně života a detektory ukazovaly přítomnost spousty heecheeských kovů!

Největší množství se nenacházelo na planetě. Bylo na asteroidu na mimoekliptické oběžné dráze – podobné jako u Gatewaye –

musela to být další z opuštěných garáží heecheeských lodí! Když se přiblížili, jejich dohady se potvrdily...

Ale asteroid byl prázdný. Nebyly tu lodě. Nebyly tu artefakty. Byl provrtaný tunely, stejně jako Gateway, ale všechny byly prázdné. Co horšího, zdálo se, že celý asteroid se nachází ve velmi špatném stavu, jako by byl mnohem starší a měl mnohem těžší život než Gateway.

Záhada se vysvětlila, když dva z členů posádky přistáli se zbytky zásob na povrchu planety.

Kdysi to bývala živá planeta. I teď tu vlastně existoval život, ale v mizivém množství a jenom v mořích – řasy a bezobratlí z mořského dna, nic jiného. Zbytek planety byl nějakým způsobem sežehnutý a zpustošený... a viník byl na dohled.

Šest a půl světelného roku od systému objevili neutronovou hvězdu. Jako většina neutronových hvězd to byl pulzar, ale protože jejich loď nebyla poblíž os radiace, mohli jen stěží odhalit jeho paprsky. Našli ale zdroj rádiových vln a přístroje ukázaly, že pochází odtud, ze zbytku supernovy.

Zbytek příběhu po návratu doplnili odborníci z Gatewaye. Tento solární systém Heecheeové navštívili, ale neměl přátelské sousedy. Když Heecheeové odešli – zřejmě věděli, co se chystá – supernova explodovala. Planeta se upekla. Planetární plyny byly odtrženy a většina moří se vyvařila. Po odeznění pekelného žaru se z planetární krusty vypařila řídká atmosféra a zbylé vodní páry popadaly na zem v neuvěřitelných vodních přívalech, které za sebou nechávaly pusto, pohrbívaly planiny pod naplaveninami, prorážely si nová údolí... a to vše se odehrálo před stovkami tisíc let.

Monsanto, Běžící Vlk a Pursy dostali za svou misi vědeckou prémii – nepatrných sto šedesát tisíc dolarů pro všechny tři dohromady.

Podle gatewayských měřítek to nebyly velké peníze. Stačily na zaplacení jejich účtů na Gatewayi na pár dalších týdnů. Nebylo to dost ani na dovolenou. Všichni tři se znovu, jen co našli volné místo, nalodili a ani jeden se z další výpravy už nikdy nevrátil.

Možná měli gatewayští prospektoři připustit, že pohostinných planet, podobných Zemi, je mnohem méně než těch zhoubných. Jejich vlastní domovský systém to demonstroval vcelku jasně. Každopádně je o tom měly poučit roky naslouchání rádiovým signálům projektu Ozma.

Objevíli, že existují myriády rozličných druhů nebezpečných prostředí. Například Eta Carina Sedm; správná velikost, vzduch, dokonce voda – pokud nebyla zmrzlá. Ale Eta Carina Sedm měla výstřední oběžnou dráhu. Na povrchu byla celá zmrzlá, ještě než dosáhla ledového afélie, ve kterém se začaly odehrávat hrůzostrašné bouře. Jeden z přistávacích modulů se už nevrátil. Tři ostatní byly poničené nebo přišly přinejmenším o jednoho člena posádky...

Mendoza nebyl jediný, kdo našel krásnou, ale jedovatou planetu. Jednu z přívětivě vyhlížejících planet pokrývala vegetace, ale tvořily ji pouze toxické dřeviny. Byly mnohem jedovatější než pozemský břečťan. Letmý dotek znamenal puchýře, trýznivé bolestivé svědění a anafylaktický šok. Během první mise na ní každý, kdo sestoupil na povrch, zemřel v důsledku alergické reakce, a tak vrátit se na Gateway mohli jen členové posádky, kteří zůstali v lodi na orbitě.

Ale čas od času – i když *velmi* zřídka – se objevila vhodná planeta.

Nejšťastnější ze všech byla během první dekády existence Gatewaye mise Margaretý Brischové, zvané „Peggy“.

Peggy Brischová vyrazila v Jedniče. Našla planetu, která byla skutečně další Zemí. V mnoha ohledech byla dokonce krásnější než sama Země. Nejenže tu nebyly žádné toxické dřeviny, smrtonosné pro každého, kdo se jich dotkne, žádné blízké hvězdy se smrtelnou radiací nevyskytovala se tu ani žádná velká nebezpečná zvířata.

S planetou Peggy byla pouze jedna potíž. Bylo by to skvělé místo k přesídlení části populace přelidněné Země, kdyby od ní nebyla vzdálena dobrých devatenáct set světelných let.

Nedalo se na ni putovat jinak než v heecheeské lodi. A do největší heecheeské lodi se vešlo nanejvýš pět lidí.

Kolonizace planety Peggy musí ještě počkat.

Prospektoři, koneckonců, našli více než dvě stě planet, na kterých existoval zaznamenáníhodný život. Taxonomové byli štěstím bez sebe. Generace doktorandských kandidátů získaly pro dizertační práce materiál, který při dosahování titulů nemohl selhat, a spoustu těžké práce jen s hledáním jmen pro třicet nebo čtyřicet milionů nových druhů, které prospektoři přivezli.

Samozřejmě, že tolik volných jmen k dispozici nebylo. Nejlepší, co se dalo dělat, bylo přidělovat klasifikační čísla a přidávat popis. Nebyla šance stanovovat nové druhy nebo alespoň rody a přestože se popisy ukládaly do databank, bylo potřeba hodně počítačového času na vyhledávání jejich vzájemných souvislostí. Nejlepší popis byl genetický; DNA nebo něco podobného bylo téměř univerzální. Následoval morfologický. Většinu živých organismů na Zemi spojují podobné znaky ve stavbě těla; například tyč (obecně nepostradatelná pro končetiny a kosti) a válec (vnitřní orgány, trupy a další), neboť znamenají nejpevnější a nejudržitelnější spojení, jaké můžete za peníze získat. Ze stejných důvodů byla podobně utvářena většina galaktického zvěřince. I když ne vždy. Posádka Arcangela Pelieriho objevila němý svět plný měkkých těl, tichých jako pozemští červi a medúzy, která nikdy nevytvořila kosti nebo chitin. Opal Cudwalader se dostal na planetu, kde, jak vědci usoudili, díky opakovaným kataklyzmatům suchozemská zvířata opakovaně vyhynula, sotva se vyvinula. Nejdůležitější živočišní zástupci, podobní pozemským ploutvonožcům a mořským savcům, byli původně obyvatelé pevniny a téměř všichni ostatní byli jejich příbuzní. Jako by Darwinovy pěnkavy osídlily celou planetu.

A tak dále a tak dál, dokud si badatelé nezačali myslet, že už objevili všechny možné variace života pocházející z vody a kyslíku.

Možná téměř objevili.

Ale pak našli Pecivály – rasu, kterou Heecheeové znali jako Pomalé plavce – a začali se zajímat o do té chvíle nepředpokladatelnou flóru a faunu plyných obrů.

Udělali chybu, když se domnívali, že se život může vyvinout pouze v chemickém prostředí pevné planety. To byl pro vědce šok...

ale ne takový jako ten, který následoval o něco později, když objevili, že život chemii vlastně nepotřebuje.

ČÁST SEDMÁ

Poklady Heecheeů

Planety byly krásné a obrázky hvězd také, ale všichni lačnili především po větším množství vzorků heecheeských technologií. Nebylo pochyb, že pár jich na objevení čeká – někde.

Důkazem byly lodě. A předtím to dokládala soustíčka sesbíraná v tunelech na Venuši. Ale ta pouze povzbudila lidský apetit na ještě více takových zázraků.

Čtrnáct měsíců od oficiálního začátku programu měla jedna mise štěstí.

Vyrazili v lodi obecně nazývané Pětka, ale systém tehdy ještě nepracoval standardním způsobem. Na cestu byli vysláni jen čtyři dobrovolníci. Oficiálně vybraní čtyřmi pozemskými mocnostmi, které založily Korporaci Gateway (Marťané se zapojili až později), takže tam byl Američan, Číňan, Sovět a Brazilec. Poučili se ze zkušeností plukovníka Kaplana a dalších, kteří vycestovali před nimi. Vzali si dost jídla, vodu a kyslík na šest měsíců; tentokrát nenechali nic náhodě.

Jak to občas bývá, zásoby nakonec nepotřebovali.

Lod' je přivezla zpátky za čtyřicet devět dní a nevrátili se s prázdnou.

Cílem cesty byla orbita planety velikosti Země. Podařilo se jim přimět k práci přistávací modul a tři z nich se vlastníma nohama dotkli povrchu planety.

Poprvé v historii lidstva se člověk procházel po povrchu nebeského objektu, který nebyl součástí Sluneční soustavy.

První dojem byl trochu zklamáním. Reprezentanti čtyř velmocí přišli celkem rychle na to, že planeta má za sebou krušné časy. Povrch byl sežehnutý jakoby velkým žářem, a nad některými místy se detektory radiace varovně rozječely. Bylo jasné, že tu nemohou zůstat dlouho. Ale necelou míli od modulu, u paty roklinovitého úbočí svažujícího se z vrcholu stolové hory, na které přistáli, objevili skalní a kovové formace, které se zdály být uměle vytvořené, a když kolem nich chvíli rýpali, vyhráblí tři předměty, o nichž se domnívali, že se vyplatí vzít je domů. Jeden byl plochý kachel se stále viditelným trojúhelníkovitým vzorem na povrchu. Druhý byl keramický objekt velikosti doutníku s nitkovitými značkami – snad zástrčka? Třetí byl necelý metr dlouhý kovový válec vyrobený z chromu, na několika místech proděravělý; mohl to být hudební nástroj, část nějakého zařízení – možná i Hilschova trubice.

Ale ať už sloužily k čemukoliv, byly to *artefakty*.

Když po návratu na Gateway čtyřčlenná posádka pyšně předvedla své trofeje, způsobila nesmírný rozruch. Ani jeden ze tří předmětů nevypadal, že způsobí velký technologický průlom. Pokud ale bylo možné něco takového najít, muselo někde být i něco dalšího – a nepochybně věci mnohem praktičtější.

A tak vypukla pravá mezihvězdná zlatá horečka.

#

Trvalo ještě dlouho, než se někomu zase poštěstilo. Celková statistická sledování misí z Gateway ukazovala, že z pěti lodí se čtyři vrátí s prázdnýma rukama, jen se snímky a záznamy pozorování. Patnáct procent se nevrátí vůbec. Jen jedna loď z dvaceti přiveze hmatatelnou ukázkou technologií Heecheeů, ale většina těch věcí byla obvykle nějakou kuriozitou – ovšem ta trocha, která byla čímisi víc než zajímavostí, znamenala poklad k nezaplacení.

Abychom byli přesní, pokladů bylo málo a byly vzácné. Průzkumy na Venuši ukázaly, že to poměrem odpovídá, poněvadž ve stovkách kilometrů všech heecheeských tunelů pod povrchem se nenašlo víc než tucet věcíček.

Jistěže pro ty, kdo se je naučili kopírovat, některé znamenaly obrovské zisky. Anisokinetický průbojník byl zázrak. Když udeříš z jedné strany, na druhé se objeví síla. Ale ještě úžasnější bylo, že

vědci zjistili, jak to pracuje, a princip uplatnili ve všech odvětvích výstavby, výroby i domácích prací. Ohnivé perly byly tajemstvím. Stejně jako takzvané modlitební vějíře.

Pak se lidé dostali na asteroid Gateway a flotila lodí se stala pokladem pokladů.

Ale lodě byly jediné, co na asteroidu bylo. A i ty zůstaly, až na provozní zařízení, prázdné. Celý asteroid byl prázdný, téměř sterilně čistý... jako by Heecheeové záměrně opustili lodě, ale vše ostatní, co by mohlo mít jakoukoli hodnotu, odstranili.

Po dobu delší než dvacet let se gatewayští prospektoři vydávali hledat cokoliv, co by mohlo přinést užitek. Vraceli se se snímky, příběhy, různými minerály i živými organizmy, ale našli jen nepatrné množství heecheeských artefaktů.

Proto tolik gatewayských prospektorů umíralo chudých – nebo jednoduše umíralo.

MISE SOUPRAVA NÁŘADÍ

Někteří zemřeli bohatí, aniž by o tom věděli. To se stalo v případě jednoho z největších nálezů vůbec. Bohužel to třem objevitelům z pěti moc nepomohlo, protože cestu nepřežili.

Mise začala tím, že si tři Rakušené, dva bratři a jejich strýc, koupili za své dědictví cestu na Gateway. Byli rozhodnuti vydat se na cestu pouze v pancéřované lodi. Protože jediná taková volná byla jen Pětka, na poslední chvíli přibrali ještě Jihoameričana Manuela de los Fintas a Američanku Sheri Loffatovou.

Dostali se k planetě; přistáli a nic velkolepého nenašli. Ale přístroje signalizovaly přítomnost heecheeských kovů v okolí, a tak se je vydali hledat.

Našli přistávací modul. Kdovíproč opuštěný. Ale nikoli prázdný.

Největší věc, kterou v modulu našli, byla kupa šestihranných krabic z heecheeského kovu, které měly ne víc než půl metru v průměru a méně než čtvrt metru na výšku a vážily dvacet tři kilogramy. Bylo to nářadí. Některé kusy jim byly známy, a přitom se zdály absolutně nepoužitelné: téměř tucet malých modlitebních vějířů, stejných jako ty rozházené v tunelech a artefaktech. Ale byly zde i věci podobné šroubovákům s flexibilními nástavci; věci jako

nástrčné klíče vyrobené z nějakého měkkého materiálu; věci, které připomínaly elektrikářskou zkoušečku, ale ve skutečnosti šlo o náhradní díly dalších heecheeských strojů.

Byl to obrovský úspěch. Stali se z nich milionáři – tedy z těch, kteří přežili.

Nález ležel přímo na povrchu planety. Ale už dávno předtím se gatewayští prospektoři poučili, že povrch planety nebývá nejlepší místo k hledání heecheeských pokladů. *Pod* povrchem to bývalo mnohem, mnohem lepší.

Jedna věc ohledně zmizelých Heecheeů byla jasná: měli rádi tunely. Heecheeské tunely, které z částí Venuše udělaly medové plástve, nebyly ojedinělé. Jak průzkumníci sledovali staré mezihvězdné trasy Heecheeů, nacházeli tunely ve všech místech jejich pobytu. Vnitřek asteroidu Gateway byl jedno velké bludiště. Stejně na tom byly i ostatní „Gatewaye“, které se vynořovaly během let zkoumání. Téměř každá planeta, na které Heecheeové zanechali stopy, měla vydlabané tunely obložené heecheeským kovem. Tam, kde podmínky na povrchu nebyly přívětivé (jako na Venuši), byly tunely velmi složité a rozsáhlé. Ale nějaké měl i takový svět, jakým byla planeta Peggy. Vědečtí antropologové, zvaní heecheeologové, se zaníceně pokoušeli přijít na to, jaký tento zmizelý druh byl, a předpokládali, že na rozdíl od lidí pocházejících ze stromových předků mohl pocházet z předka, který si jako americký sysel staví nory. Ukázalo se, že heecheeologové měli pravdu... ale ještě mělo uplynout hodně času, než se o tom přesvědčili.

#

Všechny tunely vypadaly dost podobně. Byly obložené hustým, tvrdým kovovým materiálem, který ve tmě zářil: říkalo se mu heecheeský kov. První tunely, které lidé objevili na Venuši a asteroidu Gateway, zářily světle modře. Modrá byla zdaleka nejběžnější barva heecheeského kovu, ale uvnitř lodí byly některé části vyrobené ze zlatého kovu a později průzkumníci našli i heecheeské kovy, které zářily červeně nebo zeleně.

Nikdo skutečně nevěděl, proč mají heecheeské kovy různé barvy. Heecheeologové si s tím rovněž neuměli poradit. Jediné, co dokázali říct o různých variantách barev heecheeského kovu bylo, že tunely s

namodralým kovem byly obecně nejméně cenným artefaktem: zlatá, červená a zelená většinou představovaly pro nálezce větší poklad.

Samozřejmě, že do chvíle, kdy se muži a ženy začali učit, jak prozkoumávat Galaxii v heecheeských lodích, byly omezeni pouze na namodrale svítící tunely Gatewaye nebo Venuše. A v těch se poklady daly nalézt jen zřídka, ač někdy velmi cenné. V tunelech nalezených na nejvýnosnějších planetách kovové zdi začínaly modrou, která v místech, kde se nacházely největší sbírky použitelných nástrojů, přecházela v jinou barvu. Nikdo nechápal proč... ale tehdy o Heecheeích vlastně nevěděl nikdo nic.

MISE KAMÍNKÁ

Wu Fengt se rozhodl vyrazit v Jedničce. To mělo své výhody i nevýhody. Největší výhoda spočívala v tom, že pokud nebylo kde přistát a jedinou odměnou byla vědecká prémie za sledování, mohl si ji ponechat celou.

To se ale nestalo. Když se vynořil z nadsvětelné rychlosti, nacházel se na orbitě planety více méně pozemského typu.

Wu musel čelit problému, který vyvstal před každým osamělým prospektorem: pokud se vydá v modulu na povrch planety, v lodi nikdo nezůstane. Když se mu na povrchu něco stane, nebude nikdo, kdo by ho mohl zachránit. Musel spoléhat pouze sám na sebe.

Další problém vězel v tom, že „pozemského typu“ byl jen velmi přibližný popis světa, který měl prozkoumat. „Pozemský typ“ znamenalo, že planeta je přibližně správné velikosti, že má atmosféru a teplotní rozmezí, které umožňovalo přítomnost vodních par ve vzduchu, kapalně vody v mělkých mořích a ledu na chladnějších místech. Ráj to ale nebyl. Chladnější části zahrnovaly téměř celou planetu. Nejlepší zóna byla kolem rovníku a nijak výrazně se nelišila od Labradoru.

Jestli na povrchu někdy něco bylo, ať už kdekoliv, teď to bylo pokryto tisíci metry ledu. Nebyl důvod přistávat na ledovci; Wu neměl možnost se pod něj prokopat, i kdyby tam něco leželo. Po dlouhém hledání našel Wu holý skalní výčnělek a přistál na něm. V tu chvíli už mnoho optimismu necítil. Okolí nijak slibně nevypadalo – ale přístroje hlásily lepší zprávy, než čekal.

Byl tu tunel.

Wu kdysi nacvičoval, jak se do tunelu dostat. Dokonce měl i potřebné vybavení. Namáhavé usazení velkého silného vrtáku na místo a vztyčení krycího iglú, které mělo sloužit jako ochrana před vnějším vzduchem, si vyžádalo všechny jeho síly a většinu objemných zásob. Ale dostal se dovnitř.

Byl to modře obložený tunel.

To ho odrazovalo, ale jak pronikal dál, zahlédl záblesky dalších barev. Když se dostal k červené části, našel velký stroj – později odborníci z jeho popisu vydedukovali, že se jednalo o stroj na ražení tunelů – ale neměl sílu, aby ho zvedl, ani vybavení (možná i odvahu, budme upřímní), kterým by z něho mohl oddělit nějaké části. V zelené části tunelu byly smotky něčeho, co Wu nejprve považoval za látky, ale pak se ukázalo, že je to krystalický materiál, ze kterého byly vyrobeny „modlitební vějíře“. Ve zlaté části bylo – zlato.

Byly tu stohy a stohy malých šestiúhelníkových krabic z heecheeského kovu, všechny zapečetěné. Všechny těžké.

Wu je nedokázal pobrat všechny a síly mu docházely. Přesvědčený, že se sem ještě vrátí v Pětce, odnesl dvě krabice do modulu.

Po bezpečném návratu na Gateway bohužel zjistil, že na žádné z Pětek nelze nastavit program, který ho sem přivedl. Stejně to bylo s Trojkami a Jedničkami, které byly v docích a čekaly na posádku.

Vypadalo to, že zpátky ho vezme jen Jednička, v níž planetu našel.

To ale také nevyšlo. Než mohl znovu zažádat o cestu v téhle lodi, vzal si jeho Jedničku někdo jiný – a už se nevrátil.

Wuovi zbyly jen dvě malé krabice, ale za jejich obsah si koupil dům v provincii Šen Si. V jedné byly topné cívky. Nefungovaly, ale byly v poměrně zchovalém stavu, a lidští vědci dokázali přijít na princip jejich funkce. (Později byly na planetě Peggy nalezeny větší a lepší, ale ty od Wua byly první.)

Druhá skříňka obsahovala sadu na měření mikrovlnného záření.

Vědci si horlivě lámali hlavy nad měřicími přístroji, ale kladli si přitom špatnou otázku. Snažili se zjistit, jak fungují. Ani jednoho nenapadlo, *proč* byli Heecheeové tak zvědaví právě na mikrovlnné

zařízení o milimetrové délce vln. Kdyby je to napadlo, mohlo to mnoha lidem ušetřit značné problémy.

#

V tunelu jinak nepřitažlivé planety našel jeden prospektor první exemplář heecheeského stroje na ražení tunelů. V tunelu satelitu podobného Měsíci, který obíhal kolem vzdálené obrovské plynné planety, našel další prospektor „kameru“ do které se tak zvané „ohnivé perly“ vkládaly jako „film“. A v dalším tunelu objevil Vitalij Klemenkov malé zařízení, které založilo celé nové průmyslové odvětví – a jemu vydělalo pouze almužnu.

Klemenkovův příběh patří k těm smůlovatým. Našel to, čemu pozemští vědci začali říkat „piezofon“. Jeho hlavní řídicí částí byla mezistěna, vyrobená ze stejného materiálu jako „krvavé diamanty“ poházené v tunelech na Venuši i v mnoha dalších. Materiál byl piezoelektrický: když se stlačil, vyprodukoval elektrický proud a naopak. Samozřejmě se kolem válela spousta krvavých diamantů, ale před Klemenkovem nikdo netušil, že jde o základní materiál určený pro piezoelektrické přístroje. Klemenkov měl vize nevýslovného bohatství. Bohužel, největší pozemské laboratoře pro vývoj komunikací náležející kabelovým, satelitním a telefonním korporacím přepracovaly heecheeský model na něco, co dokázaly vyrábět samy. Klemenkov se pochopitelně obrátil na soud – ale kdo by mohl porazit právníky největších korporací na světě? Tak se smířil s malými podíly – ne o moc většími, než je průměrný příjem císaře.

#

Existovalo ještě jedno báječně bohaté naleziště heecheeských pokladů. Ale dlouho se o něm nevědělo, ačkoliv existoval dokonalý příklad v existenci samotné Gatewaye a bylo ho možné vydedukovat, to ovšem nikoho také nenapadlo. Ani to, že tato bohatá ložiska bývala občas pastí. Patricia Boverová byla první prospektorka z Gatewaye, o které víme, že jedno takové našla – a jak to v takových případech bývá, nic dobrého jí to nepřineslo.

MISE TOVÁRNA NA POTRAVINY

Patricia Boverová se na cestu vydala v Jedničce. Neměla ani ponětí, kam směřuje. Byla ráda, když se ukázalo, že jde o poměrně krátkou výpravu – do doby obratu trvala jen sedm dní, do cíle čtrnáct – a užasla, když jí přístroje signalizovaly, že malá, vzdálená hvězda, která se právě nacházela nejbliž, je staré známé Slunce.

Byla v Oortově kometárním oblaku, daleko za oběžnou dráhou Pluta, a vletěla do doku něčeho, co bylo zcela jasně heecheeským artefaktem. Obrovským: odhadovala, že je osm set stop dlouhý a nikdo o něm zatím nepodal hlášení.

Když se Boverová dostala dovnitř a porozhlédla se kolem, došlo jí, že je *bohatá*. To místo bylo úplně *nacpané* přístroji. Neměla ani ponětí, čemu sloužily, ale bylo jich tolik, že neměla nejmenší pochyby o tom, že některé z nich, možná *spousta*, budou stejně cenné jako topná spirála, stroj na ražení tunelů a anisokinetický průbojník.

Bublina nadšení splaskla ve chvíli, kdy zjistila, že nemůže zpět na Gateway. Její loď se nehýbala. Ať se pokoušela s ovladači udělat cokoliv, loď nereagovala. Nejen, že se nemohla automaticky vrátit do přístavu, ze kterého vyrazila, nemohla nikam.

Patricia Boverová zůstala třet pár miliard mil od Země.

Ukázalo se, že artefakt je ještě funkční; v části, kterou Pat Boverová nikdy nespatriila, ještě půl milionu let poté, co Heecheeové odešli, produkoval jídlo z materiálů, z něhož jsou složeny komety – z uhlíku, vodíku, kyslíku a dusíku, základních prvků, které tvoří většinu lidského těla i výživy. Kdyby to Pat věděla – kdyby se donutila artefakt prostudovat – mohla tu žít docela dlouhou dobu. (Samozřejmě by to stejně nebylo dost dlouho na to, aby ji někdo zachránil.)

Tak jako tak o tom nevěděla. Pochopila, že je v pořádném průšvih. Poslala dlouhou rádiovou zprávu na Zemi, pětadvacet světelných dní vzdálenou, ve které vysvětlila, kde je a co se stalo. Potom nastoupila do přistávacího modulu a namířila ho ke Slunci. Vzala si uspávací prášek a vlezla si do mrazáku... a tam zemřela.

Věděla, že se osud spíkl proti ní. Pro možné oživení nebyla řádně zmrazená, naděje, že by někdo mohl najít její tělo a oživit ho, byla příliš malá. A skutečně, nikdy ji nikdo nenašel.

#

Továrna na potraviny nebyla jediný heecheeský artefakt ve vesmíru, který sloužil jako past na ty méně opatrné. V Galaxii se takových velkých objektů nacházelo celkem dvacet devět – říkalo se jim „sběrné pasti“.

Osudný nález Patricie Boverové v Oortově oblaku nebyl jediný artefakt, který stále fungoval. Nebyl ani jediný, k němuž měly vesmírné lodě z Gateway naprogramovaný kurz. Existovalo ještě jedno orbitální parkoviště pro vesmírné lodě, které Heecheeové zanechali u další vzdálené hvězdy – téměř tak velké jako Gateway; lidé mu říkali Gateway Dvě.

A pak tu bylo Ethelino místo.

Ethelino místo bylo objeveno jednočlennou ženskou misí. (Jméno té ženy bylo Ethel Klocková.) Později bylo znovuobjeveno skupinou Kanaďanů z pancéřované Trojky; a znovu-znovuobjeveno další Jedničkou, pilotovanou Irem z Corku, který se jmenoval Terrance Horran. Kanaďané neobjevili jenom artefakt. Objevili i Ethel Klockovou, protože když dorazili, byla tam. Když pak přibyl Horran, našel je všechny, a další skupiny pokračovaly v objevování těch, kdo byli před nimi, protože tam všichni zůstali. Podobně jako pro Pat Boverovou v Továrně na potraviny byla i pro ně tato cesta jednosměrná. Nebylo z ní návratu. Palubní desky všech lodí se při přiletu samy vynulovaly.

Neměli žádnou možnost z artefaktu uniknout.

Všechny to dost trápilo, protože Ethelino místo byl učiněný zázrak. Jednalo se o objekt velký asi jako parník, který ale neměl motor – alespoň ne takový, který by dokázali objevit. Byly tu stroje na potraviny, regenerátory vzduchu a vody a světlo; a všechno to bylo i po tisíceletích, která uplynula, stále v provozu. Heecheeské stroje byly vyrobené, aby vydržely. Co víc, na Ethelině místě se nacházelo mnoho funkčních astronomických přístrojů.

Trosečníci měli spoustu času, aby prozkoumali svůj nový domov. Neměli na práci nic jiného. Potravinové stroje je živily;

jejich životy nebyly ohroženy. Vlastně tu vytvořili celkem soběstačnou malou kolonii. Mohla by z ní být i stálá, s následnými generacemi příchozích osadníků, kdyby Klocková v době, kdy se sem dostali Kanad'ané, už nepřekročila věk vhodný pro mateřství, nebo kdyby mezi dalšími příchozími byly nějaké ženy.

Brzy pochopili, že Ethelino místo je něco na způsob astronomické observatoře.

Co má observatoř sledovat, bylo zřejmé okamžitě. Ethelino místo bylo na orbitě vzdálené tisíc astronomických jednotek (což je řekněme pět světelných dní) od páru velmi působivých astronomických objektů. Dvojhvězdy samy o sobě tak zajímavé nebývají, ale tento pár byl jedinečný. Jedna hvězda byla celkem normální, ač poněkud vzácnější – horký, pulzující superobr, vzorek mladé a divoké hvězdy třídy F. To samo o sobě by mělo určitou peněžní hodnotu – kdyby měli možnost podat o ní hlášení – ale její společnice byla o hodně podivnější. Hvězda typu F měla kolem sebe nakloněný prstenec z horkých plynů, naznačující, že proces vývoje hvězdy ještě neskončil. Společnice byla celá z plynu, navíc nepříliš horkého – obrovský, téměř transparentní kotouč materiálu.

Čím víc ji sledovali, tím podivnější byla. Hvězdy by měly být *kulaté*. Neměly by mít tvar *disku*. Diskovitá společnice se dala i s heecheeskou optikou sledovat jen obtížně. Vizualně připomínala jen matný šarlatový flíček na obloze. Byla příliš chladná na to, aby silně zářila. Heecheeské přístroje neprozradily nic o její teplotě, protože Heecheeové nebyli natolik prozíraví, aby připravili převodní tabulky dovolující přepočítávat jejich stupnice na stupně Celsia nebo Kelvina nebo Fahrenheita. Klocková osobně odhadovala, že by mohlo jít o asi pět set stupňů K – to je například mnohem méně, než má povrch Venuše; méně, než má poleno, které hoří v pozemském krbu.

Zjistili, že nejlepší čas na pozorování nastane, když zakryje svou společnici, hvězdu typu F. Protože orbita Ethelina místa byla ke kotouči retrográdní, docházelo k zatměním častěji, než kdyby jejich observatoř měla stacionárnější dráhu. I tak to nebylo *moc* často. Ethel Klocková sama pozorovala jedno zatmění jen chvilku poté, co přistála. Další zatmění, o více než dvacet let později, už pozorovala společně s Kanad'any a Horranem.

Nakonec měl příběh Ethelina místa pro zajatce šťastný konec – tedy téměř šťastný. Lidské bytosti se nakonec naučily donutit heecheeské lodě létat tam, kam chtěly. Krátce nato jedna výzkumná skupina, která už měla svou loď pod lepší kontrolou, pět zajatců objevila a zachránila je.

Jen to bylo trochu pozdě. Ethel Klockové bylo v té době sedmdesát osm a Horranovi téměř padesát. Tak jako tak nedostali žádné vědecké prémie. Korporace Gateway zastavila jejich vyplácení, protože už neexistovala.

Zjistili, že by stejně měli smůlu, protože i kdyby se vrátili včas, nenabírali by tolik, aby to finančně stálo za to. Tato dvojhvězda bohužel nebyla objevem. Ve skutečnosti byl tento systém díky své ojedinělosti pozemským astronomům důvěrně známý. Hvězda se jmenovala Epsilon Aurigae a její tajemství už bylo odhalené. Pozemští astronomové ho rozluštili konvenčními přístroji při zatmění roku 2000, kdy se chladný kotouč dvojhvězdy ocitl mezi Zemí a hvězdou typu F.

#

Od chvíle, kdy gatewayský prospektor přistál na první ze „sběrných pastí“ do chvíle, kdy byla objevena poslední z nich, uplynulo více než padesát let. Na jednom z míst se sešlo dokonce osm samostatných misí. Zpátky se vrátit nemohly. Většina míst byla zásobena potravinami, buď ze zabudovaných potravinových továren, nebo ze zásob automaticky dovážených nákladními loďmi odněkud zblízka, takže trosečníci nehladověli, ani netrpěli nedostatkem vody nebo vzduchu. Pár míst takový komfort neposkytovalo – alespoň nebyl v provozu. V takovém případě se potom našly jen opuštěné heecheeské lodě a několik vysušených těl.

Heecheeologové dospěli k závěru, že tyto „sběrné pasti“ sloužily nějakému účelu – nebo několika účelům, ale opravdu si nebyli jistí jakým. Ani jedna z pastí nebyla přístupná obyvatelům planet; a na obydlených planetách se tunely nevyskytovaly; a ani žádné poklady, ke kterým by se dalo dostat bez použití kosmických lodí.

Vypadalo to skoro jako test inteligence zadaný zmizelými cizinci. Jako by Heecheeové při odchodu, ať to bylo kamkoliv, záměrně zanechali stopy, které vedly k nim samotným. Ale i ty bylo

obtížné najít. Žádná inteligentní rasa by to nedokázala, pokud by sama nezvládla alespoň primitivní meziplanetární lety.

A nejvyšší výhry byly skryty ještě důmyslněji.

#

Ze záznamů vyplývá, že první, kdo podnikl let tam a zpět do Továrny na potraviny, nebyl prospektor z Gatewaye. Pat Boverová cestovala jen jedním směrem. Expedice, která umožnila využít heecheeský uhlík-vodík-kyslík-dusík (neboli „CHON“) potraviny jako pomoc vyhladovělé Zemi, dorazila v pozemské chemické raketě, cestující do vnějších částí slunečního systému.

A dokázali ještě víc, neboť díky Továrně na potraviny došlo k druhému největšímu objevu. Pojmenovali ho Nebesa Heecheeů. Byl to největší objevený heecheeský artefakt, víc než půl míle dlouhý, dvakrát větší než zaoceánský parník. Měl tvar vřetena (důvěrně známý design Heecheeů) a byl obydlený. Uvnitř přežívala tlupa potomků australopitéků, které Heecheeové zajali na zemském povrchu před půl milionem let; byl zde také jeden živý člověk, syn dvojice prospektorů, kteří se na Nebesa Heecheeů dostali v gatewayské lodi – a uvízli tady. A byly tu uložené mysli (špatně uložené, ale stroje, které tento úkol plnily, nebyly projektované pro lidské bytosti; navíc v době, kdy byly sestrojeny, se lidé ještě nevyvinuli) více než dvaceti prospektorů, kteří sem dorazili při jednosměrných cestách.

To všechno bylo nádherné...

Vlastně to bylo víc než nádherné. Poprvé byla heecheeská technologie nejen po ruce, ale i *přístupná*. Alespoň část z ní byla srozumitelná... a napodobitelná... a dokonce vylepšitelná! Tyto poklady nebyly jen lékem na svědivou zvědavost vědců nebo původcem jmění několika šťastných prospektorů. Znamenaly lepší život pro každého.

Nebesa Heecheeů nebyla jenom vesmírná stanice. Byla to *lod'*. Obrovská *lod'*. Dost velká, aby začala převážet kolonisty v množství tak velkém, že to znamenalo průlom v řešení těžkého lidského utrpení – 3 800 emigrantů najednou kamkoliv si budou přát – a mohla to provádět jednou měsíčně stále dokola.

A tak lidská rasa konečně mohla začít kolonizovat Galaxii.

ČÁST OSMÁ

Je tu ještě někdo?

Největší „vědecká“ prémie, kterou Korporace Gateway prospektorům kdy nabídla, se v podstatě netýkala vědeckého objevu. Patřila spíše do emocionální sféry. Dokazovala, že i v Korporaci Gateway mají místo lidské city. Odměna čekala na průzkumníka, který objeví živého, dýchajícího Heechee, a nebyla zanedbatelná. Vyšplhala se až na padesát milionů dolarů.

Byl to druh odměny, o které každý zoufalý průzkumník z Gateweye snil, ale téměř nikoho ani nenapadlo, že by ji mohl získat. Možná šéfové korporace ani nečekali, že ji někdy vyplatí. Všichni dobře věděli, že každá stopa po Heecheeích, kterou kdy našli, byla stará stovky tisíc let. Pravděpodobně také předpokládali, že ten, kdo objeví živé Heechee, nebude mít velkou šanci se vrátit a sdělit světu lidí, co našel.

Do stejné emocionální sféry spadaly ještě další prémie. Sice menší, přesto pořád stály za to. Nejvyšší byla odměna deseti milionů dolarů za objev *jakékoliv* inteligentní mimozemské rasy. Po čase se to o něco zjednodušilo. Vydělat se dalo už jen tím, že jste našli jakékoli živé mimozemšťany, kteří vykazovali i ty nejslabší známky intelektu. Zbohatnout jste mohli dokonce i na mrtvých. Rovný jeden milion čekal na objevitele prvního ne-heecheeského artefaktu a něco kolem půl milionu za objev jakéhokoli druhu „signatury“ – což znamenalo takových nezpochybnitelných známek inteligence, jakými jsou jasně kódovaný rádiový přenos nebo objev syntetických plynů v atmosféře nějaké planety.

Bylo pochopitelné, že když si prospektoři navzájem kupovali pití v gatewayském Modrém pekle, jeden druhého ujišťoval, že to někdy někomu vyjde. *Museli* se ujišťovat. Všem bylo jasné, že *někde* určitě další inteligentní rasy jsou. Heecheeové nemohli být jedinou inteligentní rasou ve vesmíru. Nebo mohli?

Nebyla to nová myšlenka. Už v polovině dvacátého století vědci naslouchali signálům jiných civilizací z vesmíru a zkoušeli vypočítat pravděpodobnost, že někdy něco zaslechnou. Člověk, který se jmenoval Stephen Dole, vypočítal, že v Galaxii by se mělo nacházet asi 63 milionů planet, na kterých se mohl rozvinout život; později vědci tento údaj na základě důkladněji zvážených předpokladů významně snížili – ale nikdo nebyl ochoten ho stlačit až k nule. Téměř všichni souhlasili, že *nějaké* existovat musí – a opravdu, prospektoři z Gatewaye stále objevovali další planety, kde bujel život. A jestliže byl život přítomen, zdálo se vcelku rozumné sázet na to, že dříve či později se rozvine v inteligenci...

Ale kde je?

#

Nakonec několik šťastných náhod zapříčinilo, že se pár zajímavých objevů uskutečnilo, ačkoli byly vzácné a čekalo se na ně velmi dlouho.

První prokazatelná *známka* mimozemské civilizace (přirozeně nepočítáme-li samotné Heechee), byla objevena tříčlennou posádkou z Pasadeny, státu Kalifornie, planety Země. Vynořili se z nadsvětelné rychlosti na orbitě slibně vyhlížejícího slunce (bylo identifikováno jako G4, typem i velikostí velmi podobné pozemskému Slunci) a rychle zjistili, že přímo uprostřed obyvatelné zóny se nalézá planeta příznivé velikosti.

Ale s tou planetou byla potíž. Většinu jedné polokoule tvořila mozaika z horkých plání a holých skal, propíchaná sopkami, a bylo tam *horko*. Neměla žádné oceány. Neměla ani nic podobného atmosféře, jak by planeta její velikosti a složení měla mít.

Ale byla na ní přehrada. Velká přehrada.

Přehrada se nacházela na méně zdevastované polokouli planety. Nezdálo se, že je v dobrém stavu. Vlastně to ani nebyla příliš technicky dokonalá přehrada – půl kilometru kamení přehrazujícího

údolí. Údolím kdysi nepochybně tekla řeka, ale nic z ní nezbylo. Ani z přehrady toho moc nezbývalo. Ale to, co tam bylo, nemohlo vzniknout samo. *Někdo* tam navršil kameny záměrně.

Martin Scranton a jeho dvě sestry se pokusili na planetě přistát. Bez potíží provedli přistávací manévry, ale čidla teploty v přistávacím modulu spustila alarm, jakmile se dotkli povrchu; i v okolí přehrady teplota přesahovala bod varu vody. Mysleli si, že na vrcholcích několika hor zahlédli stopy po kamenných stavbách, ale nedokázali je s jistotou identifikovat.

Po jejich návratu na Gateway vědci došli k závěru, že planeta měla smůlu – byla zřejmě zasažena zbloudilým vesmírným tělesem přibližně velikosti Callisto; důsledkem toho se vypařila moře, většinu planety pohřbilo roztavené kamení, atmosféra zmizela do vesmíru – a všechno organické, co zde žilo, samozřejmě zahynulo.

Scranton tedy neobjevil inteligentní život. Chtěl potvrdit, že alespoň objevil místo, kde kdysi inteligentní život přebýval. Korporace Gateway to ale nevyhodnotila jako úspěch, který by opravňoval vyplatit vypsanou odměnu. Ale stejně...

Dlouho si to promýšleli a nakonec vyplatili půlku prémie za slušný pokus.

#

První živá nepozemská inteligentní rasa, kterou lidští průzkumníci našli, se nepočítala. Nebyla tak úplně nepozemská, a ani inteligentní. (A ještě k tomu ji neobjevila loď z Gatewaye; lidé, kteří ji našli, se potulovali v nejvzdálenějším bodě zemského slunečního systému v primitivní lodi postavené na Zemi). Tito podivní „mimozemšťané“ byli potomci pozemského kmene australopitéků a nalezeni byli na Nebesích Heecheeů, jedné z velkých heecheeských lodí (nebo na artefaktu), jejíž orbita se nacházela za Oortovým oblakem komet pozemského Slunce.

Prastaří australopitékové se tam, jak už víme, samozřejmě nedostali sami. Heecheeové si je při dávné návštěvě Země, v době před vznikem člověka, odvezli na chov. Zanechali je v péči strojů déle než půl milionu let.

Druhá rasa mimozemšťanů byla lepší. Trvalo dlouho, než byli objeveni, ale konečně byli opravdoví. Inteligencí *nepopíratelně*

oplývali – dokázali to tím, že na vlastní pěst cestovali mezihvězdným prostorem! Ale stejně byli trochu zklamáním. Pokud jste měli chuť si popovídat, velkou legraci jste si s nimi neužili.

Ani je nenašli prospektoři z Gatewaye – Korporace Gateway byla v době jejich objevu minulostí. Samozřejmě stále existovala. Ale Gateway už dávno nestála v centru dění, protože lidské bytosti se naučily kopírovat řadu heecheeských technologií a vyrazily do nových oblastí Galaxie na vlastní pěst.

A tehdy jedna mezihvězdná loď během vcelku rutinní cesty objevila neznámé plavidlo. Ukázalo se, že jde o fotonovou plachetnici, pomalu se sunoucí mezi hvězdami na své cestě stoletími.

Tohle rozhodně nebyla technologie Heecheeů! Nepatřila ani lidem, dokonce ani australopitékům; dlouho očekávaná nefalšované mimozemská rasa byla konečně objevena!

Ale jak se ukázalo, i ona byla objevena o dost dříve – samotnými Heecheei. Lidé z plachetnice byli potomky těch, které Heecheeové pojmenovali „Pomalí plavci“ a lidské bytosti jim začaly říkat „Peciválové“. Byla to jednoznačně mimozemská rasa, rozhodně ne Heecheeové a zcela jistě inteligentní.

A to jsou všechny jejich pozitivní vlastnosti. Peciválové byli pomalé bytosti. Přebývali v plujících arkologiích v polozmrzlé kaši metanu a jiných plynů a kromě toho, že se jim podařilo zprovoznit fotonové plachetnice, žádnými dalšími přitažlivými vlastnostmi neoplývali. Nejhorší bylo, že byli úděsně *pomalí*. Jejich metabolismus, mysl a řeč fungovaly tempem reakcí volných radikálů v ledové břečce, ve které žili.

Trvalo dlouho, než byly lidské bytosti schopny uskutečnit užitečnou komunikaci s Pecivály žijícími šnečím tempem... a tehdy se ukázalo, že už na tom stejně nezáleží.

MISE SMRADLAVÁ

Čtyři členové této mise strávili spoustu času u soudu a stálo je to spoustu peněz. Pokoušeli se vyhrát proces proti Korporaci Gateway o prémii deseti milionů dolarů. Domnívali si, že mají dost dobrou šanci.

Ale jimi nalezená planeta nebyla příliš zajímavá. Rozhodně nevypadala přitažlivě. Byla malá a horká; její slunce bylo červený trpaslík, vzdálený pouhou čtvrtinu astronomické jednotky. A navíc planeta opravdu zapáchala. Proto ji pojmenovali právě takhle.

Planetu z větší části pokrývala voda – nikoli jiskrná tropická moře, ale bahnitý oceán, který vypouštěl bubliny metanu do už převážně metanové atmosféry. Dýchat se to rozhodně nedalo.

A i kdyby se dalo, určitě by vás odradil ten smrad a na několika pevninách planety stejně nebylo nic zajímavého.

Pro posádku lodi to sice nebyla dobrá zpráva, na druhou stranu to nebylo beznadějně. Jak se to občas stávalo, před odletem z Gatewaye se náhodou vybavili pár neobvyklými přístroji, a proto byli připraveni na cosi víc než jen na pouhé přistání a prohlídku mnohem lépe než průměrná posádka.

Rodina pocházela ze Singapuru. Tvořili ji Jimmy Oh Kip Fwa, jeho žena Daisy Mek Tan Dah a jejich dvě mladší dcery, Jenny Oh Sing Dut a Rosemary Oh Ting Lu. Rodina Oh patřila ke starobylým singapurským rodinám. Bývala kdysi bohatá, její jmění pocházelo z dolování pod hladinou. Když Malajsie zabrala ostrov a znárodnila všechen průmysl, Ohovi přestali být bohatí, ale moudře ulité peníze ve Švýcarsku a Jakartě jim pomohly financovat cestu na Gateway, a ještě jim zbylo dost na to, aby si přivezli speciální vybavení. Šlo o vybavení na podmořský průzkum. Jak Jimmy Oh Kip Fwa pravil rodině: „Ohovi kdysi vydolovali z mořského dna spoustu peněz. Možná to dokážeme zas.“

To, že s sebou vzali všechno to vybavení, znamenalo, že se do jejich Pětky vešli jen čtyři lidé, ale o nikoho dalšího stejně nestáli. A když spatřili planetu, na kterou se díky losu dostali, paní Mek radostí oněměla – konečně – a dcera Jenny prohlásila: „Ježíši, tati, nakonec vlastně nejsi tak hloupej.“

Ale ani Ohovi si nepřivezli zařízení na průzkum velkých mořských hloubek a techniku, která by jim umožnila provést systematický průzkum dna Smradlavé planety. Na prozkoumání tu bylo trochu moc mořského dna a příliš málo času. Měli půl tuctu přístrojově vybavených vztlakových bójí. Na náhodně vybraných místech je spustili do globálního oceánu planety.

Pak se vrátili do lodi na oběžné dráze a čekali na údaje.

Když se bóje vrátily na hladinu, Ohovi je zaměřili a jednu po druhé kontrolovali, co objevily. Bylo to zklamání. Zařízení nenalezla žádný z heecheeských kovů. Z různých druhů transuranů nebo dalších radioaktivních prvků, které by možná stály za dolování a zaslání zpět na Zemi, neobjevily také nic.

Ale přístroje zachytily elektrické signály, které nevypadaly, že by měly identifikovatelný zdroj. Byly určitým přijatelně nepravidelným způsobem pravidelné. Na obrazovce tvořily hezké, kulaté vlny a když Jenny Ohová, která graduovala z etologie kytovců, signály zpomalila a prohnala je přes zvukový syntetizátor, zněly... živě.

Byly signály jazykem? Pokud ano, jazykem jaké živé bytosti?

V tomto bodě tkvěl počátek žaloby.

Ohovi prohlásili, že jazyk rozhodně dokazuje existenci inteligentního života. Právníci Korporace namítli, že cvrlikání a skřípání nejsou jazykem, i kdyby se náhodou nejednalo o akustické, nýbrž elektromagnetické skřípání. (Ve skutečnosti signály opravdu připomínaly cvrlikání cvrčků nebo volání ptáků mnohem víc než jakýkoli artikulovaný jazyk.) Ohovi argumentovali dotazem, jak by mohli cvrčci komunikovat elektrickými impulzy, pokud by nebyli dost chytrí na to, aby si postavili něco na způsob rádiových souprav? Právníci Korporace odvětili, že tam žádné *rádio* nebylo, pouze elektrická pole, a možná mají tamější tvorové podobné orgány jako elektrický úhoř, který si sám vytváří proud. Ohovi pronesli aha, potom tedy připouštíte, že nám dlužíte přinejmenším prémii za objevení mimozemského života, tak ji koukejte vyplatit. Právníci Korporace žádali, nejdřív nám ukažte vzorky. Nebo fotky. Nebo *něco*, co dokazuje, že tyto formy mimozemského života jsou opravdové.

Samozřejmě to všechno zabralo spoustu času. Každá výměna názorů v tomto dialogu na pokračování trvala šest až osm měsíců, navíc se slyšení a výpovědi před soudem stále odročovaly. Po třech letech, které Korporace ochotně strávila u soudu, její právníci neochotně připustili vyrovnání v hodnotě čtvrt milionu dolarů, které přibližně pokrylo poplatky právníků Ohových.

Roky poté někdo další zopakoval jejich cestu s lepším vybavením. Nové podmořské sondy měly světla a kamery a objevily to, co vydávalo signály. Nebyl to inteligentní život. Byli to červi – deset metrů dlouzí, bez očí, a žili na sřičitých exhalacích podmořských termálních průdchů. Při pitvě se ukázalo, že červi měli elektrický systém, přesně jak tvrdili Ohovi. A to bylo jediné, co na nich stálo za zmínku.

Nicméně teď, když byl jejich objev života potvrzen, získali Ohovi nárok na několik dalších stovek tisíc. Nedostali je. Nemohli si je vyzvednout, protože se nevrátili ze své poslední výpravy.

#

Ale prémie za inteligentní mimozemšťany částečně vyplaceny byly. Dvě další skupiny průzkumníků z Gatewaye si vyzvedly po deseti milionech. Nalezly něco, co Korporace s určitou dávkou dobré vůle uznala za „inteligentní“ mimozemšťany.

Všichni si uvědomovali, že v tomhle jim Korporace vyšla hodně vstříc. Chápali to i sami šťastní průzkumníci, ale rozhodně je to neodradilo od přijetí peněz. „Prasata voodoo“ vypadala jako mravenečníci s modrou kůží převalující se ve špíně jako zdomácnělá pozemská prasata. „Inteligentními“ je činila schopnost vytvářet umělecká díla; tvořila sošky, zoubky je ožďbovala do určitých tvarů (tedy věcmi, které používala jako zuby) a to bylo o dost víc, než kdy dokázala zvířata na Zemi. Proto Korporace odměnu moudře vyplatila.

Potom tu byli „Amoniaci“. Přebývali v mořích vzdálené planety. Měli drobné ploutve, ale neměli ruce; proto nedokázali vyrábět předměty a nikdo neuvažoval, že by byli technologičtí. Ale rozhodně měli jazyk, dokonce víceméně přeložitelný. Byli určitě chytřejší než řekněme delfíni nebo velryby nebo něco podobného ze Země, kromě člověka – a za ně Korporace také vyplatila odměnu. (V té době už tak zbohatla, že začala být o něco štedřejší).

A to už jsou všechny živé bytosti.

Samozřejmě, našly se i stopy dalších zmizelých civilizací. Tu a tam byly na nějaké planetě struktury z kovové slitiny, ještě ne úplně zrezivělé; jinde bylo vidět, že se dostali tak daleko, aby dokázali znečistit své životní prostředí uměle vyrobenými radionuklidy.

A to bylo všechno.

A jak lidé nacházeli víc a víc, jejich údiv stále vzrůstal. Kde byly ty *staré* civilizace? Ty, které dosáhly úrovně pozemské kultury před milionem nebo miliardou let? Proč nepřežily?

Bylo to, jako by první průzkumníci našli v amazonské džungli chaty, farmy, vesnice, ale místo živých obyvatel jen mrtvoly. Průzkumníci by jistě přemítali, co všechny ty lidi zabilo.

Stejně se divili i prospektoři z Gatewaye. Kdyby nenašli stopy žádné jiné inteligence (samozřejmě, aniž by počítali samotné Heechee), dokázali by se s tím smířit. Členové lidské rasy, kteří se zabývali těmito otázkami, se na to připravovali celou dobu; pátrání projektu SETI a debaty kosmologů je připravovaly na osamělost v prázdném vesmíru. Ale venku v kosmu podle všeho *existovaly* jiné bytosti, které dosáhly stejného rozvoje technologií a moudrosti jako lidská rasa. Existovaly a nyní byly pryč.

Co se stalo?

Trvalo dlouho, než lidská rasa našla na tuto otázku odpověď, a vůbec se jí nezamlouvala.

ČÁST DEVÁTÁ

Zlatý věk

Zatímco si lidské bytosti razily cestu nekonečností Galaxie, svět, který zanechaly za sebou, se začínal měnit. Trvalo to dlouho, ale zázraky Heecheeů, které prospektoři z Gatewaye přivezli domů, nakonec skutečně začaly měnit k lepšímu podmínky lidí na Zemi – dokonce i těch nejchudších.

Jeden klíčový objev otevřel dveře ke všem ostatním. Šlo o zvládnutí jazyka Heecheeů. Nejtěžší částí objevu bylo najít psaný heecheeský dokument, protože, jak se zdálo, Heecheeové věci jako tužky, papír nebo tisk nepoužívali. Každému, kdo nad tím přemýšlel, muselo být jasné, že museli mít nějaký způsob zaznamenávání informací, ale co to bylo?

Když se odpověď objevila, byla víc než zřejmá: záhadné „modlitební vějíře“ byly ve skutečnosti „knihy“ Heecheeů. To znamená, že samozřejmě to bylo až po pochopení toho faktu – trik spočíval v tom, že se nedaly číst bez speciální high-tech pomůcky.

Jakmile byly záznamy identifikovány jako záznamy, zbytek zůstával na lingvistech. Nebylo to všechno zase tak složité. Určitě to nebylo složitější než například v minulosti rozluštit lineár B – a navíc vše usnadnil fakt, že se podařilo najít místa na „Nebesích Heecheeů“ i jinde, kde některé texty existovaly paralelně v obou jazycích.

Když byly modlitební vějíře přeloženy, některá z neřešitelných tajemství Heecheeů se stala křišťálově jasnými. Jedním z nich bylo jak zkopírovat heecheeský pohon rychlejší než světlo. Poté mohla začít skutečná kolonizace. Zpočátku k tomu byla používána velká loď, která se nazývala „Nebesa Heecheeů“, protože už existovala.

Převážela tisíce chudobou stížených emigrantů do nových domovů, na místa, jako byla planeta Peggy, a to byl pouze začátek. Během pěti let se k ní připojily další, vyrobené lidmi – stejně tak rychlé a dokonce větší.

A mezitím na domovské planetě...

#

Na domovské planetě se uskutečnil průlom díky potravinovým továrnám CHON.

Jednoduše řečeno, s nimi nadešel konec lidskému hladovění. Vlastní heecheeské CHON potravinové továrny obíhaly mezi kometami – a tím se vysvětlovala i pro lidi léta nepochopitelná fascinace Heecheeů Oortovými oblaky. Lidmi vyrobené kopie továren mohly být umístěné kdekoliv – tedy kdekoliv, kde se vyskytovalo dostatečné množství čtyř základních prvků. Jediná další věc, kterou potřebovaly, bylo stopové množství nečistot, které doplňují nutriční potřeby.

Zanedlouho se potravinářské továrny CHON usídlily na březích Velkých jezer v Severní Americe, Viktoriina jezera v Africe a na ostatních místech, kde se nacházela voda a čtyři základní prvky spolu s lidmi, kteří potřebovali jíst. Objevily se podél pláží všech moří. Nikdo už nehladověl.

Nikdo nezemřel hladu, dokud jeho čas nevypršel – a zanedlouho se stalo skutečností, že vlastně nikdo neumíral. Existovaly pro to dva důvody. První byl spojen s chirurgií a továrnami CHON.

Lidské bytosti uměly už dlouhou dobu transplantovat opotřebované orgány. Ale nyní se náhradní orgány nemusely vyřezávat z těla nebožtíků. Stejný systém, který vyráběl potraviny CHON, jen příslušně upravený, se dal použít k výrobě orgánů na míru pro implantaci pacientům, kteří je potřebovali. (Celý prohnílý průmysl výnosných vražd na objednávku přes noc zkolaboval.) Nikdo už nemusel zemřít, protože se mu opotřebovalo srdce, plíce, ledviny, střeva nebo žlučník. Vaše požadavky jste předali lidem z oddělení náhradních dílů továren CHON, a když vaše nové orgány vytáhli z amniotické polévky, chirurgové je jen voperovali.

Všechny biologické vědy vzkvétaly. Heecheeské továrny na potraviny umožnily identifikovat a později reprodukovat či dokonce

vytvářet tisíce nových biologických protilátek – anti-antigeny, antivirové látky; selektivní enzymy; náhradní buňky. Nemoci jednoduše vyšly z módy. Dokonce i taková dlouhodobá traumata jako zubní kaz, porod a běžné nachlazení se staly historií. (Proč by měly ženy trpět při porodu, když náhradní dělohy – řekněme krávy – se daly přimět k tomu, aby přijaly oplodněné vajíčko, vyživovaly je až do období zralosti a porodily zdravé, vřeštící miminko?)

A byl tu ještě druhý důvod. Jestliže, navzdory všemu, člověk nakonec zemřel na celkovou zchátralost, nemusel zemřít *úplně*.

Existoval totiž další heecheeský vynález – nalezený poprvé na „Nebesích Heecheeů“ – který ulomil osten smrti. Technika Heecheeů, která umožnila uchovávat lidské mysli ve strojích, přinesla na Nebesa Heecheeů „uložené mozky“. A na Zemi se postarala o vznik firmy „Život po smrti, a.s.“, celosvětového řetězce provozovatelů, kteří vzali vaši zesnulou matku, chotě nebo přítele, uložili jejich paměť do počítačového prostoru a dovolili vám konverzovat s nimi, kdykoli jste měli chuť – navždy. Nebo dokud jste platili poplatky za skladování jejich datového souboru.

Zpočátku to samozřejmě nebylo stejné jako být opravdu naživu. Ale bylo to rozhodně lepší než být nenapravitelně mrtvý.

Spolu s tím, jak se technologie rozvíjela (a rozvíjela se opravdu rychle), se strojové uskladnění lidské inteligence velmi zjednodušilo a hodně zlepšilo.

Když dosáhlo téměř dokonalosti, objevily se nečekané problémy. Kupodivu byly tyto problémy teologického rázu. Sliby pozemských náboženství byly naplněny způsobem, jaký náboženští vůdci nikdy neplánovali, protože se začalo zdát, že „život“ je pouze předehra a že „smrt“ není vlastně nic jiného než odrazový můstek k „věčnému štěstí na nebesích“.

Umírající člověk se probudil a zjistil, že se proměnil ve sbírku bitů datového souboru obrovské počítačové sítě a nezbývalo mu než se divit, proč vězel tak dlouho ve svém organickém těle, když strojový život po životě poskytoval všechno, o čem kdy snil. Smrtí o nic nepřišel. Pořád mohl „cítit“. Lidé uskladnění v počítači jedli, kolik chtěli – ani cena ani roční období nebyly faktory omezujícími jídelníček – a pokud se rozhodli, mohli rovněž vyměšovat.

(Nezáleželo na tom, že „strava“, kterou „mrtvolci“ jedli, byla pouze symbolicky reprezentována bity dat, protože „mrtvolec“ na tom byl stejně. Žádný rozdíl v tom nepocíťoval.) Měl k dispozici všechny biologické funkce. Nebyl připraven o jedinou z tělesných radostí. Mohl se dokonce milovat se svou nejdražší – tedy pokud byla uložena ve stejné síti – nebo s jakýmkoli počtem nejdražších, skutečných i neskutečných, pokud to jeho chutě vyžadovaly. Jestliže toužil po přítomnosti svých ještě živých přátel, neexistovalo nic, co by mu zabránilo se k nim připojit (ve formě strojově generovaného hologramu), popovídat si s nimi nebo si přátelsky posedět nad partičkou karet. Dalo se také cestovat; a možná nejoblíbenější ze všeho byla práce.

Koneckonců základní lidskou prací je zpracovávání dat. Lidé nekopají základy mrakodrapů. Dělají to stroje a lidé dělají jen to, že stroje řídí, což se dá z uskladnění v počítači provádět stejně dobře jako z těla z masa a kostí.

Nastal čas konečně si užít všechny knihy, které jste měli v úmyslu přečíst – hry, opery, balety, koncerty. Času jste na to měli, kolik jste chtěli. Kdykoli jste chtěli.

To bylo skutečné nebe. Styl života mrtvolce byl přesně takový, jaký si ho přál mít. Nemusel se starat o to, co by si mohl „dovolit“, nebo co by pro něj „nebylo vhodné“. Jediným omezením byla jeho vlastní touha. Jestliže si přál podniknout plavbu po Egejském moři nebo usrkávat chlazené rumové koktejly na tropické pláži, stačilo si poručit. Databáze pak evokovaly jakékoli prostředí, které se mu zamlouvalo, stejně podrobně a uspokojivě, jako by bylo reálné. Bylo to skoro jako žít v dokonalé videohře. „Dokonalé“ je klíčové slovo, protože simulace byly stejně dobré jako skutečnost; vlastně ještě *lepší*: Tahiti bez moskytů, francouzská kuchyně bez přibývání na váze, potěšení z rizika při výstupu na vrcholy hor beze strachu, že zahynete při nehodě. Zesnulý mohl lyžovat, plavat, slavit, dopřávat si jakékoli rozkoše... a nikdy ho netrápila kocovina.

#

Někteří lidé nejsou nikdy šťastní. Bylo pár mrtvých, kteří nebyli spokojeni. Když usrkávali aperitivy v Café de la Paix nebo sjížděli

na raftu Colorado, zpozorněli nad chutí campari a vodní tříště řeky, a ptali se: „Ale je to *skutečné*?“

Jenže: co je „skutečné“? Když muž šeptá slova lásky své milované v meziměstském hovoru, co je to, co ona skutečně slyší? Není to hlas jejího vyvoleného. Je to pouhé vlnění atmosféry. Analyzované, spočítané a přeměněné v řadu číslic; když je znovustvořeno v telefonu u jejího ucha, jde o zcela jiné vlnění vzduchu. Je to simulace.

A když už jsme u toho, co vlastně slyší, když jsou milencovy rty jen kousek od ní? Není to ucho, které „slyší“ slova. Ucho jen registruje změny tlaku při dopadu na kosti třmínku a kovadlinky. Oko zase reaguje na změny chemikálií citlivých na světlo. Je na nervech, aby tyto změny ohlásily mozku, ale nahlašují pouze kódované symboly věcí, ne věci samotné, protože nervy nemohou přenášet zvuk hlasu nebo pohled na Mont Blanc; přenášejí jenom impulzy. A ty nejsou o nic skutečnější než digitalizovaný hlas člověka v telefonu.

Záleží na mysli, která obývá mozek, zda kódované impulzy sestaví do informací, požitků nebo krásy. A mysl, která náhodou přebývá v počítačovém uskladnění, může tohle provádět taky.

Požitek, všechny požitky, byly v simulaci stejně „skutečné“, jako jsou požitky vždycky. A pokud to člověka začne po (subjektivním) uplynutí jednoho nebo dvou tisíciletí strávených vyhledáváním požitků nudit, může pracovat. Mnohá největší hudební díla tohoto období byla složena „duchy“, a ti také stáli za největšími pokroky ve vědecké teorii.

Bylo opravdu překvapivé, kolik lidí stále upřednostňovalo lpění na svých organických životech.

#

Tohle všechno vedlo k poněkud podivné situaci, třebaže chvilku trvalo, než si to někdo uvědomil.

Když průzkumníci z Gatewaye začali přivážet použitelnou heecheeskou technologii, pozemská populace nepřesahovala deset miliard. To byl samozřejmě jen nepatrný zlomek z počtu všech lidských bytostí, které kdy žily. Nejlepší odhad, který mohl někdo

ohledně celkového sčítání udělat, – no, dobře, možná – bylo něco kolem sto miliard lidí.

To zahrnovalo všechny. Zahrnovalo to vás a vašeho souseda a holiče vašeho bratrance. Zahrnovalo to prezidenta Spojených států a papeže a ženu, která řídila váš školní autobus, když vám bylo devět; zahrnovalo to všechny oběti občanské války, americké revoluce, peloponéských válek a také ty, kteří je přežili; všechny Romanovce a Hohenzollerny a Ptolemaiovce a taky Jukese a Kallikaksy; Ježíše Krista, Césara Augusta a hospodského v Betlémě; první kmeny, které přešly pevninský most ze Sibíře do Nového světa a také kmeny, které nechaly za sebou; „Q“ (libovolné jméno připisované neznámému člověku, který jako první použil oheň), „X“ (libovolné jméno jeho otce) a původní africkou Evu. Zahrnovalo to *každého*, kdo kdy žil, radil se mezi lidi a narodil se před prvním rokem Gatewaye.

To dělalo, jak jsme uvedli, obrovský celkový součet 100 000 000 000 lidí (plus mínus kousek), z nichž převážná většina již zesnula.

Potom přišla heecheeská medicína, tedy medicína inspirovaná Heecheei, a věci se začaly hýbat.

Počet živých lidí z masa a kostí se zdvojnásobil a znovu zdvojnásobil, a tak to šlo dál a dál. A k tomu lidé žili déle. S moderní medicínou nezemřeli, dokud nechtěli. S podporou medicíny měli děti bez bolestivých zážitků a obvykle jich mívali dost. A pokud opravdu „zemřeli“...

No, pokud opravdu „zemřeli“, pak stále „žili“ uskladnění ve strojích, a v rostoucí elektronické populaci nedocházelo k vůbec žádným ztrátám.

Počet živých pokračoval v růstu, zatímco počet opravdu mrtvých zůstával v podstatě statický a výsledek byl nevyhnutelný. Ale když k tomu došlo, stejně to všechny překvapilo; počet živých poprvé v lidské historii převýšil počet mrtvých.

To všechno mělo zajímavé následky.

Osmdesátiletá žena, která psala pikantní vzpomínky na své mladistvé nerozvážnosti, už nemohla uvádět jména filmových hvězd, gangsterů a biskupů – tedy pokud se nerozvážnosti opravdu neudály – protože filmové hvězdy, gangsteři a biskupové by okamžitě všechno dementovali.

A to bylo velké plus pro nejstarší strojově uložené osoby. Většina lidí, která patřila do jejich života z masa a kostí, už byla nadobro a opravdicky mrtvá, a za žádných okolností neodporovala jejich verzím událostí.

#

Už nebylo špatné být člověkem z masa a kostí. Mállokdo byl chudý.

Rozhodně nikdo netrpěl nedostatkem *peněz*. Dokonce ani na Zemi ne. Majetek také nikoho netrápil. Všechny továrny plné inteligentních robotů chrlily promyšlené kuchyňské přístroje a zábavná zařízení a videotelefony, které se daly používat všude – a vyráběly bez ustání. Města se rozrostla do obřích rozměrů. Ve starých Spojených státech nasadil trend Detroit svými třístaposchodovými megastrukturami ve stylu nové renesance, které zakrývaly všechno od Wayneské státní univerzity až k řece; křišťálový zikkurat byl obydlím sto sedmdesáti milionům lidí, z nichž každý měl osobní televizi se třemi stovkami kanálů a holografickou obrazovkou – kdyby v síti něco nebylo. V rezervaci vztyčil kmen Navahů (nyní čítající osmdesát milionů příslušníků) arkologii lepší, než byla ta Paola Soleriho; spodních čtyřicet pater zaopatřovalo mražená dietní jídla, oblečení a tkané koberce pro obchod s turisty, a všechno nad nimi bylo zaplněno vzdáleným příbuzenstvem navažských rodin. Na písčích pouště Kalahari vstoupili do života nadbytku a pohodlí Kungové. Počet Číňanů se toho roku vyšplhal na dvacet miliard a každá rodina měla vlastní ledničku a elektrickou pánev wok. Dokonce i v Moskvě se regály obchodního domu GUM zaplnily radiobudíky, hracími kartami a oblečením pro volný čas.

Neexistoval žádný problém vyrobit něco, po čem někdo toužil. Energie byla k dispozici; suroviny prýštily z vesmíru. Zemědělství se konečně průmyslově zracionalizovalo; roboti osazovali pole a sklízeli úrodu – geneticky upravenou úrodu, podporovanou umělými hnojivy neznečišťujícími životní prostředí a zavlažovanou kapku po kapce chytrými automatickými ventily. To všechno, samozřejmě, jen jako dodatek k CHON potravinám.

A pokud měl někdo stále pocit, že mu Země nedává vše, co si vysnil – byl tu ještě zbytek Galaxie.

Tohle měli k dispozici tělesní lidé. Samozřejmě, že ti uskladnění v počítači měli na vybranou mnohem víc. Měli *všechno*. Všechno, co kdy chtěli, a všechno, co si uměli představit.

#

Ve skutečnosti existoval jen jeden opravdový problém s posmrtným strojovým uskladněním a tím byla relativita času.

S tím se nedalo nic udělat. Stroje se pohybovaly rychleji než tělesní lidé. Ve vzájemném styku mezi strojově uskladněnými a tělesnými zanechanými na světě to byl značný handicap bránící konverzaci. Strojově uskladněným připadali tělesní lidé k uzoufání *nudní*.

Pro živé v reálném čase bylo dost jednoduché vykládat si s drahými zesnulými (poněvadž drazí zesnulí ve skutečnosti neodešli dál než do nejbližšího počítačového terminálu), ale nebyla to žádná zábava. Bylo to stejně zoufalé jako pokoušet se zapříst konverzaci s „Pecivály“. Zatímco lidé z masa a kostí bojovali s tím, aby vůbec dokončili jedinou otázku, jejich strojově uskladněný „zesnulý“ měl zatím čas spolykat (počítačové) jídlo, zahrát si pár kol (simulovaného) golfu a „přečíst si“ *Vojnu a mír*.

Skutečnost, že strojově uskladnění fungovali o tolik rychleji, také přivodila jejich živým pozůstalým citové potíže. Bylo to obzvláště zneklidňující těsně po smrti. V okamžiku, kdy pohřeb skončil a pozůstalý se spojil se zesnulým, ten už nejspíš odjel na relaxační (i když simulovanou) výletní plavbu po (rovněž simulovaných) norských fjordech, naučil se hrát na (virtuální) housle a udělal si stovku nových strojově uskladněných přátel. Pozůstalí mohli ještě mít na tvářích stopy slz a jejich zesnulý už na svou smrt téměř zapomněl.

Když přemýšlel nad životem v tělesné formě, jeho pocity byly nejspíš nostalgické, ale rovněž cítil ulehčení, že už má všechno za sebou – jako postarší dospělý, který vzpomíná na mládí plné omylů, zmatků a obav.

Jedním drobným důsledkem bylo, že strojově uskladnění připravilo o práci hrobníky. Strojově uskladnění nepotřebovali

mauzolea, která by je připomínala. Pohřby byly stále považovány za obřad, ale připomínaly víc svatební oslavy než truchlení; z ředitelů pohřební služby se stali dodavatelé občerstvení.

Psychology to chvíli trápilo. Jak se pozůstalí vyrovnají se zármutkem, když jejich mrtví jsou stále (tak nějak) naživu a dokonce se s nimi lze spojit?

Když došlo na lámání chleba, odpověď se nabízela sama. Zármutek nebyl problém. Nebylo proč truchlit.

#

Plná břicha a pohodlné životy bohužel nutně nedělají lidské bytosti lepšími.

Možná, že tomu maličko pomáhají. Ale ambice a závist parazitující na lidských myslích není snadné utišit. Ještě ve dvacátém století se zjistilo, že dělník, který se zmohl z bytu se studenou vodou k vesnickému domu s velkoplošnou obrazovkou a sportákem, stále cítí bodání závisti vůči svému sousedovi, který si pořídil vířivku a desetimetrovou jachtu.

Lidská rasa se jenom tím, že získala heecheeské technologie, nezměnila. I teď existovali lidé, kteří tak zoufale chtěli vlastnit věci jiných, že jim je zkoušeli sebrat.

Krádeže nevymizely. Ani intrikánští milenci, ani sklíčené oběti, ani slabomyslní psychopati, kteří se snažili vyléčit smutek znásilněním, přepadením nebo vraždou.

V předchozích dobách bylo o takové lidi postaráno tak, že je zavřeli do klecí v nápravných zařízeních (ale vězení se ukázala být pouhou závěrečnou školou zločinu), nebo si je převzal kat (jenže byla vražda o něco méně úkladná jen proto, že ji prováděl stát?).

Zlatý věk znal lepší způsoby. Byly méně mstivé a nejspíš méně uspokojivé pro ty, kdo lpí na trestech. Ale *fungovaly*. Společnost byla konečně plně chráněná před renegáty. Pokud ještě existovala vězení (a skutečně existovala), byla obsluhována počítačově řízenými roboty-strážci, kteří nespali ani nebrali úplatky. Ještě lepší než vězení se ukázaly vyhnanecké planety, na něž byli deportováni těžcí recidivisté. Delikvent vysazený s mizivým technickým vybavením na planetě se mohl sám uživit a přežít, ale neexistoval způsob, jak by si postavil mezihvězdnou loď a vrátil se zpátky do civilizace.

A pro nejhorší případy tu byl Život po smrti.

Poněvadž byly jejich mysli věrně reprodukovány ve strojovém uskladnění, na jejich tělech už nesešlo. Bylo možno se jich bez rozpaků zbavit. To byl trest smrti bez jeho depresivně *konečného* aspektu. Poté, co byl rozsudek vykonán, zločinci nebyli mrtví. Byli stále naživu – po určitých úpravách – ale proměnění v trvale neškodné. Z takového typu vězení nebyl nikdo nikdy podmíněně propuštěn a nikomu se nikdy nepodařilo uniknout.

#

Ted', když už lidem nechyběly znalosti, jediné, co bylo nutné dodávat k uskutečňování úplně všeho, byla energie.

A opět přišli ke slovu Heecheeové. Jejich tajemství výroby elektřiny vyšlo najevo ze studií v jádru Továrny na potraviny; byla to studená fúze. Stejná, jaká probíhá v jádru kterékoliv hvězdy, kde dochází ke sloučení dvou atomů vodíku za vzniku helia, jen probíhala za jiných teplot. Výstupní žár reakce vyšplhal jenom k 900 stupňům – téměř ideální teplotě pro výrobu elektřiny – a proces byl *bezpečný*.

Elektřina tu tedy byla. A levná. Vyřadila z provozu deset tisíc elektráren spalujících tuhá paliva; tím zastavila skleníkové oteplování Země oxidem uhličitým a znečišťování naší planety přes noc skončilo. Malá vozidla spalovala vodík nebo byla poháněna kinetickou energií setrvačníku. Vše ostatní bylo napájené ze sítě.

Země opravdu začala vzkvétat, protože lidská technologie se také nezastavila.

Ne všechno byl totiž v době rozkvětu lidské vědy a technologií dar Heecheeů. Například počítače.

Lidské počítače byly skutečně lepší a vyvinutější než počítače Heecheeů, protože Heecheeové se nikdy nevydali cestou připojování menších počítačů k serverům. Jejich metody zpracování dat byly zcela odlišné a v mnoha ohledech ne příliš efektivní. V momentě, kdy pozemští vědci začali přemýšlet nad způsoby, jak přidat zdokonalené prvky heecheeské technologie k už výkonným lidským strojům, došlo k explozi nápadů, jež zažehla vlnu nových technologií ve všech oblastech lidského života.

Zařízení na bázi kvantových efektů už dávno nahradila nešikovné silikonem nadopované mikročipy, a tak se počítače staly o několik tříd rychlejší a lepší. Nikdo už nemusel vytukávat program na klávesnici. Sdělil počítači, co má udělat, a počítač to provedl. Pokud byly instrukce matoucí, počítač položil upřesňující otázku, aby problém vyjasnil – byla to komunikace tváří v tvář, strojem vytvářený hologram mluvil se svým pánem z masa a kostí.

Potraviny Heecheeů a elektřina Heecheeů... lidské počítače... heecheeská biochemie se spojila s lidskou medicínou...

Konečně lidský svět umožnil opravdovou lidskost každému, kdo v něm žil. A pokud i přesto nějaký člověk požadoval víc, na dosah byla celá Galaxie a čekala.

#

Zůstávaly tu ožehavé a nikdy nezapomenuté otázky ohledně Heecheeů samotných.

Byli nezachytitelní. Jejich dílo bylo všude, ale nikdo nikdy neviděl živé Heechee, ačkoli je toužil spatřit každý průzkumník z Gatewaye, a skoro každý na Zemi snil (nebo měl noční můry) o tom, jaké to bude, až je nalezne.

Odehrávaly se zuřivé debaty. Odpovědí bylo málo. Převládající teorií bylo, že Heecheeové nějakým tragickým způsobem vymřeli. Možná se pozabíjeli v katastrofické válce. Možná z neznámých důvodů emigrovali do vzdálené galaxie. Možná vymřeli na nějakou vesmírnou nákazu – nebo se vrátili na úroveň barbarů – nebo se jednoduše rozhodli, že je dál nebaví cestovat mezihvězdným prostorem.

To, s čím nakonec všichni souhlasili, bylo, že jsou Heecheeové pryč.

A právě v tom se všichni naprosto mýlili.

ČÁST DESÁTÁ

V jádru

Nebyla pravda, že Heecheeové vymřeli. Určitě ne jako rasa a, což bylo dost kuriózní, v překvapivém počtu případů dokonce nezemřeli ani jako jednotlivci.

Heecheeové byli naživu a vedlo se jim docela dobře. Objevení nebyli jednoduše proto, že si to nepřáli. Z dostatečně dobrých důvodů se rozhodli na několik set tisíc let skrýt před nevítanou pozorností.

Heecheeové se ukryli v jádru Galaxie uvnitř obrovské černé díry – černé díry tak ohromné, že obsahovala tisíce hvězd a planet a satelitů a asteroidů obíhajících v tak malém prostoru, že jejich společná hmota způsobovala zakřivení okolního vesmíru. Byli tu všichni Heecheeové – několik miliard žijících na 350 chráněných planetách umístěných uvnitř Jádra.

Aby svůj obrovský úkryt vytvořili, Heecheeové seskupili 9 733 osamělých hvězd spolu s jejich planetami a dalšími oběžnými tělesy. To jim poskytlo, kromě jiného, vskutku působivý výhled na noční oblohu. Z povrchu Země mohou lidské bytosti sledovat pouhým okem nanejvýš čtyři tisíce hvězd, a to od planoucího modrobílého Siria až k hvězdám šesté magnitudy, které leží na samé hranici viditelnosti. Heecheeové se mohli dívat na dvojnásobné množství hvězd a bylo to pro ně snazší, protože je měli o dost blíž – modré hvězdy zářily víc než známý Sirius, rubínové téměř jako pozemský Měsíc, hnízda stovek hvězd na jednom místě, a všechny úžasně zářivé.

Samozřejmě, tatáž hvězdná hustota bránila Heecheeům tu noc si užít. Kromě okamžiků, kdy byly husté mraky, neznali tmu. Na jejich planetách uvnitř Jádra byly jen málokdy chvíle, kdy společná hvězdná zář neposkytovala dost světla na čtení.

Se všemi těmi hvězdami měli spoustu obyvatelných planet. Obsadili jen zlomek dostupných planet, ale ty, které si vybrali, udělali velmi útulné. Přirozeně, že velká část těchto planet měla mírně teplé podnebí, laskavou atmosféru a správnou velikost a povrchovou přitažlivost vyhovující Heecheeům (kupodivu nepříliš odlišnou od pozemské). Ale náhoda to nebyla. K přesunutí do své kolonie v Jádru si vybrali k obývání to nejlepší. Postavili města a továrny, založili farmy a starali se o své oceánské rybí farmy – žádné ze zařízení nevypadalo přesně jako jejich pozemské ekvivalenty, ale všechna fungovala stejně dobře. Obecně se dá říct, že fungovala o dost líp. Všechno stavění a tvoření a růst bylo provedeno tak hospodárně, že se Heecheeové vyvarovali znečištění i všeho, co nevypadalo na první pohled hezky. Cítili se tam jako v peřince.

Úplně dokonalé to nebylo. Ale koneckonců, co je. Jamajka má hurikány, jižní Kalifornie zase větry ze Santa Any a dokonce i na Tahiti jsou období dešťů. Každé ideální podnebí mívá i nepříjemné druhy počasí. Heecheeové měli s počasím v Jádru také problémy. Pro ně to nebyl déšť ani vítr, ale už vestavěná neútulnost všech černých děr. Černé díry do sebe vtahují vše, co je nablízku. Činí to značnou silou a vysokou rychlostí a vytvářejí přitom mnoho rozruchu. To vše se pak odráží v radiaci. Je to smrtelná, ionizující věc, díky které černé díry objevili pozemští astronomové.

V celém Jádru neustále poprchávaly ničivé nabité částice, což znamenalo, že Heecheeové museli své světy zastřešit. Křišťálové sféry, které obklopovaly všechny planety, zadržely nebezpečnou radiaci každého ošklivého zdroje. A zatím Schwarzschildův poloměr držel venku před jejich nezměrnou černou dírou něco, čeho se báli mnohem víc.

Proto se vytratili tak, jak se vytratili. A teď vyčkávali.

#

Heecheeové se samozřejmě museli umět dostat dovnitř i ven ze své velké černé díry a také to dokázali. Lidské bytosti by to dokázaly

také, v některých z opuštěných lodí Heecheeů, které našly, ale protože o tom nevěděly, moc z toho neměly.

To byl nejčastější problém s heecheeskou technologií. Když lidské bytosti občas narazily na nějaké její kousky, objevila se zároveň s nimi i řada nejasností. Heecheeové nebyli tak laskaví, aby lidem zanechali k prostudování provozní manuály. Nenalepili na své stroje označení – přinejmenším ne tak, aby si je lidské bytosti mohly přečíst. Pro lidi bylo nejlepší cestou ke zjištění, na co ty věcičky a udělátká jsou, použití reverzního inženýrství, což v podstatě znamená rozmontovat je a podívat se, jak fungují.

Problém byl, že když se o to inženýři pokoušeli, ty zatracené věci často vybuchovaly. Začali zacházet s vybavením opatrněji, a pokud nevěděli k čemu slouží a nemohli přijít na žádný způsob, jak ho vyzkoušet, zvykli si nechat ho být. Vezměte si například zkroucený křišťálový objekt připomínající tyč, který byl součástí vybavení některých – nikoli všech – lodí Heecheeů.

Věděli, že nějaký účel má. Ale netušili jaký.

Kdyby někdo na Zemi tušil, kde Heecheeové přebývají, možná by na to dřív nebo později přišel... ale nikdo na to nepřišel, a tak měla lidská rasa v rukou nástroj pro pronikání do černých děr dlouho předtím, než někdo zjistil, co dokáže.

#

Bylo to dlouho před okamžikem, než se jakákoli lidská bytost dozvěděla, jak Heecheové vypadají. Popsat je lze ve skutečnosti snadno.

Mužský jedinec Heechee je v průměru kolem pěti stop vysoký. Jeho hlava je téměř árijsky ideální nordická čtverhranná kostka, ale plet' už tak nordická není. Pokud je to muž, její barva se blíží hnědému odstínu dubové kůry; ženy jsou obecně o něco bledší. Pokožka Heecheeů vypadá, jako by byla vyřezaná z lesklé umělé hmoty. Husté, jemné vlasy zakrývají kůži na temeni hlavy, nebo by ji zakrývaly, kdyby si je nenechávali stříhat velmi nakrátko. Lidem voní po čpavku – Heecheeové sami si to neuvědomují. V očích nemají duhovku. Není tam ani panenka, jen nejasná tmavá skvrnka ve tvaru X uprostřed narůžovělé oční bulvy. Jejich jazyk má tvar vidličky. A co se týká postavy...

No, co jste si pomysleli o postavě Heecheeů, záviselo na tom, zda jste se na ně dívali zepředu nebo ze strany.

Kdyby byl člověk zmáčknutý naplocho, vypadal by podobně jako Heechee. Při pohledu zepředu Heechee vypadal výborně; ze strany (kromě břicha zakulaceného jako pивní mozol) vcelku křehký. Nejvíce připomínal (i když ne úplně) kostlivce vystřiženého z tvrdého papíru, kterým děti zdobí třídy na Halloween. To platilo obzvláště o stehnech a kloubech nohou, protože pánev Heecheeů je stavěná jinak než lidská. Nohy nasedají přímo ke koncům pánve, jako u krokodýla, takže když Heechee stojí vzpřímeně, mezi nohama má poměrně dost místa.

Heecheeové toto místo využili. Bylo to nejvýhodnější místo na nošení různých věcí, takže náklady, které by lidské bytosti nesly buď v rukou nebo na ramenou, nosili Heecheeové mezi nohama. Všichni civilizovaní Heecheeové tam nosili velký zužující se vak. V něm mívali dvě hlavní věci – mikrovlnné generátory, které jim zajišťovaly pohodlí, a zařízení pro uskladnění „dávných předků“, jejichž duše s sebou vláčeli stejně, jako lidské bytosti nosí kapesní kalkulačky – nebo plnicí pera a kreditní karty a fotografie svých blízkých a milovaných. A když si Heecheeové sedli, seděli na vaku.

(Tím ve zlomku sekundy ustalo půl století spekulací, proč jsou sedadla v heecheeských lodích tak nepohodlná pro lidské uživatele).

Povrch těla Heecheeů byl tvrdý a lesklý, ale nebyl tlustý. Dal se pod ním sledovat pohyb kostí; dokonce jste viděli, jak pracují svaly a šlachy, obzvláště když Heechee něco nadchlo – bylo to něco jako řeč těla; podobně, jako když lidé skřípou zuby. Jejich jazyk by se dal přirovnat k syčení. Ne všechna gesta odpovídala lidským. Nevrtěli hlavou na znamení nesouhlasu; místo toho třepali zápěstím.

Heecheeové pocházeli z rasy, která žila v norách jako prérijní psi, na rozdíl od lidí, kteří nejprve lezli po stromech a pak se přestěhovali na planiny. Proto se Heecheeové vyznačovali několika rysy, které na ně uvalila dědičnost. Žádný z Heecheeů netrpěl klaustrofobií. V uzavřených prostorech se ocitali *rádi*. (Asi proto měli v takové oblibě tunely. A určitě proto dávali přednost spaní ve věci podobné jutovému pytli naplněnému hoblinami.)

Jejich rodinné životy nebyly přesně takové jako lidské; ani jejich zaměstnání; ani jejich obdoba politiky, módy a náboženství. Stejně jako lidé měli dvě pohlaví a sexem byli občas posedlí – jako lidé – ale po dlouhá období na něj ani nepomysleli. (Což se o většině lidí říct nedá.) Co je zajímavé, nikdy nevytvořili protějšky lidských institucí jako byrokratická vláda (vlastně neměli vládu) nebo finanční ekonomie (nepoužívali peníze). Lidé nechápali, jak mohou bez těchto věcí existovat; ale Heecheeové na druhou stranu pokládali lidi v tomto ohledu za dost odpudivé. V době, kdy se lidská rasa dostala dost daleko do vesmíru, aby měla šanci potkat se s Heecheei, byla většina lidí zaměstnaná duševně, takže je zaskočilo, když zjistili, že většina Heecheeů byla, podle jejich názoru, bez práce.

Heecheeská společnost se dokázala rozvinout bez králů, prezidentů nebo jiných vůdčích osobností, což udivovalo pozemské profesory politických věd a sociologie. Ale generace pozemských anarchistů, odpůrců determinismu a malých filozofů, vyznávajících zásadu „malé je hezké“ tvrdily, že i lidské bytosti se bez podobných věcí obejdou. Záhadou bylo, jak se jim Heecheeové dokázali úplně vyhnout.

Mnoha antropologům a vědcům zabývajícím se studiem kulturních zvyklostí trvalo dost dlouho, než přišli s teorií, která to vysvětlila. Tento jev, zřejmě, měl také základ v evoluci. Vycházel ze skutečnosti, že pre-heechee nonsapient – primitivní tvor, kterého pojmenovali „Heecheeoid“ – si hrabal nory v zemi jako prérijní psi nebo pavouci sklípkaní. Nesdružoval se do kmenů. Značil si území. Proto Heecheoidi nevedli kmenové války ani nebojovali o následnictví trůnu; neexistoval trůn, na který by nastoupili. Žádný Heechee nikdy neměl sebemenší potřebu či touhu, která by vyvolala konflikt s jiným Heecheem – pokud druhý Heechee zůstal mimo jeho území.

Samozřejmě nelze vybudovat technicky vyspělou civilizaci cestující vesmírem z osamělých jednotlivců, kteří se navzájem nestýkají. Ale ve chvíli, kdy rozvoj primitivních Heecheeů dospěl k projektům tak ambiciózním, že si vyžádaly spolupráci mnoha Heecheeů, už měli zavedené potřebné návyky. Nikdy si nevytvořili návyk k vlastenectví. Neměli národy, ke kterým by se vlastenectví

vztahovalo. Měli kodex chování – „zákony“ a instituce, které je sjednocovaly a dbaly na jejich dodržování („rady“, „soudy“, „policii“), ale to bylo tak všechno. Pozemské vlády plýtvaly většinou své energie na to, že se bránily útokům – nebo vedly vlastní útoky – proti vládám jiných národů. Pokud byla vzájemná hrozba fyzická, přistoupilo se k vojenským metodám. Pokud byla hrozba ekonomická, útok se vedl subvencemi, cly a embargy. Takové národní firmy Heecheeové nepotřebovali, protože neměli národy, které by si konkurovaly.

#

A tak Heecheeové spokojeně žili v přeplněném Jádru a čekali, až je někdo objeví.

Podle lidských měřítek jejich životy nicméně zcela běžné nebyly.

Byla tu jedna výrazná odlišnost od normálu. Heecheeové tu žili přibližně půl milionu let – přišli sem nedlouho potom, co navštívili Zemi a odvezli si z ní hrstku australopitéků, aby viděli, v co se přihlouplá zvířátka mohou vyvinout, když dostanou šanci – ale jim se to nezdálo tak dlouho.

Albert Einstein by pravděpodobně věděl, proč tomu tak bylo. Vlastně něco takového předpověděl. Heecheeové byli uvnitř černé díry. Proto podléhali kosmologickým zákonitostem ovládajícím černé díry včetně fenoménu dilatace času. Čas, který ubíhal ve vnější Galaxii, plynul uvnitř Jádra pomalostí plovoucího ledovce; poměr byl přibližně 40 000: 1. To představovalo obrovský rozdíl – tak obrovský, že mnoho z Heecheeů, kteří zanechali na Gatewayi své lodě, zůstávalo uvnitř Jádra stále naživu. Ano, samozřejmě trochu zestárli. Čas se nezastavil. Ale pro ně uplynulo jen několik desetiletí, ne půl milionu let.

A když Heecheeové uprchli a ukryli se, zanechali „venku“ hlídky. Měli plán.

V jejich plánu figuroval nešťastný a riskantní prvek. Heecheeové si nemohli být jisti, že se nakonec vyvine nějaká inteligentní, vesmírem cestující rasa, najde artefakty, které v něm zanechali, a bude je používat; pokud by se to nestalo, plán by byl k ničemu. Pořád tu ale byla šance, na kterou se dalo vsadit. Ve skutečnosti v ni věřili;

a tak Heecheeové v utajených místech Galaxie postavili hlídky robotů, které měly vypátrat nové rasy, až se objeví.

Když lidská rasa začala v Galaxii hlučet, hlídky Heecheeů ji uslyšely.

Potom použili zkroucený krystal a ebenovou tyč, které říkali „otvírák na konzervy“, vyšli ven a zkontrolovali své „sběrné pastě“, aby viděli, co se dělo v Galaxii během posledních pár století (nebo, z jejich pohledu, pár posledních dnů). V rámci běžných preventivních opatření vyslali obvyklou průzkumnou skupinu, aby zjistila...

Ale to už je opravdu jiný příběh.

Pohl, Frederik (George, Jr.) (1919 –

Významný americký SF autor a editor, narodil se 26. 11. 1919 v New York City, a již od svých mladých let se začal zajímat o science fiction žánr. Stal se jedním z členů proslaveného klubu Futuriáni, k nimž patřil např. Isaac Asimov, Damon Knight, James Blish či budoucí spolupracovník Cyril M. Kornbluth. Do žánru vstoupil básní *Elegy to a Dead Satellite: Luna* (1937) pod pseudonymem Elton V. Andrews v časopise *Amazing*, svou první povídku *Before the Universe* (Super Science Stories 1940) napsal ve spolupráci právě s Cyrilem M. Kornbluthem pod společným pseudonymem S. D. Gottesman. Hospodářská krize ho přinutila zanechat studií, zato již v letech 1940 a 1941 krátce řídil magazíny *Astonishing Stories* a *Super Science Stories*, poté zde až do roku 1943 pracoval jako zástupce šéfredaktora. Po 2. světové válce pracoval jako literární agent, zastupoval mnoho z tehdy nejslavnějších autorů žánru. Byl celkem pětikrát ženatý, jeho v pořadí již třetí manželkou byla v letech 1949 až 1952 spisovatelka Judith Merril, podstatně déle vydrželo manželství s Carol Metcal Ulf, s níž během let 1952 až 1982 spolupracoval na sestavení několika antologií.

50. léta

Ve spolupráci s blízkým přítelem Cyrilem M. Kornbluthem pokračoval i v 50. letech, kdy společně vytvořili jednu z nejpozoruhodnějších autorských dvojic v dějinách žánru. Jejich nejznámějším dílem se stal samozřejmě román **The Space Merchants** (čas. *Galaxy* 1952=**Gravy Planet**, kn. 1953, č. Obchodníci s vesmírem/SNKL 1963, Odeon 1987 a Laser 2005), drsný pohled na přelidněný svět říditý se pravidly obchodu, dle kterých je významná zakázka spojená s přípravou kolonizace Venuše dostatečnou záminkou pro rozpoutání špinavého boje nadnárodních reklamních agentur. Příběh se stal vzorem pro desítky podobně koncipovaných titulů ze světa ovládaného mocenskými skupinami budoucnosti, sám Frederik Pohl napsal pokračování pod názvem **The**

Merchants' War (1984), obě knihy vyšly následně společně pod titulem **Venus, Inc.** (1985).

Následující spolupráce s Kornbluthem zahrnuje satirickou komedii **Search the Sky** (1954), román **Gladiator-at-Law** (čas. Galaxy 1954, kn. 1955), v němž svět ovládají právníci gigantických obchodních společností, a román **Wolfbane** (čas. Galaxy 1957, kn. 1957), kde je Země odsunuta z oběžné dráhy mimozemskými roboty, kteří se chystají využít lidská těla jako součást rozsáhlého strojového komplexu. Dále napsali nefantastické romány **A Town is Drowning** (1955), **Presidential Year** (1956) a pod pseudonymem Jordan Park vydaný **Sorority House** (1956). Společná díla se nepřestala objevovat ještě čtyři roky po Kornbluthově předčasném úmrtí, Pohl navíc na počátku 70. let zpracoval několik Kornbluthových návrhů a výsledkem jeho snahy byla mimo jiné také oceněná povídka *The Meeting* (F&SF 1972-Hugo). Většina společných kratších prací vyšla v souborech **The Wonder Effect** (1962), **Critical Mass** (1977), **Before the Universe** (1980) a **Our Best: The Best of Frederik Pohl and C. M. Kornbluth** (1986). V průběhu 50. let pokračoval v psaní za spolupráce s jinými autory, zvláště si oblíbil Jacka Williamsona, s nímž v mládeži určené trilogii Undersea Eden: **Undersea Quest** (1954), **Undersea Fleet** (1956) a **Undersea City** (1958) popisuje kariéru Jacka Edena, kadeta námořní akademie ve světě podmořských měst a čilého dopravního i průmyslového ruchu na dně oceánů. Souhrnné vydání tvoří kniha **The Undersea Trilogy** (1992). Následoval méně vydařený román **Preferred Risk** (čas. Galaxy 1955, kn. 1955), napsaný ve spolupráci s Lesterem del Reyem pod pseudonymem Edson McCann. První samostatně napsaný román **Slave Ship** (čas. Galaxy 1956, kn. 1957) předvídá výcvik zvířat určených pro válečné konflikty budoucnosti. Dle některých zdrojů se anonymně podílel rovněž na napsání mimo fantastiku spadajících románů **The God of Channel 1** (1956) od Donalda Stacyho a **Turn the Tigers Loose** (1956) od Walta Laslyho.

V té době se jako spisovatel prosadil především díky kratším pracím, zpravidla ironického až satirického pojetí, snad nejznámější jsou tituly *The Midas Plague* (Galaxy 1954) a *The Tunnel Under the World* (Galaxy 1955, č. Tunel pod světem-Pozemšťané a

mimozemšťané/Svoboda 1981), dále jmenujme povídky *The Man Who Ate the World* (Galaxy 1956) či *The Census Takers* (F&SF 1956). Souhrnně vyšly v souborech **Alternating Currents** (1956), **The Case Against Tomorrow** (1957), **Tomorrow Times Seven** (1959), **The Man Who Ate the World** (1960), **Turn Left at Thursday** (1961) a **The Abominable Earthman** (1963). Většinu povídek publikoval v magazínu Galaxy, kde pracoval jako asistent šéfredaktora Horace L. Golda, některé z nich vyšly pod pseudonymy Paul Flehr, Ernst Mason či Charles Satterfield. Stal se rovněž editorem antologií – vedle samostatných titulů **Beyond the End of Time** (1952), **Shadow of Tomorrow** (1953) a **Assignment in Tomorrow** (1954) zaujal především významnou sérií **Star Science Fiction Stories I-VI** (1953, 1954, 1955, 1958, 1959, 1959), kterou doplnil o delší práce v antologii **Star Short Novels** (1954).

60. léta

Román **A Plague of Pythons** (čas. Galaxy 1962, kn. 1965, přepr. **Demon in the Skull**) předkládá možnost úplného ovládnutí lidské mysli spolu s celkovou ztrátou kontroly nad vlastním chováním. V románu **Drunkard's Walk** (čas. Galaxy 1960, kn. 1960) zpracoval motiv telepatických schopností člověka. Člověk původem z 20. století poznává technologicky rozvinutý svět roku 2527 v románu **The Age of the Pussyfoot** (čas. Galaxy 1966, kn. 1969). Spolu s předchozím titulem vyšla kniha také pod společným názvem **BiPohl** (1982). Složitý soubor zákonů má pod ochranou celosvětové bezpečnostní počítačové sítě sloužit k ochraně nového evolučního stupně lidstva v románové sérii **Star Child** (sp. Jack Williamson): **The Reefs of Space** (čas. If 1963, kn. 1964), **Starchild** (čas. If 1965, kn. 1965) a **Rogue Star** (čas. If 1968, kn. 1969), vydané v jednom svazku pod názvem **The Star Child Trilogy** (1977). Povídky shrnul do souborů **Digits and Dastards** (1966), **The Frederik Pohl Omnibus** (1966=**Survival Kit**) a **Day Million** (1970), jmenujme z nich zejména tituly *Three Portraits and a Prayer* (Galaxy 1962), *Punch* (Playboy 1962, č. Kašpárek-Tunel pod světem/AFSF 1996), *The Children of Night* (Galaxy 1964), *The Fiend* (Playboy 1964, č. Dábel-Ikarie 4/95), *Under Two Moons* (If 1965-nom. Nebula, č. Pod

dvěma měsíci-Tunel pod světem/AFSF 1996) a snad nejznámější *Day Million* (Rogue 1966, č. Milióntý den-Nebula 1966/Mustang 1996).

Početnou řadu antologií rozšířil tituly **Star of Stars** (1960 =**Stars Fourteen**), **The Expert Dreamers** (1962), **Time Waits for Winthrop and Four other Short Novels from Galaxy** (1962), **The Best Science Fiction from Worlds of Tomorrow** (1964), **The Best Science Fiction from If** (1964), **The Seventh Galaxy Reader** (1964), **The Eighth Galaxy Reader** (1965=**Final Encounter**), **The Ninth Galaxy Reader** (1966), **The If Reader of Science Fiction** (1966), **The Tenth Galaxy Reader** (1967=**Door to Anywhere**), **The Second If Reader of Science Fiction** (1968) a **The Eleventh Galaxy Reader** (1969). Většina z nich úzce souvisí s jeho soudobou redaktorskou prací, v letech 1961 až 1969 zastával funkci šéfredaktora v magazínech *Galaxy* a *If*, ceněna je zejména jeho práce v méně známém *If*, díky níž byl časopis hned třikrát vyhlášen za nejlepší při udělování cen Hugo v letech 1966 až 1968. Podílel se rovněž na založení a řízení jen krátce existujících magazinů *Worlds of Tomorrow* (1963-67) a *International Science Fiction* (1967-68).

70. léta

V 70. letech se opět vrátil ke spolupráci s Jackem Williamsonem, nejprve v dosud knižně nepublikovaném románu **The Org's Egg** (čas. *Galaxy* 1974) a poté v úvodním svazku románové dvojice **Farthest Star** (1975) a **Wall Around a Star** (1983), později vydané společně pod názvem **The Saga of the Cuckoo** (1984). Lidé zde ve společnosti zástupců mimozemské civilizace vyšlou misi s úkolem prozkoumat záhadnou Dysonovu sféru, to vše s pomocí vynálezu tachyonické replikace umožňující vytvořit dokonalé kopie živých organismů, tedy i samotných průzkumníků. V působivém románu **Man Plus** (čas. *F&SF* 1976, kn. 1976-Nebula, nom. Hugo, č. *Man Plus/Návrat* 1994) se řešením neustále se zhoršujících podmínek na planetě Zemi zdá být biologická modifikace člověka a jeho přizpůsobení se životu v drsných podmínkách ostatních planet Sluneční soustavy, příběh sám zachycuje postupnou fyzickou i duševní přeměnu astronauta Rogera Torrawaye, jenž se tohoto

projektu dobrovolně účastní. Pokračování tvoří román **Mars Plus** (1994) napsaný dle autorovy osnovy Thomasem T. Thomasem.

Stěžejní prací Pohlova samostatně napsaného díla se stal vřele přijatý román **Gateway** (čas. Galaxy 1976, kn. 1977Hugo, Nebula, Locus, Apollo a J. W. Campbell Memoriál Award, č. Brána/Transit 1991 a Gateway/Laser 1993, 2004). Stejně jako v případě novely **The Merchants of Venus** (Worlds of If 1972, č. Obchodníci z Venuše-Ikarie 4-6/91 a Tunel pod světem/AFSF 1996) se i zde lidstvo setkává s pozůstatky po zmizelé rase Heechee, ovšem na rozdíl od téměř prázdných podzemních koridorů objevených na Venuši je na asteroidu Gateway nalezen slušný počet funkčních mezihvězdných plavidel. Ta jsou však díky neznámému navigačnímu systému prakticky neřiditelná, což pro lidskou posádku znamená potenciální přenos do života nebezpečných oblastí stejně jako do blízkosti vzácných technologických artefaktů přinášejících zúčastněným mnohdy nezměrné bohatství.

Jedním ze šťastných výherců této riskantní loterie se stane Robinett Broadhead, který v následujících románech **Beyond the Blue Event Horizon** (1980-nom. Hugo a Nebula, č. Za horizontem modrého jevu/Laser 1993, 2004), **Heechee Rendezvous** (čas. Amazing 1984, kn. 1984, č. Setkání s Heechee/ Laser 1994, 2004) a **The Annals of the Heechee** (1987, č. Anály Heechee/Laser 1995, 2005) působí jako mecenáš neustále se rozvíjejícího průzkumu mimozemských technologií, jejichž využití slibuje vedle vyřešení četných problémů přelidněné a zdevastované Země rovněž vytoužené nalezení ztracené civilizace ukrývající se uvnitř černé díry kdesi v galaktickém jádru. K celému cyklu se vrátil v kratších pracích uveřejněných během roku 1990 v časopise *Aboriginal SF*, spolu s již zmíněnou novelou byly shrnuty do souboru **The Gateway Trip: Tales and Vignettes of the Heechee** (1990, č. Cesta na Gateway/Laser 2006). Později k sérii přidal ještě povídky **The Boy Who Would Live Forever** (Far Horizons, ed. Robert Silverberg 1999, č. Chlapec, který chtěl žít věčně-Legendy SF /BETA 2001) a **Hatching the Phoenix** (Amazing 1999, č. Kvočna pro Fénixe-Ikarie 10/2002), následně je propojil zcela novým materiálem do románu

The Boy Who Would Live Forever: A Novel of Gateway (2004, č. připravuje Laser).

Skvělou formu v druhé polovině 70. let potvrdil románem **Jem: The Making of a Utopia** (čas. Galaxy 1978-1980, kn. 1979-nom. Hugo a Nebula), cynickým pohledem na kolonizaci planety Jem, kde je dosud celkem poklidný život tří inteligentních ras narušen rivalitou pozemských kolonistů pocházejících ze tří zneprátených mocenských bloků Země. V sestavování antologií nadále pokračoval samostatně tituly **Nightmare Age** (1970), **Best Science Fiction for 1972** (1972) a **The Science Fiction Roll of Honor** (1975). Některé sestavil ve spolupráci s Carol Pohl, zde jde o tituly **Jupiter** (1973), dvojici **Science Fiction: The Great Years 1-2** (1973, 1976) a **Science Fiction Discoveries** (1976). Spolupráci s Martinem H. Greenbergem a Josephem D. Olanderem zahájil antologií **Science Fiction of the '40s** (1978). Mimo beletrii zavítal nejprve v knize **Practical Politics** (1972), po které následovala fandomem kladně přijatá vzpomínková kniha **The Way the Future Was: A Memoir** (1978-Locus). Za zmínku snad stojí také prezidentská funkce v organizaci Science Fiction Writers of America, kterou zastával v letech 1974 až 1976. Nezaháel ani při psaní kratších prací, které v průběhu dekády shrnul do souborů **The Gold at the Starbow's End** (1972), **The Best of Frederik Pohl** (1975), **The Early Pohl** (1976), **In the Problem Pit** (1976) a **The Survival Kit** (1979). Jmenujme povídky *Shaffery Among the Immortals* (F&SF 1972-nom. Nebula), *Growing Up in Edge City* (Epoch, ed. Roger Elwobd & Robert Silverberg 1975-nom. Nebula, č. Dospívání ve městě na okraji-Tunel pod světem/AFSF 1996), *The Mother Trip* (F&SF 1975, č. Mateřská péče-F&SF 6/95) a *Swanilda's Song* (Analog 1978).

80. léta

V 80. letech se s plnou silou začal věnovat románům, bohužel spolu se zvýšenou produkcí se u většiny z nich dostavil nevyhnutelný pokles kvality. Kratší práce *Mars Masked* (IASFM 1979-nom. Nebula), *The Cool War* (IASFM 1979) a *Li ke Unto the Locust* (1979) shrnul do špiónážního SF románu **The Cool War** (1981). Po nepříliš uspokojivém románu **Syzygy** (1982) rozvedl úspěšnou

novelu *The Gold at the Starbow's End* (Analog 1972-Locus, nom. Hugo a Nebula) do románu **Starburst** (1982), v němž se má pečlivě vybraná posádka určená k cestě na nově objevenou planetu v sousedním slunečním systému stát obětí politického podvodu v nejvyšších kruzích. Objev zdánlivě nevyčerpatelného zdroje energie poskytne v satirickém SF souboru **Midas World** (čas. 1954-1956 a 1982-1983, kn. 1983) život v luxusu i těm nejchudším, zatímco bohatí hledají klid v jednoduchém životě bez všudypřítomného přepychu. Politicky nestabilní situaci panující na Zemi mezi znepřátelenými velmocemi v románu **Black Star Rising** (1985) snad ještě více zkomplikuje návštěva nekompromisních mimozemšťanů. Alternativní světy soudobé Ameriky navštívil ve vydařeném románu **The Corning of Quantum Cats** (1986), ve kterém jsou hranice mezi alternativami zcela zničeny vědeckým průlomem v oblasti kvantové fyziky. Mimo fantastický žánr patří i u nás známý thriller **Terror** (1986, č. Teror/IZ 1994) a dokumentárně laděný **Chernobyl** (1987). Reakci lidstva na nález inteligentního života na planetě Mars předkládá soubor **The Day the Martians Came** (1988), jenž vznikl propojením deseti kratších prací včetně již klasických titulů *The Day After the Day the Martians Came* (Dangerous Visions, ed. Harlan Ellison 1967) a *Sad Solarian Screenwriter Sam* (F&SF 1972, č. Smolař scénárista Sam-F&SF 4/96). V románu **Narabedla, Ltd.** (1988) se bývalý operní pěvec dostane na stopu podivných událostí vedoucích k tajemné obchodní organizaci. Po únosu mimozemšťany je mu navrácen ztracený hlas i bývalá životní síla, to vše spolu s úspěchem před zcela novým publikem. Prolétající kometa naruší v románu **Land's End** (1988, sp. Jack Williamson) pozemskou ozónovou vrstvu do té míry, že donutí zbytky lidstva k životu na dně oceánů, kde je zastihne příchod téměř božských mimozemšťanů. Na planetu svých rodičů se v románu **Homegoing** (1989, č. Návrat domů/Laser 1995) vrací mladý Sandy v doprovodu zástupců mimozemské rasy Hakhkli. Země, zmítající se uprostřed ekonomické a ekologické krize, však nemusí přijmout podle všeho ne zcela upřímné návštěvníky bez hrozby válečného konfliktu.

V průběhu 80. let vyšly rovněž sbírky kratších prací **Planets Three** (1982) a **Pohlstars** (1984), z tohoto období nelze opomenout

povídky *Servant of the People* (Analog 1983-nom. Hugo), *Spending a Day at the Lottery Fair* (F&SF 1983), *The Greening of Bed-Stuy* (F&SF 1984-nom. Nebula) a *The Blister* (F&SF 1984). Poslední dvě byly později zařazeny do volně propojeného souboru *The Years of the City* (1984-J. W. Campbell Memoriál Award), což je čtenářsky atraktivní kronika změn čekajících na město New York v průběhu 21. století. Jako editor antologií se Pohl začal čím dál více spoléhat na pomoc spolupracovníků, jak je vidět na většině z uvedených titulů – **Galaxy: Thirty Years of Innovative Science Fiction** (1980, sp. Martin H. Greenberg a Joseph D. Olander), **The Great Science Fiction Series** (1980, sp. Martin H. Greenberg a Joseph D. Olander), **Nebula Winners 14** (1980), **Yesterday's Tomorrows: Favorite Stories from Forty Years as a Science Fiction Editor** (1982), **Worlds of If: A Retrospective Anthology** (1986, sp. Martin H. Greenberg a Joseph D. Olander) a **Tales from the Planet Earth** (1986, sp. Elizabeth Anne Hull). Mimo beletrii publikoval knihu **Science Fiction: Studies in Film** (1981, sp. Frederik Pohl IV).

90. léta

V románu **The World at the End of Time** (1990, č. Svět na konci času/Laser 1995) popsal v průběhu staletí osudy lidské kolonie na planetě Newmanhome, která se stane pouhou hříčkou ve vleklém konfliktu nesmrtelných hvězdných bytostí. Hrdina samostatně vydané novely **Outnumbering the Dead** (1990) se ještě před svým narozením stane díky neúspěšnému lékařskému zákroku jediným smrtelným člověkem ve společnosti, kde je nesmrtelnost běžnou normou. V románu **The Singers of Time** (1991, sp. Jack Williamson) přiletí na Zemi nadřazená mimozemská rasa, jež si chce lidstvo podrobit cestou obchodu a tolerance nabízející období dosud nepoznané hojnosti. Posádka vesmírné lodi z novely **Stopping at Slowyear** (1991-nom. Hugo) navštíví planetu, kde je rok desetkrát delší než pozemský, což s sebou samozřejmě přináší všezahrnující důsledky. Oortův oblak komet na samém okraji Sluneční soustavy je v románu **Mining the Oort** (1992) využíván k těžbě vody určené pro planetu Mars.

Kolonisté planety Pava se v románu **The Voices of Heaven** (1994) musí smířit s nepravidelným zásobováním a s neobvykle častým zemětřesením, drsné podmínky zdejšího života jsou však spíše hnacím motorem k usilovné snaze o vybudování civilizované společnosti.

Hrdina románu **O Pioneer!** (čas. Analog 1997, kn. 1998) se jako novopečený starosta kolonie na planetě Tupelo musí vypořádat se spiknutím ohrožujícím existenci zdejší multirasové společnosti. V románové trilogii **The Other End of Time** (1996), **The Siege of Eternity** (1997) a **The Far Shore of Time** (1999), později vydané v souhrnném svazku jako **The Eschaton Sequence** (1999), se zvláštní agent Dan Dannerman snaží ochránit planetu Zemi před blížící se mimozemskou invazí, která je však pouhou součástí rozsáhlého galaktického konfliktu. Kratší práce byly v poslední době shrnuty do nově vydaném souboru **Platinum Pohl** (2005, č. Platinový Pohl/přip. Laser), kde se mimo jiné objevily povídky *Fermi and Frost* (IASFM 1985-Hugo, č. Fermi a mráz-Nejlepší povídky sci-fi 1986/Laser 1999) či *Waiting for the Olympians* (IASFM 1988, č. Čekání na Olympany-Nejlepší povídky sci-fi 1989/Laser 1993).

Jako editor pokračoval v činnosti prozatím třídílnou sérií **The SFWA Grand Master** (1999 -, č. Velmistři SF/Baronet a Knižní klub 2001 -), kde se sám jako Velmistr žánru, což je prestižní titul získaný v roce 1993, představil v několika pracích. Pokračuje rovněž v tvorbě mimo beletrii, ve spolupráci s již zesnulým Isaacem Asimovem napsal knihu **Our Angry Earth** (1991), detailní plán, jak ochránit Zemi před zhoubným vlivem lidské rasy. Zajímavý je také jeho cestovní průvodce po vědeckých zajímavostech světa nazvaný **Chasing Science: Science as Spectator Sport** (2000). Frederik Pohl zůstal věrný čisté science fiction podporované bohatými znalostmi moderních věd, svým rozsáhlým dílem a záslužnou redakční činností do značné míry obohatil žánr, jenž mu může poděkovat i za jeho neustálý optimismus, převažující nad satirickou kritikou budoucí společnosti.

sestavil Martin Šust

Frederik Pohl

CESTA NA GATEWAY

Obálka Patrik J. Krásný

Překlad: Nad'a Rafflová, Hana a Martin Sichingerovi,

Tomáš Jirkovský

Odpovědný redaktor Tomáš Jirkovský

Jazykový redaktor Helena Šebestová

Sazba provedena v LATEXu

Vytiskl PBtisk Příbram s.r.o.

Vydalo Nakladatelství Laser-books s.r.o.

Úslavská 2, Plzeň 326 00

tel+fax: 377 246 407

www.laser-books.cz

v edici Laser jako 309. publikaci

Edice SF svazek 170.

Plzeň 2006, vydání 1.

Prodejní cena včetně DPH 159 Kč